

Ås kommune

Handlingsprogram 2018-2021

Budsjett 2018

Økonomiplan 2019-2021

Vedtatt i kommunestyret 13. desember 2017

Innhold

1. Innledning	7
2. Forutsetninger for handlingsprogramperioden	9
2.1 Lokalpolitiske føringer	9
2.2 Statsbudsjettet 2018	9
2.3 Befolkningsutvikling.....	13
2.4 KOSTRA nøkkeltall.....	16
3. Økonomiske rammer	18
3.1 Budsjett 2018 og økonomiplan 2019-2021	18
3.2 Sentrale inntekter	20
3.3 Finansforvaltning	22
4. Hovedsatsninger	26
Hovedmål 1 Ås er en miljøvennlig kommune med fokus på bærekraftig ressursbruk	28
Hovedmål 2 Ås er en inkluderende og mangfoldig kommune	34
Hovedmål 3 Ås er et kunnskaps- og kultursenter i regionen	38
Hovedmål 4 Ås kommune som en aktiv samfunnsutvikler og en attraktiv arbeidsgiver	41
5. Budsjett for tjenestene	44
5.1 Tjenesteorientert budsjett og økonomiplan	46
5.2 Barnehage.....	47
5.3 Grunnskoleopplæring.....	52
5.4 Kultur-, idrett- og fritidstjenester	57
5.5 Kommunehelse	63
5.6 Barnevern	68
5.7 Sosiale og arbeidsrettede tjenester.....	73
5.8 Tjenester til hjemmeboende	79
5.9 Pleie og omsorgstjenester i institusjon	84
5.10 Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø.....	88
5.11 Administrasjon og styring.....	93
5.12 Eiendomsforvaltning og utleie	98
5.13 Samferdsel.....	104
5.14 Brann og ulykkesvern	107
5.15 Vann, avløp og renovasjonstjenester	109
5.16 Felles inntekter og utgifter	113
5.17 Omstillingsprosjektet	115

6. Investeringer	118
6.1 Barnehage.....	120
6.2 Grunnskole.....	120
6.3 Kultur-, idrett- og friluftsliv	121
6.4 Tjenester til hjemmeboende	122
6.5 Institusjonstjenester.....	123
6.6 Fysisk planlegging, natur og nærmiljø.....	124
6.7 Administrasjon.....	124
6.8 Eiendomsforvaltning generelt.....	125
6.9 Samferdsel.....	126
6.10 VAR.....	126
6.11 Finansiering.....	127
Vedlegg 1 – Budsjett 1A og 1B.....	129
Vedlegg 2 – Oversikt funksjoner.....	131
Vedlegg 3 – Investeringer 2A og 2B.....	133
Vedlegg 4 – Om utvidelsen av Åsgård	137
Vedlegg 5 – Utviklingen i totale årsverk for 2018	139
Vedlegg 6 – Interkommunalt samarbeid i Follo, oversikt over diverse organer	140
Vedlegg 7 – Kontroll og tilsyn	141
Vedlegg 8 – Kommunale avgifter, gebyrer og gebyrregulativ	145

Kommunestyrets vedtak 13.12.2017:

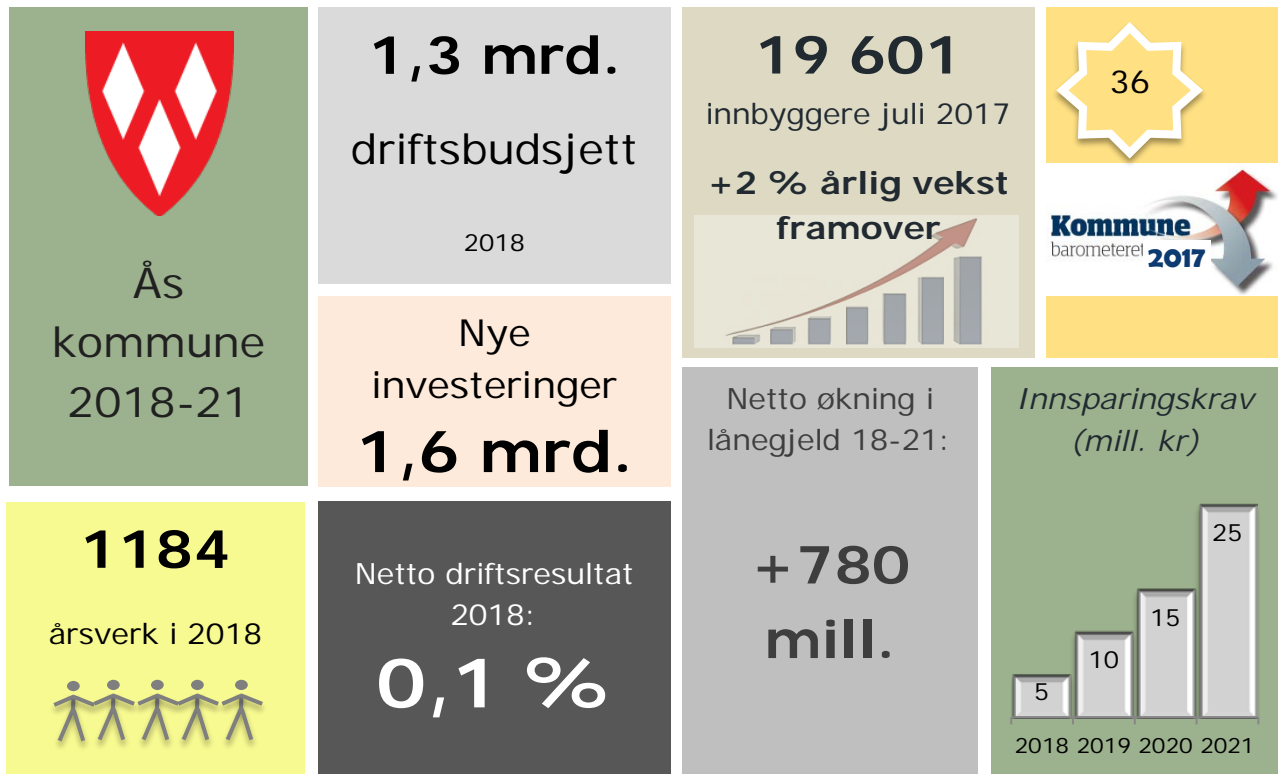
1. Forslag til handlingsprogram 2018-2021 med vedtatte endringer vedtas.
2. Forslag til drifts- og investeringsbudsjett for 2018 med vedtatte endringer vedtas.
 - a) Skattesatsene for 2018 fastsettes på høyeste sats i henhold til Stortingets vedtak i statsbudsjettet for 2018.
 - b) Forslag om nye stillinger og omgjøringer av stillinger vedtas, jf. vedlegg 5 i forslag til handlingsprogram.
 - c) Forslag til kommunale avgifter og gebyrer vedtas som Ås kommunes avgifter og gebyrer for 2018, jf. vedlegg 8 i forslag til handlingsprogram. For vigsel utenfor kontortid og/eller utenfor kommunens lokaler betales gebyr kr 1000, i tillegg til reiseutgifter og andre merutgifter. Utenbygds par betaler gebyr kr 1000 for leie av vigselslokale.
 - d) Opptak av ordinært lån på 436,25 mill. kr vedtas. I tillegg tas det opp startlån for videre utlån på 30 mill. kr. Rådmannen gis fullmakt til å benytte mellomfinansiering i form av trekkfasilitet på inntil 15 mill. kr.
 - e) I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og § 3 bokstav d) skal det i skatteåret 2018 skrives ut eiendomsskatt på verker og bruk og annen næringseiendom på 7 promille.
 - f) Gebyrene på selvkostområdene prisjusteres i henhold til selvkost.
 - g) Det budsjetteres med 7,27 mill. kr avkastning på kommunens investeringsmidler i 2018. Eventuell meravkastning utover dette skal avsettes til styrking av bufferfond.

Verbaldel:

1. Finansieringsmodellene for skole og SFO gjennomgås med vekt på å få mest mulig læring, en rimelig fordeling mellom skolene, spesialtjenester og gi en god forutsigbarhet/langsiktighet.
2. Det vurderes å inkludere «Rødskolen» som del av nye Åsgård skole med sikte på å øke utearealene og om mulig redusere investeringsbehovet
3. Ås kommune tar opp diskusjon med Fylkeskommunen omkring samarbeid om bygging av felles stor Flerbrukshall ved Ås videregående. Dette vil muliggjøre bygging av gymsaler eller en liten flerbrukshall ved Åsgård skole, hvilket vil øke utearealene og om mulig redusere investeringsbehovet.
4. Det legges frem en politisk sak før juni 2018 med mål om at lokalkostnader (FDV) budsjetteres på den enkelte enhet, slik at husleie/varme/elektrisitet/vedlikehold mm blir en faktisk kostnad for den enkelte enhet. Dette gjøres ikke ved internfakturering, men ved at det fastsettes en m2-leie for skolebygg osv. Varme/elektrisitet/vedlikehold mm dekkes av den enkelte enhet.
5. Rehabiliteringskostnader etter/ved utleie til krevende leietagere skal fra 2019 ikke dekkes av Eiendomsetaten, men av garanti fra NAV, slik det gjøres ved private leieforhold.
6. Det utarbeides en strategi for vintervedlikehold av vei, fortau, gangveier og sykkelvei er, herunder hvorvidt Ås kommune skal ha barmarksstrategi for gang- og sykkelveier.

7. *Kommunens fond gjennomgås i løpet av 1. halvår 2018 med sikte på å tilbakeføre så mye som mulig til disposisjonsfond.*
8. *Ås kommune skal utarbeide en boligpolitisk strategi for å sikre en mer sosial boligpolitikk. Den skal klargjøre hvilke egnede modeller kommunen skal ta i bruk og hvilke arealer som bør prioriteres. Som grunneier skal kommunen i kommende boligbyggeprosjekter velge en egnet modell i henhold til denne strategien. Ved salg av kommunal eiendom til private utbyggere, skal det legges inn betingelser og bestemmelser som pålegger utbygger å følge strategien.*
9. *Eldrekollektiv skal vurderes innarbeidet i nye reguleringsplaner og utbyggingsprosjekt.*
10. *Det skal utarbeides en veileder for byrom og arkitektur, herunder normer for felles leke- og uteoppholdsarealer, som skal ligge til grunn for utarbeidelse av reguleringsplaner.*
11. *Vi skal være en foregangskommune som systematisk tar i bruk nærmiljø og natur som en viktig del av en bærekraftig undervisning i samarbeid med NMBU.*
12. *Ås kommune skal legge til rette for pollinatorvennlig beplantning på grøntområder og grønne tak. Grøntområder og grønne tak skal beplantes uten bruk av svartelistearter.*
13. *Ås kommune skal legge til rette for opprydding av plast og annen søppel langs kommunale veikanter, uteområder, og trafikkerte turområder / turstier. Dette kan gjøres i samarbeid frivilligheten. Tidsfrist: Årlig*
14. *Kommunens finansreglement gjennomgås for å sikre en etisk og miljøvennlig fondsportefølje. Tidsfrist: 2018.*
15. *Rådmannen starter prosessen med raskest mulig oppsigelse av avtalen med Orange Helse, og rapporterer tilbake til kommunestyremøte. Tidsfrist: Mars 2018.*
16. *I arbeidet med å lage en plan for grønn omsorg i 2018, skal kommunen ta kontakt med NMBU for å søke forskningsmidler i Forskningsrådet, på programmet FORKOMMUNE – Forskning og innovasjon i kommunesektoren.*
17. *For vigsel utenfor kontortid og/eller utenfor kommunens lokaler betales gebyr kr 1000, i tillegg til reiseutgifter og andre merutgifter. Utenbygds par betaler gebyr kr 1000 for leie av vigsellokale.*

Nøkkeltall

1. Innledning

ET HANDLINGSPROGRAM MED UTGANGSPUNKT I KOMMUNE- PLANENS HOVEDMÅL

Hovedmålene i Kommunestyrets vedtatte kommuneplan setter retningen for arbeidet med handlingsprogram og økonomiplan. Handlingsprogrammet skal legge til rette for gode tjenester for innbyggerne og legge til rette for et grønt skifte i Ås kommune. Handlingsprogrammet tar utgangspunkt i hovedmålene i kommuneplanens samfunnsdel (2015-2027):

1. Innen 2027 er Ås en miljøvennlig kommune med fokus på bærekraftig ressursbruk
2. Innen 2027 er Ås en inkluderende og mangfoldig kommune
3. Innen 2027 er Ås et kunnskaps- og kultursenter i regionen
4. Innen 2027 er Ås kommune et godt sted å bo for alle kommunens innbyggere
5. Innen 2027 er Ås kommune en aktiv samfunnsutvikler og en attraktiv arbeidsgiver
6. Innen 2027 skal Ås kommune levere gode og effektive tjenester til kommunens innbyggere

Utgangspunktet for hovedmålene er satsningsområdene fra kommuneplanen innenfor *miljø, mangfold og muligheter*.

ET BUDSJETT SOM FØLGER OPP SENTRALE SATSINGER

Vedtatt budsjett innebærer en fortsatt betydelig styrking av rammene innen helse og omsorg. Tjenester i institusjon styrkes med fullfinansiering av demenssenteret samt at budsjettete midler til vikarer styrkes betydelig.

STATSBUDSJETTET SLÅR DÅRLIG UT FOR ÅS KOMMUNE.

Ås kommune er i en økonomisk krevende situasjon i 2018, og et budsjett i balanse vil kreve nødvendige kutt i tjenestene. Prognosene for årene framover vil også utfordre kommunens økonomi, da renter og avdrag av nyinvesteringer stadig vil kreve en større andel av det samlede budsjettet.

GODE TJENESTER, MEN MÅ LIKEVEL OMSTILLE

Kommunebarometeret (36.plass) og Kommune-NM (7.plass) viser at kommunen gjennomgående leverer gode tjenester sammenlignet med nasjonalt nivå. Når kommunen i de neste årene skal holde et svært høyt investeringsnivå blir det totale kostnadsnivået for høyt med dagens drift. Kommunens økonomiske stilling utfordres og det krever en betydelig effektivisering og prioritering for å sikre bærekraft i årene framover.

Regjeringen forutsetter i tillegg at kommunene reduserer kostnader med 0,5 % gjennom effektivisering årlig. Ved trekk i statlige rammetilskudd må utgiftsnivået også tilpasses.

BUDSJETTERT UNDERSKUDD I PLANPERIODEN

Budsjettert driftsresultat viser et underskudd i planperioden. Kommunen må derfor bruke av oppsparte fondsmidler for å saldere budsjettene. Dette er ikke økonomisk bærekraftig over tid.

Ås kommune står foran sitt største investeringsløft noensinne, med investeringer i planperioden på 1,6 mrd. kr.

INNSPARINGSBEHOV PÅ 50 MILL. KR

Rådmannen presenterte i fjorårets handlingsprogram at kommunen har et innsparingsbehov på 50 mill. kr. for å nå et driftsresultat på anbefalt nivå i

2020. I budsjett og økonomiplan 2018-2021 er det innarbeidet 30 mill. kr.

Nærmere beskrivelse av nødvendige økonomi- og tjenesteforvaltning er omtalt i kapittel 5.

2. Forutsetninger for handlingsprogramperioden

2.1 Lokalpolitiske føringer

Formannskapet fattet følgende [vedtak 14. juni 2017](#):

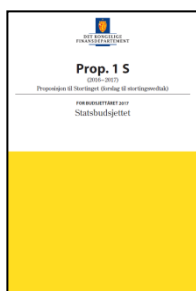
1. Prosessen med handlingsprogram 2018-21 gjennomføres som beskrevet i tabell 1.
2. De foreløpige økonomiske rammene for etatene 2018 – 2021 er en videreføring av rammene for 2017-21, justert for lønns- og prisvekst.
3. Det planlegges med en ramme på 2 % av etatenes budsjetter til å dekke befolkningsvekst.
4. Det planlegges med en effektivisering/omstilling i tråd med rammene for 2017-21, og det skal tas sikte på å løse oppgavene uten økt bemanning.
5. Etatene kan fremme nye tiltak ved omprioriteringer eller reduksjon i eksisterende tjenestetilbud.
6. Det legges fram budsjettforslag uten eiendomsskatt på boliger.

Kommunestyrets [vedtak 21.juni.2017](#):

1. Tjenestebasert budsjettering implementeres i Handlingsprogram med budsjett og økonomiplan 2018-2021.
2. Handlingsprogram med budsjett og økonomiplan utvikles videre i samsvar med anbefalingene fra arbeidsgruppen, jf. vedlegg 1: Sluttrapport fra arbeidsgruppen – Tjenestebasert budsjettering

2.2 Statsbudsjettet 2018

DET ØKONOMISKE OPPLEGGET FOR KOMMUNESEKTOREN I 2018

Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter i 2018 på 4,6 mrd. kroner. Av den samlede inntektsveksten for kommunesektoren er 3,8 mrd. kroner frie inntekter. Av dette gjelder 3,6 mrd. kroner kommunene. Utover veksten i frie inntekter, foreslår Regjeringen økte bevilgninger til særskilte satsinger når det gjelder opptrappingsplan for rusfeltet, tidlig innsats og forebyggende tiltak til barn, unge og familier.

Samlet pris- og lønnsvekst for kommunesektoren (deflator) er i 2018 anslått til 2,6 %, hvorav lønnsvekstanslaget er 3 %.

Med rammene som foreslås i statsbudsjettet får Ås kommune en inntektsvekst på 1,9 %. Dette innebærer en realnedgang på 0,7 %. Kommunens egne prognoser for skatteinntang for 2018 tilsier en økning på 2,9 % fra forventet regnskap 2017. Dette er 0,3 % høyere inntektsvekst enn lønns- og prisvekst. Dette betyr at det ikke er handlingsrom for å dekke nye tiltak og befolkningsvekst i budsjettet for 2018 uten nedprioritering av tjenester.

Endringer i bevilgninger til kommunene

Rus

300 mill. kr av kommunenes vekst i frie inntekter er grunnlagt med opptrappingsplanen for rus. 200 mill. kr av kommunenes vekst i frie inntekter er grunnlagt med forebyggende tiltak for barn, unge og familier.

Tilskudd til heldøgns omsorgsplasser

Regjeringen setter av en tilsagnsramme på 3 milliarder kroner til videreføring av tilskudd til heldøgns omsorgsplasser.

Fornyelse, forenkling og forbedring.

Regjeringen setter av 125 mill. kr til finansieringsordning for kommunale IKT prosjekter. KS har invitert alle kommuner til å delta i ordningen.

Ressurskrevende tjenester

Regjeringen foreslår å stramme inn toppfinansieringsordningen for ressurskrevende brukere ved å øke innslagspunktet med 50 000 kr ut over prisjusteringen. Kompensasjonsgraden på 80 % foreslås uendret. Dette gjør at kommunene må dekke en større andel av utgiftene med ressurskrevende tjenester. Regjeringens beregning av økt handlingsrom for kommunene tar ikke hensyn til dette. KS har anslått at dette vil gi økte kostnader for kommunene med 0,3 mrd. kroner.

Investeringsstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger

Tilskuddsordningen er endret og fra 2021 gis det kun tilskudd til plasser som gir netto tilvekst av plasser. Kommunen må opprettholde netto tilveksten i 10 år fra søknadstidspunktet. I perioden 2017–2020 er det en overgangsordning hvor henholdsvis 20 pst., 40 pst., 60 pst. og 80 pst. av tilskuddsrammen forbeholdes plasser som gir netto tilvekst.

Barnehage

Foreldrebetalingen for barnehageplass er økt med 110 kr pr. mnd. Rammetilskuddet til kommunen er redusert med forventede økte inntekter i foreldrebetaling.

Det er innført bemanningsnorm og skjerpet pedagognorm i barnehagene. KS og regjeringen er uenige om alle merutgiftene for dette er kompensert i rammetilskuddet.

Barnevern

Regjeringen setter av 80 millioner til en strategi for å styrke kompetansen i barnevernet. Strategien gjelder for perioden 2018-2024, og skal forberede kommunene på et større kommunalt ansvar for barnevernet (barnevernreformen) fra 2020.

Tidlig innsats i skole og barnehage

I statsbudsjettet legges det til grunn at kommunene vil benytte 200 mill. kroner av realveksten i de frie midlene til tidlig innsats i barnehage og skole. Opplegget gir kommunene rom for å utvikle tiltak tilpasset egne lokale prioriteringer og den enkelte elevs behov. Det er også positivt at regjeringen er opptatt av tidlig innsats gjennom hele utdanningsløpet – barnehage og skole.

Det er videre bevilget 100 millioner over Kunnskapsdepartementets budsjett til tidlig innsats. Denne bevilgningen er øremerket konkrete tiltak.

Eiendomsskatt – innstramminger Regjeringen foreslår å fjerne adgangen til å skrive ut eiendomsskatt på produksjonsutstyr og produksjonsinstallasjoner.

Særreglene for verk og bruk videreføres kun for «*vannkraftanlegg, vindkraftverk og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum*». Alle andre typer anlegg som i dag er verk og bruk, vil etter forslaget være alminnelig næringseiendom. De skal verdsettes etter sin leieverdi, som annen næringseiendom, men substansverdi skal kunne benyttes dersom det ikke er mulig å fastsette en markedsmessig leieverdi. Produksjonsinstallasjoner er gitt en omfattende definisjon i proposisjonen, og innebærer at etter forslaget vil bare de bygningsmessige skallene i industrianlegg og infrastrukturanlegg være gjenstand for eiendomsskatt.

Forslaget innebærer at alle infrastrukturanlegg (kraftnett, telenett, bredbåndsnett, fjernvarmenett og så videre) i all hovedsak fritas for eiendomsskatt, og at størsteparten av skattegrunlaget i industrielle anlegg vil bli borte. Forslaget får dermed store konsekvenser for kommuner som har eiendomsskatt på verker og bruk. I proposisjonen anslås kommunenes inntektstap til omlag 800 millioner kroner. Anslaget er usikkert. Det bygger ikke på nærmere undersøkelser eller beregninger, slik at inntektstapet kan bli større. Det er foreslått overgangsregler som skal gi en trinnvis reduksjon i skatteinntektene over fem år fra og med 2019.

Endringer i som følge av Stortingets budsjettavtale

Stortingets budsjettavtale innebærer rammetilskudd og øremerkede tilskudd til kommunesektoren innenfor kommuneopplegget øker med om lag 920 mill. kr, fordelt med 350 mill. kr i økt rammetilskudd og 570 mill. kr i øremerkede tilskudd. I tillegg innebærer avtalen også endringer i skatteopplegget som må antas å ha betydning for kommunesektorens skatteinntekter.

KS har anslått konsekvensene for Ås kommune gir 0,93 mill. kr i økt rammetilskudd. Økningen har sammenheng med følgende satsinger:

Gratis kjernetid i barnehage

I budsjettavtalen foreslås det en heving av inntektsgrensen for rett til gratis kjernetid barnehage. Rådmannen foreslås som følge av dette at det settes av 93 000 kr i redusert foreldrebetaling.

Opptappingsplan for rus

Regjeringens forslag til statsbudsjett var det lagt inn en økning på 300 mill. kr. I budsjettavtalen er dette beløpet økt med 75 mill. Opptappingsplan for rus, og innarbeidingen av denne i kommunerammen, ble gjort etter delkostnadsnøkkelen for sosialtjenester. Rådmannen mener at Ås kommunes budsjett allerede oppfyller denne satsingen med den planlagte etaleringen av omsorgsboliger i Ås Nord for personer med problemer innenfor rus og psykiatri. Rådmannen foreslår derfor ingen ytterligere styrking av rusfeltet nå.

IKT-tiltak grunnskole

Dersom økningen på 50 mill. kroner innlemmes etter hovedprinsippene i inntektssystemet vil dette skje ved bruk av delkostnadsnøkkel. Dette innebærer 191 000 kr for Ås kommune. Rådmannen foreslår at man avventer en styrking av rammen til grunnskole til formålet med bevilgningen er nærmere avklart.

Helsesøstre.

I regjeringens forslag til statsbudsjett ligger det en bevilgning på 753,5 mill. kr til helsestasjons- og skolehelsetjeneste. I budsjettavtalen økes denne satsingen med ytterligere 100 mill. kr. KS har beregnet at satsingen utgjør 385 000 kr for Ås kommune dersom tall for innbyggere mellom 0 og 19 år brukes for fordeling av tilskuddet.

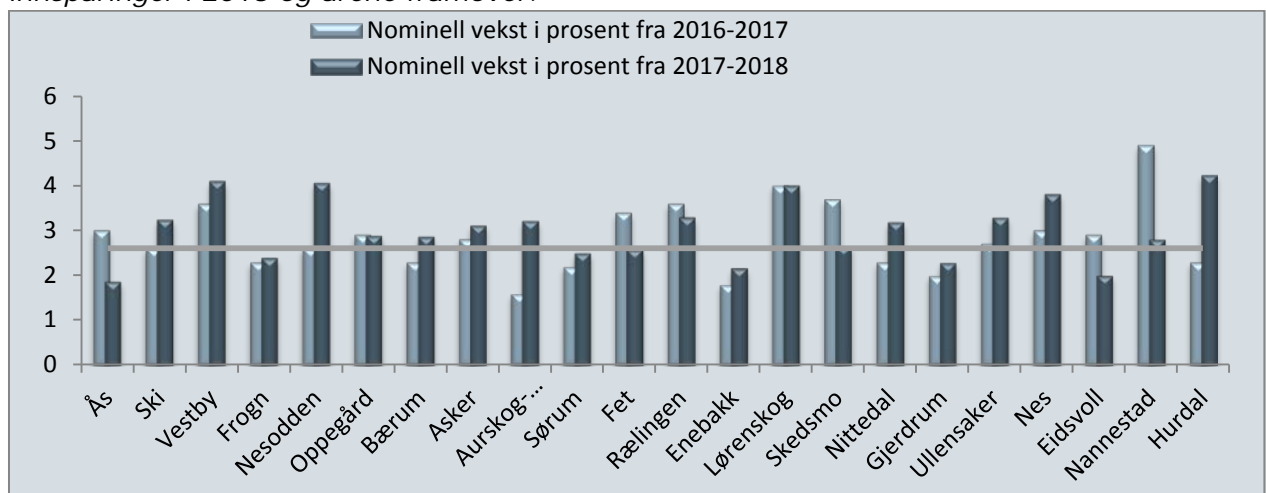
Frivilligsentraler

I regjeringens forslag til statsbudsjett er det i rammetilskuddet innarbeidet en bevilgning til frivilligsentraler på 169,9 mill. kr med særskilt fordeling i tabell C. KS har ikke informasjon om avtalepartiene betrakter dette som en generell styrking eller om styrkingen vil være mer målrettet mot enkeltkommuner. Dette gir stor usikkerhet omkring fordeling av disse midlene. KS har illustrert hvordan en fordeling vil kunne bli om dette er en generell styrking av bevilgningen til frivilligsentraler. Dette gir da en økning til Ås kommune på 12 000 kr.

Konsekvenser for Ås kommune

Med rammene som forslås i statsbudsjettet får Ås kommune en inntektsvekst på 1,9 %. Dette innebærer en realnedgang på 0,7 %. Kommunens egne prognoser for skatteinntang for 2018 tilsier en økning på 2,9 % fra forventet regnskap 2017. Dette er 0,3 % høyere inntektsvekst enn lønns- og prisvekst. Dette betyr at det ikke er handlingsrom for å dekke nye tiltak og befolkningsvekst i budsjettet for 2018 uten nedprioritering av tjenester.

Figur 1. Viser svingningene i det økonomiske handlingsrommet for Akershus-kommuner i 2017 og 2018. Ås kommune har i 2018 ikke handlingsrom til å møte demografisk vekst. Ås kommunes vekst på 1,9 % i 2018 er ikke engang nok til å dekke lønns og prisvekst. Det som ikke framkommer i diagrammet er at Ås kommune vil få en merskattevekst utover det statsbudsjettet legger til grunn. Egne prognoser viser at handlingsrommet omtrent dekker lønns- og prisvekst. Handlingsrommet for nye tiltak og økte finanskostnader må dekkes med innsparinger i 2018 og årene framover.

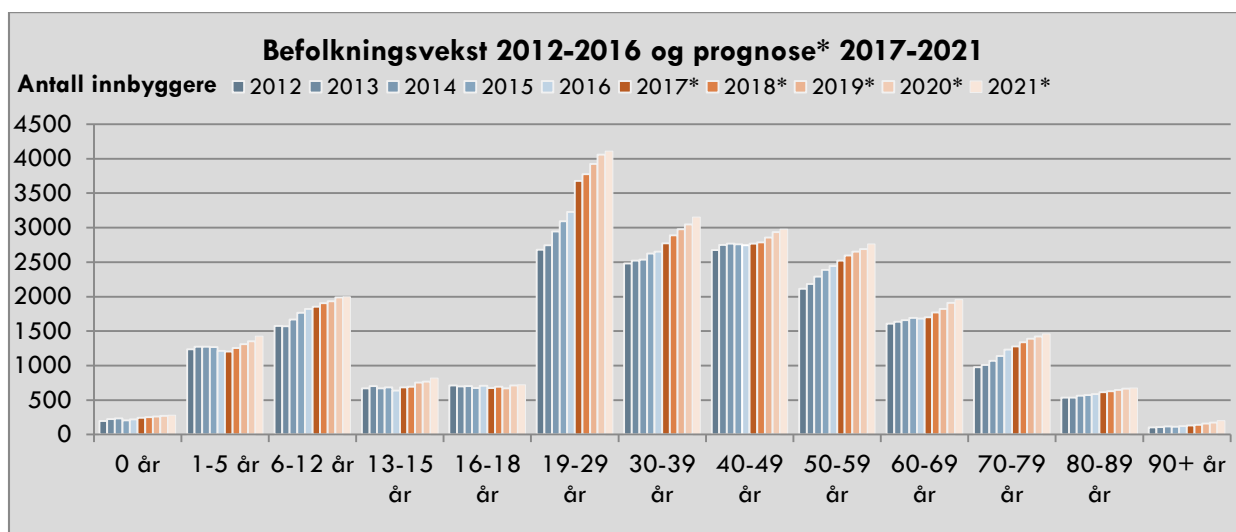
2.3 Befolkningsutvikling

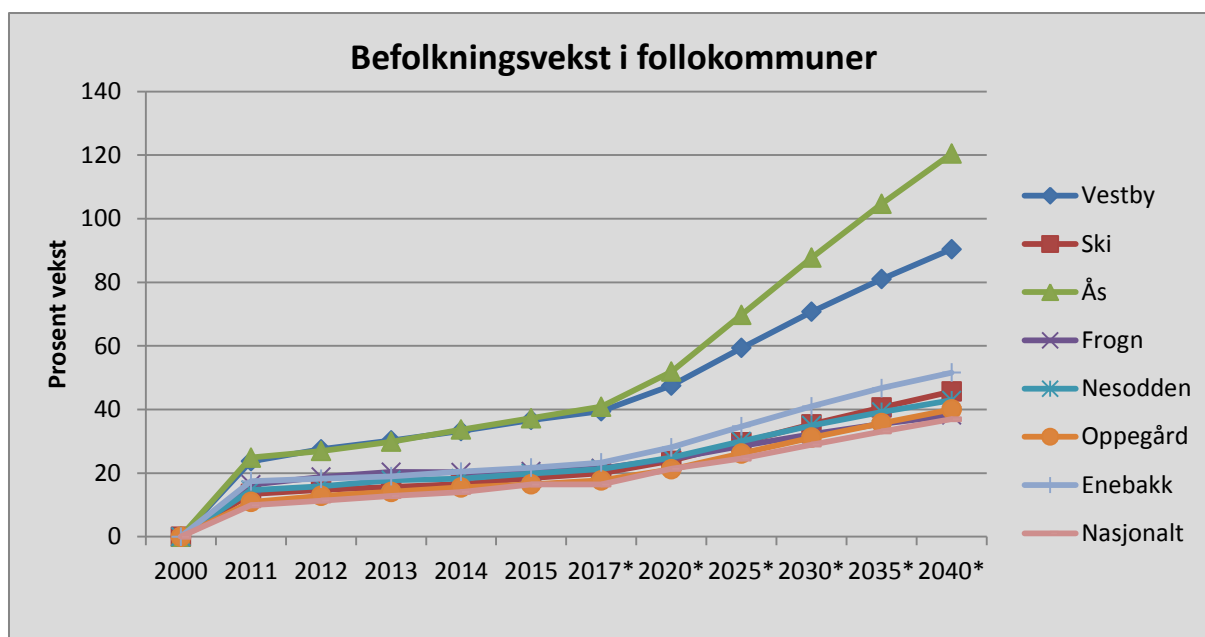
Ved utgangen av 2016 var det 19 288 innbyggere i Ås kommune, en økning på 1,56 % i forhold til 2015. Tabell 1 viser den reelle befolkningsveksten i perioden 2011-2016 og prognose for perioden 2017-2021. Prognosene er basert på kommunenes plan og analysesystem (Kompas), gjeldende boligprogram og andre parametere som påvirker befolkningsveksten. I tillegg er det lagt inn en korreksjon for økning i studenter som melder flytting til Ås som følge av studentprosjektet.

Prognosen anslår 22 544 innbyggere ved utgangen av 2021, mens SSBs middelvekstprognose viser 21 499 innbyggere. Selv om det er usikkerhetsfaktorer knyttet til prognosene, vil det fortsatt være en betydelig befolkningsvekst i Ås kommune. Det forventes vekst i både aldersgrupper for barnehage, skole og eldreomsorg. Det er derfor nødvendig å prioritere tjenester for alle disse gruppene i årene som kommer ved å utvide kapasiteten.

	Befolkningsvekst 2012-2016 (Kilde: SSB)					Befolkningsprognose 2017-2021 (Kilde: Kompas)				
	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	2018*	2019*	2020*	2021*
0 år	198	227	232	208	218	241	253	262	270	278
1-5 år	1238	1274	1273	1270	1212	1203	1254	1309	1352	1425
6-12 år	1577	1573	1670	1768	1822	1852	1907	1934	1991	1998
13-15 år	671	702	670	686	639	685	695	752	769	818
16-18 år	711	698	703	676	707	676	695	670	710	723
19-29 år	2679	2747	2946	3095	3227	3677	3775	3926	4058	4112
30-39 år	2482	2521	2538	2623	2651	2773	2891	2976	3047	3152
40-49 år	2674	2750	2769	2758	2746	2768	2787	2856	2933	2977
50-59 år	2113	2185	2290	2390	2443	2521	2594	2654	2689	2766
60-69 år	1609	1635	1659	1693	1683	1703	1769	1821	1908	1958
70-79 år	978	1011	1071	1141	1230	1276	1338	1388	1423	1459
80-89 år	534	536	562	571	586	616	631	645	665	676
90+ år	104	110	120	113	124	133	143	162	175	202
Alle aldre	17568	17969	18503	18992	19288	20 125	20 731	21 354	21 992	22 544
Vekst, personer	284	401	534	489	296	837	606	623	638	552
Vekst, prosent	1,64 %	2,28 %	2,97 %	2,64 %	1,56 %	4,3 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	2,5 %

Tabell 1 og Figur 2. Folkemengde i Ås kommune pr 31. desember 2012-2016 (SSB) og befolkningsprognose 2017-2021 (Kompas)

Figur 3. Befolkningsutvikling i Follokommunene og prognoser* framover, 2000-2040 (Kilde: SSB)

I følge SSBs befolkningsprognoser basert på middelsvekst er forventet vekst i Ås kommune den høyeste i Follo og langt over det som forventes nasjonalt. Figur 3 viser at befolkningen i Ås kommune vil vokse med ca. 120 % fra år 2000 til 2040.

BEFOLKNINGSUTVIKLINGENS KONSEKVENSER FOR TJENESTETILBUDET

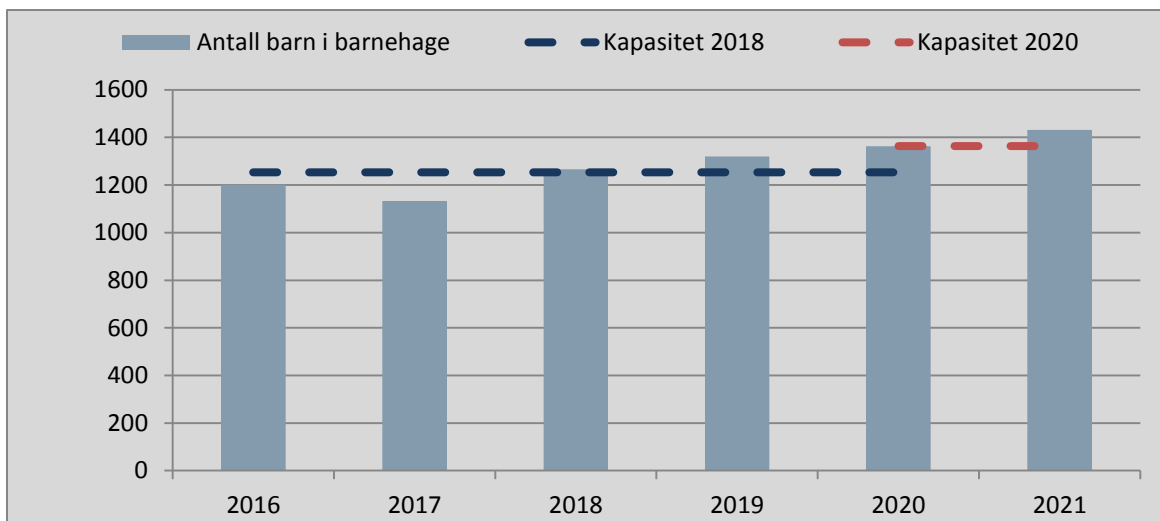
Behov for å utvide skolekapasitet

I handlingsprogramperioden vil 3 skoler stå ferdig; Solberg skole, våren 2018, Rustad skole til skolestart i 2019 og Åsgård skole til skolestart i 2021. Med disse skolene vil Ås kommune ha nok skoleplasser i sentrum. Det er fortsatt noe mer usikkert når det gjelder Nordbyområdet. Her vil eventuelle grensejusteringer ha stor betydning. Med de nye skolene vil Ås kommune ha fått 3 effektive skoler som er tilpasset dagens og morgendagens skole og som gir gode arbeidsforhold for elever og personale.

Behov for barnehageplasser

Ås kommune har til sammen ca. 1250 barnehageplasser. Kapasiteten i barnehagene har i 2017 vært bedre enn på flere år da det er færre barn i den aktuelle aldersgruppen enn tidligere prognoser viste. Det er i handlingsprogramperioden planlagt utbygging av 2 barnehager; en på Nordby som skal stå ferdig i 2019 og en på Dyster Eldor som skal stå ferdig i 2021. Med ny barnehage på Nordby kan Togrenda barnehage legges ned, og med ny barnehage på Dyster Eldor kan Sagalund barnehage legges ned da området er planlagt utbygd. Med 2 nye store barnehager vil Ås kommune ha moderne barnehager som er tilpasset dagens krav til barnehagedrift og hvor de fysiske forholdene er godt tilrettelagt for barn og voksne.

Figuren på neste side viser dagens kapasitet og økningen ved byggingen av en ny barnehage på Nordby.

Figur 4. Kapasitet på barnehager fordelt på hovedområder og antall 1-5 åringer fra 2016 og prognoser 2018 og 2020. Gjelder kommunale og private barnehager.

Behov for heldøgns pleie- og omsorgsplasser

Behovet for sykehjemsplasser varierer fra kommune til kommune. Undersøkelse fra KS viser at det er variasjoner i heldøgns pleie- og omsorgstilbud og at en nasjonal norm ikke er å anbefale, jf. [Rapport Heldøgns omsorg – kommunenes dekningsgrad](#).

Ås kommune har tidligere vedtatt en 20 % dekningsgrad. Kommunen må løpende vurdere hvilke boformer og tjenestetilbud som er mest hensiktsmessig for å ivareta eldre i årene framover. Rapporten fra KS gir en anbefaling om at andelen institusjonsplasser bør reduseres i årene framover, slik at en større andel av ressursene kan legges til rette for at eldre få kan bo lengre hjemme.

Tabell 2. Tabellen viser prognosen for aldersgruppen over 80 år og behov for opptrapping av antall plasser i boliger med heldøgns pleie- og omsorgstjenester.

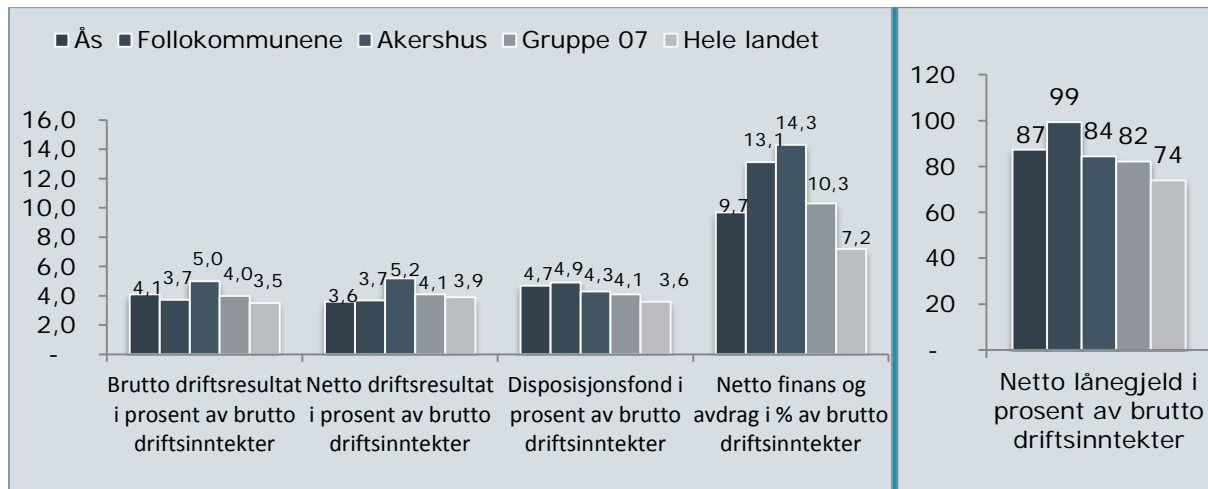
År	Antall innbyggere over 80 år	Behov for antall plasser med 20 % dekningsgrad	Faktisk kapasitet i %	Kapasitet*
2018	774	155	20 %	155
2019	807	161	19 %	155
2020	824	165	21 %	169
2021	878	176	19 %	169

*Kapasitet er inkludert 17 dobbeltrom

Moer sykehjem har 86(+17) plasser og Ås demenssenter 52 plasser. Fra 2020 utvides Moer sykehjem med 14 nye plasser. Moer sykehjem får 40 nye plasser, 20 av plassene tas i bruk fra 2020. 6 av de eksisterende plassene faller bort som følge av ombyggingen, netto økning vil dermed være 14 plasser i 2020 og 2021. Ved full drift vil økningen være 34 plasser.

2.4 KOSTRA nøkkeltall

Finansielle nøkkeltall (KOSTRA 2016)

Figur 5. Viser utvalgte finansielle nøkkeltall fra KOSTRA 2016. Ås sammenlignet med øvrige grupper. Kostragruppe 07 er en gruppe sammensatt av 32 sammenlignbare kommuner i Norge. Felles for disse kommunene er at de er mellomstore med lave bundne kostnader per innbygger og lave frie disponible inntekter

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat for kommuner angir forholdet mellom driftsinntekter og driftsutgifter. Fylkesmannen anbefaler at netto driftsresultat skal være minst 3 %. Anbefalingen er gitt for å sikre tilstrekkelig økonomisk handlefrihet til nye investeringer eller for å møte uforutsette svingninger i utgifter og inntekter.

Disposisjonsfondet

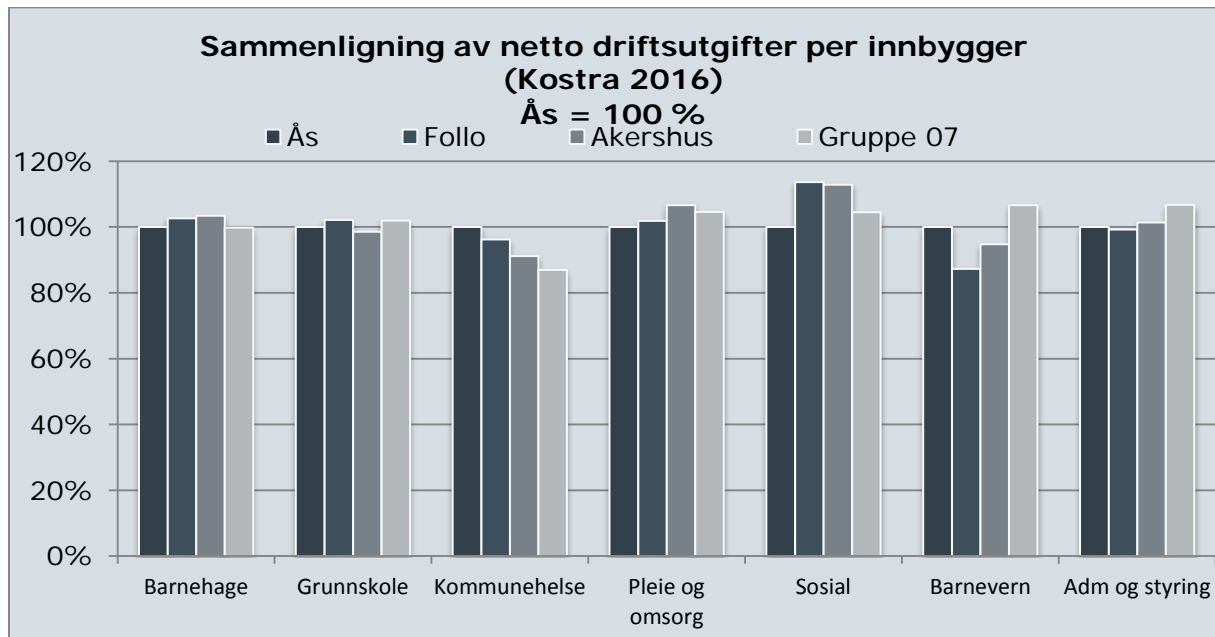
Fylkesmannen anbefaler at disposisjonsfondet utgjør 4 % av driftsinntektene. Ås kommunes samlede disposisjonsfond er ved utgangen av 2017 forventet å være 124 mill. kr eller omlag 9,1 % av kommunens driftsinntekter. Gode økonomiske resultater de senere årene har bidratt til å styrke kommunens disposisjonsfond.

Stram økonomistyring

Med et økt press på kommunens økonomi er det viktig at budsjettene overholdes. Gjennom plan-, budsjett- og rapporteringsprosesser skal den enkelte enhet få en god forståelse for hvilke økonomiske rammer som er stilt til rådighet. De administrative økonomirapporteringene vil være sentrale for økonomistyringen gjennom året.

For å lykkes med en helhetlig økonomistyring gjennom året kreves gode prosesser. Enheter med budsjettmessige utfordringer må følges opp. For å finne inndekning for merutgifter i en enhet krever det at andre enheter må bidra med tilsvarende reduksjoner.

Effektiv tjenesteproduksjon jf. KOSTRA

Figur 6. Sammenligning av netto driftsutgifter fordelt pr. innbygger i målgruppen. (KOSTRA 2016). Ås kommune er satt til 100 % og er grunnlaget for sammenligningen med øvrige kommuner.

Ås kommune er avhengige av en mer effektiv drift enn de fleste sammenlignbare kommunene. Dette skyldes at kommunen relativt sett har lavere frie inntekter til å finansiere driften.

KOSTRA-tall indikerer at Ås kommune har en effektiv drift på flere områder. Likevel er det behov for å effektivisere ytterligere. Kvaliteten i tjenestetilbudet vil svekkes med kutt i tjenestene framover.

Strukturelle forhold, blant annet knyttet til gjeldende bygningsmasse, gjør at en god del av effektiviseringspotensialet ikke kan tas ut på kort sikt. Ved realisering av nye investeringer er det derfor viktig at disse bidrar til å utløse potensialet for en reduksjon i driftsutgiftene. For at dette skal realiseres er det behov for endringer i dagens organisering og drift. Kompetansen må brukes best mulig og arbeidsprosesser må gjennomgås for å effektiviseres.

KOSTRA vil bli brukt som grunnlag for videre analyser av effektiv tjenesteproduksjon.

3. Økonomiske rammer

3.1 Budsjett 2018 og økonomiplan 2019-2021

	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Økplan 2019	Økplan 2020	Økplan 2021
DRIFTSINTEKTER						
Brukerbetalinger	-69 090	-73 250	-76 955	-77 985	-79 485	-83 985
Andre salgs- og leieinntekter	-103 833	-122 570	-106 536	-110 606	-111 546	-111 546
Overføringer med krav til motytelse	-184 202	-132 168	-119 920	-120 893	-120 693	-120 693
Rammetilskudd	-420 620	-425 223	-433 930	-442 590	-452 748	-461 784
Andre statlige overføringer	-39 130	-38 449	-41 798	-41 798	-41 798	-41 798
Andre overføringer	-771	0	0	0	0	0
Inntekts- og formuesskatt	-504 569	-542 500	-565 700	-575 900	-589 100	-600 800
Eiendomsskatt	-22 061	-23 000	-30 500	-30 000	-29 500	-29 000
Andre direkte og indirekte skatter	0	0	0	0	0	0
Sum driftsinntekter	-1 344 277	-1 357 160	-1 375 339	-1 399 772	-1 424 870	-1 449 606
DRIFTSUTGIFTER						
Lønnsutgifter	655 702	662 695	695 699	706 053	711 770	728 570
Sosiale utgifter	161 518	190 848	187 195	190 607	190 607	190 607
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon	154 597	141 454	140 369	140 448	139 072	136 462
Kjøp av tjenester som erstatter kommunens tjenesteproduksjon	198 665	196 742	200 006	199 506	199 522	199 522
Overføringer	64 368	79 373	64 684	61 934	73 253	75 893
Avskrivninger	56 883	63 191	68 205	76 861	94 991	113 332
Fordelte utgifter	-2 087	-2 224	-1 834	-1 834	-1 834	-1 834
Sum driftsutgifter	1 289 645	1 332 079	1 354 324	1 373 575	1 407 381	1 442 552
Brutto driftsresultat	-54 632	-25 081	-21 015	-26 197	-17 489	-7 054
EKSTERNE FINANSINTEKTER						
Renteinntekter og utbytte	-17 676	-17 010	-16 017	-15 768	-16 188	-16 608
Mottatte avdrag på lån	-104	-80	-80	-80	-80	-80
Sum eksterne finansinntekter	-17 780	-17 090	-16 097	-15 848	-16 268	-16 688
EKSTERNE FINANSUTGIFTER						
Renteutgifter og låneomkostninger	28 456	39 743	39 004	44 849	53 076	51 702
Avdrag på lån	51 997	64 823	63 358	69 295	82 273	93 237
Utlån	37	100	100	100	100	100
Sum eksterne finansutgifter	80 490	104 666	102 462	114 244	135 449	145 039
Resultat eksterne finansransaksjoner	62 710	87 576	86 365	98 396	119 181	128 351
Motpost avskrivninger	-56 883	-63 191	-68 205	-76 861	-94 991	-113 332
Netto driftsresultat	-48 805	-696	-2 855	-4 662	6 701	7 965

	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Økplan 2019	Økplan 2020	Økplan 2021
BRUK AV AVSETNINGER						
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	-16 412	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-750	-7 721	-105	-105	-1 030	-2 294
Bruk av bundne fond	-9 559	-4 125	-6 621	-7 343	-7 118	-7 118
Bruk av likviditetsreserven	0	0	0	0	0	0
Sum bruk av avsetninger	-26 721	-11 846	-6 726	-7 448	-8 148	-9 412
AVSETNINGER						
Overført til investeringsregnskapet	539	0	0	0	0	0
Avsatt til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	0	0	0	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond	35 588	980	8 969	11 582	980	980
Avsatt til bundne fond	14 470	11 562	612	528	467	467
Avsatt til likviditetsreserven	0	0	0	0	0	0
Sum avsetninger	50 597	12 542	9 581	12 110	1 447	1 447
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk	-24 929	0	0	0	0	0

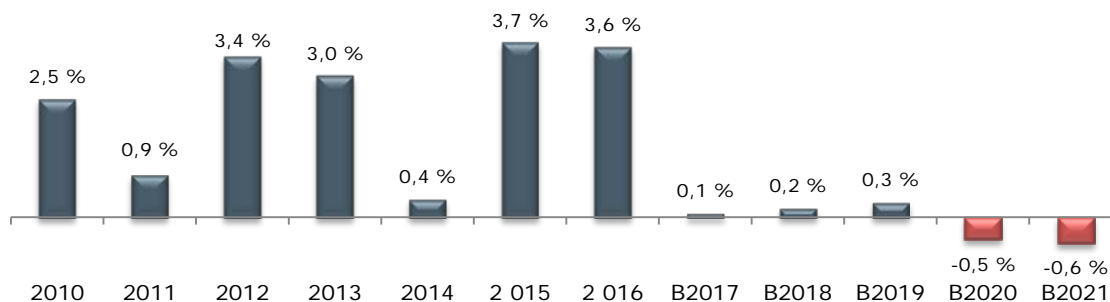
Tabell 3. Tabellen viser en hovedoversikt over driften. Både budsjett og økonomiplan.

NETTO DRIFTSRESULTAT

Netto driftsresultat er en viktig styringsindikator. Denne viser blant annet hvor mye av kommunens løpende inntekter som kan settes av til finansiering av fremtidige investeringer. Budsjettert netto driftsresultat for 2017 er 0,1 %. Fylkesmannens anbefaling er et budsjettert netto driftsresultat på minst 3 %.

Det vil fortsatt være usikkerhet knyttet til anslaget for netto driftsresultat utover i perioden. Særlig gjelder dette utviklingen i pensjonskostnader, avkastning på kapitalforvaltning, renteutgifter, utviklingen i frie inntekter og kostnader knyttet til eventuelt nye brukere.

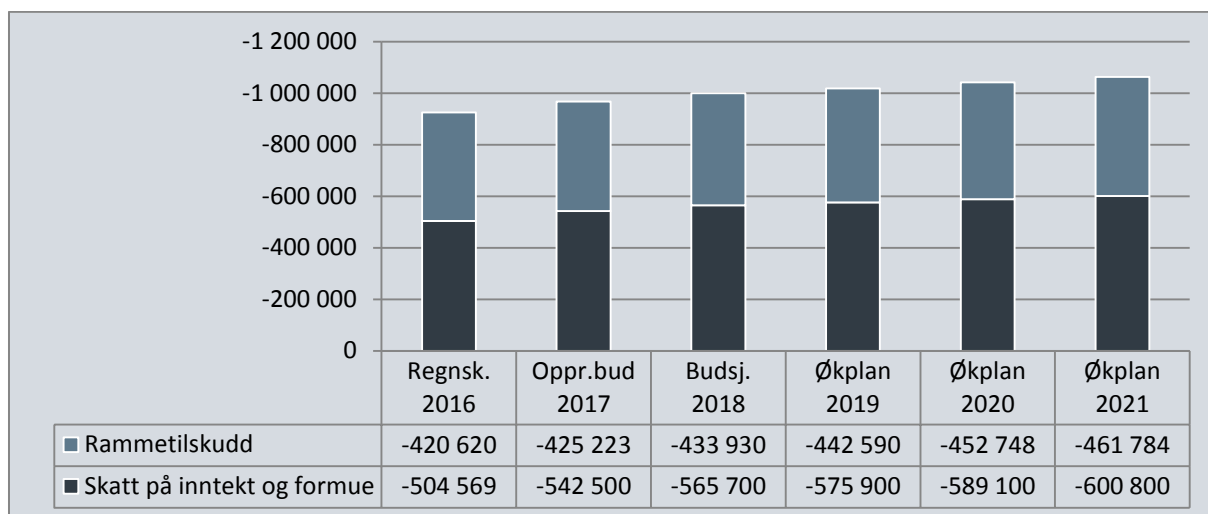
Diagrammet nedenfor viser utviklingen av netto driftsresultat i perioden 2009-2021 i prosent av driftsinntektene. Tallene fram t.o.m. 2016 er regnskapstall, deretter er budsjettall lagt til grunn.

Figur 7. Utviklingen av netto driftsresultat i % av driftsinntekter for perioden 2010-2021.

3.2 Sentrale inntekter

Skatt og rammetilskudd

Figur 8. Utviklingen i skatt og rammetilskudd for perioden

Kommunenes frie inntekter er skatt og rammetilskudd. Ås kommune benytter i hovedsak en modell utviklet av KS for å beregne frie inntekter.

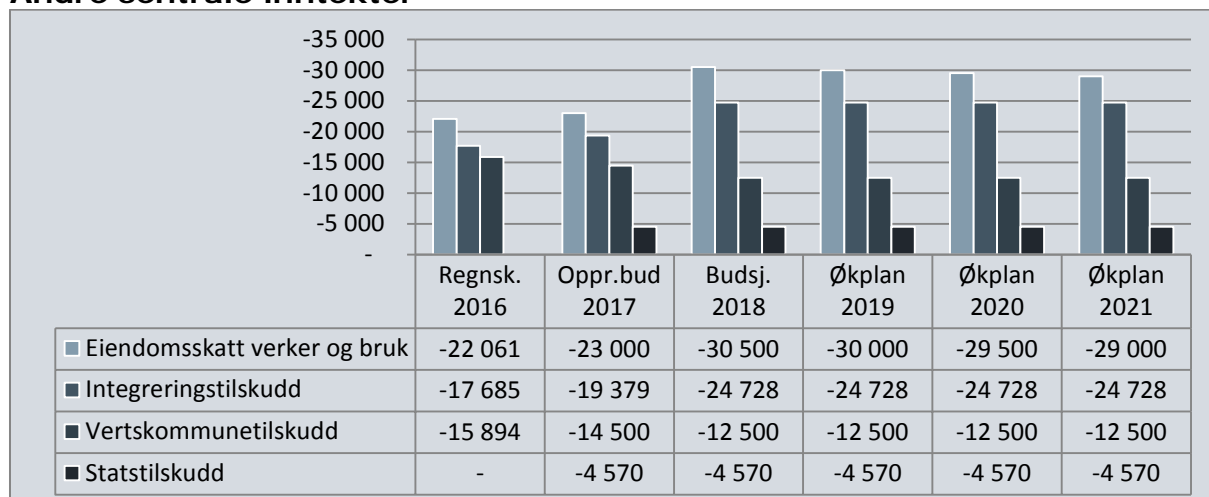
I statsbudsjettet for 2018 legges det til grunn frie inntekter for Ås kommune på ca. 979 mill. kr. Det er forutsatt at Ås kommune får en gjennomsnittlig skatteinntekt per innbygger på 93 % av landsgjennomsnittet i 2018. Ås kommune har et beregnet utgiftsbehov på 93,9 % av landsgjennomsnittet i 2018 mot 95,3 % i 2017. Ås kommune får da et trekk i rammetilskuddet på 59,2 mill. kr som følge av dette. Det relative utgiftsbehovet i forhold til andre kommuner har gått ned med 14,7 mill. kr fra 2017 til 2018. Ås kommune får et veksttilskudd for 2018 på 10,9 mill. kr. Veksttilskuddet er en av komponentene i det samlede rammetilskuddet. I 2017 var tilskuddet på 13,4 mill. kr. Dette gir 17,7 mill. kr i forventet inntektsutjevning i 2018.

KS prognosemodell anslår 995 mill. kr i frie inntekter. Skatt per innbygger vil med anslaget fra KS utgjøre ca. 94,9 % av landssnittet.

Rådmannens budsjett for frie inntekter er satt til 999,6 mill. kr. Dette er over anslaget i statsbudsjettet og KS sin prognosemodell, da rådmannen forventer noe høyere inntekter som følge av studenter som melder flytting høsten 2017. Dette vil gi både økte skatteinntekter og økt skatteutjevning i 2018.

I 2018 har Rådmannen lagt til grunn at ca. 6 mill. kr av de frie inntektene (skatt og rammetilskudd) kommer fra studenter som har meldt flytting til Ås. I 2019 kan det forventes at dette utgjør ca. 14 mill. kr.

Andre sentrale inntekter

Figur 9. Utviklingen i andre sentrale inntekter for perioden.

Eiendomsskatt på næringsbygg, verk og bruk

For eiendomsskatt på næringsbygg og verk og bruk er det lagt til grunn en skattesats på 7 promille fra og med 2018 og utover i perioden. Dette er en økning på 1 promille fra 2017 og dette gir ca. 4 mill. kr i årlig økte inntekter. Budsjettert eiendomsskatt i 2018 er 30,5 mill. kr.

Fra og med 2019 reduseres inntektene fra eiendomsskatt gradvis og i 2021 er eiendomsskatten budsjettert til 29.mill. kr. Dette på bakgrunn at regjeringen varsler endringer i eiendomsskatteloven som innebærer at alle infrastruktur-anlegg (kraftnett, telenett, bredbåndsnett, fjernvarmenett og så videre) i all hovedsak fritas for eiendomsskatt. Dette utgjør ca. 4,1 mill. kr i årlige skatteinntekter for Ås kommune. Det er varslet at det vil bli en nedtrapping fra 2019. Rådmannen har lagt til grunn en gradvis nedtrapping på 25 % per år. Dette betyr at inntektene fra eiendomsskatt reduseres med ca. 1 mill. kr per år fra 2019 til 2022. Samtidig er det forventet en vekst i næringsbygg i perioden som tilsvarer økte skatteinntekter på 0,5 mill. kr. Netto reduseres derfor eiendomsskatt med 0,5 mill. kr årlig fra 2019.

Eiendomsskatt på bolig

Det er ikke innarbeidet eiendomsskatt på bolig i perioden.

Investeringskompensasjon

Anslaget for investeringskompensasjon fra Husbanken og Utdanningsdirektoratet settes til 6,4 mill. kr basert på fjorårets beregning. Kompensasjon for renteutgiftene baserer seg på den flytende renten i Husbanken.

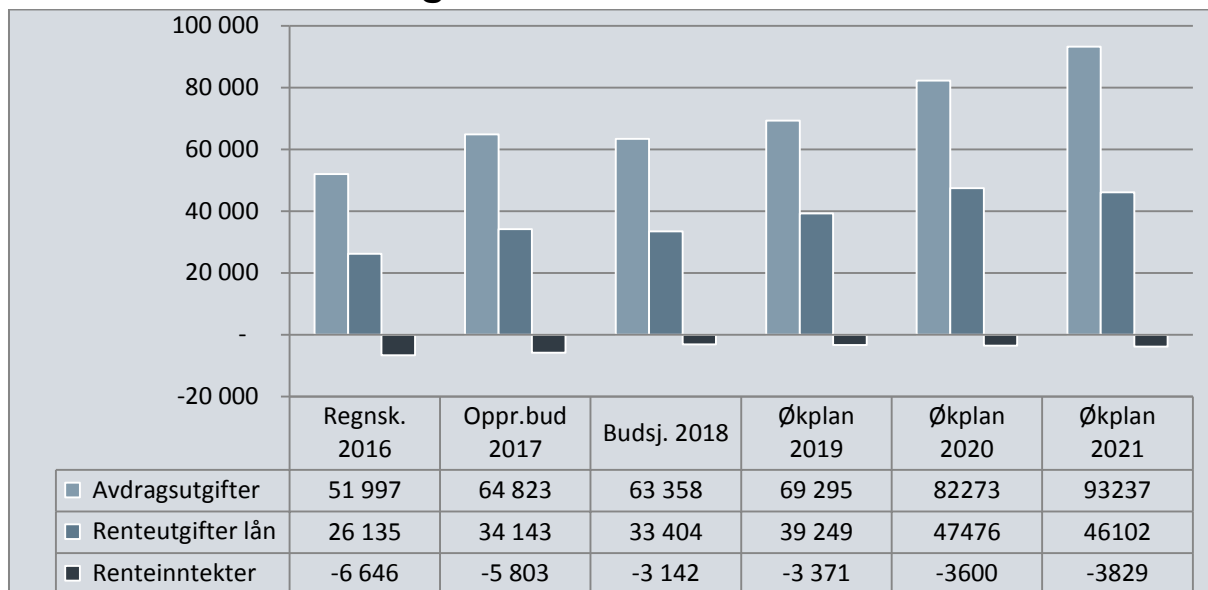
Vertskommunetilskudd

Vertskommunetilskuddet for psykisk utviklingshemmede er budsjettert med en forutsetning om at 8 brukere faller inn under ordningen.

Integreringstilskudd

Det er budsjettert med integreringstilskudd på 24,5 mill. kr i 2018. Det er da forutsatt 10 nye bosettinger i 2018. Antall nye bosettinger forventes å ligge lavt i årene fremover. Høye bosettingstall de siste årene bidrar imidlertid til at kommunen fortsatt vil ha et høyt antall flyktninger i planperioden.

3.3 Finansforvaltning

Figur 10. Utviklingen i finansutgifter og inntekter for perioden.

Avdrag og renter på lån

Netto økning i lånegjelden er på ca. 373 mill. kr i 2018, låneopptaket til investeringer utgjør 436 mill. kr og betaling av avdrag utgjør 63 mill. kr. I planperioden øker årlig avdrag til 93 mill. kr i 2021. Samtidig øker også renteutgiftene fra 26 mill. kr i 2018 til 46 mill. kr i 2021.

I 2018 er andelen av driftsinntektene som går til å dekke renter og avdrag i underkant av 6 %. I 2021 vil kommunen måtte disponere om lag 10 % av budsjettet til å dekke renter og avdrag. Økningen utgjør til sammen 43 mill. kr fra 2018 til 2021.

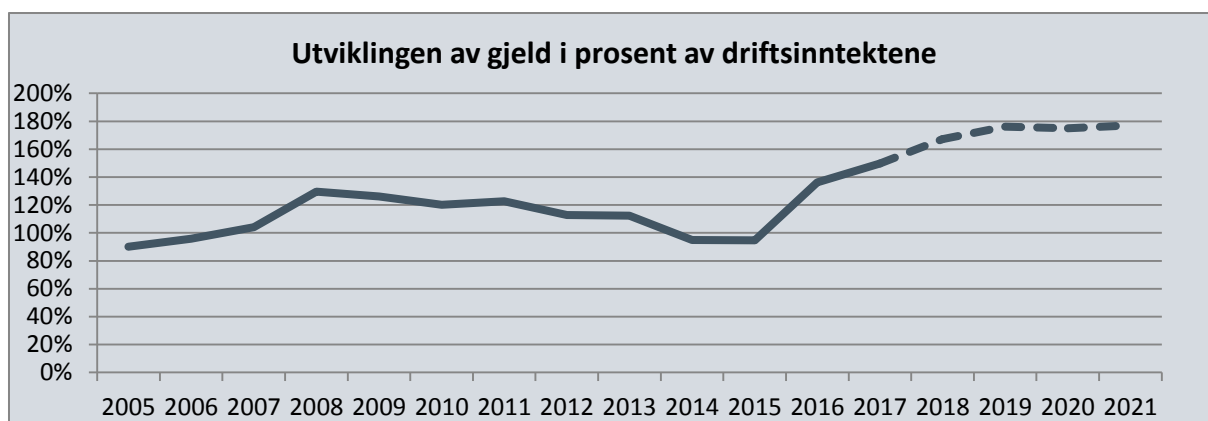
For nye lån og lån som er tatt opp med flytende rente, er det lagt til grunn et rentenivå på 1,3 % for 2018, 1,5 % for 2019, 1,8 % for 2020 og 1,9 % for 2021. Anslagene tar utgangspunkt i markedets forventede renteutvikling. Kommunens årlige låneopptak til startlån er budsjettet til 30 mill. kr.

Utviklingen i lånegjeld

Ås kommune har over flere år lånefinansiert en stor andel av investeringene, noe som har medført en høy gjeldsgrad. Investeringstakten er svært høy og lånegjelden vil fortsette å øke betydelig i planperioden.

Økt lånegjeld utgjør hovedårsaken til at netto driftsresultat i planperioden blir negativt. Ås kommune må i 2019 og 2020 bruke av tidligere oppsparte midler for å saldere budsjettet. Viktige forutsetninger for at investeringene kan gjennomføres er at kommunen opprettholder en høy innbyggervest, at byggene utnyttes godt og at tjenestene effektiviseres slik at en større andel av driftsinntektene kan gå til å dekke økningen i finanskostnadene.

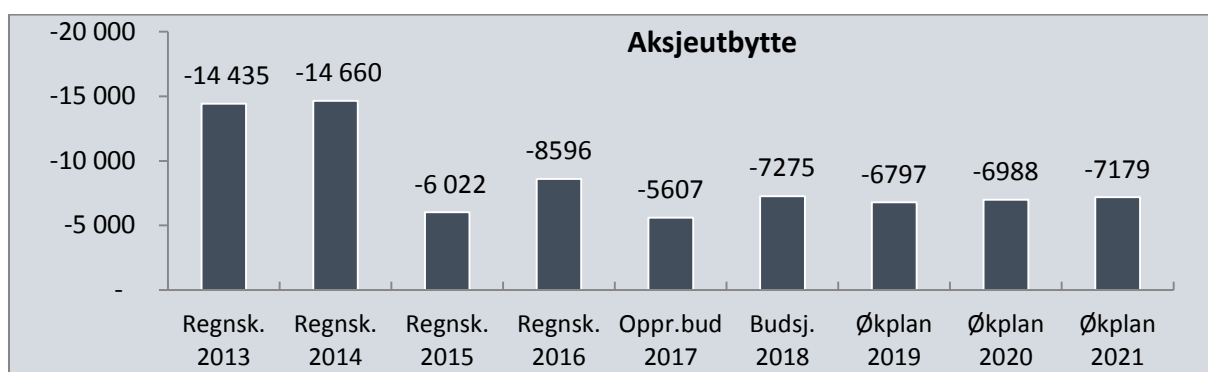
Investeringsbudsjettet er nærmere beskrevet i kapittel 6.

Figur 11. Utvikling av gjeld i % av driftsinntekter 2005-2021.

Forvaltning av finansielle anleggsmidler

Midler fra salg av Søndre Follo Energiverk (SFE) er plassert i rente- og aksjemarkedet. For at dette skal være lønnsomt på lang sikt, må avkastningen på midlene være høyere enn kommunens lånekostnader. Gjennomsnittlig avkastning siste 4 år har vært på 5,96 % mens de gjennomsnittlige lånerentene har vært på 2,5 %. Meravkastningen har da vært på 3,46 %. Gjennomsnittlig årlig avkastning for hele investeringsperioden 2001-2016 har vært ca. 2 % høyere enn kommunens innlånsrente. Plasseringen av E-verksmidler i kapitalmarkedet har dermed gitt meravkastning for kommunen sammenliknet med alternativet som ville vært nedbetaling av lån.

Figur 12. Utvikling avkastningen på E-verksmidlene i perioden 2013 til 2021

Avkastningen av E-verksmidlene påvirkes av kurssvingninger selv om aksjeandelen er lav. Kommunen har ikke tilstrekkelige med midler til å dekke et år med dårlig avkastning. De årene kommunen oppnår høy avkastning bør derfor bufferen styrkes for å kunne møte svingninger i avkastningen uten at dette trenger å få direkte følger for driften.

Ås kommunes langsiktig finansielle aktiva er pålydende ca. 196 mill. kr. I tillegg kommer midler avsatt på bufferfond. Budsjettert avkastning fra SFE-midlene er satt til 7,3 mill. kr for 2018. Dette innebærer en avkastning på ca. 3,7 % og er 2,2 prosentpoeng over kommunens flytende innskuddsrenter. Eventuell meravkastning utover dette forslås avsatt til bufferfond. Det planlegges nedslag av andeler mot slutten av 2017.

Fondsutvikling

Kommunens disposisjonsfond består av flere underfond.

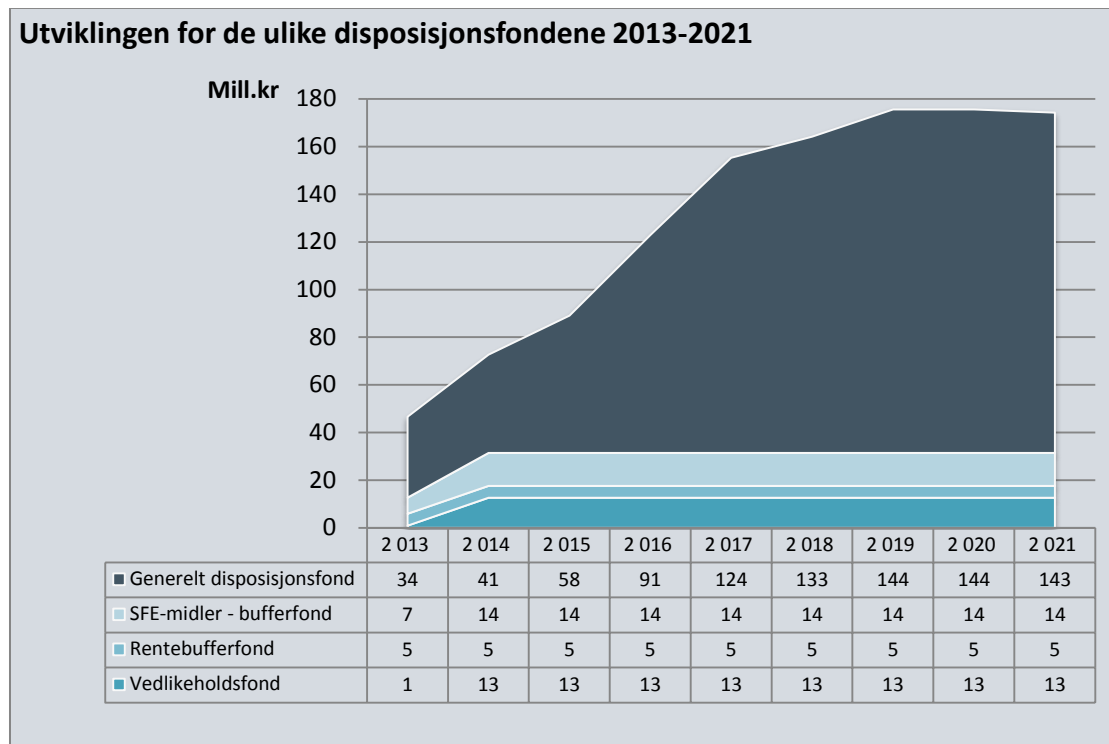
Generelt disposisjonsfond er kommunens reserve mot uforutsette hendelser. Fondet vil med foreslåtte rammer reduseres med ca. 10 mill. kr gjennom planperioden, fra ca. 133 mill. kr i 2018 til 143 mill. kr i 2021, jf. figur 13.

Vedlikeholdsfondet er satt av for å gjennomføre vedlikehold i tråd med vedlikeholdsplanen. Fondet er i 2016 pålydende 13 mill. kr.

Rentebufferfondet på 5 mill. kr ble avsatt i 2011 og skal være en buffer mot uforutsett renteøkning.

SFE-midler – bufferfond er et disposisjonsfond som er bygd opp med avkastning fra E-verksmidler. Fondet utgjør 13,8 mill. kr og skal være en buffer for å dekke tap i år med negativ kapitalavkastning.

Alle disposisjonsfondene kan benyttes både til drift og investeringer.

Figur 13. Utviklingen i de mest sentrale fondene hvor midlene er ubundet. (Tall i mill.kr)

Pris- og lønnsvekst

Tallene for planperioden legges fram i faste 2018-priser, mens tall for 2017 og tidligere år er i løpende priser. I statsbudsjettet er det lagt til grunn en samlet pris- og lønnsvekst på 2,6 % fra 2017 til 2018 for kommunesektoren.

Det er budsjettet med en lønnsvekst på 3 % fra 2017 til 2018. Overhenget er anslått til 1,6 %. En reserve på 1,4 % er satt av til dekning av lønnsoppgjøret for 2018.

Pensjon

For pensjonsordningene er det på enhetene budsjettet med 18 % i premiesats for ansatte med pensjon i KLP, og 11,55 % for ansatte med pensjon i SPK. Det er innarbeidet en sentral reserve på 2,2 mill. kr på pensjon da oppdaterte prognoser fra KLP viser at disse satsene kan bli noe høyere. Det er budsjettet med bruk av premiefond i KLP på 15 mill. kr. Årets premieavvik er budsjettet til en inntekt på 16,9 mill. kr og amortisert premieavvik (fjorårets premieavvik som skal betales påfølgende år) er budsjettet som en utgift på 6,5 mill. kr.

Gebyrintekter og egenandeler

Selvkostområder 2018

Gebyrene innen selvkostområdene beregnes i henhold til selvkostprinsippet og det innebærer at hvert enkelt års over- eller underskudd fremføres og avregnes mot selvkostfond (bundet driftsfond). Det er selvkostfond for VAR, Bygg, Geodata og Plan. Overskudd må disponeres innen en periode på fem år.

Selvkost innebærer at gebyrene ikke skal overstige kommunes kostnader på området. Prisingen i regulativet skal ta utgangspunkt i de faktiske kostnadene for de enkelte sakstyper og oppgaver, noe som innebærer at gebyr fra en sakstype, ikke skal subsidiere en annen sakstype.

VAR

Gebyransatsene for årsavgift på vann holdes uforandret (0,0 %) i 2018. Satsen for årsavgift på avløp holdes også uendret sammenlignet med 2017.

Feiing

Gebyransatsene for årsavgift på feiing økes i 2018 med 4,8 % i forhold til 2017.

Bygge- og delesak

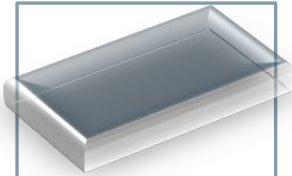
Gebyransatsene for 2018 reduseres med 5 % i forhold til 2017.

Oppmålingsgebyr

For området geodata økes gebyransatsene med 5 % i forhold til 2017.

Reguleringsgebyr

Gebyransatsene for 2018 reduseres med 5 % i forhold til 2017.

4. Hovedsatsninger

INNLEDNING

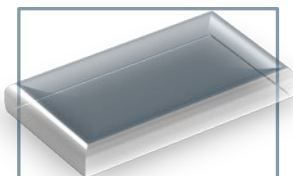
I dette kapitlet beskrives kommunens satsninger de kommende årene. Kommunen har fire roller; som tjenesteyter, myndighetsutøver, samfunnsutvikler og demokratisk arena. Som tjenesteyter og myndighetsutøver utfører kommunen omfattende driftsoppgaver som er lovpålagte og som i mindre grad er gjenstand for politiske prioriteringer. Driftsoppgavene er knyttet til de enkelte tjenesteområdene framgår i kapittel 5.

Som samfunnsutvikler har kommunen blant annet oppgaver knyttet til areal- og transport, klima- og miljø og utvikling av lokalsamfunnet. Innenfor dette området er det større muligheter for å påvirke hva kommunen skal prioritere. Derfor er det lagt vekt på å beskrive tiltak som skal gjennomføres i planperioden innenfor rollen som samfunnsutvikler.

Folketallet i Ås vokser relativt raskt. Utbyggingen av Follobanen og utvidelsen av Universitetet i Ås forventes å stimulere til fortsatt vekst. Veksten ønskes velkommen, og kommunen har satt rammer for videre vekst med utvikling av sentrumsområder, utbyggingsområder, næringsutvikling, og store investeringer i barnehager, skoler og omsorgsbygg.

Oppstart av arbeidet med revidering av kommuneplanen er satt til 2019, i mellomtiden utarbeides flere underliggende planer som vil danne utgangspunkt for kommuneplanrulleringen. Rulleringen er skjøvet fram i tid på bakgrunn av at det er tilstrekkelige utbyggingsreserver for perioden i vedtatte arealplan.

Rammene for kommunens virksomhet er i kontinuerlig endring. Derfor er det også et behov for løpende justering og tilpasning av organisasjonen. Økende befolkning skaper et press på alle kommunale tjenester. Ny teknologi gir nye muligheter. På denne bakgrunn startet rådmannen i 2017 en organisasjonsgjennomgang med mål om å videreutvikle organisasjonen.

Kommunen har definert fire hovedmål som gir retning for utviklingen:

- *Ås skal være en miljøvennlig kommune med fokus på bærekraftig ressursbruk.*
- *Ås skal være en inkluderende og mangfoldig kommune.*
- *Ås skal være et kunnskaps- og kultursenter i regionen.*
- *Ås kommune skal være en aktiv samfunnsutvikler og en attraktiv arbeidsgiver.*

Disse målene danner rammen for beskrivelsen av hovedsatsningene i perioden 2018-2021.

Rådmannen har ikke funnet å kunne avsette ressurser til etablering av svømmeanlegg, områderegeringsplan, vei- og gateplan for Vinterbroområdet eller prioritere brøyting av de mest brukte G/S-veiene foran bilveier.

Da sommertoget var på besøk i Ås kommune 18. august 2017

Foto: Ivar Ola Opheim

Hovedmål 1

Ås er en miljøvennlig kommune med fokus på bærekraftig ressursbruk

DELMÅL 1.1

Ås skal være et visningsvindu for bærekraftig areal- og tettstedsutvikling.

Kommunen vil:

- ✓ styre og regulere veksten slik at den ikke overskrider kommunens evne til å opprettholde tjenestetilbud med en akseptabel kvalitet til enhver tid
- ✓ 90 % av veksten skal i hovedsak skje i Ås tettsted og langs bussaksene, der dette ikke kommer i konflikt med jordvern, biologisk mangfold og nærfriluftsområder
- ✓ prioritere gange, sykkel og kollektive løsninger foran privatbil i planleggingen av nye områder, og ved rehabilitering av etablerte områder
- ✓ fremme klimavennlig/-tilpasset arkitektur og byggeskikk
- ✓ sørge for at miljøvennlig materialbruk ved nybygging og rehabilitering blir standard for kommunens bygningsmasse
- ✓ ivareta eksisterende kulturminneverdier som viktige ressurser i den videre tettstedsutviklingen
- ✓ rette oppmerksomhet mot kulturminnenes potensial for verdiskaping

Tiltak:

1. Rullere kommuneplanen.
Tidsfrist: Høst 2021
2. Større fokus på bruk av rekkefølgebestemmelser og utbyggingsavtaler for å sikre utvikling av felles infrastruktur.
Tidsfrist: Årlig
3. Fullføre arbeidet med en områdereguleringsplan for Ås sentralområdet. Tidsfrist: Høst 2018
4. Fullføre arbeidet med en detaljreguleringsplan for Europankvartalet.
Tidsfrist: Vår 2018
5. Oppdatere boligprogrammet og rapportere på hvor boligveksten i kommunen har kommet.
Tidsfrist: Årlig
6. Implementere tiltakene fra gang- og sykkelstrategien i tiltaksplan for gange og sykling.
Tidsfrist: Årlig
7. Utarbeide en veinorm for hele kommunen.
Tidsfrist: Høst 2018

8. Utarbeide en kommunal parkeringspolitikk.
Tidsfrist: Høst 2018
9. Innføre avgiftsparkering i Ås sentrum.
Tidsfrist: Vår 2018
10. Utarbeide miljøkrav for kommunale utbyggingsprosjekter
Tidsfrist: Høst 2018
11. Gjennomføre livsløpsberegninger (LCC) og klimagassregnskap for nye kommunale byggeprosjekter
Tidsfrist: Årlig
12. Utarbeide handlingsplan for klima og energi i tråd med regional plan for klima og energi.
Tidsfrist: Høst 2018
13. Ett av kommunens utbyggingsprosjekter skal bygges med høy klima- og miljøstandard, og fortrinnsvis være et innovasjonsprosjekt.
Tidsfrist: Tidsfrist: 2021

DELMÅL 1.2

Ås skal være et lavenergisamfunn

Ås kommune vil:

- ✓ være pådriver for mobilitetsplanlegging og satse på bruk av miljøvennlige transportmidler som el-sykler og el-biler i kommunal virksomhet
- ✓ legge til rette for bruk av lav- og nullutslippskjøretøy
- ✓ motivere innbyggere og næringsliv til økt miljøinnsats
- ✓ bidra til at husholdningenes totale restavfall per innbygger reduseres med minimum 25 %
- ✓ redusere bruk av fossile energikilder til oppvarming og kjøling av kommunale bygg og vurdere bruk av fornybare energialternativer
- ✓ bruk av fyringsolje i kommunale bygg må opphøre innen 2020
- ✓ redusere energibruk i kommunale bygg
- ✓ være en pådriver for å få på plass en by-sykkelordning

Tiltak:

14. Ved etablering og reforhandling av leasingavtaler skal nullutslippskjøretøy prioriteres der det er mulig.
Tidsfrist: Årlig
15. Gjennomføre et prøveprosjekt med el-sykler istedenfor tjenestebiler der det er praktisk mulig.
Tidsfrist: Høst 2020
16. Utarbeide en etableringsplan og etablere ladestasjoner med tidsbegrenset parkering ved kommunale virksomheter.
Tidsfrist: Høst 2018

17. Tilrettelegge for en hydrogenstasjon i Ås.
Tidsfrist: Vår 2018
18. Foreta en gjennomgang av ulike ordninger for miljøsertifisering.
Tidsfrist: Vår 2018
19. Videreføre tilbudet om gratis miljøsertifisering av bedrifter i Ås.
Tidsfrist: Årlig
20. Utarbeide en plan for videre drift av fyrkjeler som reservekilde, men med bruk av bioolje.
Tidsfrist: Vår 2018
21. Benytte rutiner for rapportering om energiforbruk og bevisstgjøre virksomhetene om energibruk på arbeidsplassen.
Tidsfrist: Årlig
22. Gjennomføre EPC¹ prosjekt for å redusere energibruken i kommunale bygg. Tidsfrist: Vår 2019
23. I samarbeid med NMBU og Åspro videreutvikle bygdebikeordningen Tidsfrist: Årlig

DELMÅL 1.3

Ås skal ha en utforming som fremmer folkehelse og livskvalitet

Kommunen vil:

- ✓ være pådriver for et effektivt og miljøvennlig transportsystem med effektiv kollektivtransport og gode gang-, sykkel- og turveier
- ✓ bidra til å øke sykkelandelen til 17 %
- ✓ sikre god tilgang til grøntområder og anlegg for idrett, rekreasjon og fysisk aktivitet
- ✓ arbeide for å sikre bomiljø ren luft, gode lysforhold, lave støynivåer og trygge utearealer og møteplasser
- ✓ prioritere trafiksikkerhet for gående og syklende

Tiltak:

24. I samarbeid med BaneNor og eventuelt andre transportaktører utarbeide en plan for stasjonsområdet og gjennomføre tiltak ihht. denne. Avhenger av ekstern finansiering.
Tidsfrist: Høst 2018
25. Alle barne- og ungdomsskolene i kommunen deltar årlig i en kampanje som oppfordrer elevene til å sykle/gå til skolen.
Tidsfrist: Årlig
26. Gjennomføre tiltak i henhold til Tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluftsliv. Tidsfrist: Årlig
27. Kartlegge og verdivurdere friluftsområdene i Ås.
Tidsfrist: Høst 2018

28. Merke turstier i egen regi, samt i samarbeid med velforeninger og andre frivillige og bedre informasjonen om turmuligheter i kommunen. Tidsfrist: Årlig
29. Sikre gode anlegg for rekreasjon og fysisk aktivitet i tilknytning til skoler og barnehager.
Tidsfrist: Årlig
30. Utvikle Breivoll i samarbeid med DNT
Tidsfrist: Vår 2019

DELMÅL 1.4

Ås skal ha levende lokalsentra der det er lett å leve miljøvennlig

Kommunen vil:

- ✓ styrke Ås tettsted som kommunesenter og tilrettelegge for en kompakt tettstedsutvikling
- ✓ lokalisere arbeidsplassintensiv virksomhet i Ås tettsted, og langs viktige kollektivåre, for å redusere transportbehov
- ✓ styrke Vinterbro som lokalsenter
- ✓ være pådriver for å etablere permanent innfartsparkering på Vinterbro
- ✓ sikre gode boforhold på Solberg, ved å bidra til økt samarbeid mellom Ås og Ski kommune innen kommunale tjenester
- ✓ være pådriver for hyppige kollektivavganger innad i kommunen og Follo
- ✓ arbeide aktivt for å etablere en lokal kollektiv rute som kan betjene boligområdene rundt Ås sentrum og knytte disse til Ås stasjon, Campus Ås og Korsegården

Tiltak:

31. Ha tett dialog med sentrale aktører som NSB, Ruter, Flybussen og nabokommunene om kollektivtilbudet.
Tidsfrist: Årlig

DELMÅL 1.5

Barn og unge skal være aktive i utviklingen av et bærekraftig Ås

Kommunen vil

- ✓ inspirere og motivere barn og unge til aktiv medvirkning i demokrati og samfunnsdebatt, blant annet gjennom ungdomsrådet
- ✓ utvikle arenaer og aktiviteter der barn og unge deltar i miljøarbeid og utvikling av Ås som bærekraftig kommune
- ✓ synliggjøre barn og unges behov til arealpolitikk og sosial infrastruktur

Tiltak:

32. Videreutvikle elevrådene, ungdomsrådet og barn- og unges kommunestyre.
Tidsfrist: Årlig
33. Involvere barn og unge i store reguleringsprosesser og tiltak som berører dem.
Tidsfrist: Årlig
34. Øke bruken av NMBU og Vitenparken som lærings- og undervisningsarena knyttet til framtidens behov og bærekraftige utvikling.
Tidsfrist: 2018
35. Utvikle retningslinjer for ungdomsrådet slik at barns og unges behov knyttet til arealpolitikk og sosial infrastruktur blir ivaretatt.
Tidsfrist: Høst 2018

DELMÅL 1.6

Ås skal ha en bærekraftig forvaltning av naturmiljø og grønnstruktur

Kommunen vil:

- ✓ sørge for arealeffektiv bebyggelse som sikrer sammenhengende grønnstruktur, jordvern, kulturlandskap og naturverdier
- ✓ gjennomføre kartlegging som gir god oversikt over de viktigste artene og naturtypene
- ✓ forvalte og bevare arealer av betydning for biologisk mangfold etter prinsipper om bærekraft, samlet belastning på økosystemer og føre-var-prinsippet
- ✓ innføre blågrønn-faktor som en viktig innsatsfaktor for å sikre bærekraftig håndtering av overvann i tettsteder og minimere skader og ulemper ved fremtidige klimaendringer
- ✓ sikre god kjemisk og økologisk miljøtilstand i elver, innsjøer, kystvann og grunnvann
- ✓ sikre Gjersjøen som drikkevannskilde
- ✓ sikre en forsvarlig bruk av Bunnefjorden, Gjersjøen og Årungen som rekreasjonsområde
- ✓ samarbeide med andre kommuner i regionen for å utarbeide en enhetlig forvaltningspraksis for massedeponier

Tiltak:

36. Veilede og informere publikum om håndtering av hageavfall, hagerømlinger og brunskogsnegler.
Tidsfrist: Årlig
37. Bekjempe fremmede arter med høy økologisk risiko som truer biologisk viktige områder.
Tidsfrist: Årlig
38. Følge opp plan for biologisk mangfold. Tidsfrist: Årlig
39. Utarbeide skjøtselsplan for Breivoll
Tidsfrist: 2018

DELMÅL 1.7

Ås skal ha et levedyktig og fremtidsrettet landbruk

Kommunen vil

- ✓ unngå nedbygging av høyproduktiv matjord i alle deler av kommunen
- ✓ bidra til å styrke landbrukets ressursgrunnlag ved å stimulere til økt produksjon i jordbruk og skogbruk
- ✓ stimulere til økt tilbud til nærmarkedet og tilleggsnæringer innenfor «inn på tunet», besøksgårder, lokal foredling og direktesalg av mat og opplevelser
- ✓ bidra til økt bruk av skogen og kulturlandskapet, ved tilrettelegging for ferdsel og opphold, i samarbeid med landbruket
- ✓ samarbeide med øvrige Follokommuner om landbruksforvaltning, for å oppnå målsettingene for landbruksbasert næringsutvikling og landbruk og kulturlandskap
- ✓ bidra med informasjon om miljøvirkemidler i landbruket
- ✓ delta i vannområdeprosjektene PURA og Morsa

Tiltak:

40. Starte kartlegging av etablerere med tilleggsnæring i landbruket. Registrere bransje, behov for kompetansetiltak og etablere nettverk.
Tidsfrist: Vår 2018
41. Bedre tilgangen til kulturlandskapet ved å etablere turstier og løyper uten konflikt med landbruksinteresser.
Tidsfrist: Årlig
42. Utvikle de kommunale strategiene for forvaltning av miljøvirkemidlene (SMIL-virkemidlene).
Tidsfrist: Høst 2018
43. Prosjekt skogbruk og friluftsinnteresser – hvordan redusere konfliktpotensialet.
Tidsfrist: Vår 2018

Hovedmål 2

Ås er en inkluderende og mangfoldig kommune

DELMÅL 2.1

Barn og unge skal oppleve trygghet i hverdagen

Innbygger nr. 20 000 i Ås kommune

Foto: Bonsak Hammeraas

Kommunen vil

- ✓ bidra til at voksne tar ansvar i møtet med barn og unge
- ✓ gi barn og unge som lever under vanskelige forhold god oppfølging
- ✓ veilede og gi råd til foreldre som har behov slik at barn opplever omsorg og god oppvekst i hjemmet

Tiltak:

44. Gi informasjon om kommunens tilbud til barn og foreldre.
Tidsfrist: Årlig
45. Bevisstgjøre barn og unge om deres rettigheter, jf. Barnekonvensjonen. Tidsfrist: Årlig
46. Kommunen skal gi mer systematiske, helhetlige og koordinerte tjenester til barn og unge. Utføres i forbindelse med organisasjonsgjennomgangen.
Tidsfrist: Vår 2018
47. Vold i nære relasjoner er en del av kommunens beredskapsarbeid. Tidsfrist: Årlig

DELMÅL 2.2

Innbyggerne i Ås skal ha muligheter til å skaffe seg en inntekt

Kommunen vil

- ✓ bidra til å tilrettelegge for tiltak som kvalifiserer for arbeidslivet
- ✓ bidra til opplæring og veiledning til ungdom slik at de fullfører utdanning og/eller kommer i arbeid
- ✓ bidra i samarbeid med andre etater til et arbeidsliv med ordnede arbeidsforhold

Tiltak:

48. Kommunen skal på sikt ha minst to lærlingeplasser per 1000 innbygger.
Tidsfrist: Årlig

49. Alle etater tilrettelegger og tilbyr praksisplass, språkpraksis, arbeidspraksis til kandidater via kommunen, NAV og utdanningsinstitusjoner.
Tidsfrist: Årlig

50. Styrke arbeidet med grunnleggende ferdigheter i grunnskolen slik at elevene gis best mulig forutsetninger for å fullføre utdanning og/ eller komme i arbeid. Tidsfrist: Årlig

51. Gi god karriereveiledning i ungdomsskolen og gi rådgivere kompetansehevende tiltak.
Tidsfrist: Årlig

DELMÅL 2.3

Sosiale helseforskjeller i Ås skal reduseres

Kommunen vil

- ✓ gi alle kunnskap om helse, fysisk aktivitet og kosthold og forebygge utvikling av sykdom gjennom å iverksette tiltak på et tidlig tidspunkt
- ✓ gi utsatte grupper bedre mulighet for å ta vare på egen helse gjennom informasjon, veiledning og støtte
- ✓ fremme psykisk helsearbeid og gjøre det lett tilgjengelig
- ✓ tilrettelegge for sunn mat til barn i skoler og i fritidsordninger

Tiltak:

52. Opprettholde og utvikle tilbudet på frisklivssentralen i takt med endrede behov.
Tidsfrist: Årlig

DELMÅL 2.4

Ås skal ha en boligpolitikk som utjevner sosiale forskjeller

Kommunen vil

- ✓ tilrettelegge for mangfoldige bomiljøer for mennesker i ulike livssituasjoner

DELMÅL: 2.5

Ås skal være en inkluderende kommune for alle

Kommunen vil:

- ✓ legge til rette for at alle får mulighet til å bidra og delta på viktige samfunnsområder
- ✓ sikre innvandrere og flyktninger selvstendighet gjennom utdanning, arbeid og samfunnsdeltakelse
- ✓ bidra til økt kompetanse som sikrer at offentlige tjenester tilpasses mangfoldet blant innbyggerne

Tiltak:

53. Oversette sentrale opplysninger om barnehager, skoler, kulturskole og bibliotek på kommunens nettsider til engelsk og eventuelt andre aktuelle språk.
Tidsfrist: Årlig
54. Sikre praksisplasser og jobbtrening for innvandrere og flyktninger for å styrke integreringen, trene på bruken av norsk i dagliglivet og en hverdag som gir mening og motivasjon.
Tidsfrist: Årlig
55. Gjennomføre prosjekt om yrkesrettet arbeidstrening for flyktninger.
Tidsfrist: Årlig

DELMÅL: 2.6

Ås er en god kommune å bli gammel i

Kommunen vil

- ✓ gi informasjon, råd og veiledning til eldre om helse og egen mestring
- ✓ gi et godt helse- og omsorgstilbud til eldre som har behov for det
- ✓ i samarbeid med de eldre selv, og andre aktuelle aktører, tilrettelegge for aktiviteter/kulturtilbud
- ✓ ha et godt og tett samarbeid med spesialisthelsetjenesten og andre eksterne aktører

Tiltak:

56. Følge opp arbeidet med utbredning av velferdsteknologi, som en del av en vridning av tjenestetilbudet med fokus på egenmestring.
Tidsfrist: Årlig
57. Utvide og utvikle Moer sykehjem.
Tidsfrist: Vår 2019

DELMÅL: 2.7

Ås er tilrettelagt for mangfoldet i befolkningen

Kommunen vil:

- ✓ utforme offentlige utearealer og kommunal bygningsmasse slik at de blir tilgjengelig for alle, og tilfredsstillende kravene til universell utforming
- ✓ samarbeide med private utbyggere og andre aktører for å medvirke til at hele kommunen blir tilgjengelig for alle
- ✓ tilrettelegge for utvikling av kultur- og fritidstilbudet som gjenspeiler mangfoldet i befolkningen
- ✓ i samarbeid med Ås kirkelige fellesråd bidra til å videreutvikle kirken som en kulturarena og en viktig formidler av kulturhistorie

Åpningen av modulskolene ved Ås stadion
Foto: Ivar Ola Opheim

Hovedmål 3

Ås er et kunnskaps- og kultursenter i regionen

DELMÅL 3.1

Barn og unge skal ha kompetanse som styrker dem i møtet med framtidens utfordringer

Kommunen vil:

- ✓ bidra til at alle barn og unge skal ha en synlig progresjon i sin læring og utvikling
- ✓ gi barn og unge utfordringer i et trygt og utviklende læringsmiljø
- ✓ øke barn og unges læring gjennom møtet med allsidig kompetanse, kulturelle aktiviteter og opplæring tilpasset deres forutsetninger

Tiltak:

58. Undersøkende læringsmetoder, kritisk tenkning og refleksjon vektlegges i opplæringen.
Tidsfrist: Årlig
59. Skolene videreutvikles som lærende profesjonsfellesskap/ lærende organisasjon.
Tidsfrist: Årlig
60. Ås kommune deltar i det statlige videreutdanningsprogrammet for lærere. Tidsfrist: Årlig
61. Gi barn og unge læringsutfordringer ut fra deres nivå, dybdelæring.
Tidsfrist: Årlig
62. Utarbeide søknad om tilskuddsmidler til oppgradering av kinosalen.
Tidsfrist: Vår 2018
63. Ferdigstille prosjektet «Syngende kommune» og det nasjonale pilotprosjektet «Follo-piloten».
Tidsfrist: Høst 2018

DELMÅL 3.2

Livslang læring skal være en mulighet for alle

Kommunen vil:

- ✓ legge til rette for mestring og læringslyst og bidra til at voksne tilegner seg tilstrekkelig basiskompetanse for å mestre arbeidslivet og livet generelt
- ✓ samarbeide med arbeids-, kultur- og næringsliv for å gjøre opplæring mer praksisnær og relevant

Tiltak:

64. Etterstrebe et helhetlig og oversiktlig integrering- og opplæringstilbud for voksne som har behov.
Tidsfrist: 2020

Muligheter

65. Ungdomsskolene tilbyr alternativ undervisning i form av flere varianter av praksisrettet arbeid.

Tidsfrist: Vår 2019

66. Barnehager og skoler samarbeider om oppfølging og opplæring i overgangen mellom barnehage og barneskole og mellom barne- og ungdomsskole.

Tidsfrist: Årlig

DELMÅL 3.3

Ås tettsted skal være et attraktivt sted for studenter og forskere

Kommunen vil

- ✓ tilrettelegge for nybygging av studentboliger
- ✓ satse videre på en arealeffektiv bebyggelse som ivaretar natur- og friområder
- ✓ tilrettelegge for nærings- og kulturliv i Ås tettsted
- ✓ være pådriver i markedsføringen av studiestedet- og forskningscenteret Ås i samarbeid med andre aktører

Tiltak:

67. Ferdigstille reguleringsplan for del av Skogveien.

Tidsfrist: Vår 2018

68. Være fasilitator for arrangementer, etablering av møteplasser mm.

Tidsfrist: Årlig

DELMÅL 3.4

Rammevilkårene for kommunens utdannings- og forskningsmiljøer skal styrkes

Kommunen vil

- ✓ sette utdanning og forskning på den politiske dagsorden både lokalt og regionalt
- ✓ styrke samarbeidet mellom kommunens skoler og universitet
- ✓ ta utgangspunkt i eksisterende kunnskapsmiljøer og stedenes fortrinn og utnytte lokalisering av offentlig virksomhet
- ✓ legge til rette for kunnskapsbaserte arbeidsplasser i nærheten av Ås sentrum og Campus Ås
- ✓ bidra til at universitets kompetanse blir benyttet i lokal og regional næringsutvikling

Tiltak:

69. Utrede mulighet for et samarbeid med Ås videregående skole om tilbud for grunnskoleelever som har kompetanse til å ta fag på videregående skoles nivå.

Tidsfrist: Vår 2018

DELMÅL 3.5

Vekst og verdiskaping skal skje i et samvirke mellom forskning, kultur, næringsliv og offentlig sektor

Landbruksroboten Thorvald fra NMBU

Foto: Ellen M. Ceeberg

Kommunen vil

- ✓ ta initiativ til og bidra til gjensidig kunnskap og samarbeid mellom offentlig sektor og næringslivet, og utdannings- og forskningsinstitusjonene for å øke det gjensidige utbyttet
- ✓ være en pådriver for næringsutvikling i tilknytning til Campus Ås og aktivt markedsføre Ås som en attraktiv kommune for kunnskaps- og forskningsrelatert næringsvirksomhet

Tiltak:

70. Følge opp Ås kommunes næringsstrategi 2016-2028 ved å:

- 1) gjøre SmakÅs til et årlig arrangement
- 2) operasjonalisere Samarbeidsavtalen for næringsutvikling i Follo og bidra til å formidle resultater fra samarbeidet
- 3) Vurdere muligheter for deltakelse i FoU-prosjekter
- 4) gjennomføre langtidsplan for å tilby attraktive lokaler herunder næringsarealer, kontakt med næringsseidomsutviklere og virksomheter som skal etablere seg i Ås, samt bygge nettverk til potensielle etablerere i Ås
- 5) Jobbe fram initiativ i skjæringspunktet næring-miljø og næring-kultur.

Tidsfrist: Årlig

Hovedmål 4

Ås kommune som en aktiv samfunnsutvikler og en attraktiv arbeidsgiver

DELMÅL 4.1

Ås kommune skal være en aktiv deltaker på vesentlige samfunnsarenaer

Kommunen vil:

- ✓ Bidra til lokalt og regionalt samarbeid som styrker utvikling av kommunen og regionen som helhet
- ✓ Være en pådriver ovenfor statlige myndigheter og andre aktuelle aktører for å bedre kollektivtilbudet i Ås

DELMÅL 4.2

Ås kommune skal ha videreutviklet sin posisjon som en attraktiv og fremtidsrettet arbeidsgiver

Kommunen vil:

- ✓ Videreutvikle en robust og fleksibel organisasjon som bruker og utvikler lederes og medarbeidernes kompetanse og omstillingsevne.
- ✓ Utvikle tydelige verdier som skal kjennetegne Ås som arbeidsgiver
- ✓ Legge til rette for fornyelse, innovasjon og ta aktivt i bruk ny kunnskap og ny teknologi for å forbedre og effektivisere kommunens organisasjon og tjenester
- ✓ Utfordre, støtte, motivere medarbeiderne til aktiv deltakelse og ansvar i utviklingen av kommunen, tjenestene og et helsefremmende arbeidsmiljø

Tiltak:

71. Utbedre infrastruktur for fiber og trådløst nettverk i det kommunale nettet. Tidsfrist: Årlig/2019

72. Utarbeide en fremtidsrettet virksomhetsarkitektur.
Tidsfrist: 2020

73. Gjennomføre Omstillingsprosjektet 2017-2020. Se nærmere beskrivelser i kapittel 5.17.
Tidsfrist: 2020.

DELMÅL 4.3

Ås kommunes behov for arbeidskraft skal være dekket og tilpasset kommunens organisasjon og tjenester

Kommunen vil:

- ✓ Synliggjøre Ås som en attraktiv arbeidsgiver
- ✓ Videreutvikle tiltak for å rekruttere, utvikle og beholde arbeidskraft som bidrar til kvalitet, utvikling og arbeidsglede
- ✓ Gjennomføre studenters, elevs og lærlingers praksisperioder på en slik måte at de senere ønsker å arbeide i kommunen.

DELMÅL 4.4

Innbyggerne i Ås kommune skal være godt informert om kommunens tjenester

Kommunen vil:

- ✓ Videreutvikle metoder som sikrer god kommunikasjon med innbyggerne vedrørende behov, omfang og standard på kommunens tjenester.
- ✓ Sikre at politiske beslutninger blir fulgt opp og at brukernes rettssikkerhet blir ivaretatt.
- ✓ Tilrettelegge for medvirkning og frivillig innsats fra brukere, innbyggere og samarbeidspartnere

Tiltak:

74. Legge til rette for informasjon og dialog i kommunens kanaler som nettsted, sosiale medier, apper, og chat-tjeneste.

Tidsfrist: Årlig

75. *Min kommunale side* etableres med integrasjon mot fagsystemer som gir innbyggeren informasjon og status i kommunale saker.

Tidsfrist: 2020

76. Styrke dialogen mellom kommune, innbygger og folkevalgt i sosiale medier for større grad av medvirkning i utformingen og utviklingen av kommunale tjenester. Tidsfrist: Årlig

DELMÅL 4.5

Ås har god beredskap når det gjelder samfunnssikkerhet

Kommunen vil:

- ✓ Styrke beredskapsarbeidet i egen organisasjon gjennom økt kunnskap, systematisk forebyggingsarbeid og testing av beredskap og planverk
- ✓ Samarbeide med private og offentlige aktører for å kartlegge, forebygge og begrense uønskede hendelser
- ✓ Kartlegge og forebygge uønskede konsekvenser som følge av bortfall av strøm og vannforsyning
- ✓ Bidra til geografisk stedfesting av risiko til bruk i arealplanlegging.
- ✓ Samarbeide med NMBU innenfor beredskapsområdet.

Tiltak:

77. Gjennomføre årlige øvelser på beredskapsområdet.

Tidsfrist: Årlig

78. Revidere risiko- og sårbarhetsanalyse på enhetsnivå, og utarbeide prioriterte tiltaksplaner.

Tidsfrist: 2018

79. Videreutvikle beredskapsplan og definere tiltak for håndtering av vold og kriser mot kommunale barnehager, skoler og andre større offentlige bygninger. Tidsfrist: Vår 2018

80. Definere tiltak som motvirker isolering av etniske eller religiøse grupper i befolkningen.

Tidsfrist: Årlig

81. Informasjon om kommunens beredskapsarbeid oppdateres på kommunens hjemmesider.

Tidsfrist: Årlig

82. Arrangere et felles seminar med kommunens og NMBU sin kriseledelse. Tidsfrist: Årlig

83. Gjennomføre en beredskapsøvelse sammen med NMBU.

Tidsfrist: Vår 2018

84. Samordne beredskapsplanverk mellom NMBU og kommunen på kryssende områder..

Tidsfrist: Høst 2018

DELMÅL 4.6

Kulturlivet, næringslivet og frivillige organisasjoner deltar sammen med kommunen i utviklingen av samfunnet

Kommunen vil:

- ✓ Stille krav til utbyggere og eiendomsforvaltere for å sikre allmennhetens interesser
- ✓ Tilrettelegge for deltakelse i frivillige aktiviteter og organisasjoner
- ✓ Sikre frivilligsentralens grunnlag for å videreutvikle hjelpetiltak og være en felles arena for dialog mellom kommunen og frivillige lag og foreninger.

Tiltak:

85. Utrede og utvikle frivilligsentralens rolle og funksjon.

Tidsfrist: Høst 2018

5. Budsjett for tjenestene

Innledning

I dette kapitlet presenteres tjenesteområdene slik Ås kommune har valgt å dele dem. I alt er det 14 tjenesteområder. Kapitlet viser rådmannens budsjettforslag for den enkelte tjeneste. Videre gis noe informasjon om det enkelte tjenesteområde, både innholdet i den og utviklingsområder. Det framgår også KOSTRA-nøkkeltall for det enkelte tjenesteområde. Disse kommenteres ikke særskilt, men er ment å være supplerende informasjon om tjenesten for Ås kommune sammenlignet med andre kommuner. Hvert tjenesteområde er delt inn i resultatområder som viser til den enkelte KOSTRA-funksjon.

Hvordan forstå budsjettallene

Budsjetttrammen for budsjettåret 2018 er en sum av endringer fra opprinnelig budsjett 2017 (*basisåret*). Endringene er kategorisert i flere kategorier og det er formålet med en budsjettendring som styrer hvilken kategori den tilhører. I de kommende avsnittene beskrives kategoriene og forutsetningene som ligger til grunn. Alle tall som vises i budsjetttrammer er nettotall, det vil si at utgifter og inntekter er summert. Det er et mål at en endring i størst mulig grad presenteres samlet med en god helhetlig beskrivelse knyttet til den aktuelle tjeneste.

Tekniske justeringer

I denne posten ligger de tekniske justeringer, herunder helårsvirkning av fjorårets lønnsvekst, indeksjusteringer av prisvekst og endringer i avskrivninger. I tillegg vil interne flyttinger av budsjettmidler som ikke påvirker tjenestene plasseres her. I tabellene under tjenestene vil enkelte tjenester ha relativt store tekniske endringer, noe som henger sammen med opprydning og rettelser i forbindelse med omlegging til tjenestebasert budsjett.

Det gjøres årlige vurderinger av prisvekst, både prisvekst av varer og tjenester, samt inntekter fra tjenester som kommunen leverer. Alle prisendringer som plasseres i posten for tekniske justeringer er i utgangspunktet ment å være indeksreguleringer. Eventuelle prisjusteringer utover prisindeks vil presenteres som konsekvensjusteringer, styrking eller effektiviserings- og reduksjonstiltak.

Konsekvensjusteringer

Alle endringer fra basisåret som er nødvendige for å opprettholde eksisterende tjenestetilbud vil presenteres som konsekvensjusteringer. Budsjettjusteringer som et resultat av befolkningsveksten og annen demografisk utvikling vil i hovedsak presenteres som konsekvensjusteringer. Posten vil også inneholde helårseffekter av tidligere politisk vedtatte tiltak. For eksempel vil nye arealer for *Eiendomsforvaltning* være konsekvensjusteringer dersom arealene ikke endrer kostnader pr m².

Skillet mellom konsekvensjusteringer og styrkingstiltak/effektivisering og reduksjonstiltak, vil i stor grad avhenge av hva som er formålet med tiltakene. Dersom formålet er å styrke en tjeneste i form av innhold, dekningsgrad eller kvalitetsendring vil tiltaket som regel være et nytt tiltak. Dersom formålet er å opprettholde et eksisterende tilbud og nivå vil tiltaket plasseres som en konsekvensjustering.

Konsekvensjusteringene er beregnet ut i fra et faglig skjønn og med utgangspunkt i eksisterende tjenestetilbud. Fra ett år til et annet vil konsekvensjusteringer normalt være den posten som i størst grad binder opp kommunens økonomiske handlingsrom.

Styrking

Alle tiltak som reelt sett har til formål å styrke kvaliteten og tilbudet i kommunens tjenesteforvaltning sammenlignet med basisåret vil være nye tiltak. Tiltak som vil innbefatte nye tjenester vil være nye tiltak, for eksempel statlige satsinger og nye lovkrav.

Effektivisering og reduksjon

Tiltak som har til hensikt å effektivisere eller redusere kommunens tjenesteforvaltning og drift vil inngå i denne posten.

5.1 Tjenesteorientert budsjett og økonomiplan

5.1.1 Budsjett 2018 for tjenestene

Tjeneste	Ramme 2017	Teknisk	Konsekvens	Styrking	Reduksjon	Ramme 2018	Realendring	Sum endring i %
01.Barnehage	151 797	5 431	-1 738	899	-	156 389	⇒ 0,6 %	⇒ -0,6 %
02.Grunnskoleopplæring	211 430	1 528	5 777	3 644	-	222 379	↑ 1,7 %	↑ 4,5 %
03.Kultur-, idrett- og fritidstjenester	31 556	689	-483	-	-	31 762	⇒ 0,0 %	↓ -1,5 %
04.Kommunehelse	51 881	52	2 770	685	-	55 388	↑ 1,3 %	↑ 6,7 %
05.Barnevern	29 457	2 745	-	912	-250	32 864	↑ 2,2 %	↑ 2,2 %
06.Sosiale og arbeidsrettede tjenester	53 462	-3 722	-353	-	-1 300	48 087	↓ -2,4 %	↓ -3,1 %
07.Tjenester til hjemmeboende	110 823	14 268	2 796	2 762	-2 400	128 249	⇒ 0,3 %	↑ 2,8 %
08.Pleie og omsorgstjenester i institusjon	151 766	-3 293	14 100	1 000	-5 100	158 473	↓ -2,7 %	↑ 6,6 %
09.Fysisk planlegging, natur og nærmiljø	10 253	1 190	-1 004	510	-	10 949	↑ 5,0 %	↓ -4,8 %
10.Administrasjon og styring	76 919	-11 226	235	350	-1 900	64 378	↓ -2,0 %	↓ -1,7 %
11.Eiendomsforvaltning og utleie	67 133	2 434	1 967	2 535	-3 631	70 438	↓ -1,6 %	⇒ 1,3 %
12.Samferdsel	13 363	881	640	-	-	14 884	⇒ 0,0 %	↑ 4,8 %
13.Brann og ulykkesvern	12 586	547	-29	-	-	13 104	⇒ 0,0 %	⇒ -0,2 %
14.Vann, avløp og renovasjonstjenester	-11 997	295	429	-	-	-11 273	⇒ 0,0 %	↓ -3,6 %
Sum	960 429	11 819	25 107	13 297	-14 581	996 071	⇒ -0,1 %	↑ 2,5 %

Tabell 4. Budsjett 2018, samt alle endringene for tjenesteområdene fra budsjett 2017 til 2018 (Tall i tusen). Realendring er sum styrking og reduksjon av rammen 2017. Sum endring i % er sum konsekvensjusteringer, styrking og reduksjon av rammen 2017.

5.1.2 Økonomiplan 2019-2021 for tjenestene

Tjeneste	Regnskap 2016	Oppr.bud 2017	Budsjett 2018	Økplan 2019	Økplan 2020	Økplan 2021	Endring 2018-21
01.Barnehage	145 445	151 797	156 389	158 397	168 264	174 764	↑ 11,7 %
02.Grunnskoleopplæring	200 662	211 430	222 379	223 248	223 846	222 986	⇒ 0,3 %
03.Kultur-, idrett- og fritidstjenester	29 565	31 556	31 762	31 762	31 262	31 262	↓ -1,6 %
04.Kommunehelse	45 772	51 881	55 388	53 968	54 368	54 098	↓ -2,3 %
05.Barnevern	32 502	29 457	32 864	33 114	33 614	33 614	↑ 2,3 %
06.Sosiale og arbeidsrettede tjenester	46 204	53 462	48 087	46 352	47 052	47 752	⇒ -0,7 %
07.Tjenester til hjemmeboende	107 072	110 823	128 249	134 949	134 349	135 249	↑ 5,5 %
08.Pleie og omsorgstjenester i institusjon	138 163	151 766	158 473	162 573	168 123	178 623	↑ 12,7 %
09.Fysisk planlegging, natur og nærmiljø	8 513	10 253	10 949	8 958	11 064	11 064	⇒ 1,1 %
10.Administrasjon og styring	59 045	76 919	64 378	65 750	64 378	64 750	⇒ 0,6 %
11.Eiendomsforvaltning og utleie	65 356	67 133	70 438	70 968	71 914	76 088	↑ 8,0 %
12.Samferdsel	12 969	13 363	14 884	14 884	14 884	14 884	⇒ 0,0 %
13.Brann og ulykkesvern	12 178	12 586	13 104	12 981	12 852	12 852	↓ -1,9 %
14.Vann, avløp og renovasjonstjenester	-11 549	-11 997	-11 273	-14 255	-17 108	-17 108	↑ 51,8 %
SUM	891 896	960 429	996 071	1 003 649	1 018 862	1 040 878	↑ 4 %

Tabell 5. Økonomiplan 2018-2021 for tjenesteområdene. (Tall i tusen). Sum endring i 2018-2021 er sum økonomiplan 2021 i prosent av budsjett 2018.

5.2 Barnehage

Om tjenesten

Tjenesten omfatter to resultatområder: 201 Førskole og 211 Styrket tilbud til førskolebarn.

Ås kommunes barnehagetilbud består av 7 kommunale og 14 private barnehager. Barnehagedekningen er meget god. Kommunen har også en høy andel av pedagogiske ledere i barnehagene, godt over alle andre sammenligningskommuner.

I barnehagen skal barn oppleve trivsel, mestring, inkludering og deltagelse, og de skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter slik at de har et godt grunnlag for å trives på skolen og lykkes i utdanningsløpet. Barnehagen er en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv. Barnehagen skal legge et godt grunnlag for videre utvikling og læring. Målet er en trygg barnehage med kvalifiserte og omsorgsfulle voksne, en barnehage der barna kan leke og lære.

KOSTRA nøkkeltall

	Ås 2015	Ås 2016	Vestby	Frogn	Nesodden	Ski	Akershus	Gruppe 07
Prioritet								
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	123 039	130 640	134 680	146 605	132 741	128 650	135 096	130 500
Produktivitet								
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage	170 120	181 987	182 273	187 619	175 401	176 617	181 679	175 636
Korrigerte brutto driftsutgifter til styrket tilbud til førskolebarn (f 211) per barn som får ekstra	49 765	47 818	88 111	143 662	107 147	55 325	72 295	76 804
Korrigerte oppholdstimer per årsverk i kommunale barnehager	12 003	12 020	11 703	11 542	12 193	12 266	11 698	11 724
Utgifter til kommunale lokaler og skyss per barn i kommunal barnehage (kr)	16 891	19 048	16 477	17 928	16 426	13 647	16 583	15 949
Dekningsgrad								
Andel barn 1-2 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 1-2 år	83,9 %	87,5 %	85,6 %	89,3 %	83,1 %	82,6 %	84,4 %	81,9 %
Andel barn 3-5 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 3-5 år	98,6 %	99,9 %	98,3 %	97,8 %	97,7 %	95,4 %	97,3 %	96,8 %
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til alle barn med barnehageplass	17,8 %	18,8 %	14,4 %	9,1 %	6,9 %	17,9 %	17,4 %	13,3 %
Kvalitet								
Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning	97,7 %	94,8 %	86,3 %	85,4 %	79,4 %	88,2 %	86,3 %	89,1 %
Leke- og oppholdsareal per barn i barnehage (m2)	5,5	5,5	5,7	5,5	5,3	5,4	5,3	5,5
Andel barn som får ekstra ressurser til styrketilbud til førskolebarn, i forhold til alle barn i barnehage. Alle barnehager	19,9 %	21,1 %	17,1 %	12,9 %	8,6 %	20,7 %	20,0 %	15,9 %

Utvikling av tjenesten i perioden

Barnehagenes viktigste ressurs er personalet. De kommunale barnehagene i Ås holder et høyt faglig nivå. Dette skyldes i stor grad tre ting; systematisk og kontinuerlig arbeid spesielt med Reggio Emilia pedagogikken gjennom 12 år, god barnehagelærer- og fagarbeiderdekning, samt høy kompetanse og kontinuitet i styrergruppen. Mer enn 70 % av styrerne har lederutdanning. Styrerne arbeider sammen om utviklingen av barnehagene og arbeider med felles kompetanseutvikling for alle ansatte i barnehagene. Måten de kommunale barnehagene i Ås har arbeidet på i mange år er samstemt med ny rammeplan for barnehagene som trådte i kraft 1.8.2017.

Lek og livsmestring og helse er satsningsområdene i de kommunale barnehagene de neste årene. I tillegg er overganger og bærekraftig utvikling områder som jobbes med sammen med skole.

Det er i øyeblikket god dekning når det gjelder barnehageplasser. Barn som flytter inn i kommunen får stort sett barnehageplass med en gang. På grunn av færre barnehagebarn for øyeblikket holdes tilsvarende en avdeling i Frydenhaug og Tunveien barnehage stengt. Bemanningen er redusert tilsvarende. Ut fra prognosene øker antall barn betydelig fra 2018/ 2019.

Det er et økende antall barn som har store og omfattende behov for støtte og oppfølging i barnehagen. I den sammenheng er det viktig å se på hvordan ressursene benyttes og organiseres. Det settes i gang et prosjekt for å utrede hvordan den spesialpedagogiske hjelpen i barnehagene kan utvikles best mulig for å ivareta det økende behovet.

Det er i handlingsprogramperioden planlagt utbygging av 2 barnehager; en på Nordby som skal stå ferdig i 2019 og en på Dyster Eldor som skal stå ferdig i 2021. Med ny barnehage på Nordby kan Togrenda barnehage legges ned, og med ny barnehage på Dyster Eldor kan Sagalund barnehage legges ned da området er planlagt utbygd. Med 2 nye store barnehager vil Ås kommune ha moderne barnehager som er tilpasset dagens krav til barnehagedrift og hvor de fysiske forholdene er godt tilrettelagt for barn og voksne.

Nye nasjonale krav

Følgende endringer trådte i kraft 1.8.2017:

- Ny rammeplan for barnehager
- Barn født til og med november har rett til barnehageplass fra den måneden de fyller 1 år.
- Et ekstra barn utover pedagognormens minstekrav (9 barn under 3 år/18 barn over 3 år) utløser krav om en ny heltidsstilling som pedagogisk leder
- Barn skal regnes som tre år fra august det året barnet fyller tre år

Fra 01.08 2018 kan følgende endringer gjøres gjeldende:

- Dagens regelverk stiller ikke krav til hvor mange barn det kan være per ansatt. Regjeringen ønsker å sikre at det minst skal være:
 - En voksen per tre barn under tre år
 - En voksen per seks barn over tre år

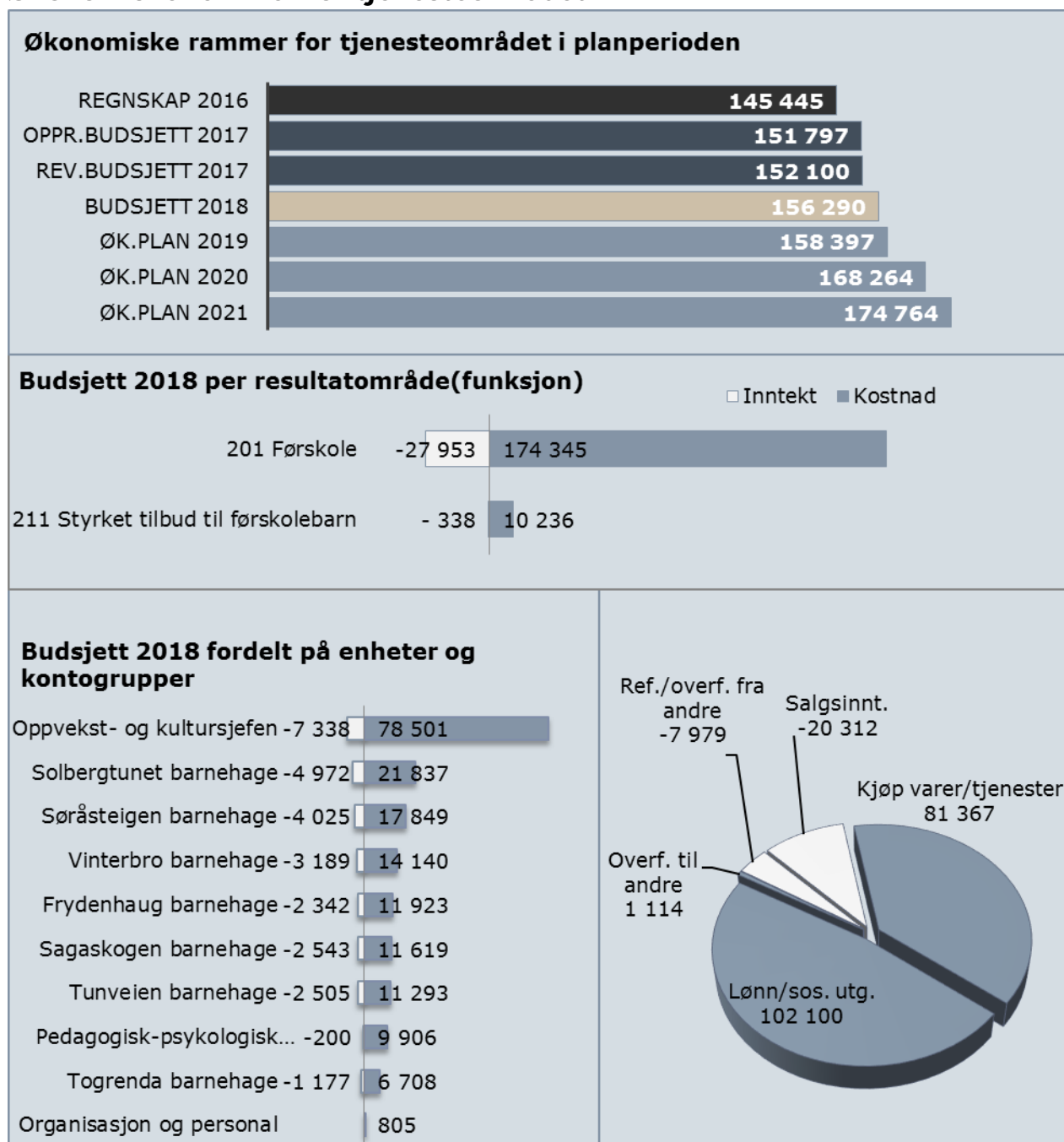
I de kommunale barnehagene i Ås er det i dag 1 voksen per 3,5 barn under 3 år og 1 voksen per 6,5 barn over 3 år. Dette vil således få økonomiske konsekvenser for barnehagefeltet.

- Dagens regelverk krever en pedagogisk leder per 7-9 barn under 3 år og en pedagogisk leder per 14-18 over 3 år. Regjeringen ønsker flere barnehagelærere i barnehagen, og foreslår at det skal være minst:
 - én pedagogisk leder per 7 barn under tre år
 - én pedagogisk leder per 14 barn over tre år

Alle de kommunale barnehagene i Ås med unntak av Togrenda oppfyller i dag dette kravet.

Regjeringen foreslår at kommunene får plikt til å samordne samarbeidet mellom skolene og barnehagene samt utarbeide lokale planer for å sikre en god overgang. Dette arbeidet er i gang i Ås.

Økonomiske rammer for tjenesteområdet

Budsjettendringer

Oppr.bud. 2017	Teknisk justering	Kons. just. (B)	Styrking (C)	Eff./ Red. (D)	Ramme 2018	Ramme 2019	Ramme 2020	Ramme 2021
151 797	5 431	-1 738	899	-	156 389	158 397	168 264	174 764
Realendring 2017-18 (C+D)					➡ 0,6 %	Sum endring 2018-21		⬆ 11,7 %
Sum endring 2017-18 (B+C+D)					➡ -0,6 %			

	2018	2019	2020	2021
A Tekniske justeringer	4 045	4 045	4 045	4 045
B Konsekvensjusteringer	-1 738	270	10 137	16 637
1 Oppdatering barnehagemodell kommunale barnehager	-4 692	-2 684	683	683
2 Opprettholde avd. Mjølner uten refusjon fra Bjørnebekk	1 304	1 304	1 304	1 304
3 Justering av tilskudd private barnehager	300	300	300	300
4 Reduserte inntekter gjestebarn	1 000	1 000	1 000	1 000
5 Helårseffekt tidligere vedtatt tiltak, 1 årsverk barnepsykolog	350	350	350	350
6 Ny barnehage Nord			6 500	13 000
C Styrking	899	899	899	899
7 Økt pedagognorm private barnehager, jf. Nasjonale krav	800	800	800	800
8 <i>*Heving av inntektsgrense for rett til gratis kjernetid, jf. budsjettavtalen i Stortinget</i>	99	99	99	99
D Effektivisering/Reduksjon	0	0	0	0
Sum endringer (B+C+D)	-839	1 169	11 036	17 536

1. Færre barn i aldersgruppen 0-5 år og økt makspris fører til nedjustering av budsjettrammen for 2018. Tiltaket innbefatter blant annet at en avdeling i Tunveien fortsatt holdes stengt frem til august 2019. Dette utgjør 2,4 mill. kr i 2018. I tillegg stenges en avdeling i Frydenhaug frem til 1.august 2019 og dette utgjør 2,1 mill. kr i 2018. Fra barnehageåret 2019/2020 antar vi at tjenesten omtrent vil ligge på 2017-nivå. Maksimalprisen per måned for en barnehageplass er i Statsbudsjettet for 2018 foreslått til 2910 kr for en barnehageplass. Dette påvirker inntektene.
2. Mjølner er en avdeling under Søråsteigen barnehage som blant annet ble opprettet som et tiltak for barn fra Bjørnebekk. Blant annet to årsverk ført på funksjon 211 ble refundert fra staten. Etter nedleggelse av Bjørnebekk, mister kommunen refusjonen og de ansatte føres over til vanlig drift. Avdelingen er i dag full, men uten refusjon fra staten blir dette en kostnad på 1,304 mill. kr.
3. Ved beregning av driftstilskudd til private ordinære barnehager legges kommunens faktiske driftsutgifter i egne ordinære barnehager to år før tilskuddsåret til grunn. Kostnadene fra 2016 justeres med lønns og prisvekst for 2017 og 2018. Makspris for 2018 kommer til fratrukk i utgiftene. Tilskudd private barnehager justeres med 0,3 mill. kr på bakgrunn av tilskuddsmodell.
4. Det forventes at netto refusjoner på barn fra andre kommuner, såkalt gjestebarn blir reduserte neste år. Dette på bakgrunn av tall og prognoser fra barnehager hvor det tidligere var mange gjestebarn. Dette er beregnet til en reduksjon på 1 mill.kr.

5. Det ble i K-sak 103/16 vedtatt 1 årsverk barnepsykolog. Helårseffekten av dette utgjør 350 000 kr.
6. Det er vedtatt å bygge ny barnehage i Nordby. Denne skal blant annet erstatte Togrenda barnehage. Etter planen for investeringene skal denne være klar til oppstart 1.8.2019. Det er i 2019 kun lagt inn en videreføring av rammen for Togrenda og ikke lagt inn ytterligere driftsmidler. Dersom befolkningsveksten tilsier det, vil det i neste års budsjett innarbeides nødvendige driftsmidler.
7. I henhold til regjeringens forslag om økt pedagognorm i barnehager fikk kommunen et øremerket tilskudd. Dette skulle dekke kostnadene for å ha flere barnehagelærere i barnehagene. I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2017 ble det øremerkede tilskuddet innlemmet i rammetilskuddet til kommunene. Kommunen får dermed økt utgift da de må dekke denne kostnaden i private barnehager. Tilskuddet er beregnet pr barn og vil utgjøre 0,8 mill.kr.
8. *Stortinget vedtok i budsjettavtalen å heve inntektsgrensen for rett til gratis kjernetid. Dette er estimert å utgjøre 99 000 kr for Ås kommune, som en styrking av tjenesten for lavinntektsfamilier.*

5.3 Grunnskoleopplæring

Om tjenesten

Tjenesten omfatter fire resultatområder: 202 Grunnskole, 213 Voksenopplæring, 215 Skolefritidstilbud og 223 skoleskyss.

Skolene i Ås består av:

- 7 barneskoler med SFO
- 2 ungdomsskoler
- 1 voksenopplæring

Skolene varierer i størrelse fra ca. 100 elever til ca. 400 elever.

Voksenopplæringen er for tiden todelt. Grunnskole og norsk- og samfunnsfagsopplæringen er under voksenopplæringen. Det kjøpes noen grunnskoleplasser av andre kommuner. Voksne med utvidede behov er organisert under Pedagogisk psykologisk senter (PPS).

Det er et mål at skolen skal ha høy kvalitet og gi den enkelte og samfunnet nødvendige forutsetninger for fremtidig velferd, verdiskaping og en bærekraftig utvikling. Skolen bygger på prinsippet om likeverdig og tilpasset opplæring for alle i en inkluderende skole. Det er et mål at alle elever skal oppnå grunnleggende ferdigheter og oppleve mestring og utfordring i skolen.

KOSTRA nøkkeltall

	Ås 2015	Ås 2016	Vestby	Frogn	Nesodden	Ski	Akershus	Kostra gruppe 07
Prioritet								
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år	77 410	81 334	88 805	78 406	74 238	73 052	73 970	80 001
Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per innbygger 6-9 år	-827	-780	5 253	3 210	6 095	3 056	2 389	3 361
Netto driftsutgifter til skolelokaler (222), per innbygger 6-15 år	15 213	17 573	18 750	18 230	16 905	13 416	16 527	16 095
Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), per innbygger 6-15 år	1 272	1 112	2 595	1 775	1 381	696	1 353	2 556
Produktivitet								
Driftsutgifter til inventar og utstyr (202), per elev i grunnskolen	707	924	344	1 614	1 339	1 251	1 070	897
Driftsutgifter til undervisningsmaterieil (202), per elev i grunnskolen	1 247	1 359	1 851	1 981	1 445	1 362	1 384	1 558
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss (202, 222, 223), per elev	101 578	106 879	120 237	107 865	106 686	90 729	98 765	106 892
Korrigerte brutto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per komm. Bruker	24 541	25 613	27 948	28 997	31 025	27 308	28 560	29 279
Dekningsgrad								
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	7,0 %	6,7 %	7,4 %	9,4 %	4,5 %	5,7 %	6,6 %	7,1 %
Andel elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring	3,9 %	2,7 %	3,9 %	1,3 %	4,4 %	4,3 %	4,9 %	3,5 %
Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt	16,9 %	19,1 %	19,8 %	15,7 %	15,6 %	20,1 %	15,7 %	15,6 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal og privat SFO	70,3 %	75,0 %	77,2 %	77,2 %	88,1 %	76,9 %	72,1 %	60,4 %

	Ås 2015	Ås 2016	Vestby	Frogn	Nesodden	Ski	Akershus	Kostra gruppe 07
Kvalitet								
Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring	97,2 %	98,3 %	99,1 %	97,7 %	97,0 %	98,3 %	97,8 %	97,9 %
Elevunders. 10. trinn - Andel elever som har opplevd mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere	3,8	4,1	5,8	2,3	5,3	6,1	5,2	0,0
Elevunders. 10. trinn - Trivsel	4,2	4,2	4,3	4,2	4,2	4,2	4,2	0,0
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	14,6	15,3	13,2	14,0	15,3	15,6	15,5	14,2
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng skoleåret 2016/17	41,5	42,9	42,0	43,5	43,9	42,2	42,3	

Utvikling av tjenesten i perioden

Det pågår et betydelig investeringsprogram for skolene. Investeringene i skolene vil gi Ås kommune et betydelig kapasitets- og kvalitetsløft.

Ås-skolen har to felles utviklingsområder: *Utvikling av profesjonsfellesskap* i kollegiet og *Dybdelæring* i undervisningen. Det arbeides med å lære bruk av gode verktøy for utviklingsområdene, slik at skolene og etaten kan gi elevene best mulig opplæring og stå best mulig rustet i arbeidet med innføring av nye læreplaner.

Bærekraftig utvikling blir et hovedområde i årene framover, det er ett av tre tverrfaglige emner i nytt læreplanverk. I dette arbeidet samarbeides det blant andre med Vitenparken og NMBU. Videreutvikling av alternative, praktiske læringsarenaer, er et annet viktig område (Breivoll m m) for elever som trenger en mer praktisk inngang til læring.

Det er et økende antall elever som blir henvist PPS for utredning og spørsmål om spesialundervisning. Dette er oftest elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. I de fleste tilfeller utløser dette vedtak om spesialundervisning. Ved å gi i elevene god tilpasning på et tidlig tidspunkt, kan dette gi flere elever et forsvarlig opplæringstilbud og derved redusere antall henvisninger til PPS. For å snu denne utviklingen er det viktig at skolene får etablert gode tiltak for tilpasset opplæring.

En annen viktig målsetting er å kunne styrke lærertettheten på trinnene. Forskning viser at dette gir bedre læring og resultater for elevene – både de som har spesielle behov og andre. Dette vil også være et forebyggende tiltak, som gjør at elevenes utfordringer oppdages tidligere og at skolen kan igangsette tilpasset oppfølging.

Digitalisering handler om å gjøre ting på nye måter med teknologi for å oppnå ønskede effekter. Å utvikle digital kompetanse hos elevene er et viktig område som skolene skal arbeide med.

I 2017 har Sjøskogen skole og Nordby skole innført lesebrett/nettbrev på alle trinn i skolen. Målet er at alle elever i løpet av få år skal ha tilgang til lesebrett.

Utviklingsprosjekter i 2018

- Arbeid med utvikling av alternativ opplæringsarena
- Utvikling og implementering av foreldreskole
- Implementering av rammeplan for SFO
- Implementering av revidert *Handlingsplan for godt psykososialt miljø i skole og SFO*. Fra august 2018 skal denne planen også omfatte barnehage.
- Implementering av nytt kapittel 9 A i opplæringsloven
- Gjennomgang av tilpasset opplæring og spesialundervisning i skolen
- Innføring av lesebrett i grunnskolen på 2 – 3 nye skoler.

Voksenopplæringen

- Gjennomgang av organisering av det helhetlige grunnskoletilbudet for voksne

Fornyning av Kunnskapsløftet

Arbeidet med å fornye Kunnskapsløftet er i gang. Dagens fag skal beholdes, men innholdet skal fornyes. Målet er å styrke utviklingen av elevenes dybdelæring og forståelse.

- Skoleåret 2017/18 skal det utarbeides kjerneelementer i fag og læreplanstruktur
- Skoleåret 2018/19 skal læreplanene utvikles
- Skoleåret 2019/20 skal skolene skal forberede arbeidet med å ta i bruk de nye læreplanene
- Skoleåret 2020/21 skal nye læreplaner tas i bruk i klasserommene

Nye nasjonale krav

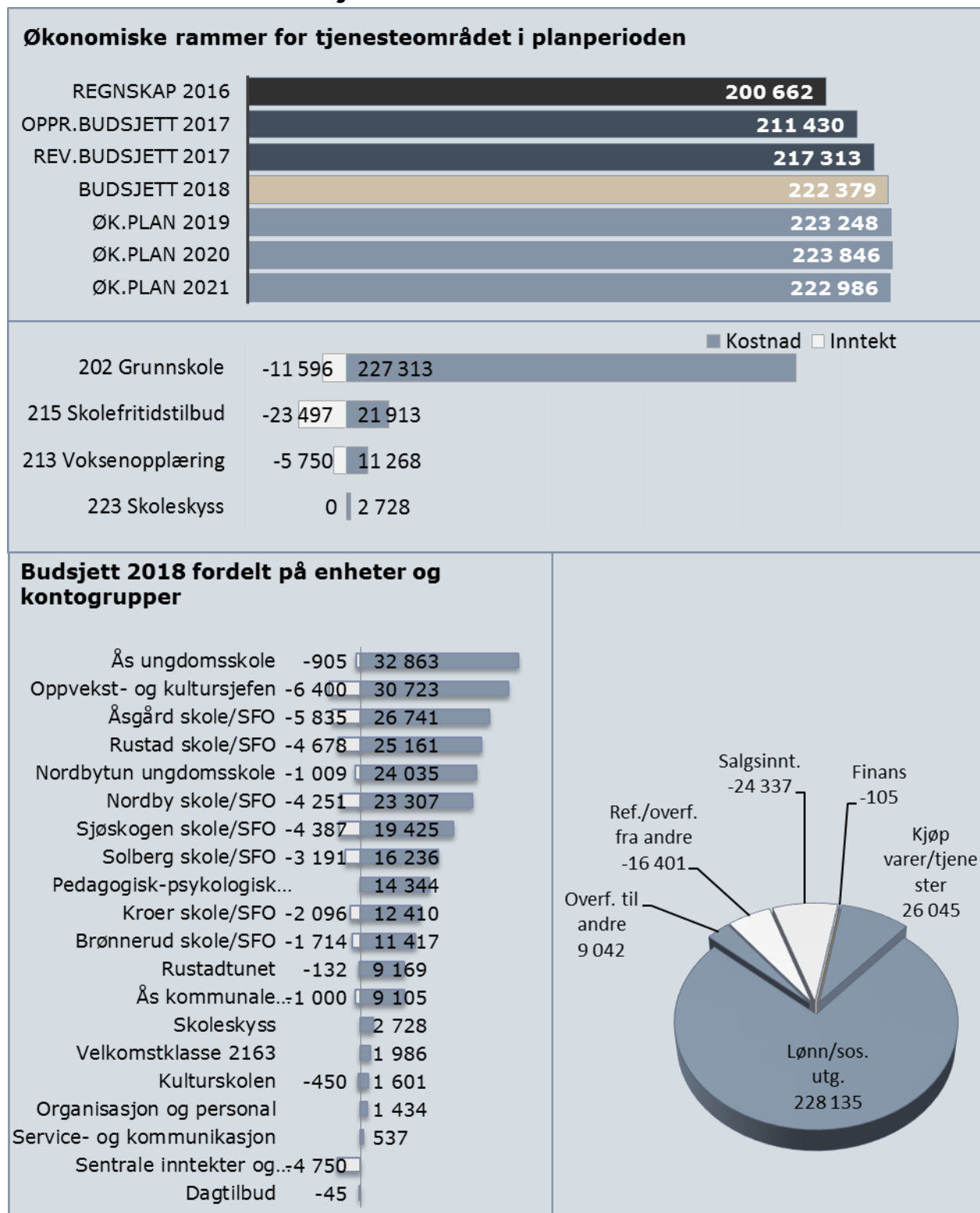
Følgende endringer trådte i kraft 1.8.2017:

- Nytt regelverk om skolemiljø hvor det er lovfestet krav til nulltoleranse når det gjelder mobbing med en tydelig aktivitetsplikt.
- Obligatorisk å gjennomføre en [ferdighetsprøve i svømming](#) for elever på 1.-4. årstrinn.
- Endring i opplæringsloven § 2-1 som innebærer at barn skal få opplæring så raskt som mulig, og senest innen én måned etter at de kommer til Norge.
- Endring i forskrift til opplæringsloven § 2-1 hvor det er tatt inn i bestemmelsen at elevene skal være en del av vurderingen skolen skal gjøre av organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av egen opplæring. Skolen har stor frihet med tanke på hvordan elevene involveres. Endringen innebærer ikke at elevene skal vurdere hver enkelt lærer.
- Alle grunnskoler kan tilby programmering valgfag fra høsten 2017.
- Fra og med eksamensperioden våren 2018 er det [obligatorisk for skoleeier å tilby nettbaserte hjelpemidler](#) til sine elever under eksamen. Utvelgelsen av disse nettsidene skal skje i tett samarbeid med skolene, slik at elevene møter det de er kjent med fra opplæringen.

Følgende endring trådte i kraft 1.9.2017:

- Ny overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen er en del av læreplanverket. Overordnet del av læreplanverket utdyper verdigrunnlaget i opplæringslovens formålsparagraf og de overordnede prinsippene for grunnopplæringen. Overordnet del gir retning for opplæringen i fag.

Økonomiske rammer for tjenesteområdet

Budsjettendringer

Oppr.bud. 2017	Teknisk justering	Kons. just. (B)	Styrking (C)	Eff./ Red. (D)	Ramme 2018	Ramme 2019	Ramme 2020	Ramme 2021
211 430	1 528	5 777	3 644	-	222 379	223 248	223 846	222 986
Realendring 2017-18 (C+D)					↑ 1,7 %	Sum endring 2018-21		→ 0,3 %
Sum endring 2017-18 (B+C+D)					↑ 4,5 %			

	2018	2019	2020	2021
A Tekniske justeringer	1 528	1 528	1 528	1 528
B Konsekvensjusteringer	5 777	6 646	7 244	6 384
1 *Elevtallsvekst skolemodell, redusert i kommunestyrets vedtak	6 398	7 335	7 933	7 073
2 Elevtallsvekst SFO-modell	-1 021	-1 021	-1 021	-1 021
3 Redusert per capita-tilskudd	2 356	2 413	2 413	2 413
4 Redusert bemanning	-1 331	-1 331	-1 331	-1 331
5 Redusert kjøp av plasser	-500	-500	-500	-500
6 Framskrivning tidligere vedtak, reduksjon seniorpolitiske tiltak jf. HP 16-19 og HP 17-20	-125	-250	-250	-250
C Styrking	3 644	3 644	3 644	3 644
7 Styrke 0,5 årsverk skole	374	374	374	374
8 1 årsverk spes.ped skole	770	770	770	770
9 Tidlig innsats 1-4.trinn, økt lærertetthet (øremerket satsing finansiert med tilskudd)	2 500	2 500	2 500	2 500
D Effektivisering/Reduksjon	0	0	0	0
10 *Innsparingskrav i tjenesten, reversert i kommunestyret	0	0	0	0
Sum endringer (B+C+D)	9 421	10 290	10 888	10 028

- Skolene i Ås styres etter en rammemodell basert på elevtall. Det betyr at det beregnes en kostnadsramme for skolene i Ås totalt sett. Kostnadsramme er budsjett foregående år, justert med lønnsvekst og elevtallsvekst. Lønnsveksten i skolen er 3,89 mill. kr, og antall elever økte med 46 elever. Elevprisen for 2018 56 800 kroner, mot 55 080 i 2017. Totalt er rammen økt med 6,4 mill. kr fra 2017-nivå. Kommunestyret vedtok i budsjettbehandlingen å nedjustere rådmannens prognoser for 2019-2021 med bakgrunn i at kommunestyret legger til grunn en lavere elevtallsvekst enn rådmannen har beregnet.
- Grunnet høyere elevtall på SFO og prisvekst reduseres rammen med 1 mill.kr. I følge selvkostanalyse har Ås kommune 76 % selvkost på dette området. Alle FDV-kostnader føres i tjenesten eiendomsforvaltning.
- Flyktnings situasjonen i Norge har endret seg, og siden 2016 har tallet på ankomster falt. Bosettingsbehovet på landsbasis vil synke betraktelig de nærmeste årene om trenden fortsetter. I prognosen er det lagt inn bosetting av 25 nye flyktninger i 2018, og 15 for henholdsvis 2019 og 2020. Etter nedleggelsen av Bjørnebekk mottar ikke kommune lenger like mye per capita tilskudd i påvente av å bli bosatt. Rammen for per capita tilskudd korrigeres derfor ned med 2,356 mill.kr. Per capita tilskudd legges nå på sentrale inntekter.

4. På bakgrunn av prognosen av bosettingsbehovet tas bemanning på Voksenopplæringen (VO) ned. VO reduserer med 2 årsverk ved at det ikke tilsettes i vakante stillinger. Ås Voksenopplæring ble fra 1.8.2017 en selvstendig enhet med egen rektor og rammen for VO er på 8 054 mill. kr.
5. Jf. K-sak 27/17 vil VO fra våren 2018 kjøpe færre plasser i Ski. Deler av grunnskoleopplæringen for voksne som i dag kjøpes, vil da tilbys ved VO. Dette gir en besparelse på 0,5 mill. kr.
6. Jf. K-sak 23/15 reduseres årlige seniorpolitiske tiltak. På skole utgjør dette 125 000 kr.
7. Stadig flere lovkrav innen barnehage- og skoleområdet øker behovet for en tettere oppfølging av barnehage og skole. Det er derfor behov for å øke med 0,5 årsverk innen forvaltningen.
8. Antall henvisninger for barn med spesielle behov har økt. Mange av sakene er komplekse og ressurskrevende. Derfor foreslår rådmannen å styrke PPS med 1 årsverk grunnskole.
9. Regjeringen fortsetter satsingen på tidlig innsats i skolen. Ressursbruken på 1.-4.trinn styrkes ytterligere i statsbudsjettet og dette utgjør for Ås kommune totalt 4,7 mill. kr. Fra 2017 gir dette en økning på 2.5 mill. kr. Kommunen mottar øremerket tilskudd for å dekke økt ressursinnsats på 1–4. trinn. For 2018 forventes det at tilskuddet øker med 2,5 mill. kr.
10. *Ikke vedtatt. Rådmannens forslag om innsparingskrav på 1 mill. kr ble reversert i sin helhet i kommunestyrets budsjettvedtak.*

5.4 Kultur-, idrett- og fritidstjenester

Om tjenesten

Kultur, idrett og fritidstjenester omfatter 10 resultatområder – 231 aktivitetstilbud barn og unge, 370 bibliotek, 373 Kino, 375 muséer, 377 kunstformidling, 380 idrett og tilskudd til idrettsanlegg, 383 Musikk og kulturskole, 385 andre kulturaktiviteter, 390 Den norske kirke, 392 andre religiøse formål.

Områdets tjenester skal gi innbyggerne mulighet for deltagelse, opplevelse, aktivitet og mestring. Kommunen skal tilrettelegge for aktivitet, frivillighet og samarbeid med organisasjoner, det private næringsliv og enkeltpersoner. Administrasjon av kommunens forpliktelser overfor Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn inngår også i tjenesten.

Det samarbeides tett med organisasjoner, lag og foreninger om å organisere et bredt spekter av arrangementer som først og fremst omfatter målgrupper som idrett, barn og seniorer. Hovedfokuset for de fleste arrangører i Ås er på musikk av ulike sjanger, inkludert prosjekter som gjenspeiler det mangfoldige samfunnet Ås er. Kommunen er med på å støtte lokale arrangører gjennom gratis bruk av lokaler og tjenester i tillegg til tilskuddet som deles ut til det lokale kulturlivet i hele Ås.

Kulturskole

Ås ble utnevnt som *Årets kulturskolekommune* av Norsk kulturskoleråd i 2017 på grunnlag av en høy kvalitet og bredde i opplæringen, og at kulturskolen i særlig grad fungerer som et ressurs- og kompetansesenter for skole og kulturliv i kommunen og i regionen innenfor kunstfaglige og inkluderings-/integreringsområder.

Kino

Ås kinoteater øker besøket mest av alle landets kinoer i 2017. Dette skyldes målrettet arbeid med publikumsbygging. Spesielt består økningen av barn og studenter, sistnevnte i stor grad grunnet kampanjen «Meld flytting til Ås». Ås kinoteater viser et mangfold av filmer, og ivaretar kunstfilmen gjennom «Månedens joker», filmfestivalen «Fremtidsfilm» og samarbeidet med filmklubben.

Biblioteket

Med innføring av meråpent bibliotek først i Nordby og så i Ås sentrum har brukerne fått en langt bedre tilgjengelighet til bibliotekenes lokaler og samlinger. Tilbudet er nytt og må utvikles og tilpasses etter hvert som man får erfaring. Bibliotekets digitale tjenester er enda viktigere nå som brukerne har mulighet til å benytte biblioteket utenom bemannet åpningstid.

Lokalhistoriske arkiv

Ås kommunes lokalhistoriske arkiv tar vare på minnene om alt som har gjort Ås til det stedet vi kjenner i dag. Arkivet er underbemannet i forhold til en økende mengde arbeidsoppgaver. Mye arbeid med utadrettede oppgaver gjør at det blir et etterslep på registrering og ordning av arkiv.

Idrett

Utgifter og inntekter for resultatområdet innenfor idrett gjelder forvaltningen av svømmetilbudet ved svømmehallene i Ås kommune, Nordby svømmehall og Ås svømmehall.

Disponering av kommunens øvrige idrettsanlegg ligger til idretten selv. Kommunens utgifter og ansvar for forvaltning av alle idrettsanlegg ligger til tjenesteområde Eiendomsforvaltning.

Aktivitetstilbud til barn og unge

Ungdomshusene Midtgard og Rudolf er for ungdom i alderen 13 - 18 år og er et gratis lavterskeltilbud for alle ungdommer i Ås. Ungdomshusene jobber sosial pedagogisk. Det vil si at de ansatte har relasjon til ungdommene og miljøskapende aktiviteter i fokus.

Ås kulturhus har barneteater hver måned og dette er et svært populært tilbud for barn mellom 0-8 år.

KOSTRA nøkkeltall

	Ås 2015	Ås 2016	Vestby	Frogn	Nesodden	Ski	Akershus	Kostra gruppe 07
Prioritet								
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner	1 808	1 868	1 788	1 885	2 035	2 189	1 967	1 500
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger 6-18 år	992	930	1 097	1 325	1 107	942	1 122	901
Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg per innbygger	463	526	512	521	522	800	622	288
Netto driftsutgifter til kommunale kulturbygg per innbygger	336	221	212	122	325	117	230	123
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år	3 054	3 259	2 175	2 333	2 824	1 659	1 901	2 194
Produktivitet								
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bruker	17 514	18 363	21 466	20 999	26 665	22 419	18 772	17 488
Dekningsgrad								
Andel barn i grunnskolealder som står på venteliste til kommunens musikk- og kulturskole, av antall	6,5 %	6,3 %	5,5 %	2,6 %	8,5 %	3,6 %	3,4 %	4,1 %
Andel elever (brukere) i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole, av antall barn	23,8 %	24,1 %	11,6 %	14,5 %	12,1 %	8,0 %	12,0 %	13,5 %
Kvalitet								
Tilskudd til frivillige barne- og ungdomsforeninger per lag som mottar tilskudd	16 091	15 061	40 000	7 500	4 400	0	33 878	16 613
Årlig totale åpningstimer i kommunale fritidssenter per 1000 innb. 6-20 år	474	575	503	187	433	244	595	440
Besøk i folkebiblioteket per innbygger	7,3	7,4	3,6	3,7	9,2	5,5	4,0	3,5
Utlån alle fysiske medier per innbygger i folkebiblioteket	*	3,8	2,5	2,8	3,7	3,3	2,9	2,9
Barnelitteratur, antall bokutlån skjønnlitteratur per innbygger 0-13 år	10,7	9,1	4,6	5,7	5,9	6,4	5,4	5,9

* Ikke sammenlignbart

Utvikling av tjenesten i perioden

Kulturhuset

Ås kulturhus er et ressurscenter for avvikling av arrangementer, både i henhold til veiledning og tilgang på lokaler/utstyr. Tjenesten er med på å sikre at det skjer et økende antall arrangementer i Ås kommune der kvaliteten på arrangementene blir bedre og mer ambisiøse.

Gjennom 2017 har aktiviteten på kulturhuset økt sammenlignet med 2016. Både kulturaktiviteter og filmfremvisninger øker i besøkstall. Det er stor etterspørsel etter underskuddsgaranti ved kulturarrangementer, som sikkerhet for at aktørene ikke går med underskudd.

Det er ønskelig å fortsatt kunne bruke møterommene i 2. etasje i kulturhuset til billedutstillinger. I 2016 var det en billedutstilling av Vebjørn Sand og i 2017 har det vært en utstilling av Pushwagner. Begge har vært en suksess.

Kino

Kinoen viser et stadig økende besøk med flere visninger, men også snittet per visning har gått opp. «Månedens joker» trekker trofaste besøkende til smalere filmer og det er avviklet flere skolevisninger. Med kinoansvarlig i 100 % stilling, vil det være rom for flere spesialvisninger, som da Margreth Olin besøkte kinoen

i 2017 og trakk full sal til «Barndom». Det foreslås i investeringsprogrammet å gjennomføre nødvendige sikringstiltak og oppgraderinger for å opprettholde driften.

Kulturskolen

Virksomheten og faginnholdet for aktivitetstilbudet, skoletilbudet og fordypningstilbudet videreutvikles, både i tråd med ny nasjonal rammeplan som i 2016 ble vedtatt som gjeldende for Ås kommune, og lokale læreplaner ferdigstilt i 2017. Tilpasninger av tilbudet relatert til barn og unges kulturinteresser og aktivitetsplattformer vurderes fortløpende.

Bibliotek

Nordby bibliotek fikk i 2017 penger fra Sparebankstiftelsen til å lage en scene. Selve sceneelementene, tepper og lysanlegg er på plass, og nå er det lyd og projektor som er neste trinn. Det er viktig å videreutvikle arenaen på Nordby bibliotek til et senter for levende kulturformidling.

Flere studier viser at gode skolebibliotek er et viktig verktøy som fremmer lesing. Biblioteket ønsker å arbeide for kompetanseheving i skolebibliotekene.

Stadig flere tjenester i bibliotekene er resultat av fellesavtaler. I dag er både transportordningen, e-bøkene og tilgangen til digitale aviser og blader et resultat av slike fellesavtaler. Samtidig ser man at systemer som tidligere har fungert godt, forvitrer på grunn av problemer med integrasjon av nye datasystemer. Det er ønskelig å utvikle bibliotekets hjemmeside til en moderne tjeneste.

Aktivitetstilbudet til barn og unge

Ungdomshusene har fokus på psykisk helse, og tror at det å være en del av et godt ungdomsmiljø er forebyggende i seg selv. Kommunens ansatte er unge voksne som lett kommer i kontakt med ungdommene og vet hvordan de skal involvere ungdommene i driften, og hva de skal gjøre og hvem de skal gå til dersom de avdekker risikofaktorer som for eksempel rus, psykiatri, overgrep, mobbing eller ensomhet.

Idrett og idrettsanlegg

Videreføre samarbeidet med idretten. Det er planlagt en oppgradering av stadionanleggene med nytt kunstgress på begge, samt nytt tartandekke på løpebanene på Ås stadion. Med tanke på den veksten og fortettingen som er ventet spesielt i Ås sentralområde vil det på sikt planlegges flere idrettsanlegg.

Nye nasjonale krav

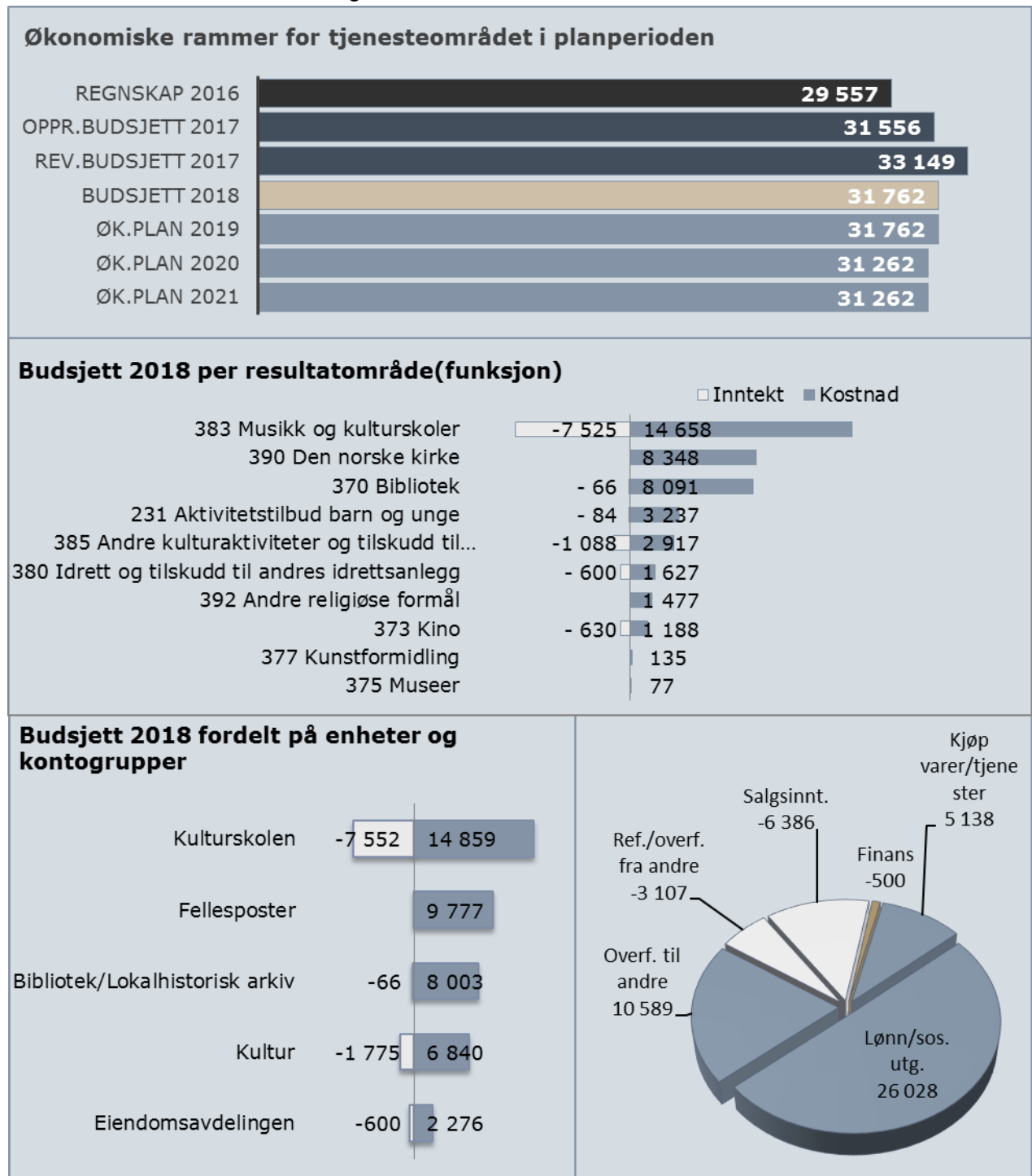
Regjeringens kulturpolitikk går ut på at privat finansiering vil utgjøre et enda viktigere bidrag for kulturfeltet fremover. Når kommunen gir litt støtte til et prosjekt, er folk villig til å skaffe private sponsorer for å få til hele visjonen.

Nasjonalt fokuserer Norsk kulturskoleråd i samarbeid med KS blant annet på kulturskolenes rolle i forbindelse med inkludering/integrering, og modeller for et tettere samarbeid mellom grunnskole og kulturskole. Dette er viktige områder for Ås kommune som fordrer stor nok administrativ kapasitet for videreutvikling og gjennomføring.

«Regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2016-2030» har visjonen «Aktiv i Akershus hele livet», og denne skal vise vei i utviklingen av Akershus

som et bærekraftig fylke og et godt sted å leve. I planen er det presentert fremtidsbilder, samt strategier for hvordan man skal nå disse. Dette er noe Ås kommune bør følge opp gjennom blant annet arealplaner og tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluftsliv.

Økonomiske rammer for tjenesteområdet

Budsjettendringer

Oppr.bud. 2017	Teknisk justering	Kons. just. (B)	Styrking (C)	Eff./ Red. (D)	Ramme 2018	Ramme 2019	Ramme 2020	Ramme 2021
31 556	689	-483	-	-	31 762	31 762	31 262	31 262
Realendring 2017-18 (C+D)					0,0 %	Sum endring 2018-21		-1,6 %
Sum endring 2017-18 (B+C+D)					-1,5 %			

	2018	2019	2020	2021
A Tekniske justeringer	689	689	689	689
B Konsekvensjusteringer	-483	-483	-483	-483
1 Økte inntekter kulturhuset	-483	-483	-483	-483
C Styrking	-	-	-	-
2 Øke 0,5 årsverk for Kinosjef	250	250	250	250
3 Økte inntekter kino	-250	-250	-250	-250
D Effektivisering/Reduksjon	0	0	-500	-500
4 *Innsparingskrav for resultatområde bibliotek, reversert	0	0	-500	-500
5 *Innsparingskrav for resultatområde kulturskole, reversert	0	0	0	0
6 *Innsparingskrav for resultatområde Den norske kirke, reversert	0	0	0	0
Sum endringer (B+C+D)	-483	-483	-983	-983

1. Kulturhuset har økt aktivitet og økte billettinntekter, og øker inntektskravet med 483 000 kr.
2. Det er behov for å øke kinosjefsstillingen med 0,5 årsverk for å få til mer aktivitet på Ås kino.
3. Som følge av økt aktivitet ved Ås kino kan inntektskravet økes med 250 000 kr.
4. Ikke vedtatt for 2018 og 2019, og korrigert for 2020 og 2021. Rådmannen foreslår at biblioteket må redusere rammen med 1 mill. kr. Ved at biblioteket har tatt i bruk meråpent bibliotek bør det sees på muligheter for effektivisering ved å ta ned bemanningen ved biblioteket. I tillegg kan innkjøp av inventar og bøker reduseres. Ås kommune ligger godt over sammenlignbare kommuner på KOSTRA når det gjelder bibliotek.
5. Ikke vedtatt. Rådmannen foreslår at kulturskolens ramme reduseres med 0,7 mill. kr. Det er mange ulike tilbud på kulturskolen. Det er mulig å redusere noen tilbud som i dag brukes lite. Dette gir en effektivisering av driften. I KOSTRA-sammenheng ligger Ås kommune høyt på denne tjenesten.
6. Ikke vedtatt. Rådmannen foreslår at Ås kirkelig fellesråd får redusert tilskudd i 2018. Det er søkt om et tilskudd på 770 000 kr. I tillegg kommer forventet lønnsvekst etter lønnsoppgjøret 2018 på ca. 100 000 kr. Rådmannen foreslår at Ås kirkelige fellesråd gis et innsparingskrav på 100 000 kr i 2018.

5.5 Kommnehelse

Om tjenesten

Tjenesten har fire resultatområder: 232 Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste, 233 annet forebyggende helsearbeid, 241 diagnose, behandling, re-/habilitering og 256 akutthjelp helse- og omsorgstjenesten.

Forebyggende helsetjenester består av en rekke deltjenester som har felles forankring i å jobbe helsefremmende og forebyggende, herunder svangerskapsomsorgen, helsestasjonen 0-5 år, skolehelsetjenesten, helsestasjon for ungdom og studenter og familieteamet.

I tjenesteområdet ligger også fastlegetjenesten, legevakt, kommunale akutte døgnplasser (Follo LMS), ergoterapi – og fysioterapitjenesten.

KOSTRA nøkkeltall

	Ås 2015	Ås 2016	Vestby	Frogn	Nes- odden	Ski	Akers- hus	Gr. 07
Prioritet								
Netto driftsutg til diagnose, behandling og rehabilitering pr. innbygger	1 300	1 672	1 255	1 969	1 746	1 868	1 559	1 490
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år	2 497	3 091	1 529	2 361	2 198	1 790	2 158	2 205
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-5 år	8 723	11 094	5 350	10 626	8 390	6 856	8 021	8 148
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten	2 068	2 587	1 726	2 769	2 415	2 740	2 359	2 251
Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger	90	93	43	214	57	361	212	171
Produktivitet								
Årsverk av ergoterapeuter pr. 10 000 innbyggere (khelse+plo)	4,7	3,5	3,3	2,6	3,2	6,1	4,2	3,4
Årsverk av psykiatriske sykepleiere per 10 000 innbyggere (khelse+plo)	5,1	5,4	1,2	2,9	2,2	5,0	3,7	3,3
Dekningsgrad								
Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	8,3	8,1	12,2	11,4	7,9	11,5	9,5	8,5
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	6,9	6,9	7,6	8,3	8,9	10,5	9,2	9,4
Kvalitet								
Andel barn som har fullført helseundersøkelse innen utgangen av 1. skoletrinn	96,0 %	91,0 %	74,0 %	102,0 %	91,0 %	76,0 %	94,0 %	96,0 %
Andel barn som har fullført helseundersøkelse ved 2-3 års alder	95,0 %	94,0 %	87,0 %	87,0 %	78,0 %	92,0 %	98,0 %	96,0 %
Andel barn som har fullført helseundersøkelse ved 4 års alder	103,0 %	96,0 %	67,0 %	90,0 %	85,0 %	88,0 %	97,0 %	99,0 %
Antall personer med videreutdanning i psykisk helsearbeid per 10 000 innbyggere (khelse og plo)	12,6	11,4	4,1	8,3	5,3	9,4	7,8	7,3
Gjennomsnittlig listelengde	1 389	1 383	1 249	1 320	1 231	1 037	1 809	1 167
Reservekapasitet fastlege	106,0 %	108,0 %	100,0 %	101,0 %	101,0 %	105,0 %	71,0 %	105,0 %
Levekår								
Utgiftsbehov - Kommnehelse	0,955	0,933	0,949	0,983	0,929	0,933	0,934	0,976

Utvikling av tjenesten i perioden

Generelt er det et økende behov for individuell oppfølging og veiledning innenfor psykisk helse, foreldreveiledning og livsmestring. For eksempel ved skolefravær, ensomhet, angst. Tjenestene må kunne ivareta oppfølging i disse sakene og i tillegg kunne jobbe godt helsefremmende og forebyggende for å motvirke at dette utvikler seg i større grad. Tiltak som viser seg å være effektive er foreldreveiledning. Fra fødselsforberedende kurs, hjemmebesøk av jordmor og helsesøster, foreldreveiledningsgrupper, selvhjelpsgrupper for barn, unge og studenter og et større samarbeid med hjelpetilbud til foreldre med et aggresjons- og/eller voldsproblematikk.

Samarbeid med spesialisthelsetjenesten har endret seg i stor grad de siste årene som vil gi konsekvenser. Kommunen illegges flere og mer omfattende oppgaver enn tidligere som stiller større krav til kompetanse og tilgjengelig ressurser. Det er spesielt noen områder som utpeker seg som tidlig hjemreise fra sykehus etter fødsel og kriteriene for behandling og oppfølging i BUP/DPS og habiliterings-tjenesten. «*Tidlig hjemreise etter fødsel*» har medført økt pågang på helsestasjonen for veiledning og trygging i foreldrerollen. Økt pågang i barseltiden gir utfordringer i å dekke omfanget i det resterende helsestasjonstilbudet.

Kriteriene for behandling og oppfølging i BUP/DPS og habiliteringstjenesten har de siste årene endret seg til kortere behandlingssløp og liten eller ingen veiledning/oppfølging etter avsluttet behandling. Det legges i større grad opp til at kommunen selv skal overta dette ansvaret og henvendelsene til tjenesten øker. Det er liten kapasitet spesielt på DPS noe som medfører at studenthelsetjenesten er svært presset.

Det legges opp til økende elektronisk samhandling innenfor helsesektoren og kommunen trenger å videreutvikle dette i ulike elektroniske journalsystem.

Fysio- og ergoterapi

Befolkningsvekst gir et større press på tjenesten. Økt vekst uten økte ressurser over år fører til et mer og mer begrenset tjenestetilbud. Presset på tjenesten gjelder hele aldersspennet fra 0-100 år. For å møte de utfordringene som kommunen står ovenfor må man være proaktiv og styrke fokuset på forebyggende tiltak generelt og tidlig innsats i forhold til barn og unge spesielt. Videre må et utviklingstrekk være å ha en mer tverrfaglig tilnærming i tjenesteytelsen.

Ergoterapitjenesten i kommunen har i mange år opplevd stor pågang i forhold til sine tjenester. Omstillingsprosjektet har i kartlegging synliggjort at ergoterapeutene har oppgaver som går utover deres fagkompetanse. Det gjelder boligtilretteleggingssaker der de bruker mye ressurser på å etterspørre byggeteknisk fagkompetanse. Det er behov for et tverrfaglig boligteam som kan bistå med rett kompetanse for å bedre utnytte de ressursene man har på ergoterapitjenesten på en mer hensiktsmessig måte. Arbeidet pågår.

Hjelpemiddelforvaltning

Hjelpemidler til brukere med funksjonstap blir mer og mer avanserte. Dette krever mer spisskompetanse da spesielt i forhold til hjelpemidler knyttet til sansetap som syn og hørsel. Kommunen har fått overført nye oppgaver som er

ressurskrevende med tanke på oppfølging. Videre [anbefaler Helsedirektoratet](#) at kommunen skal styrke tilbudet innen sansetap. Lokalt hjelpemiddellager er en godt drevet tjeneste, med stor økning i antall oppgaver grunnet veksten i kommunen. Her ser man at behovet for serviceteknikerressursen er økende. Montering og installering av stadig mer avanserte hjelpemidler har blitt overført til kommunen i mye større grad enn før, og dette krever teknisk kompetanse.

Frisklivssentralen

Frisklivssentralen har stor pågang til sitt lavterskeltilbud. Tilbudet er et forebyggende tilbud til personer som har eller står i fare for å utvikle en livsstilssykdom. Et utviklingsområde er å gjøre innbyggere enda bedre i stand til å mestre egen helse. Å utvikle Frisklivssentralens lærings- og mestringstilbud vil være et meget godt forebyggende folkehelseiltak, jamfør Helsedirektoratet sine anbefalinger. Det vil i større grad gi mulighet for at brukerorganisasjoner som f.eks. Hjerte- og lungeforeningen, Kreftforeningen o.l. kan utøve sitt virke i samarbeid med Frisklivssentralen.

Nye nasjonale krav

Ny «Faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom» ble lansert i år.

Nye krav og anbefalinger til tjenesten er:

- Anbefalingene er tydeligere og mer omfattende enn tidligere, spesielt knyttet til kartlegging og oppfølging av samspill, seksuell helse, psykisk helse og vold/overgrep.
- Det er anbefalt at skolelege skal gjennomføre skolestartsamtale for 1 klassingene sammen med helsesøster. Ås kommune har ingen skolelegeressurs i dag.
- Grupper og undervisning som helsefremmende og forebyggende tiltak for alle enhetens tjenesteområder.
- Forpliktende systemrettet samarbeid med skole og barnehage.
- Fysioterapeut tilknyttet skolehelsetjenesten noe Ås ikke har i dag.

0-24 samarbeidet – samarbeid om koordinerte tjenester for utsatte barn og unge
Økende forpliktende samhandling på tvers av enheter og tjenester i kommunen og det øvrige hjelpetilbudet. Omfanget er ikke klarlagt.

Nasjonal faglig retningslinje for tidlig oppdagelse, utredning og behandling av spiseforstyrrelser

Retningslinjen definerer helsesøsters, jordmor og kommunepsykologen ansvar i kartlegging, avdekking og behandling/oppfølging av spiseforstyrrelser i større grad enn tidligere. Dette vil kunne medføre større behov for oppfølging i kommunen.

Forskrift om kompetansekrav for leger i den kommunale helse- og omsorgstjenesten

Forskriften har stor innvirkning på rekruttering til kommunens legestillinger både kompetanse- og lønnsmessig. Kommunen kan kun ansette spesialister i allmenntilrettelagte eller tilrettelegge for at legene skal kunne følge et spesialiseringssløp med dertil kurs og praksis.

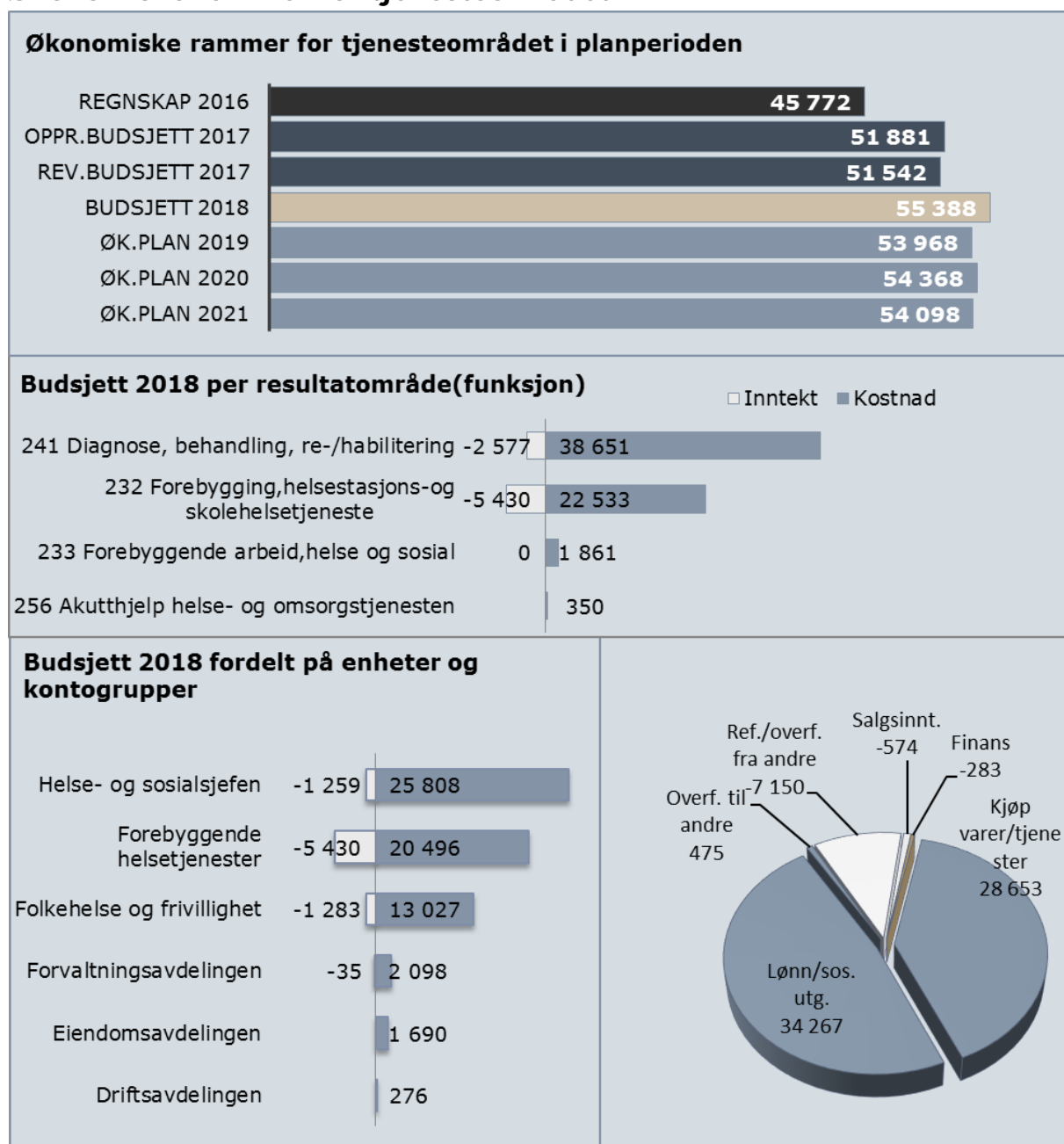
Psykisk helsevern for barn og unge - Prioriteringsveilederen

Pasient- og brukerrettighetsloven og forskrift om prioritering av helsetjenester er blant annet det lovmessige grunnlaget for prioritering av pasienter som henvises til spesialisthelsetjenesten. Den skal bidra til at de pasientene som trenger det mest, skal komme raskest til den riktige helsehjelpen. Denne er ikke lovmessig bindende for tjenesteyter. Her defineres også hva som ikke gir rett til helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten og som kommunen selv skal ha behandlingsansvaret for.

Ungdomshelse – regjeringens strategi for ungdomshelse 2016-21

I denne legges det opp til et økende tverrfaglig samarbeid, tilgjengelighet, digitale tjenester, pasientforløp, økende kunnskapsgrunnlag og brukermedvirkning.

Økonomiske rammer for tjenesteområdet

Budsjettendringer

Oppr.bud. 2017	Teknisk justering	Kons. just. (B)	Styrking (C)	Eff./ Red. (D)	Ramme 2018	Ramme 2019	Ramme 2020	Ramme 2021
51 881	52	2 770	685	-	55 388	53 968	54 368	54 098

Realendring 2017-18 (C+D)	1,3 %	Sum endring 2018-21	-2,3 %
Sum endring 2017-18 (B+C+D)	6,7 %		

	2018	2019	2020	2021
A Tekniske justeringer	52	52	52	52
B Konsekvensjusteringer	2 770	1 350	1 750	1 480
1 Økte utgifter til Follo lokalmedisinske senter	1 681	1 681	1 681	1 681
2 Økt driftstilskudd fysioterapeuter	400	400	400	400
3 Helårseffekter av kommunalt fastlegekontor,	550	-650	-650	-650
4 Leie av lokaler	-	-620	-620	-1 290
5 Ås kommunes andel rådgiver Helse Follo	139	139	139	139
6 *Beregnet befolkningsvekst 0,75 %, nedjustert i KST-vedtak	-	400	800	1 200
C Styrking	685	685	685	685
7 *Styrking av helsesøstertilbudet i grunnskolen, jf. KST-vedtak og budsjettavtalen i stortinget	685	685	685	685
D Effektivisering/Reduksjon	-	-	-	-
Sum endringer (B+C+D)	3 455	2 035	2 435	2 165

1. Overføring til Follo lokalmedisinske senter økes i henhold til selskapets økonomiplan med 1,681 mill.kr.
2. Jf. K-sak 103/17 økes driftstilskuddet til fysioterapeuter med 0,4 mill.kr. Midlene som ble bevilget i fjor ble lagt på lønn. Dette er redusert tilsvarende i tekniske justeringer.
3. Jf. K-sak 103/17 ble det 1.8. 2017 startet kommunalt fastlegekontor. Helårseffekt av dette gir økt ramme for 2018 på 550 000 kr. Etter planen skal tiltaket være selvfinansierende fra og med 2019.
4. Kostnader knyttet til leide lokaler avvikles etter hvert som tjenesten kan flytte inn i eide lokaler. Fra 2019 gir dette en besparelse på 620 000 kr.
5. Det blir fra 2018 en endring av dekning av utgifter til rådgiver for helse i Follo. I stedet for at dette dekkes over Follorådets budsjett skal det fra 2018 dekkes av kommunene. Ås kommunes andel av utgiftene blir i 2018 139 000 kr.
6. Det forventes økte kostnader i tjenesten som følge av vekst i befolkningstall. Kommunestyret vedtok i budsjettbehandlingen å halvere rådmannens forslag til demografikostnader fra 1,5 % årlig vekst til 0,75 % årlig vekst. Dette gir 400 000 kr i økt ramme per år fra 2019.
7. Med bakgrunn i stortingets budsjettavtale og kommunestyrets ytterligere satsning er det bevilget 685 000 kr til styrking av helsesøstertilbudet i grunnskolen tilsvarende 1 stilling.

5.6 Barnevern

Om tjenesten

Tjenesten omfatter tre resultatområder: 244 Barnevernstjeneste, 251 Barneverntiltak i familien, 252 Barneverntiltak utenfor familien som også omfatter enslige mindreårige.

Resultatområde 244 – Barneverntjenesten

Området omfatter driftskostnader til saksbehandling i Barneverntjenesten. Faste lønnskostnader er den største utgiften med 16,8 årsverk. Andre driftskostnader som IT software og service, inventar, kontor, leie av maskiner og andre forvaltningsutgifter er en del av de løpende utgiftene på dette området.

Resultatområde 251 - Barneverntiltak i familien

Arbeidsområdet omfatter barn med hjelpetiltak som bor hjemme hos foreldrene eller som har samtykket til hjelpetiltak etter fylte 18 år. Hjelpetiltak kan være familierapi, miljøterapeutisk arbeid i familien eller med det enkelte barnet, besøkshjem, støttekontakt og dekning av ulike aktiviteter. Barneverntjenesten kjøper disse tjenestene fra eksterne tilbydere. Dette for å kunne tilby mangfold og ulik fagkompetanse på tiltakene som settes inn i familiene. På den måten kan tilbys riktig hjelp til riktig tid.

Resultatområde 252 - Barneverntiltak utenfor familien

Arbeidsområdet omfatter barn som barnevernet har tatt omsorgen for eller som er blitt plassert med samtykke, i hovedsak fosterhjem, men også i institusjoner eller familiehjem (forsterket fosterhjem). Ved akutt plasseringer brukes beredskapshjem i påvente å finne egnede fosterhjem. I dag har tjenesten 30 barn den har omsorgen for, hvorav 2 av disse er plassert på institusjoner. Barneverntjenesten har også ansvar for å følge opp unge i alderen 18 – 23 år som selv ønsker bistand. Tjenestene kan f. eks. bestå i å følge opp den enkelte unge i egen bolig og etablere kontakt med NAV eller andre hjelpeinstanser etter behov. Dette området omfatter også unge enslige asylsøkere/flyktninger.

KOSTRA nøkkeltall

	Ås 2015	Ås 2016	Vestby	Frogn	Nesodden	Ski	Akershus	Kostragr. 07
Prioritet								
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn med tiltak	168 321	159 495	122 000	200 804	155 665	193 867	185 555	0
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten	7 185	7 469	3 615	9 318	5 971	7 549	7 077	7 969
Produktivitet								
Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk	28,1	20,3	17,9	20,1	20,9	16,6	15,3	0,0
Brutto driftsutgifter per barn (funksjon 244)	46 942	49 171	35 605	38 149	34 785	49 667	45 812	0
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (f. 252)	341 022	323 021	263 273	536 441	501 323	559 122	444 850	0
Brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251)	43 106	36 551	30 087	46 777	17 559	31 795	36 054	0
Brutto driftsutgifter til tiltak (funksjon 251, 252) per barn med tiltak	114 797	103 956	91 648	235 601	190 931	164 524	161 646	0

Dekningsgrad									
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	4,3 %	4,7 %	3,0 %	4,6 %	3,8 %	3,9 %	3,8 %	0,0 %	
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-22 år	3,3 %	3,6 %	2,4 %	3,6 %	3,0 %	3,1 %	3,0 %	0,0 %	
Andel meldinger som går til undersøkelse	84,6 %	86,4 %	84,0 %	92,7 %	87,6 %	77,3 %	86,1 %	0,0 %	
Barn med undersøkelse ift. antall innbyggere 0-17 år	4,5 %	4,4 %	4,5 %	5,3 %	4,2 %	3,8 %	4,4 %	0,0 %	
Kvalitet									
Andel undersøkelser med behandlingstid innen 3 måneder	95,0 %	94,0 %	100,0 %	96,0 %	93,0 %	94,0 %	90,0 %	88,0 %	
Stillinger med fagutdanning per 1 000 barn 0-17 år	2,1	3,2	3,1	3,5	3,0	3,7	4,0	3,9	

Utvikling av tjenesten i perioden

Resultatområde 244 – Barneverntjenesten

Et høyt antall av langtidssykemeldte resulterte i høye vikarkostnader i 2016. Andelen netto driftsutgifter til saksbehandling i Kostra viser i prosent 39,2 for Ås kommune og 35,2 for Akershus. En bedring av resultatene er avhengig av redusert sykefravær. Omlegging av prosedyrene i fylkesnemndene har bidratt til en økning i bruk av juridiske tjenester og sakkyndige utredningstjenester.

Barneverntjenesten er i en kontinuerlig prosess hvor barns behov vurderes i forhold til lovverk og forsvarlighetsprinsippet på den ene siden og de økonomiske rammene på den andre siden. Det er behov for å foreta en vurdering av barneverntjenestens oppgaveportefølje er formålstjenlig. I tillegg til arbeidet med et redusert sykefravær er det påkrevd å foreta en avgrensning av arbeidsområdet til kjerne- og lovpålagte oppgaver hvis en skal klare å overholde de økonomiske rammene. Arbeidet med anbefalingene i Follo Distriktsrevisjons rapport, «Barneverntjenesten – hjelpetiltak i hjemmet» 2016, vil bli videreført. Særlig gjelder det plikten å benytte en bekymringsmelding.

Digitalisering av barnevernet

Mobilt barnevern har vært tilgjengelig i noen år og flere og flere kommuner tar dette i bruk. Tilgang på fagprogrammet på nettbrett viser å høyne kvaliteten og effektiviteten på arbeidet i barneverntjenestene. Bunker av papirer unngås og referater fra møter kan skrives i brukernes nærvær. I enkelte kommuner har en beregnet at en saksbehandler kan spare 1 time hver dag ved bruk av mobilt barnevern på en effektiv måte ved å unngå dobbeltarbeid og etterarbeid. Dette er et område som barneverntjenesten ønsker å gi prioritet i tiden fremover. Det er viktig at det nå kommer fortløpende i arbeidet med et fullelektronisk arkiv. En planmessig og systematisk endring i organisasjonen vil bli utprøvd fra høsten 2017. Saksbehandlerne som i dag arbeider som generalister organiseres i to grupper for å tilrettelegge for en trygg og horisontal veiledning. De fleste saksbehandlerne har i dag utviklet spisskompetanse på et eller flere områder. Målet er i større grad å utnytte denne kompetansen og at saker i større grad kan avklares på saksbehandlernivå.

Resultatområde 251 - Barneverntiltak i familien

Det arbeides videre med å effektivisere driften gjennom systematisk arbeid med tiltaksplaner, evalueringer med familien underveis og ved jevnlig gjennomgang av hjelpetiltak. Barneverntjenesten tilbyr familiene både endring og kompensierende tiltak for å kunne avhjelpe situasjonen på en slik måte at hjelpen blir målrettet og effektiv for de som er i behov av hjelp fra barneverntjenesten. I Follo Distriktsrevisjons rapport, «Barneverntjenesten – hjelpetiltak i hjemmet» 2016, påpekes det at kvaliteten tiltaksplaner og evalueringsarbeidet ikke er tilfredsstillende. Dette arbeidet vil bli gitt prioritet.

Resultatområde 252 - Barneverntiltak utenfor familien

Kostra-tallene på dette området viser at økonomistyringen har gitt resultater. Intensiv veiledning av nye fosterhjem i etableringen og krav til samarbeidsmøter og rapportering fra institusjonene har vært nødvendig og en riktig prioritering. Ønske om en reduksjon i antall plasseringer og omlegging av prosedyrene i fylkesnemndene, har gitt barnverntjenestene ny utfordringer. Pålegg om utvidelse av eksisterende eller utprøving av nye hjelpetiltak fra fylkesnemndene begynner å synliggjøres med økte arbeidsoppgaver i den enkelte sak og økte utgifter. Utfordringene nå er å forberede og presentere en sak i nemnda på en så grundig og faglig dyktig måte at en unngår prosessene hvor ulike tiltak skal utprøves før kjennelse fattes.

Antallet samvær med tilsyn har også økt betydelig i fylkesnemndenes behandling den senere tid. Signalene om en styrking av biologiske foreldres og øvrig families rettigheter til samvær med barna, har hatt konsekvenser som er merkbare og ressurskrevende.

Kompetansetiltakene for tilsynsførere har blitt tatt godt i mot og vil bli videreført.

Nye nasjonale krav

Det var forventet at Barnevernreformen, NOU 2016:6 «Ny barnevernlov» ville få en helhetlig behandling i Stortinget.

Men i behandlingen av Prop.73L (2016 – 2017) «Endringer i barnevernloven» i Innst. 354 L (2016 – 2017) «Innstilling fra Familie- og kulturkomiteen om endringer i barnevernloven (barnevernsreformen), 30.05.2017 går det frem: *«Komiteens flertall viser til at barnevernreformen er en reform som skal gjennomføres over flere år. Deler av denne saken er en meldingsdel som gir en oversikt over det videre arbeidet, men det gjøres også endringer umiddelbart».* Av denne grunn er de nye nasjonale føringene begrenset.

Noen nye føringar:

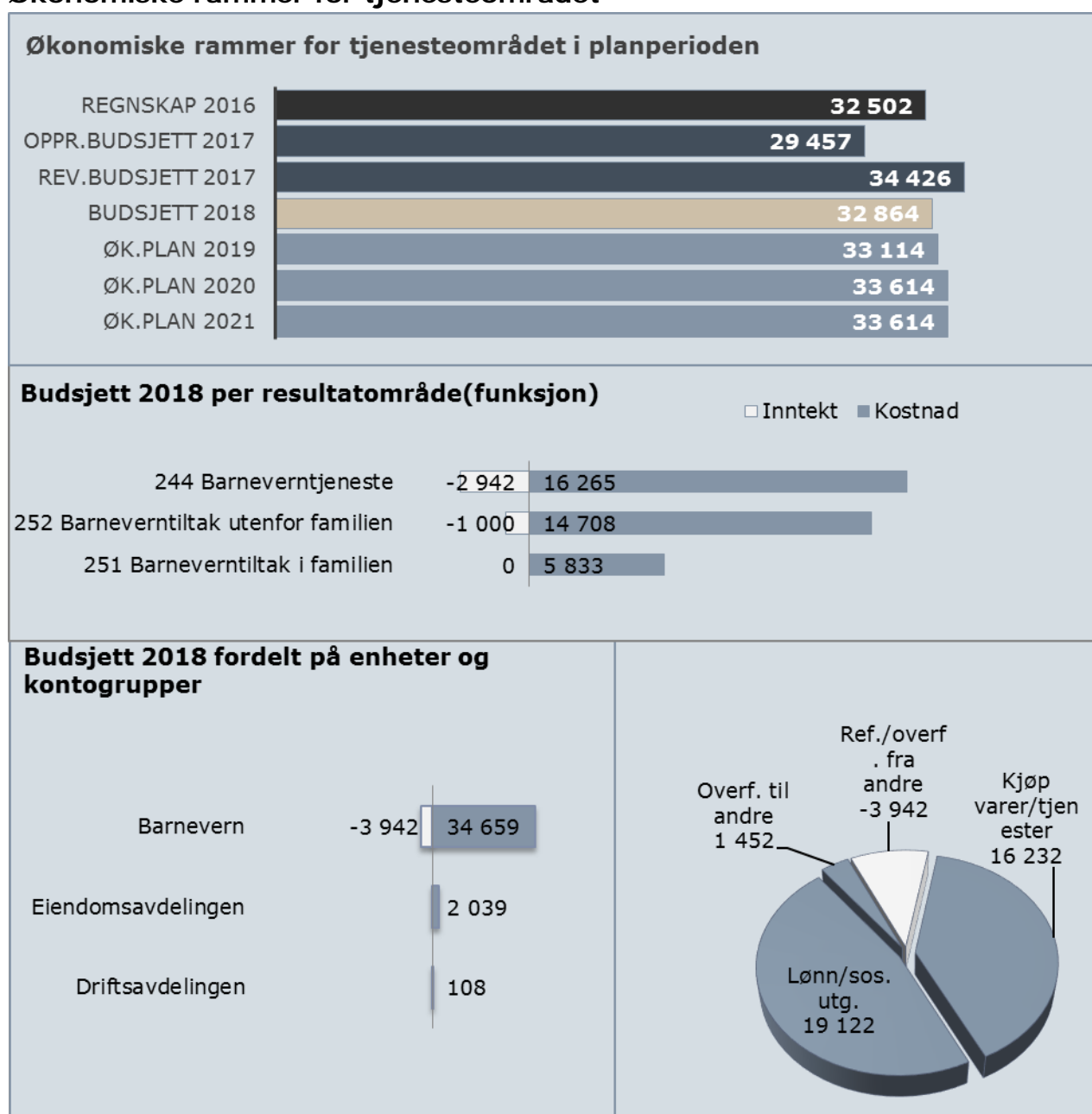
- Presiseringer av Bufetats, Fagteamene, forpliktelser overfor kommunene ved plassering av barn.
- Kommunene pålegges et helhetlig ansvar for fosterhjemsarbeidet- rekruttering, godkjenning, veiledning og oppfølging.
- Kommunene overføres ansvaret for nødvendig opplæring av de som skal utøve tilsyn. Her kan det bli utarbeidet egne forskrifter med utfyllende bestemmelser.
- I Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. gjøres følgende

endringer, § 10-3 nytt syvende ledd skal lyde:

«Når fylkesnemnda har fattet vedtak etter første ledd og kvinnen er tatt inn på institusjon, skal kommunen uten hinder av taushetsplikt gi barneverntjenesten melding om dette. Meldingen skal omfatte opplysninger om hvem kvinnen er, den vurdering av rusavhengighet og fare for skade på barnet som lå til grunn for vedtaket, forventet termin og hvilken institusjon kvinnen er tatt inn på. Tilsvarende gjelder når kommunen har truffet midlertidig vedtak etter femte ledd, og vedtaket er godkjent av fylkesnemnda etter barnevernloven § 7-22 første ledd.»

- Regjeringen har varslet at Barnevernreformen skal gjennomføres. Men hva endringene vil innebære når de kommer, konsekvenser dette vil ha for kommunene, vet man ikke per i dag.

Økonomiske rammer for tjenesteområdet

Budsjettendringer

Oppr.bud. 2017	Teknisk justering	Kons. just. (B)	Styrking (C)	Eff./ Red. (D)	Ramme 2018	Ramme 2019	Ramme 2020	Ramme 2021
29 457	2 745	-	912	-250	32 864	33 114	33 614	33 614
Realendring 2017-18 (C+D)					↑ 2,2 %	Sum endring 2018-21		↑ 2,3 %
Sum endring 2017-18 (B+C+D)					↑ 2,2 %			

	2018	2019	2020	2021
A Tekniske justeringer	2745	2745	2745	2745
B Konsekvensjusteringer	0	500	1000	1000
1 Beregnet befolkningsvekst 1,5 %		500	1000	1500
2 Leie av lokaler				-500
C Styrking	912	912	912	912
3 Økte bevilgninger ifbm avlasterdommen	912	912	912	912
D Effektivisering/Reduksjon	-250	-500	-500	-500
4 *Innsparingskrav i tjenesten, redusert i KST-vedtak	-250	-500	-500	-500
Sum endringer (B+C+D)	662	912	1 412	1 412

1. Det forventes økte kostnader i tjenesten som følge av vekst i befolkningstall. Det er lagt til grunn 1,5 % vekst årlig. Dette gir 500 000 kr i økt ramme årlig.
2. Kostnader knyttet til leide lokaler avvikles etter hvert som tjenesten kan flytte inn i eide lokaler. Fra 2021 gir dette en besparelse på 500 000 kr.
3. Det foreligger en egen dom som handler om arbeidstid for avlastere. Med forankring i denne dommen antas det at barnevernet i Ås vil få 912 000 kr. i økte kostnader.
4. Det ble i budsjettbehandlingen vedtatt å halvere Rådmannens forslag til reduksjon av rammen for barnevernet for 2018. Innsparingskrav for 2018 reduseres dermed fra 500 000 til 250 000. Innsparingskravet for 2019-21 er 500 000. Det er hovedsakelig kjøp av tjenester som kan reduseres.

5.7 Sosiale og arbeidsrettede tjenester

Om tjenesten

Tjenesten har sju resultatområder: 242 råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid, 243 tilbud til personer med rusproblemer, 273 kommunale sysselsettingstiltak, 275 introduksjonsordningen, 276 kvalifiseringsordningen, 281 ytelser til livsopphold og 283 bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig.

Yte økonomisk sosialhjelp

Ås kommune yter arbeidsrettet oppfølging av alle som søker økonomisk sosialhjelp etter Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen. Den arbeidsrettede oppfølgingen består av råd og veiledning både når det gjelder rettigheter og plikter etter gjeldende regelverk, samt praktisk bistand.

Etter grundig kartlegging og veiledning er ofte utbetaling av ytelser til livsopphold for kortere eller lengre perioder et resultat. Brukerne har enten sosialhjelp som hovedinntektskilde eller som suppleringsytelse. Ytelsen er subsidiær og er samfunnets nedre sikkerhetsnett, det vil si at alle andre muligheter for selvforsørgelse skal være prøvd. Kommunen følger statens veiledende satser for sosialhjelp.

Kvalifisering til deltakelse

Kvalifiseringsprogrammet er en del av Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen. Målet er å fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet ved hjelp av tettere og mer forpliktende bistand og oppfølging - også i tilfeller der veien fram kan være relativt lang og usikker. Kvalifiseringsprogrammet skal inneholde arbeidsrettede tiltak og arbeidssøking og kan inneholde tiltak som kan være med på å støtte opp under og forberede overgang til arbeid. Med andre tiltak menes opplæringstiltak, motivasjonstrening, mestringstrening og lignende. Det kan settes av tid til helsehjelp, opptrening og egenaktivitet. Kommunen benytter i dag en stillingsressurs til oppfølging av brukerne i kvalifiseringsprogrammet.

Arbeidstrening

Kommunens arbeidstreningsgruppe er et kommunalt sysselsettingstiltak. Her får brukerne arbeidstrening gjennom å utføre ulike typer oppgaver for kommunen sammen med arbeidsleder. Arbeid som utføres er vask av hjelpemidler, rengjøring i bygg og ulike praktiske gjøremål («vaktmesteroppgaver»). Alle som deltar i kommunens arbeidstreningsgruppe får kurs og veiledning i økonomi, jobbsøking og arbeidslivets spilleregler. Arbeidstreningsgruppen har tre arbeidsledere.

Flyktingetjenesten

Flyktingetjenesten samarbeider tett med Ås kommunale voksenopplæring om å tilby nyankomne flyktninger introduksjonsprogrammet. Programmet er for de flyktingene og deres familiegjenforente som har behov for grunnleggende kvalifisering. Målet er at de skal lære seg norsk og komme raskt ut i arbeid eller utdanning. Flyktingetjenesten består av to programrådgiver som følger opp flyktingene i introduksjonsprogrammet. I tillegg en stillingsressurs som miljøarbeider og en flyktingekoordinator.

Boligtildelingsutvalget

Ås kommune har et boligtildelingsutvalg. Boligtildelingsutvalget behandler søknader om kommunal bolig etter vilkårene fastsatt i kommunens boligsosiale handlingsplan og skal dessuten ha en totaloversikt over kommunens boligsosiale arbeide.

Rusmisbruk

Hjemmeboende som har et rusmiddelproblem skal få nødvendig bistand slik at de oppnår størst mulig grad av trygghet, selvstendighet og livskvalitet. Tjenesten består av praktisk bistand og opplæring, saksbehandling, råd og veiledning, samtaler med ruskonsulent, henvisning til spesialisthelsetjenesten, pårørendesamtaler m.m.

Ås kommune har i dag en 100 % prosjektstilling med tilskudd fra Fylkesmannen; koordinerende tillitsperson rus ungdom. I tillegg er fire årsverk tilskuddsfinansiert. Prosjektstillingen brukes til arbeidsrettet brukeroppfølgning, veiledning om NAV sine tiltak, søke inn på kurs og tiltak, samt sikre inntekt for unge brukere som har rus som hovedutfordring. I tillegg brukes en stilling til koordinerende tillitsperson for voksne brukere med rus som hovedutfordring.

KOSTRA nøkkeltall

	Ås 2015	Ås 2016	Vestby	Frogn	Nes- odden	Ski	Akers- hus	Kostra- gruppe 07
Prioritet								
Netto driftsutg. til råd, veiledning og sos.forebyggend arb. pr. innb, 20-66 år	1 059	1 084	1 016	1 114	1 047	1 680	1 160	1 133
Netto driftsutg. til sosialtjenesten i prosent av samlede netto driftsutgifter	3,2 %	3,5 %	3,2 %	2,8 %	3,9 %	4,6 %	3,7 %	3,5 %
Netto driftsutg. til tilbud til pers. med rusprobl. pr. innb. 20-66 år	146	379	241	16	450	133	374	246
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år	2 381	2 722	2 670	2 411	3 118	4 028	3 074	2 844
Produktivitet								
Brutto driftsutgifter til introduksjonsordningen pr. innbygger	400	411	384	281	637	792	0	0
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker	40 496	42 668	43 939	47 818	52 957	61 928	0	0
Dekningsgrad								
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde	36,7 %	39,9 %	36,4 %	44,9 %	51,2 %	53,2 %	0,0 %	0,0 %
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 20-66 år	3,1 %	3,1 %	3,4 %	2,9 %	3,3 %	3,7 %	0,0 %	0,0 %
Kvalitet								
Gjennomsnittlig deltakelseslengde (måned)	8	8	8	9	9	9	0	0
Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 18-24 år	5,4	5,1	3,8	4,2	3,9	5,2	0,0	0,0
Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 25-66 år	5,2	5,2	5,4	5,9	5,1	6,1	0,0	0,0
Gjennomsnittlig utbetaling pr. stønadsmåned	7 763	7 867	8 273	8 504	10 260	10 455	0	0

Utvikling av tjenesten i perioden

Prioritere ressurser til å utføre tiltak i egen regi

Stortingsmelding nr. 33 (2015-2016) NAV i ny tid - for arbeid og aktivitet og Stortingets behandling av denne legger rammer for utvikling av NAV. NAV skal bli bedre til å hjelpe flere i arbeid og aktivitet og skape gode brukermøter. Kommunen må finne handlingsrom til å finne gode løsninger sammen med brukerne. Kommunen vil arbeide for å få arbeidsrettede tiltak i «egen regi». Frigjøre ressurser til jobbspesialister som kan gi tidlig og tett individuell oppfølging til brukerne er et utviklingsområde.

Brukermedvirkning er en suksessfaktor

Det er viktig å sikre individuell brukermedvirkning. På systemnivå må brukerutvalgene speile tjenestene og brukergruppene i kontorene, og gjerne dekke flere kontorer for å sikre god representasjon. Utvalgene skal brukes aktivt for å utvikle tjenestene, ikke som en informasjonskanal til brukerorganisasjonene. Ås kommunes NAV-kontor er ett av få kontorer i Akershus som har et brukerutvalg. Kommunen vil jobbe for at brukerutvalget enda bedre speiler brukergruppene i kontoret enn det gjør i dag.

Digitalisering

Digitaliseringen har endret NAV siden etableringen. Nettstedet nav.no har blitt landets største NAV-kontor, og kontaktsenteret er nr. 2. Det er flere henvendelser til kontaktsentrene enn til alle NAV-kontorene til sammen. Nye digitale tjenester må utformes slik at de gir brukerne trygghet i samhandlingen med NAV og bedre innsikt i egen sak. NAV-kontorene må flytte ressursinnsatsen fra veiledning om regelverk til tettere arbeidsrettet oppfølging.

Mobile arbeidsflater øker veiledernes muligheter til å følge opp hvordan det går ute på arbeidsplassene. Saksbehandlingssystemer må utvikles for å gi større fleksibilitet. Her vil NAV Ås jobbe for at alle ansatte som har brukeroppfølging utstyres med mobile arbeidsflater. For å frigjøre ytterligere tid til planlagte møter og arbeidsrettet oppfølging vil NAV Ås fortsette arbeide med å bli gode digitale veiledere og fortløpende vurdere åpningstidene for drop-in avtaler i publikumsmottaket. Det har kommet en veileder for økonomisk sosialhjelp på nettstedet nav.no. Det jobbes med utvikling av it-systemet som vil innbefatte at all søknadsbehandling i forbindelse med økonomisk sosialhjelp gjøres digitalt.

Tilskuddsfinansiert rustjeneste

Rustjenesten har gjennom mange år mottatt tilskuddsmidler fra Fylkesmannen. Disse har vært brukt til å bygge ut rustjenesten til det den er i dag med bemannet bolig og ruskonsulenttjeneste. Det er svært usikkert hvor lenge kommunen vil fortsette å motta tilskuddsmidler, som må søkes om og innvilges for et år om gangen. Pr. i dag dekkes halvparten av rustjenestens lønnsmidler av Fylkesmannen. Rus og psykisk helsetjeneste jobber aktivt med å bruke enhetens samlede ressurser best mulig til enhver tid og har nå 3 ambulerende tjenestebaser som gir hjemmeboende praktisk bistand og opplæring ved behov uavhengig av om vedkommende har en psykisk lidelse eller et rusmiddelproblem. Dette ønskes utviklet videre i tiden framover.

Nasjonal støtte til Frivilligsentraler

Frivilligsentralen har i en årrekke fått tilskudd til drift fra Kulturdepartementet. Fra 1.1.17 gikk denne summen inn i kommunens økonomiske ramme. Den nye ordningen gjør at man nå skal se på Frivilligsentralen sin framtidige styringsstruktur og organisasjonsform. Det er behov for å utarbeide en plan for frivilligheten i Ås kommune. I dag er Frivilligsentralen samlokalisert med Frisklivssentralen. Det er en fordel da innbyggerne får lett tilgang til begge tilbudene. Ulempen er at Frivilligsentralen er en mer publikumsrettet instans og har behov for en mer tilgjengelig lokalisering. Lokalisering av Frivilligsentralen er avgjørende for driften, og da med tanke på å knytte til seg frivillig arbeid og muligheten for samarbeid f.eks. med NAV.

Nye nasjonale krav

Endring av regelverk for arbeidsavklaringspenger fra 1.1.2018:

De viktigste endringene er som følger:

Det skal bli vanskeligere å få AAP.

- Maksimal stønadperiode reduseres fra fire til tre år. Vilkårene for forlengelse utover tre år begrenses til maks to år. I dagens ordning er det ingen øvre grense for forlengelse.
- Det innføres en karenperiode på 12 måneder før det er mulig å søke AAP på nytt for de som har gått ut maksimal stønadperiode
- Brukerne skal innkalles til NAV hver gang en medisinsk behandling eller et arbeidsrettet tiltak er gjennomført.
- Overgangen tilbake til arbeid skal gjøres enklere

Konsekvenser:

NAV Ås sin totale AAP-beholdning pr. 29.09.17 er på 562 brukere. 143 brukere har allerede fått forlengelse etter gjeldende unntaksbestemmelse. Ved videre arbeid vil det gjenstå 274 brukere ved utgangen av 2018. Potensiale for overgang til sosialhjelp må vurderes.

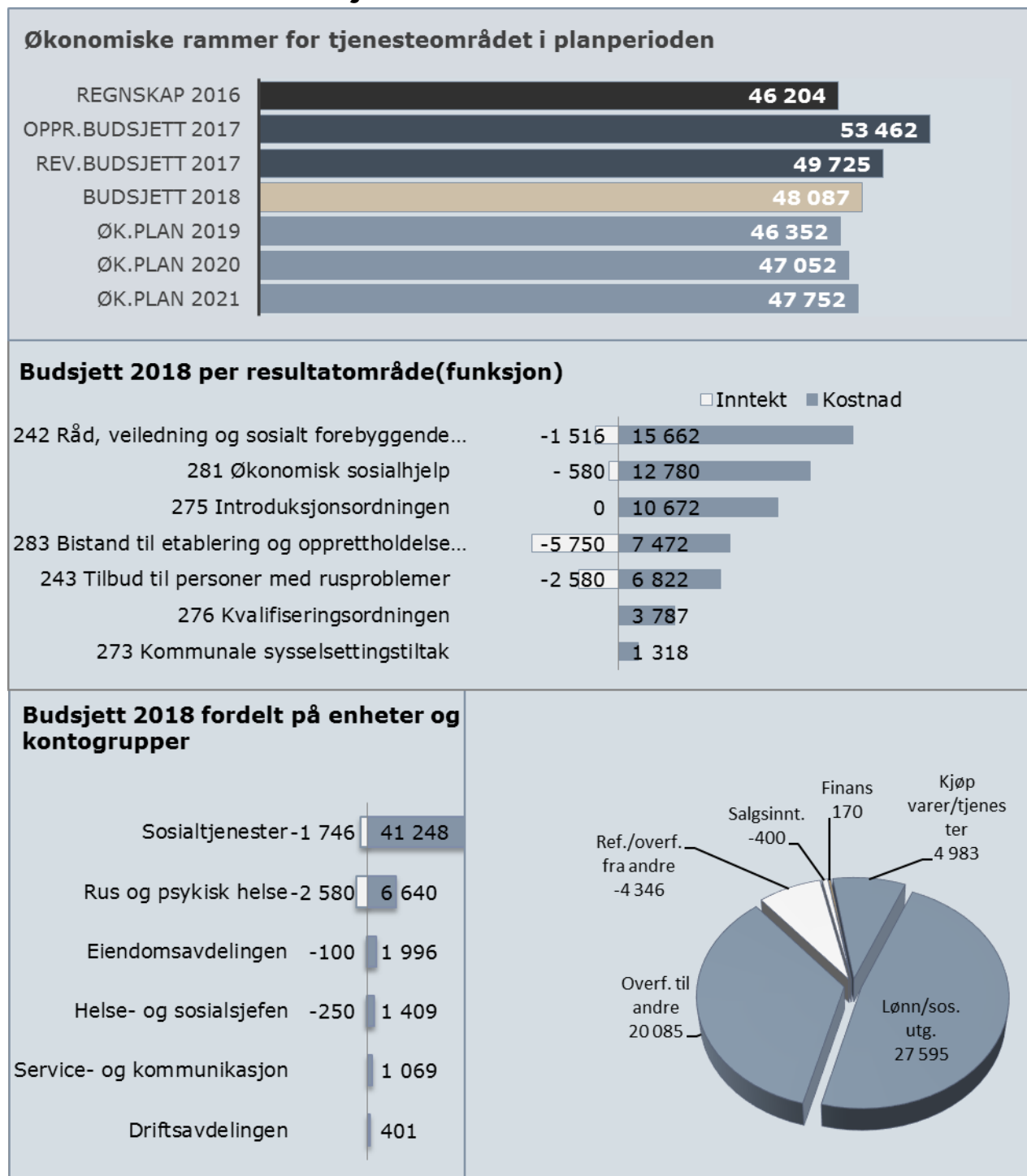
Nye regler om pleiepenger ved barns sykdom trer i kraft 1. oktober 2017:

Den viktigste endringen er som følger:

- Det pleietrengende barnet har en dagkonto på 1300 dager (5 år). Av denne kontoen vil 260 dager (1 år) gis med 100 prosent kompensasjon av lønnen, mens de resterende 1040 dagene gis med 66 prosent kompensasjon av lønnen. Tidligere var det ingen tidsbegrensning på hvor lenge foreldrene kunne motta pleiepenger. Nå vil foreldrene kun motta 100 % kompensasjon det første året, for deretter å gå ned til 66 %. Er barnet alvorlig sykt, og begge foreldrene pleier barnet, vil hver av foreldrene kun motta 100 % kompensasjon i 6 måneder hver.

NAV Ås antar foreldre vil henvende seg og bli avhengig av supplerende sosialhjelp i kortere eller lenger periode. Regelverksendringene vil merkes i Ås kommune da flere familier muligens vil gjøre krav på andre kommunale tjenester som brukerstyrt personlig assistent og omsorgslønn mm.

Økonomiske rammer for tjenesteområdet

Budsjettendringer

Oppr.bud. 2017	Teknisk justering	Kons. just. (B)	Styrking (C)	Eff./ Red. (D)	Ramme 2018	Ramme 2019	Ramme 2020	Ramme 2021
53 462	-3 722	-353	-	-1 300	48 087	46 352	47 052	47 752
Realendring 2017-18 (C+D)					↓ -2,4 %	Sum endring 2018-21 → -0,7 %		
Sum endring 2017-18 (B+C+D)					↓ -3,1 %			

	2018	2019	2020	2021
A Tekniske justeringer	-3 722	-3 722	-3 722	-3 722
B Konsekvensjusteringer	-353	-1 788	-1 088	-388
1 Reduksjon bosatte flyktninger	-500	-500	-500	-500
2 Økte kostnader driftsenheten HS	147	147	147	147
3 Introduksjonsstønadene reduseres fra 2019		-2 135	-2 135	-2 135
4 Demografi vekst 1,5 %		700	1 400	2 100
C Styrking	0	0	0	0
D Effektivisering/Reduksjon	-1 300	-1 600	-1 600	-1 600
5 Det reduseres med 1 årsverk ved NAV	-300	-600	-600	-600
6 Innsparingskrav i tjenesten	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum endringer (B+C+D)	-1 653	-3 388	-2 688	-1 988

- På bakgrunn av redusert bosetting av flyktninger reduseres rammen for resultatområdet med 0,5 mill. kr.
- I K-sak 103/16 fikk driftsenheten et innsparingskrav for 2017. I 2018 er det behov for å redusere dette, og rammen økes med 147 000 kr.
- Redusert antall introdeltakere gjør at kostnader til introduksjonsstønad reduseres med 2,135 mill. kr fra 2019.
- Det forventes økte kostnader i tjenesten som følge av vekst i befolkningstall. Det er lagt til grunn 1,5 % vekst årlig. Dette gir 700 000 kr i økt ramme fra 2019.
- Som følge av reduserte behov i tjeneste foreslår rådmannen å redusere med 1 årsverk ved NAV ved at det ikke tilsettes i vakante stillinger. Besparelsen i 2018 er beregnet til å utgjøre kr 300 000. Helårsvirkningen av tiltaket gir en reduksjon på kr 600 000.
- Rådmannen foreslår at rammen ved NAV reduseres med 1,0 mill.kr.

5.8 Tjenester til hjemmeboende

Om tjenesten

Tjenestens resultatområde: 254 helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende og 234 aktivitetstilbud til eldre og personer med funksjonsnedsettelse og personer som har en psykisk lidelse og / eller en rusutfordring.

Pleie og omsorgstjenester til hjemmeboende skal gi nødvendig trygghet til hjemmeboende med et hjelpebehov. Tjenesten omfatter saksbehandling, råd og veiledning, hjelpemidler, ulik hjemmesykepleie, behandling og rehabilitering, praktisk bistand og opplæring, støttesamtaler, koordinatorfunksjon, KID/KIB kurs og brukerstyrt personlig assistanse.

Et aktivitetstilbud for hjemmeboende er også en viktig del av tjenesten, herunder ulike dagtilbud, støttekontaktordninger og frivillighetstjenesten.

Den samlede tjenesten til hjemmeboende består av om lag 190 årsverk. Det er et stort spenn i tjenestemottakernes behov, fra svært enkel bistand i eget hjem til komplekse og ressurskrevende tiltak i boliger med stasjonær bemanning. Riktig innsats krever omfattende koordinering mellom saksbehandlere, faglige rådgivere, kartleggingsteam til utførende tjeneste. Involvering og samarbeid med andre instanser, frivillighet og pårørende er også viktig i tjenesten.

KOSTRA nøkkeltall

	Ås 2015	Ås 2016	Vestby	Frogn	Nesodden	Ski	Akershus	Gruppe 07
Prioritet								
Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo	34,3 %	35,6 %	46,5 %	57,5 %	46,0 %	42,2 %	49,6 %	51,7 %
Gjennomsnittlig antall tildelte timer pr uke, hjemmesykepleie	2,4	2,3	2,9	2,3	3,2	3,1	4,3	5,2
Gjennomsnittlig antall tildelte timer pr uke, praktisk bistand	9,0	9,0	8,3	12,9	11,5	11,9	11,4	9,4
Aktivering, støttetjenester (f234) - andel av netto driftsutgifter til plo	6,1 %	5,0 %	7,1 %	6,2 %	5,5 %	8,9 %	6,0 %	5,4 %
Netto driftsutgifter til aktivisering/støttetjenester per innbygger 18 år og over (f234)	971	883	1 117	1 182	920	1 732	1 147	1 002
Produktivitet								
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner)	213 901	219 694	168 015	233 674	234 516	230 551	245 919	213 890
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 0-66 år	17,5 %	15,8 %	16,7 %	14,8 %	0,0 %	14,8 %	20,0 %	18,3 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 67-79 år	11,1 %	10,0 %	5,8 %	7,6 %	0,0 %	4,5 %	13,5 %	15,0 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 80 år og over	10,7 %	9,4 %	5,7 %	4,1 %	0,0 %	3,8 %	12,5 %	13,2 %

Utvikling av tjenesten i perioden

I kjølevannet av samhandlingsreformen er det utarbeidet en opptrappingsplan for habilitering og rehabilitering for 2017-2019 som gir føringer på tverrfaglig og helhetlig bruker/pasient tenkning. Planen skal ferdigstilles innen 1. januar 2018.

Et mål fra Regjeringen er at hovedtyngden av innsatsen skal skje i kommunen der brukeren bor. Dette krever at kompetanse innen habiliterings- og rehabiliteringsfeltet er tilgjengelig på alle arenaer; i hjemmet, barnehage, skole, fritidsarenaer, bo- og nærmiljø og på arbeidsplassen. Planen skal bidra til å styrke brukerperspektivet og bedre kvaliteten, samhandlingen og koordineringen både i kommunen og i samarbeid med spesialisthelsetjenesten. Regjeringen anbefaler å styrke koordinerende enhet i kommunen, og sikre at de som på grunn av nedsatt funksjons- og mestringsevne kan ha nytte av rehabilitering og habilitering får et helhetlig og koordinert tilbud i kommunen. Opptrappingsplanen gir føringer på at brukere med sammensatte behov skal ha tilgang på en koordinator og eventuelt en individuell plan.

Velferdsteknologi

Nasjonalt velferdsteknologiprogram har levert en gevinstrealiseringsrapport som viser at tjenestemottakere opplever økt mestringfølelse og trygghet samt at kommuner unngår merkostnader ved bruk av velferdsteknologi. Rapporten viser også at velferdsteknologi kan bidra til økt grad av mestring, selvstendighet og verdighet for den enkelte innbygger.

Som en del av omstillingsprosjektet er det startet et større prosjekt knyttet til velferdsteknologi i Ås kommune.

Det er høsten 2017 ansatt en seniorkontakt/velferdsteknolog. I tillegg har tre ansatte startet videreutdanning innen velferdsteknologi.

Omsorgsboliger

Antall omsorgsboliger de neste fire årene vil være avhengig av en eventuell endring av kommunegrenser. Uavhengig av dette ser vi behov for en boligtype som ligger i sjiktet mellom sykehjem og dagens omsorgsboliger. Dette for å bedre tjenestetilbudet og ivareta trygghet for enkelte. Det er behov for utbygging av flere boliger til personer som har en alvorlig psykisk lidelse, som nevnt tidligere. I dette boligkomplekset er det også behov for noen kommunale institusjonsplasser til samme diagnosegruppe. Institusjonsplassene må kunne gi et skjermet botilbud i korte perioder når personer er dårlig fungerende men motsetter seg innleggelse eller ikke oppfyller kravene til en innleggelse i spesialisthelsetjenesten.

Hverdagsrehabilitering

Hverdagsrehabilitering gis i dag som en egen tjeneste. Tidlig, tverrfaglig innsats med mål om økt mestring i hverdagen er målet. Vi ser at hverdagsrehabilitering kunne vært benyttet i større grad enn hva vi klarer i dag innen begrensede rammer. Hverdagsrehabilitering er høyst aktuelt som prinsipp også i tjenester til funksjonshemmede.

Kompetansebehov

Man opplever en økt forskyving av oppgaver fra spesialisthelsetjenesten til kommunehelsetjenesten. Det stilles derfor større krav til kompetanse til tjenesteutøvere som yter tjenester til hjemmeboende nå enn tidligere. Fagutvikling står sentralt, og det jobbes målrettet med kompetansehevede tiltak. I dag har helse- og sosialenheten 40 % stilling knyttet til fagutvikling. Slik vi ser det, er det et økt behov for utvidelse av dette arbeidet. Det å samlokalisere tjenestemottakere etter utfordringer/tjenestebehov vil også kunne styrke de faglige miljøene på de ulike tjenestestedene. Rekruttering av sykepleiere og vernepleiere er en utfordring.

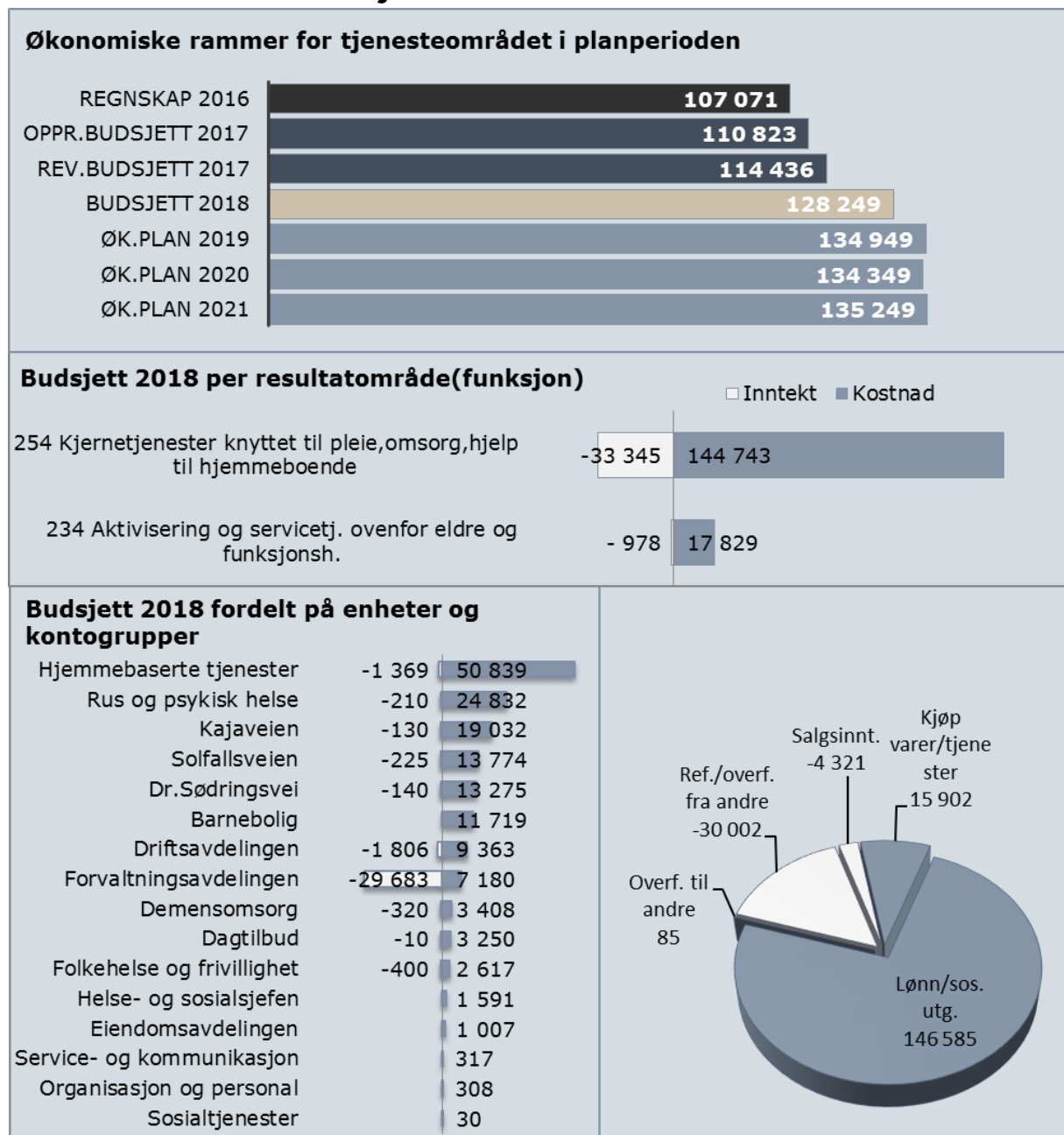
Frivillighet

Et økt samarbeid med frivillige aktører er hensiktsmessig for å kunne møte fremtidens behov blant innbyggerne.

Nye nasjonale krav

- Omsorg 2020 - peker på at bærekraftige helse og omsorgstjenester i fremtiden er avhengig av å mobilisere samfunnets samlede omsorgsressurser, ta i bruk ny teknologi, nye faglige metoder og støtte lokalt innovasjonsarbeid (Helse- og omsorgsdepartementet, 2015).
- Avlastning i hjemmet (Demensplan 2020).
- Nasjonale føringer – bo lengst mulig i hjemmet med tilrettelegging.
- Avlasterdommen kan gi konsekvenser i form av at flere barn/brukere får tjenester i gruppeavlastning eller i institusjon fordi det blir ugunstig for kommunen å drive privat avlastning i stor utstrekning.
- Endringer i psykisk helsevernloven trådte i kraft 1.9.17 og medfører at ressurskrevende psykisk syke personer i større grad vil oppholde seg i kommunen, også i dårlige perioder. Krav om manglende samtykkekompetanse vil føre til redusert bruk av tvang og innleggelse i spesialisthelsetjenesten. Dette vil kreve økt ressursbruk innen psykisk helse særlig overfor de dårligste i perioder.

Økonomiske rammer for tjenesteområdet

Budsjettendringer

Oppr.bud. 2017	Teknisk justering	Kons. just. (B)	Styrking (C)	Eff./ Red. (D)	Ramme 2018	Ramme 2019	Ramme 2020	Ramme 2021
110 823	14 268	2 796	2 762	-2 400	128 249	134 949	134 349	135 249
Realendring 2017-18 (C+D)					→ 0,3 %	Sum endring 2018-21		↑ 5,5 %
Sum endring 2017-18 (B+C+D)					↑ 2,8 %			

	2018	2019	2020	2021
A Tekniske justeringer	14 268	14 268	14 268	14 268
B Konsekvensjusteringer	2 796	4 596	6 496	8 396
1 Kostnader ved psykiatrisk bolig på Nordby	1 073	1 073	1 073	1 073
2 Økt refusjon for ressurskrevende brukere	-1 183	-1 183	-1 183	-1 183
3 Økte kostnader ressurskrevende brukere	1 500	1 500	1 500	1 500
4 Økte kostnader driftsenheten	165	165	165	165
5 Helårseffekt av 0,5 årsverk seniorkontakt	150	150	150	150
6 Økte kostnader driftsenheten HS	91	91	91	91
7 Styrking av vikarbudsjetter	1 000	1 000	1 000	1 000
8 Befolkningsvekst 1,5 %		1 800	3 700	5 600
C Styrking	2 762	8 262	8 262	8 262
9 Økte kostnader ESTU	250	250	250	250
10 Ny bolig Ljungbyveien	2 500	8 000	8 000	8 000
11 *Frivilligsentralen, jf. budsjettavtalen i Stortinget	12	12	12	12
D Effektivisering/Reduksjon	-2 400	-3 000	-5 500	-6 500
12 Kjøp fra ACT-teamet reduseres	-200	-200	-200	-200
13 Kjøp av plasser reduseres	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300
14 Gevinst ved innføring velferdsteknologi	100	-500	-3 000	-4 000
15 Innsparingskrav i tjenesten	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum endringer (B+C+D)	3 158	9 858	9 258	10 158

- I K-sak 103/17 ble det vedtatt å etablere en psykiatrisk bolig på Nordby. Det er behov for å styrke rammen med 1,073 mill. kr.
- Det forventes at refusjonene på de ressurskrevende brukerne øker med 1,183 mill. kr.
- I Statsbudsjettet 2018 ble den kommunale andelen ved beregning av refusjoner for kostnader til ressurskrevende brukere økt. Dette gir økte kostnader på 1,5 mill. kr.
- Driftskostnader knyttet til aktivisering av eldre øker som følge av oppstart av det nye demenssenteret. Helårseffekten gjør at rammen må økes med 165 000 kr.
- Stillingen som seniorkontakt er besatt og helårseffekt av denne gjør at rammen må økes med 150 000 kr.
- I K-sak 103/17 fikk driftsenheten et innsparingskrav for 2017. I 2018 er det behov for å redusere dette, og rammen økes med 91 000 kr.
- Rådmannen foreslår at vikarbudsjetten i hjemmetjenesten styrkes med 1,0 mill. kr for å oppnå mer realistiske budsjetter.
- Det forventes økte kostnader i tjenesten som følge av vekst i befolkningstall. Det er lagt til grunn 1,5 % vekst årlig. Dette gir 1,8 mill. kr i økt ramme per år.

9. Det er behov for å øke rammen til SFO-ordning til funksjonshemmede (ESTU-midler) med 250 000 kr grunnet flere brukere.
10. Som følge av at det ferdigstilles 3 leiligheter i Ljungbyveien er det behov for å øke kostnadsrammen for denne tjenesten. Helårseffekten er 8 mill. kr. i 2018 er det lagt inn midler fra september 2018. Tilbudet styrkes med 9 årsverk.
11. I budsjettavtalen i Stortinget ble det avsatt midler til frivilligsentraler. Andelen for Ås kommune er beregnet til 12 000 kr årlig.
12. Utgiftene til kjøp fra ACT-team blir lavere enn tidligere antatt. Budsjettet kan reduseres med 200 000 kr.
13. Grunnet endrede behov for kjøp av plasser kan budsjettet i denne tjenesten reduseres med 1,3 mill. kr.
14. Velferdsteknologiprojektet skal generere stadig økende gevinster i perioden. I 2018 er medfører prosjektet en oppstartskostnad på 100 000 kr.
15. Rådmannen forslår at rammen reduseres med 1,0 mill.kr ved å fjerne potten for uforutsette behov.

5.9 Pleie og omsorgstjenester i institusjon

Om tjenesten

Tjenestens resultatområde: 253 helse og omsorgstjenester i institusjon.

Tjenesten består i å gi tilbud til Demensomsorgen, Moer sykehjem, driftsenheten, forvaltningen og barneboligen. Tjenesten har totalt 203 årsverk fordelt på 376 personer. Antall pasienter totalt som mottar tjenester fra disse enhetene er 84 pasienter på somatisk sykehjems plass, 20 pasienter på medisinsk korttidsavdeling (sykehjem), 48 pasienter på skjermet enhet, 4 pasienter på forsterket skjermet enhet i demensomsorgen og 15 barn som har varierende vedtaksomfang i barneboligen.

KOSTRA nøkkeltall

	Ås 2015	Ås 2016	Vestby	Frogn	Nesodden	Ski	Akershus	Kostragruppe 07
Prioritet								
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til pleie	59,6 %	59,4 %	46,3 %	36,2 %	48,5 %	49,0 %	44,3 %	42,9 %
Netto driftsutgifter pleie og omsorg i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	26,9 %	28,1 %	24,1 %	29,3 %	26,7 %	28,7 %	28,9 %	28,9 %
Produktivitet								
Andel kommunale institusjonsplasser av totalt antall institusjonsplasser	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	92,2 %	94,8 %
Brukerbetaling i institusjon i forhold til korrigerede brutto driftsutgifter	13,5	12,7	11,1	13,3	14,6	13,1	13,5	12,2
Korrigerede brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass (Tall i tusen)	1 139	1 221	1 016	990	1 102	1 162	1 105	1 096
Utgifter per beboerdøgn i institusjon	3 479	3 803	3 144	2 892	3 507	3 064	3 284	3 520
Dekningsgrad								

	Ås 2015	Ås 2016	Vestby	Frogn	Nesodden	Ski	Akershus	Kostra gruppe 07
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Langtidsopphold	86,3 %	85,0 %	0,0 %	81,3 %	73,2 %	80,3 %	82,3 %	81,0 %
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Tidsbegrenset opphold	50,0 %	53,6 %	0,0 %	40,0 %	26,7 %	38,6 %	43,3 %	41,5 %
Plasser i institusjon i prosent av mottakere av pleie- og omsorgstjenester	21,5 %	22,1 %	15,6 %	14,4 %	21,7 %	17,8 %	18,5 %	14,4 %
Kvalitet								
Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc	70,1 %	71,9 %	100 %	45,7 %	100 %	95,1 %	83,6 %	84,5 %
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	70,1 %	71,9 %	100 %	100 %	100 %	95,1 %	94,7 %	96,0 %
Andel årsverk i brukerretnede tjenester m/ fagutdanning	70,0 %	74,0 %	72,0 %	70,0 %	78,0 %	66,0 %	71,0 %	75,0 %
Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	0,59	0,51	0,20	0,39	0,46	0,64	0,52	0,50

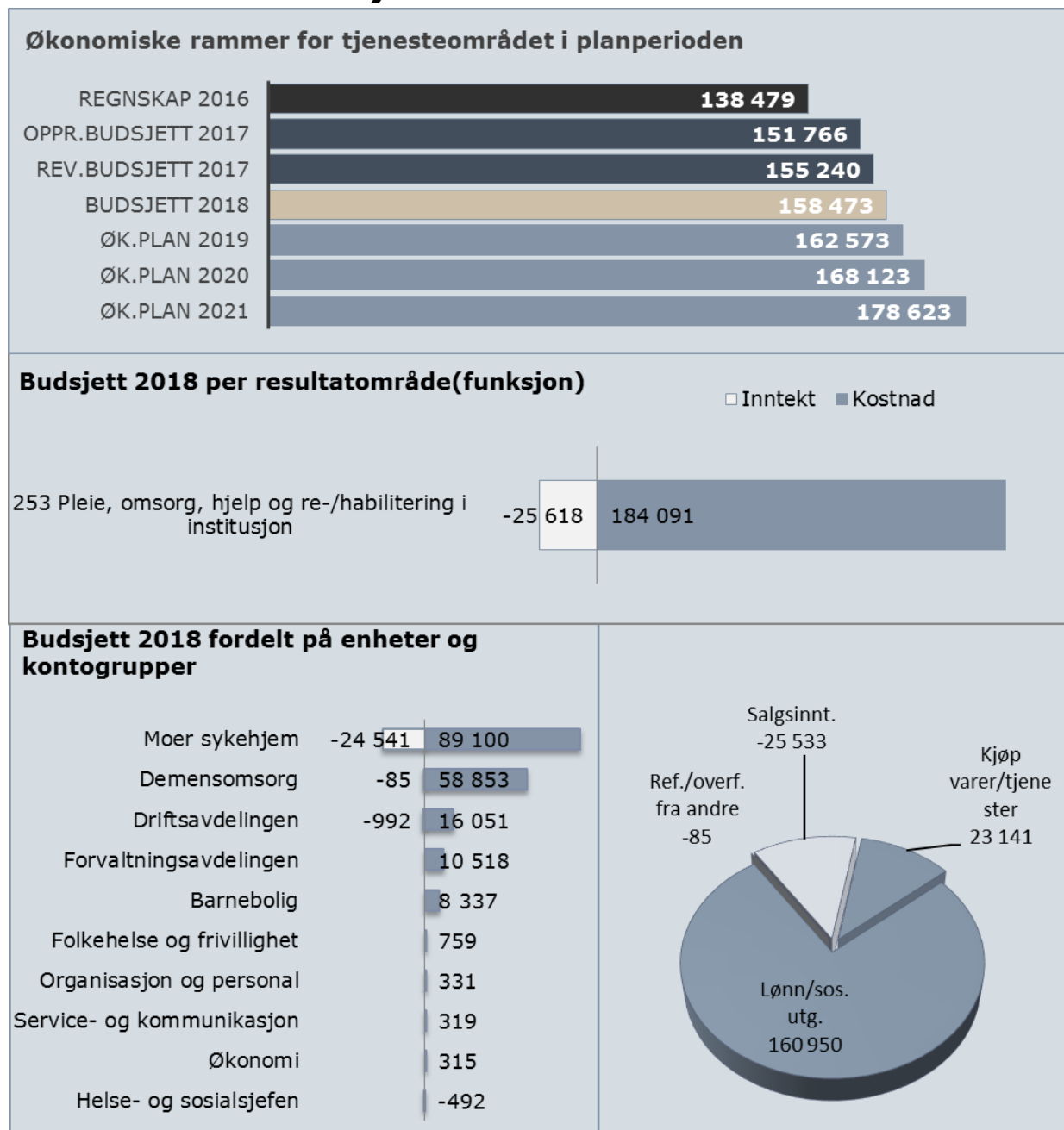
Utvikling av tjenesten i perioden

- Videreutvikle aktuell velferdsteknologi og implementere ny (f eks e-rom)
- Krav til kompetanse på fagarbeider- og sykepleiernivå øker.
- Utvikling og fleksibilitet i tjenesten krever samarbeid på tvers i helse og sosial og andre enheter med tanke på helhetlig tjenesteforløp.
- Økt økonomisk handlingsrom til å ivareta pasienter med særlige behov for spesialisert kompetanse.
- Målet for kommunen er at de som kommer på institusjon ikke kan gis annet faglig forsvarlig pleie og omsorgstilbud i kommunen.
- Gjennomføre arbeidsgruppe i omstillingsprosjektet *Ny bemanningsplan og turnus for Moer sykehjem* fra 2019. Prosjektet vil i forlengelsen også kunne gjennomføres på de øvrige enheter med døgkontinuerlig tilbud.

Nye nasjonale krav

- Demensplan 2020 har fokus på den enkeltes krav på individuelt tilpassede tilbud tilsvarende den sykdomsfasen den enkelte befinner seg i.
- Veileder for habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinerende enhet i kommunen.
- Primærhelsemeldingen hvor tjenester i størst mulig grad skal skje i hjemmet.
- Avlaster dommen vil kunne føre til et press på institusjonsplassene.

Økonomiske rammer for tjenesteområdet

Budsjettendringer

Oppr.bud. 2017	Teknisk justering	Kons. just. (B)	Styrking (C)	Eff./ Red. (D)	Ramme 2018	Ramme 2019	Ramme 2020	Ramme 2021
151 766	-3 293	14 100	1 000	-5 100	158 473	162 573	168 123	178 623
Realendring 2017-18 (C+D)					↓ -2,7%	Sum endring 2018-21		↑ 12,7%
Sum endring 2017-18 (B+C+D)					↑ 6,6%			

	2018	2019	2020	2021
A Tekniske justeringer og prisvekst	-3 293	-3 293	-3 293	-3 293
B Konsekvensjusteringer	14 100	13 600	13 600	13 600
1 *Styrking vikarbudsjett	2 500	2 500	2 500	2 500
2 Økte kostnader på overliggerdøgn AHUS	373	373	373	373
3 *Forventede økninger i vederlagsinntekter	-1 000	-1 500	-1 500	-1 500
4 Helårseffekt av full drift Demenssenteret	5 508	5 508	5 508	5 508
5 Økte utgifter knyttet til ressurskrevende brukere	7 000	7 000	7 000	7 000
6 Økte kostnader driftsenheten HS	221	221	221	221
7 Helårseffekt av 0,2 årsverk til vederlagsberegning	65	65	65	65
8 Helårseffekt av Nytt mottakssenter	2 393	2 393	2 393	2 393
9 Reduksjon i kjøp av plasser	-2 960	-2 960	-2 960	-2 960
C Styrking	1 000	2 500	8 050	18 550
10 Økning som resultat av Avlasterdommen	1 000	1 000	1 000	1 000
11 Utvidelse Moer sykehjem driftskostnader	-	-	5 000	20 000
12 Økte vederlagsinntekter ved utvidelse Moer Sykehjem	-	-	-1 500	-6 000
13 Driftskonsekvenser av nye boliger Solfallsveien		1 500	3 550	3 550
D Effektivisering/Reduksjon	-5100	-2000	-2000	-2000
14 Gjennomføring av prosjekt Ny turnus Moer med gevinst	400	-1 000	-1 000	-1 000
15 Innsparingskrav i tjenesten	-4 500	-	-	-
16 Innsparingskrav i tjenesten	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum endringer (B+C+D)	10 000	14 100	19 650	30 150

- Vikarbudsjettet innenfor pleie- og omsorgstjenester i institusjon styrkes med 2,5 mill. kr. Rådmannens opprinnelige forslag var 3 mill. kr.
- Det forventes økte utgifter i forbindelse med overliggerdøgn på AHUS. Utgiften økes med kr 373 000.
- I K-sak 103/17 ble det budsjettert med økte vederlagsinntekter fra 2018 som følge av åpningen av demenssenteret. Rådmannens forslag om ikke å øke vederlagsinntektene ble endret i kommunestyrets vedtak. Det ligger derfor inne en forventet inntektsvekst i fra og med 2018.
- Helårseffekt av full drift av demenssenteret gir økt ramme på 5,508 mill.kr.
- Kostnader knyttet til ressurskrevende brukere øker med 7,0 mill. kr.
- I K-sak 103/17 fikk driftsenheten et innsparingskrav for 2017. I 2018 er det behov for å redusere dette, og rammen økes med 221 000 kr.
- Helårseffekten av vedtatte årsverksøkning i vederlagsberegning gir kostnadsøkning på 65 000 kr.
- Helårsvirkning for oppstart av nytt mottakssenter gir 2,393 mill. kr i økt ramme.
- I forbindelse med åpning av demenssenteret blir budsjettet for kjøp av

- plasser redusert. Helårsvirkningen fra 2018 gir 2,96 mill. kr i reduksjon.
10. Det foreligger en egen dom som handler om arbeidstid for avlastere. Budsjettet økes med 1 mill. kr som følge av forventet høyere kostnader.
 11. Som følge av utvidelse av Moer sykehjem må budsjettet til driftskostnader i tjenesten økes fra 2020. Dette forutsetter 14 nye plasser fra 2020. I 2021 er helårseffekten av dette 20 mill. kr. til dette.
 12. Vederlagsinntektene i forbindelse med utvidelsen av Moer sykehjem forventes å påløpe fra 2020. Det forventes 1,5 mill. kr i økte inntekter i 2020, med helårsvirkning på 6 mill. kr.
 13. Som følge av nye boliger i Solfallsveien er det behov for økte driftsrammer fra 2019. Helårsvirkningen er 3,55 mill.kr.
 14. Som ledd i Omstillingsprosjektet gjennomføres en innføring i et nytt turnusprogram. Dette vil i 2018 medføre økte utgifter med kr 400 000. Vi forventer å få 1,0 mill. kr i besparelse fra 2019.
 15. Rådmannen foreslår at rammen i tjenesten reduseres med 5,5 mill. kroner. I denne tjenesten foreslås det å utsette full drift ved demenssenteret frem til 1. mai 2018. Dette vil gi en besparelse på 4,5 mill. kr.
 16. Rådmannen forslår at resten av innsparingskravet dekkes ved å fjerne potten for uforutsette behov. Denne utgjør 1,0 mill.kr.

5.10 Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø

Om tjenesten

Tjenesteområdet omfatter 8 resultatområder – 301 plansaksbehandling, 302 bygge- og delesaksbehandling, 303 kart og oppmåling, 315 boligbygging og fysiske bomiljøtiltak, 325 tilrettelegging og bistand for næringslivet, 329 landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling, 335 rekreasjon i tettsted, og 360 naturforvaltning og friluftsliv.

301 plansaksbehandling

Resultatområdet omfatter arbeid med kommuneplanens samfunnsdel og arealdel, områdereguleringsplaner og detaljreguleringer. Tre arealplanleggere/arkitekter er tilknyttet resultatområdet.

303 kart og oppmåling

Resultatområdet omfatter gjennomføring av oppmålingsforretninger i forbindelse med fradeling av eiendommer, klarlegging av grenser, grensejusteringer, adressering, føring av matrikkelen, kartsalg, forvaltning, drift og vedlikehold av kartbaser og kartportal, utstedelse av matrikkelbrev, analyser og produksjon av kart, visualisering av innsamlede data, henvendelser og veiledning. Fire medarbeidere er knyttet til resultatområdet.

302 bygge- og delesaksbehandling

Resultatområdet omfatter behandling av bygge- og delesaker, tilsyn i byggesaker, ulovlighetsoppfølging, henvendelser og veiledning. Seks medarbeidere er knyttet til resultatområdet.

315 boligbygging og fysiske bomiljøtiltak

Resultatområde omfatter føring av festeavgifter, både inntekter og utgifter.

325 tilrettelegging og bistand for næringslivet

Kommunens næringsrådgiver har som oppgave å:

1. Være pådriver for at det blir tilrettelagt arealer- og lokaler for næringslivet og for å tiltrekke virksomheter og investorer
2. Skape møteplasser og samarbeid mellom næringsliv, offentlig sektor, FoU-miljø og befolkning
3. Delta i innovasjonsprosesser i kommunesektoren, særlig prosesser som involverer samarbeid og leveranser fra næringslivet

329 landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling

Follo landbrukskontor ivaretar kommunal landbruksforvaltning, spesielt økonomiske og juridiske virkemidler i landbrukspolitikken i seks kommuner og i tillegg viltforvaltningen for Ås kommune. Kontoret bidrar aktivt for å legge til rette for et klima- og miljøvennlig landbruk med bærekraftig vern av jord og skogbruksressurser. Det er fortiden seks årsverk knyttet til tjenesten

335 rekreasjon i tettsted

Tjenesten omfatter drift og vedlikehold av kommunens park- og friområder, samt uteareal i skoler, barnehager og ved kommunale institusjoner.

360 naturforvaltning og friluftsliv

Resultatområdet omfatter overordnet og strategisk miljøvernarbeid blant annet knyttet til temaene klima- og energi, biologisk mangfold, mobilitet og friluftsliv. I tillegg omfatter resultatområdet forvaltning av naturmangfoldloven og plan- og bygningsloven i konkrete saker som angår både bevaring av arter og naturtyper og bekjempelse av fremmede arter. Kommunens miljøvernrådgiver er tilknyttet resultatområdet.

Tjenesten omfatter også drift og vedlikehold av kommunens statlig sikrede friluftsområder, ski-/lysløyper, utbedring og skilting av turstier i samarbeid med frivillige slik som turlaget, samt bekjempelse av fremmede uønskede arter.

KOSTRA nøkkeltall

	Ås 2015	Ås 2016	Vestby	Frogn	Nes- odden	Ski	Akers hus	Gr.07
Prioritet								
Netto driftsutgifter til bygge-, delesaksbeh. og seksjonering per innbygger	-182	-46	34	133	140	23	14	19
Netto driftsutgifter til fysisk planlegging per innbygger	44	181	472	514	379	336	313	262
Netto driftsutgifter til kart og oppmåling per innbygger	124	94	161	137	47	123	80	73
Netto driftsutgifter til naturforvaltning og friluftsliv per innbygger	77	84	82	172	228	46	111	100
Netto driftsutgifter til plansaksbehandling per innbygger	101	133	277	244	192	189	219	169
Netto driftsutgifter til rekreasjon i tettsteder per innbygger	132	150	195	247	4	52	130	109
Produktivitet								
Gj.snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist. Kalenderdager	29	30	49	19	64	13	40	0
Gj.snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist. Kalenderdager	14	16	15	22	80	13	22	24
Kommunale energikostnader, per innbygger	862	896	605	843	777	867	805	696
Kvalitet								

	Ås 2015	Ås 2016	Vestby	Frogn	Nes- odden	Ski	Akers hus	Gr.07
Saksbeh.gebyr, privat reg.plan, boligformål. jf. PBL-08 § 33-1	156 100	160 800	97 630	330 800	76 923	295 320	179 115	0
Saksbeh.gebyret for oppføring av enebolig, jf. PBL-08 §20-1 a	23 320	26 818	22 100	32 500	38 000	28 810	27 402	0

Utvikling av tjenesten i perioden

301 plansaksbehandling

Ca. 20 reguleringsplaner er under arbeid til enhver tid. De fleste av disse er private reguleringsplaner. Befolkningsveksten øker presset på arealene som gjør at flere tar initiativ til nye eller endring av eksisterende planer. I tillegg har både kompleksiteten i planene og utredningsbehovet økt. Kommunen sitter ikke på all kompetanse som kreves i utredningsarbeidet og har stadig behov for å leie inn kompetanse.

303 kart og oppmåling

Det forventes en økning i antall oppmålingsforretninger som følge av at flere områder er under regulering og ferdig regulert. Det er også ventet et økt antall fradelinger i eksisterende boligområder. Forslag til lov om fritt landmålervalg vil ventelig sluttbehandles i Stortinget i løpet av 2018, og utfallet av denne behandlingen vil på sikt kunne få konsekvenser for kommunens oppmålingsvirksomhet.

304 bygge- og delesaksbehandling

Det forventes et økt antall byggesaker som følge av at flere større områder er ferdig regulert og flere planer er under arbeid. I tillegg er det forventet at antall ulovlighetsaker vil øke.

305 eierseksjonering

Antallet seksjoneringssøknader kan øke som følge av at det fremover kan forventes å bli noe mer blokkbebyggelse og tett småhusbebyggelse.

325 tilrettelegging og bistand for næringslivet

Det er en utfordring å få realisert attraktive næringsbygg for et næringsliv knyttet til Campus Ås, herunder finne egnede arealer, investorer og leietakere

329 landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling

Landbrukskontoret vil ha fokus på å etablere nettverk, kompetansetiltak mm for tiltaksnæring i landbruket.

335 rekreasjon i tettsted

Med den befolkningsveksten som forventes er det veldig viktig å ivareta områder for rekreasjon (grønne lunger).

360 naturforvaltning og friluftsliv

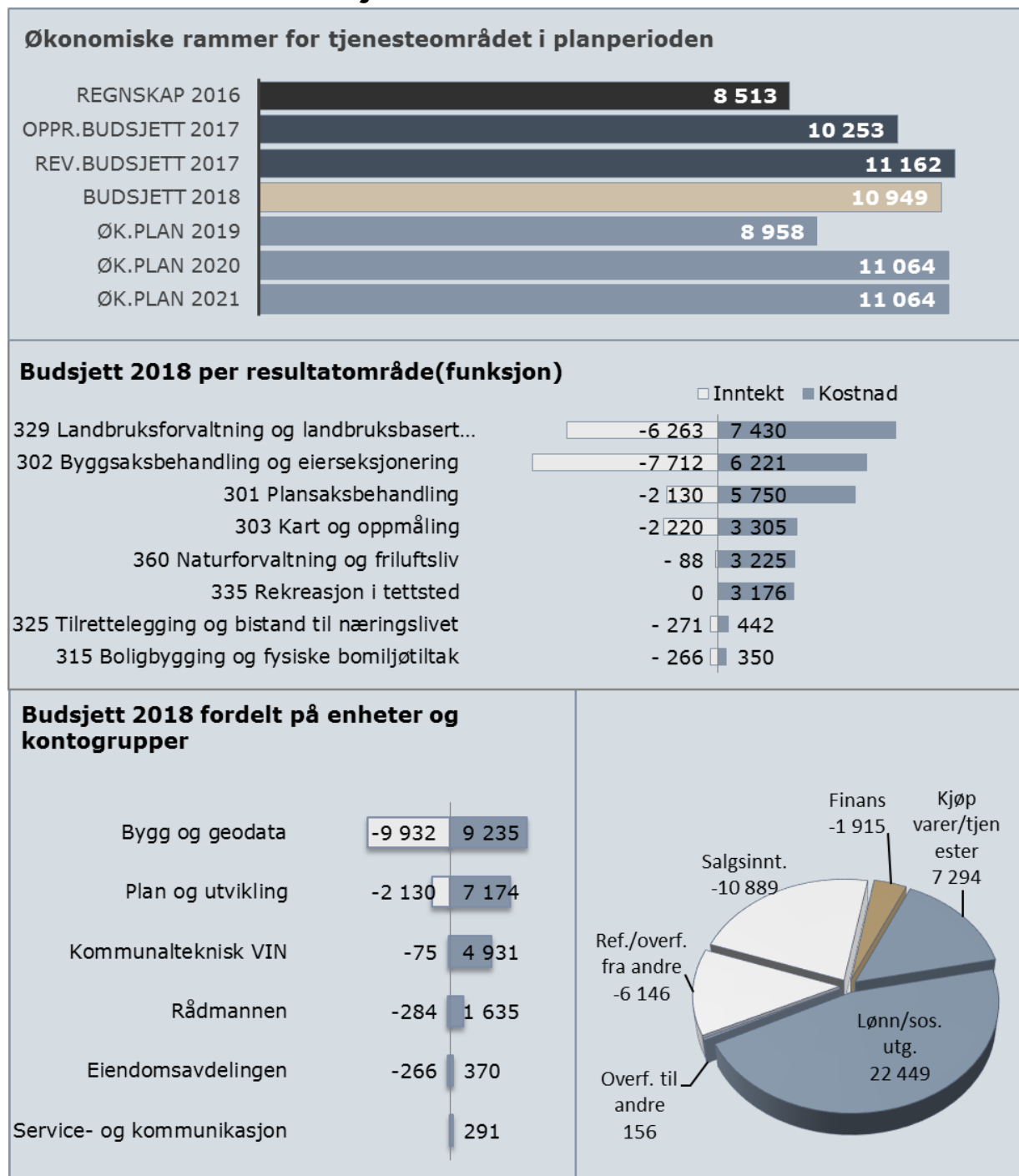
Befolkningsveksten øker presset på miljø-, natur- og friluftslivsverdier og det stilles større krav til skjøtsel, tilrettelegging og utvikling.

Det er en utfordring å forankre og fordele ansvar for oppfølging av de overordnede planene på miljøfeltet for å sikre iverksetting og måloppnåelse. Samtidig må kommunens innsats på klima- og energifeltet trappes opp for å nå nasjonale mål.

Nye nasjonale krav

Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus og Regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2016-2030 bør følges opp gjennom arealplaner og tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluftsliv.

Økonomiske rammer for tjenesteområdet

Budsjettendringer

Oppr.bud. 2017	Teknisk justering	Kons. just. (B)	Styrking (C)	Eff./ Red. (D)	Ramme 2018	Ramme 2019	Ramme 2020	Ramme 2021
10 253	1 190	-1 004	510	-	10 949	8 958	11 064	11 064
Realendring 2017-18 (C+D)					↑ 5,0%	Sum endring 2018-21		→ 1,1%
Sum endring 2017-18 (B+C+D)					↓ -4,8%			

	2018	2019	2020	2021
A Tekniske justeringer	1 590	1 590	1 590	1 590
B Konsekvensjusteringer	-1 004	-2 775	-569	-569
1 Netto endringer selvkost byggesak	-1 212	-1 212	-1 212	-1 212
2 Netto endring kart og oppmåling	-1 010	-2 781	-921	-921
3 Tiltaksplan Idrett Nærmiljø og Friluft	353	353	353	353
4 Helårseffekt av 2 årsverk til planarbeid	865	865	865	865
5 Konsulentbruk	-	-	-	-
C Styrking	510	290	290	290
6 Økte refusjoner/tilskudd	200	200	200	200
7 *Bekjempelse av fremmede arter	50	50	50	50
8 *Kartlegging av naturmangfold	200	-	-	-
9 *Snublesteiner til minne om jødiske ofre fra Ås	20	-	-	-
10 *Etablerertilskudd	40	40	40	40
D Effektivisering/Reduksjon	0	0	-100	-100
11 *Reduksjon i konsulentbruk	-	-	-100	-100
Sum endringer (B+C+D)	-494	-2 485	-379	-379

- Bygg- og geodata justerer rammen med økte inntekter i henhold til beregnede satser for inntekter og avsetninger i selvkostberegningen. For 2018 gjør dette at rammen reduseres med 1,212 mill. kr.
- Kart og oppmåling øker inntektene i henhold til beregnede satser for inntekter og avsetninger i selvkostberegningen. For 2018 gjør dette at rammen reduseres med 1,01 mill. kr.
- Det er bevilget 353 000 kr til Tiltaksplan Idrett, nærmiljø og friluft i 2018.
- I K-sak 103/16 ble det bevilget 2 årsverk til planarbeid. Helårseffekt av dette øker rammen med 865 000 kr.
- Jf. K-sak 103/16 var det vedtatt en reduksjon i konsulenter til arbeid med arealplaner i reguleringsplanområdet, denne reduksjonen uteblir da det fortsatt er behov for å kjøpe tjenestene.
- Det er mulig å søke om tilskuddsmidler til arbeidet med reguleringsplanene. Inntektskravet økes med 200 000 kr under forutsetning av det bevilges midler til konsulenter.
- Kommunestyret bevilget 50 000 kr i året til bekjempelse av fremmede arter
- Kommunestyret bevilget 200 000 kr til kartlegging av naturmangfold i 2017. Raviner, dammer og skogområder nord i kommunen skal prioriteres.
- Det ble bevilget 20 000 kr i 2017 til snublesteiner til minne om jødiske ofre fra Ås.
- Det ble i kommunestyrets vedtak satt av 40 000 kr årlig til etablerertilskudd.
- Det ble i kommunestyrets vedtak lagt inn besparelser på 100 000 kr i årlig redusert konsulentbruk fra 2020.

5.11 Administrasjon og styring

Om tjenesten

Tjenesten omfatter 3 resultatområder: 100 politisk styring, 110 kontroll og revisjon og 120 administrasjon.

Tjenesten omfatter i hovedsak den administrative ledelsen, sentraliserte stabs- og støtteenheter i tillegg til politiske organer. Tjenesten gir støtte og rådgivning til utøvende enheter, utøver ledelse og organisasjonsutvikling.

Administrasjon omfatter også i stor grad oppgaver med lovpålagt rapportering og oppfølging og søknad om tilskudd. Tiltak og viktige innsatser innenfor området er kommuneovergripende og virker på tvers av tjenester og etater. Ås kommune har en marginalt høyere prioritet av administrasjonskostnader enn gjennomsnittet i Akershus og noe lavere enn Kostragruppe 7. Kostnadene til administrasjon henger tett sammen med kommunens organisering og hvordan oppgaver er fordelt mellom tjenesteenheter og sentrale stab- og støtteenheter. Det avgjørende for en effektiv kommuneadministrasjon er derfor ikke nødvendigvis hva administrasjonskostnadene alene utgjør. Det avgjørende er at kommunen løser sine administrative oppgaver på en måte som totalt sett gir lave kostnader og gode tjenester til brukerne.

KOSTRA nøkkeltall

	Ås	Ås						Kostra- gruppe
	2015	2016	Vestby	Frogn	Nesodden	Ski	Akershus	07
Prioritet								
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i prosent av totale netto driftsutg	8,5 %	8,3 %	7,5 %	7,9 %	8,1 %	7,0 %	8,1 %	8,7 %
Produktivitet								
Brutto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb	4 063	4 173	3 939	4 728	4 084	3 933	4 396	4 703
Brutto driftsutgifter til funksjon 100 Politisk styring, i kr. pr. innb	434	425	378	477	242	251	290	360
Brutto driftsutgifter til funksjon 110, Kontroll og revisjon, i kr. pr. innb	85	87	38	84	87	81	88	97
Brutto driftsutgifter til funksjon 120 Administrasjon, i kr. pr. innb	2 796	2 547	2 963	3 417	3 258	3 336	3 345	3 561
Økonomi								
Lønnsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb	2 794	2 656	2 527	2 349	2 464	2 390	2 814	2 963
Levekår								
Utgiftsbehov - Adm, styring og fellesutgifter	0,959	0,952	0,956	0,957	0,953	0,936	0,940	0,976

Utvikling av tjenesten i perioden

Digitalisering

Digitalisering handler om å tilby nye og bedre tjenester, som er enkle å bruke for innbyggere, næringsliv og andre interessenter. Prosjektet «Digitalt førstevalg» er etablert og skal i perioden bidra til at :

- Innbyggere og næringsliv har et digitalt førstevalg for tjenester og arbeidsprosesser knyttet til Ås kommune.
- Ansatte i Ås kommune har gode og effektive arbeidsprosesser og verktøy som er tilpasset en digital hverdag.
- Ås kommune har gode og effektive tjenesteopplevelser i en digital virkelighet.

Politisk styring

Ås kommune ligger høyt i forhold til KOSTRA-gjennomsnitt. Sammenlignet med kommunegruppe 7, kan Ås kommune ta ned utgiftene med over 1 mill. kr. og fortsatt være på et gjennomsnittlig nivå. Administrasjonen skal i perioden sørge for at kommunen bidrar til en mer effektiv administrasjon av politiske prosesser herunder valg. Digitale verktøy skal vurderes for å kvalitetssikre og forenkle prosesser, slik at møte-/ utvalgsbehandlingene blir mindre ressurskrevende.

Kommunen som arbeidsgiver

Kommunen er en del av Osloregionens arbeidsmarked og det er krevende å rekruttere og beholde kompetente arbeidstakere. I årene fremover blir det ekstra viktig å synliggjøre Ås kommune som arbeidsgiver og tjenesteyter, samt tilby et godt arbeidsmiljø og konkurransedyktige arbeidsvilkår. Det jobbes videre med å tilrettelegge for tiltak som kvalifiserer for arbeidslivet (lærlinger, språkpraksis, arbeidspraksis til kandidater via kommunen, NAV og utdanningsinstitusjoner). Lederutviklingstiltak knyttet til arbeidsgiverstrategien gjennomføres.

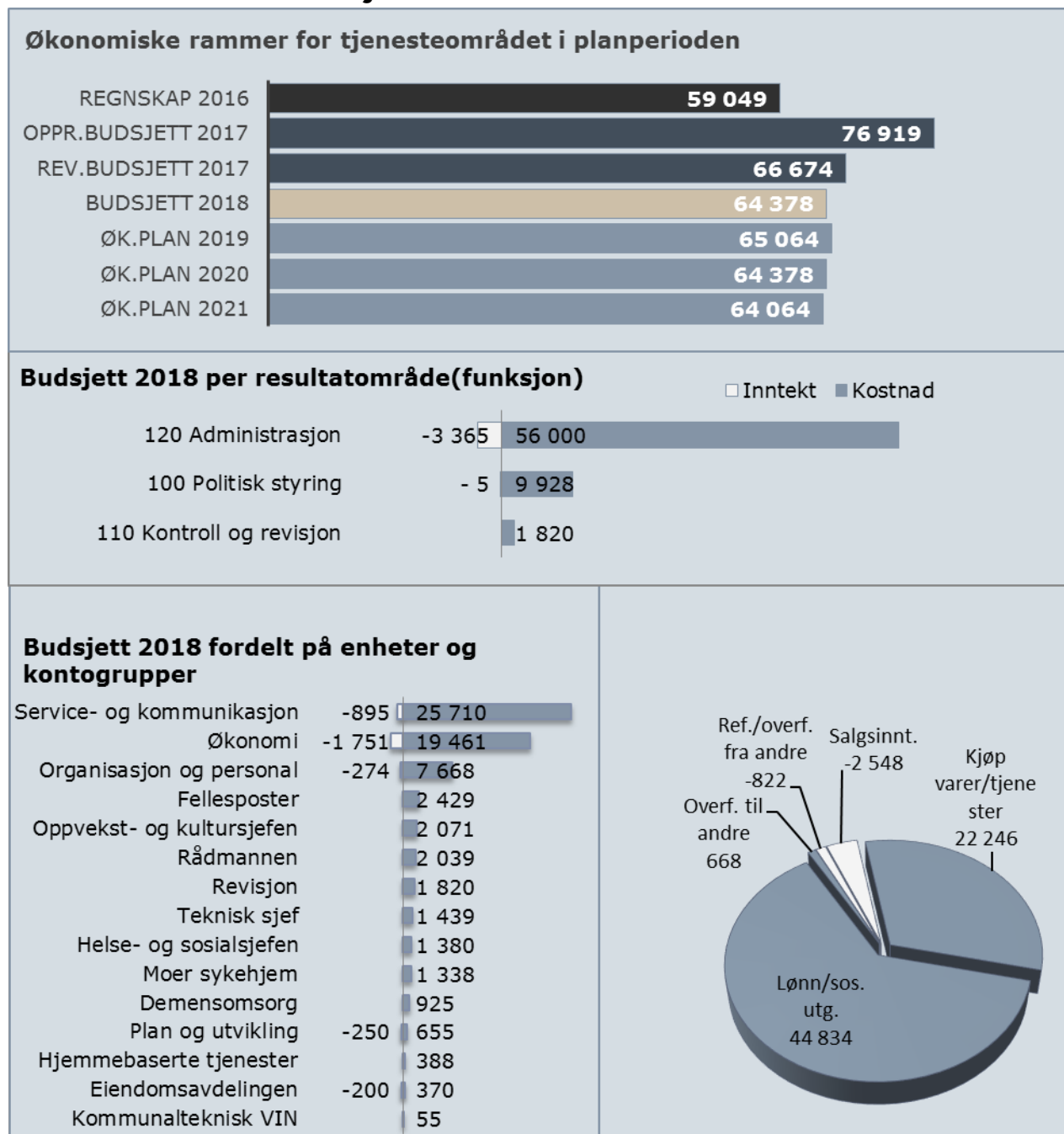
Omstillingsprosjektet

Forenkling og digitalisering av administrative arbeidsprosesser og arbeide med forbedring av samhandling mellom stab-/støtte-funksjoner og tjenestene. Videre sees det på om samhandlingen mellom hvilke oppgaver som er lagt til de enkelte tjenestestedene og hva som skal ligge til sentraladministrasjonen. Endringene vil ha mål om en samlet økt effektivitet og kvalitet i administrative prosesser.

Nye nasjonale krav

Det er over tid kommer flere krav knyttet til kommunens administrative oppgaveløsning. Kommune blir i stadig større grad digitalisert. Det stilles strenge krav til IKT systemer og informasjonssikkerhet. Det ligger derfor inne en økt satsing på digitalisering i handlingsprogram 2018 til 2021.

Økonomiske rammer for tjenesteområdet

Budsjettendringer

Oppr.bud. 2017	Teknisk justering	Kons. just. (B)	Styrking (C)	Eff./ Red. (D)	Ramme 2018	Ramme 2019	Ramme 2020	Ramme 2021
76 919	-11 226	235	350	-1 900	64 378	65 750	64 378	64 750
Realendring 2017-18 (C+D)					↓ -2,0%	Sum endring 2018-21		→ 0,6%
Sum endring 2017-18 (B+C+D)					↓ -1,7%			

	2018	2019	2020	2021
A Tekniske justeringer	-11 226	-10 540	-11 226	-10 540
B Konsekvensjusteringer	235	921	235	-79
1 Nedleggelse av Bjørnebekk	520	520	520	520
2 IKT Follo	842	842	842	842
3 Kommunevalg 2019 og 2021	-600	86	-600	86
4 Nedjustert pris ansvarsforsikringer	-817	-817	-817	-817
5 Antivirus system	400	400	400	400
6 Redusere lisenskostnader	-110	-110	-110	-110
7 Reduserte prosjektkostnader etter ferdigstilt omstillingsprosjekt	0	0	0	-1 000
C Styrking	350	350	350	350
8 Styrke politisk sekretariat	250	250	250	250
9 Styrke 0,15 årsverk prosjekt studenter	100	100	100	100
D Effektivisering/Reduksjon	-1 900	-1 900	-1 900	-1 900
10 Redusere lønn og formidling av info Servicetorg	-250	-250	-250	-250
11 Økte tilskudd kompetansemidler	-200	-200	-200	-200
12 Redusere 0,5 årsverk økonomi	-350	-350	-350	-350
13 Innsparingskrav i tjenesten	-150	-150	-150	-150
14 Innsparingskrav i tjenesten	-950	-950	-950	-950
Sum endringer (B+C+D)	-1 315	-629	-1 315	-1 629

1. I forbindelse med nedleggelse av Bjørnebekk mister kommunen inntekter som følge av at Bjørnebekk tidligere har betalt for administrative tjenester. Dette utgjør 520 000 kr.
2. Kostnader i forbindelse med IKT Follo øker grunnet oppgradering av fagsystemer, økte lisenser og integrasjoner av systemer. Kostnadene økes med 842 000 kr.
3. Det er ikke Kommune- eller Stortingsvalg i 2018. Kostnader til valg kan derfor reduseres i forhold til kostnader i 2017.
4. Kommunen får redusert forsikringspremier for personforsikringer. I 2016 var forsikringsavtalen på anbud. Det ble inngått nye avtaler med betydelig lavere priser. Rammen kan derfor reduseres med 817 000 kr.
5. Det er behov for å styrke kommunens beskyttelse mot virus og andre IKT angrep. Dette som en konsekvens av trusselbildet med et økende antall virusangrep på offentlige IKT systemer. Midlene disponeres til kjøp av flere antivirusprogram og utgjør 400 000 kr i økte kostnader.
6. Lisenskostnadene reduseres med 110 000 kr.
7. Omstillingsprosjektet er planlagt ferdigstilt i 2020. Rammen for prosjektet kan derfor fjernes fra 2021.
8. Det er behov for å styrke politisk sekretariat på bakgrunn av stadig flere

- utvalg, og møtevirksomhet. Dette øker rammen med 250 000 kr.
9. Som følge av prosjektet med å få studenter til å melde flytting til Ås er det behov for å styrke administrasjonen. Det er behov for 0,15 årsverk, tilsvarende 100 000 kr.
 10. Det foreslås at driften av servicetorget effektiviseres gjennom redusert bemanning og formidling av informasjon gjør at rammen kan reduseres med 250 000 kr.
 11. Kommunen kan søke ytterlige midler til kompetanseutvikling fra statlig hold. Ved å søke økt tilskudd av kompetansemidler reduseres rammen med 200 000 kr.
 12. Sentraladministrasjonen reduseres med 0,5 årsverk. Dette håndteres med intern omdisponering av ressurser og oppgaver mellom Org. pers og Økonomiavdelingen.
 13. Rådmannen foreslår at inntektskravet fra salg av tjenester til andre kommuner økes med 150 000 kr.
 14. Rådmannen foreslår at rammen for tjenesten reduseres med 950 000 kr. Ås kommune har høye kostnader knyttet til politisk tjenester (funksjon100) sammenlignet med andre i KOSTRA. Det foreslås å redusere 300 000 kr på politiske møter og godtgjøring. Dette gjør det også mulig å redusere utgifter til politisk sekretariat med 200 000 kr. Det tas ut 450 000 kr i kutt på vakanser og sykerefusjoner på økonomi og org. Pers og økte andre refusjoner.

5.12 Eiendomsforvaltning og utleie

Om tjenesten

Tjenesten omfatter åtte funksjons- områder: 121 forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen, 130 administrasjonslokaler, 221 førskolelokaler og skyss, 222 skolelokaler, 261 institusjonslokaler, 265 kommunalt disponerte boliger, 381 kommunale idrettsbygg og anlegg, 386 kommunale kulturbygg.

Kommunen eier formålsbygninger og kontorlokaler til tjenesteområdene som samlet utgjør omkring 136 000 kvadratmeter. Av dette utgjør boliger ca. 19 000 kvadratmeter. Utover de eide bygningene leier kommunen inn over 6 000 kvadratmeter. I hovedsak gjelder det innleie av kontorlokaler. Ved årsslutt 2018 vil kommunene totale eiendomsmasse, inkl. innleie, utgjøre ca. 147 000 kvadratmeter.

Forvaltning er en overordnet funksjon som omfatter ledelse, planlegging, organisering og kontroll av den totale eiendomsvirksomheten.

Drift inkludert renhold, omfatter alle oppgaver og rutiner som er nødvendig for at bygningen med tekniske installasjoner skal fungere som planlagt, både bruksmessig, teknisk og økonomisk. Et godt fysisk arbeidsmiljø er avgjørende for brukernes trivsel. For å unngå allergier og andre typer helseplager er et godt inneklima viktig for brukerne. Det krever et kvalitativt godt renhold av hele bygningsmassen.

Vedlikehold omfatter arbeider som er nødvendig for å opprettholde bygningene, eiendommen, idrettsanleggene og de tekniske installasjonene på et fastsatt kvalitetsnivå, og som dermed gjør det mulig å bruke bygget til sitt tiltenkte formål innenfor byggets antatte levetid. Utskiftning av bygningsdeler med kortere levetid enn resten av bygningen, er en del av vedlikeholdet. Det er vanlig å skille mellom løpende (akutt skadeutbedring) og periodisk/planlagt vedlikehold.

Utvikling omfatter de tiltak som medfører opprettholdelse av eiendommens verdi over tid, dvs. bygget produktivitet (oppfyller formålet) i forhold til nye og endrede krav. Det kan være krav til byggets funksjoner, nye lover/forskrifter, endrede «markedsvilkår» o.l.

KOSTRA nøkkeltall

	Ås 2015	Ås 2016	Vestby	Frogn	Nes- odden	Ski	Akers- hus	Kostragr. 07
Prioritet								
Netto driftsutgifter til administrasjonslokaler per innbygger	472	806	301	519	216	179	337	356
Netto driftsutgifter til førskolelokaler per innbygger	569	617	507	478	551	496	449	481
Netto driftsutgifter til institusjonslokaler per innbygger	896	854	469	762	717	848	818	704
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger	4 958	5 557	4 839	4 963	4 949	4 460	4 996	4 306
Netto driftsutgifter til kommunal forvaltning av eiendommer (F121) per innbygger	257	291	248	195	273	84	307	266

	Ås 2015	Ås 2016	Vestby	Frogn	Nes- odden	Ski	Akers- hus	Kostragr. 07
Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg per innbygger	463	526	512	521	522	800	622	288
Netto driftsutgifter til kommunale kulturbygg per innbygger	336	221	212	122	325	117	230	123
Netto driftsutgifter til skolelokaler per innbygger	1 966	2 242	2 590	2 367	2 345	1 936	2 233	2 088
Produktivitet								
Herav energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	105	113	85	139	139	116	110	105
Utgifter til driftsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	655	642	455	618	714	504	543	522
Dekningsgrad								
Samlet areal på førskolelokaler i kvadratmeter per barn i kommunal barnehage	15,1	15,5	12,3	11,0	11,0	12,4	12,1	12,2
Samlet areal på institusjonslokaler i kvadratmeter per beboer i institusjon	99	92	85	115	77	88	111	127
Samlet areal på skolelokaler i kvadratmeter per elev	20,3	20,2	14,4	17,5	16,3	15,5	17,1	17,7

Utvikling av tjenesten i perioden

Nye arealer og bygg

Iht. kommunens investeringsprogram vil det tilføres nye bygg hvert år i tiden fremover. Tabellen under viser vesentlige planlagte og ferdigstilte nybygg f.o.m. 2017, netto økning i arealer:

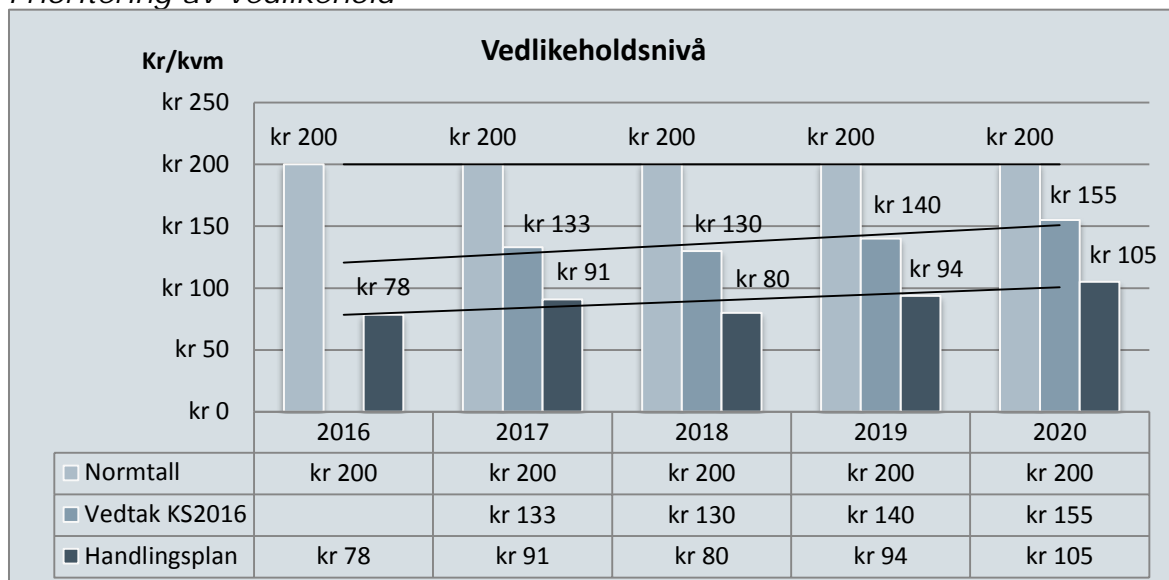
Demenssenteret	Ferdigstilt våren 2017	ca. 7 000 m ²
Solberg skole	Ferdigstilles sommeren 2018	ca. 5 000 m ²
Rustad skole	Ferdigstilles sommeren 2019	ca. 8 000 m ²
Moer Sykehjem	Ferdigstilles i løpet av 2020	ca. 8 – 9 000 m ²
Nordby barnehage	Ferdigstilles i løpet av 2019	ca. 3 500 m ²
Åsgård skole	Ferdigstilles i løpet av 2021	ca. 8 - 10 000 m ²

Digitalisering

Det er investert i et forvaltnings-, drifts- og vedlikeholdssystem - PLANIA. Når systemet er i full drift, vil det gi en bedre oversikt over eiendomsmassen. Det er ressurskrevende ved oppstart. Implementeringsfasen er planlagt gjennomført over en viss periode, for ikke å belaste organisasjonen for mye, i tillegg til de daglige gjøremålene.

En modul vedrørende innrapportering og utbedring av driftsmangler er tatt i bruk. Brukerne av formålsbyggene har fått tilgang til systemet og kan rapportere mangler direkte via PLANIA. Systemet bidrar til en god oversikt over de til enhver tid utestående driftsmanglene, og det gjør planlegging av arbeidsoppgavene mer effektiv. Erfaring med og tilbakemeldinger fra brukerne er veldig gode.

Prioritering av vedlikehold

Figur 14. Figuren viser kroner pr. m2 som kommunen har innarbeidet i budsjettet, sett opp mot vedtaket i [K-sak 45/16](#). Figuren viser også at normtall for verdibevarende vedlikehold er mye høyere enn det kommunen finner handlingsrom til.

Det har vært og er fortsatt et betydelig vedlikeholdsetterslep. Likevel reduseres etterslepet raskt, bl.a. på grunn av at gamle og nedslitte bygg rives og erstattes med nye. Det er viktig at det budsjetteres nok drifts, vedlikeholds – og forvaltningsressurser for. Hvis det ikke bevilges nok midler tidlig, vil kommunen om noen år, igjen ha bygget opp et betydelig vedlikeholdsetterslep. Det er god økonomi i å drifte og vedlikeholde byggene godt fra dag en. Det er i planperioden ikke innarbeidet noen styrking av vedlikeholdet.

Redusere utgifter til administrasjonslokaler

Å redusere utgiftene til administrasjonslokaler har vært et mål over tid. Det arbeides konkret med å se etter alternative lokaler til de leide lokalene i Rådhusplassen 29 for å få ned leiekostnaden til administrasjon. I denne sammenhengen sees det på hvordan kommunen best mulig kan anvende lokalene på Bjørnebekk eller investere i moduler på hangartomten.

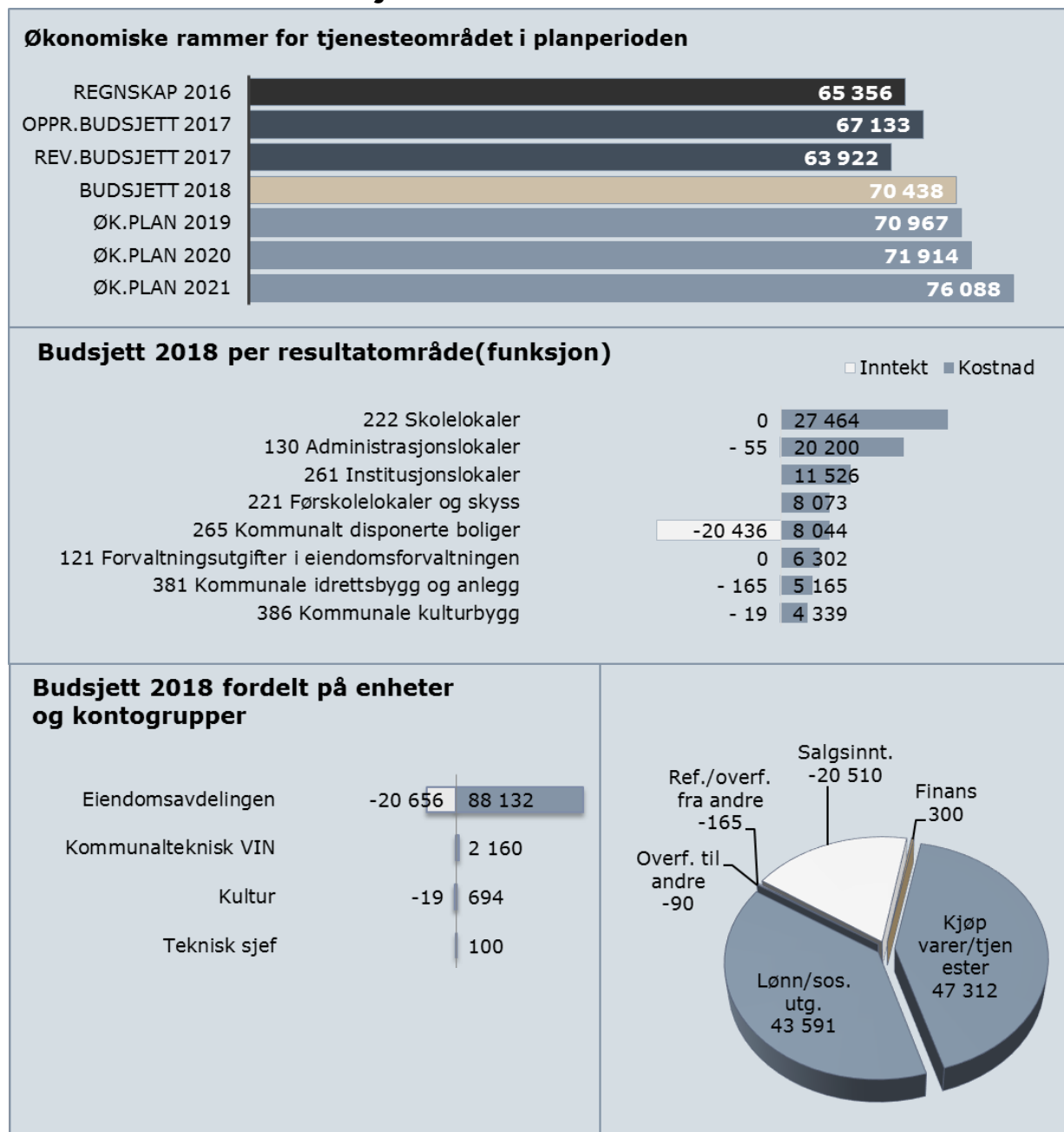
Nye lovkrav

Det skjer løpende endringer i lov- og forskriftskrav. Blant de vesentligste endringene de siste årene, er endring i teknisk forskrift, forskrift om brannforebyggende tiltak og offentlig anskaffelsesregelverket.

Spesielt når det gjelder *Forskrift om brannforebygging* har det skjedd en betydelig endring det seneste året som påvirker ressursbehovet. Den nye forskriften setter større krav til eiers, og brukers, engasjement i det brannforebyggende arbeidet. Det gjelder områder som risikoanalyser, dokumentasjon, oppfølging, opplæring, slukkeutstyr osv. Forskriften berører også organiseringen av det administrative brannvernet. Det tas sikte på å få på plass nødvendige rutiner i løpet av 2018, under forutsetning av at det bevilges tilstrekkelige med ressurser til dette arbeidet.

Alle lov- og forskriftsendringer øker kravene. Det har ikke forekommet endringer som kan sies å medføre forenklinger for virksomheten.

Økonomiske rammer for tjenesteområdet

Budsjettendringer

Oppr.bud. 2017	Teknisk justering	Kons. just. (B)	Styrking (C)	Eff./ Red. (D)	Ramme 2018	Ramme 2019	Ramme 2020	Ramme 2021
67 133	2 434	1 967	2 535	-3 631	70 438	70 968	71 914	76 088
Realendring 2017-18 (C+D)					↓ -1,6 %	Sum endring 2018-21		↑ 8,0 %
Sum endring 2017-18 (B+C+D)					→ 1,3 %			

	2018	2019	2020	2021
A Tekniske justeringer	2 434	2 434	2 434	2 434
B Konsekvensjusteringer	1 967	3 474	7 020	11 394
1 Solberg skole FDV	2 448	3 264	3 264	3 264
2 Rustad skole FDV		2 176	5 222	5 222
3 Økte kostnader vedrørende nye arealer	216	259	259	259
4 *Økt husleieinntekter fra kommunale boliger	-3 500	-3 500	-3 500	-3 500
5 Redusert strømkostnad	-500	-500	-500	-500
6 Nedleggelse Bjørnebekk	3 354	3 354	3 354	3 354
7 Leie av administrasjonslokaler		-1 528	-1 528	-2 704
8 Driftskonsekvens renhold demenssenter	249	249	249	249
9 Driftskonsekvens nytt sykehjem			500	3 550
10 FDV-kostnader Åsgård skole				2 500
11 Redusert ressursbehov til flyktninger ved boligkontoret	-300	-300	-300	-300
C Styrking	2 535	2 635	2 035	1 835
12 *Brannverntiltak	435	435	435	435
13 *Styrking av vedlikehold	2000	1800	1600	1400
14 *Utredning ny svømmehall	100	400	-	-
D Effektivisering/Reduksjon	-3 631	-4 708	-6 708	-6 708
15 Effektiviseringskrav nye arealer	-2 221	-2 500	-3 000	-3 000
16 Effektivisere drift	-500	-500	-500	-500
17 EPC-besparelser	-410	-1 708	-1 708	-1 708
18 Reduksjon i forbindelse med utsatt demensdrift	-500	-	-	-
19 *Reduksjonskrav driftsutgifter barnehagelokaler			-500	-500
20 *Reduksjonskrav driftsutgifter skolelokaler			-500	-500
21 *Reduksjonskrav strømforbruk			-500	-500
Sum endringer (B+C+D)	871	1 401	2 347	6 521

- FDV-kostnadene i forbindelse med nye Solberg skole blir kr 2 448 000 i 2018, med helårsvirkning fra 2019 på kr 3 264 000.
- FDV-kostnadene i forbindelse med nye Rustad skole begynner å påløpe fra 2019, og blir da på kr 2 176 000, med helårsvirkning fra 2020 på kr 5 222 000.
- Økte driftskostnader knyttet til nye arealer er 216 000 kr i 2018.
- Kommunestyret vedtok at husleieinntektene økes med 3,5 mill. kr i 2018. Dette innebærer en forventning av at alle kommunale leiligheter til enhver tid er i bruk. Det ble lagt inn en forventning av økt innsats for å minimere tomme perioder mellom leietakere. Dette er ikke et signal om ytterligere leieprisøkning.
- Det budsjetteres med reduksjon i strømutfgiftene i 2018 på 0,5 mill. kr.

6. Som følge av nedleggelsen av Bjørnebekk må tjenesten øke rammen med 3,354 mill. kr som følge av blant annet bortfall av leieinntekter.
7. Kostnader knyttet til leide lokaler avvikles etter hvert som tjenestene kan flytte inn i eide lokaler. Fra 2021 gir dette en besparelse på 2,704 mill. kr.
8. Driftskonsekvenser på renhold i forbindelse med driften av det nye demenssenteret med helårsvirkning gir en økning på kr 249 000.
9. FDV-kostnadene i forbindelse med utvidelsen av Moer sykehjem blir 500 000 kr i 2020.
10. FDV-kostnadene i forbindelse med nye Åsgård skole blir 2,5 mill. kr i 2021.
11. Som følge av redusert antall bosettinger av flyktninger reduseres ressursbehovet ved boligkontoret med 300 000 kr.
12. *Kommunestyret styrker budsjettet med kr 435.000 for å imøtekomme kravet i brannvernforskriften.*
13. *Kommunestyret vedtok å styrke vedlikeholdsbudsjettet med 2,0 mill. kr fra 2018. Formålet med tiltaket er å redusere vedlikeholdsetterslepet. Det er også et krav at det utarbeides en plan for bruk av vedlikeholdsfondet, som pr 31.12.2017 er på nærmere 12 mill. kr.*
14. *Kommunestyret bevilget i budsjettbehandling å sette av 100 000 kr til utredning av ny svømmehall i 2017 og 400 000 kr i 2018. Midlene ble bevilget i driftsregnskapet, og må sees i sammenheng med investeringsprosjektnr. 0669; Ny svømmehall.*
15. Det innarbeides et effektiviseringskrav i FDV-kostnader på nye arealer på 2,221 mill. kr i 2018, 2,5 mill.kr i 2019 og 3,0 mill. kr fra 2020.
16. Driftsavdelingen effektiviseres med 0,5 mill. kr i forbindelse med opprettelse av stilling for å imøtekomme brannvernforskriften.
17. EPC-prosjektet er forventet å gi en besparelse på 410 000 kr i 2018, mens fra 2019 blir det en besparelse på 1,708 mill. kr.
18. Det blir reduksjon av FDV-kostnadene i 2018 som konsekvens av at full drift på demenssenteret utsettes til 1.5.2018. Besparelsen blir på 0,5 mill. kr.
19. *Kommunestyret vedtok innsparingskrav på 0,5 mill. kr knyttet til barnehagelokaler og skyss i barnehage. Det forventes at større barnehageenheter fra 2020 skal gi mer rasjonell drift.*
20. *Kommunestyret vedtok innsparingskrav på 0,5 mill. kr knyttet til skolelokaler fra 2020. Det forventes en mere rasjonell drift på nye Rustad skole fra 2020.*
21. *Kommunestyret vedtok økt innsats for strømsparing i alle kommunale lokaler, utover allerede eksisterende tiltak (EPC-prosjekt). Effekten forutsettes fra 2020.*

5.13 Samferdsel

Om tjenesten

Tjenesten omfatter resultatområdet 332 kommunale veier.

Tjenesten har ansvar for forvaltning av det kommunale veinettet, inkludert parkering, trafikksikkerhet og fremkommelighet. Dette innebærer:

- Drift og vedlikehold av kommunale veier, veilys, parkeringsanlegg, plasser og torg
- Gjennomføre trafikksikkerhetstiltak
- Håndheve parkeringsbestemmelsene i parkeringsforskriften og vegloven/trafikkreglene
- Være kommunens vei- og trafikkfagetat for reguleringsplaner og byggesaker

KOSTRA nøkkeltall

	Ås 2015	Ås 2016	Vestby	Frogn	Nesodden	Ski	Akershus	Gruppe 07
Prioritet								
Antall km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for pr. 10 000 innb	0,0	15,0	19,0	8,0	4,0	9,0	11,0	17,0
Nto. dr.utg. ekskl. avskrivninger i kr pr. km kommunal vei og gate	130 514	123 543	99 990	164 390	98 536	118 583	132 807	77 557
Produktivitet								
Bto. dr.utg. ekskl. avskrivninger i kr pr. km kommunal vei og gate	143 333	134 333	114 097	211 559	133 714	216 067	149 845	91 965
Kvalitet								
Antall parkeringsplasser skiltet for forflytningshemmede pr. 10 000 innb	8	8	32	10	8	8	9	14
Antall utstedte parkeringstillatelser for forflytningshemmede pr. 10 000 innb	216	213	105	58	0	212	129	190
Økonomi								
Salgs- og leieinntekter samferdsel i prosent av brutto dr.utg. innen området	4,3 %	2,8 %	9,0 %	19,8 %	21,4 %	33,6 %	11,9 %	9,1 %

Utvikling av tjenesten i perioden

I forbindelse med økt utbygging i kommunen blir det flere kommunale veier som skal driftes og vedlikeholdes. I tillegg er det krav om at stadig flere skal gå og sykle, og da må det legges bedre til rette for disse gruppene, blant annet ved bygging av flere gang-/sykkelveier.

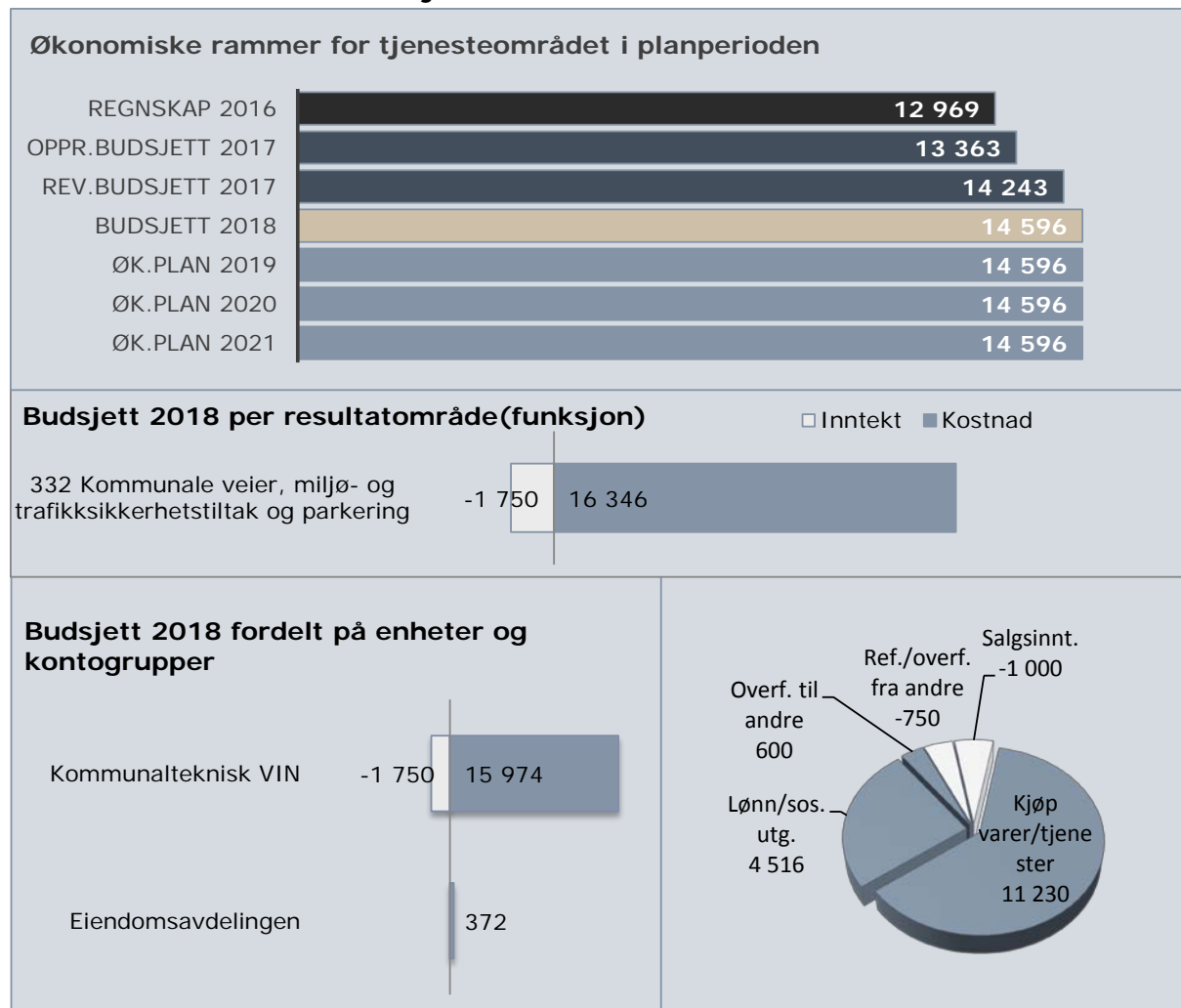
I kommuneplanen er det mål om å legge bedre til rette for gående og syklende vinterstid. Dette vil kreve mer ressurser fordi man må ut på mindre snømengder enn gjeldende brøyteinstruks sier. Dersom dette målet skal nås, kreves økte ressurser.

Det er knapt med ressurser til planlegging og utvikling, og det vil bli en ytterligere utfordring med tanke på veksten og utviklingen som forventes.

Nye nasjonale krav

En nasjonal graveinstruks vil mest sannsynlig komme i perioden. Denne vil få betydning for graving i våre kommunale veier. Det vil stilles mindre strenge krav til kabeleiere og entreprenører for anleggelse av kabler i veigrunn, noe som vil føre til mer forringelse av våre veier, med tilhørende økte kostnader til vedlikehold.

Økonomiske rammer for tjenesteområdet

Budsjettendringer

Oppr.bud. 2017	Teknisk justering	Kons. just. (B)	Styrking (C)	Eff./ Red. (D)	Ramme 2018	Ramme 2019	Ramme 2020	Ramme 2021
13 363	881	640	-	-	14 884	14 884	14 884	14 884

Realendring 2017-18 (C+D)	 0,0 %	Sum endring 2018-21	 0,0 %
Sum endring 2017-18 (B+C+D)	 4,8 %		

	2018	2019	2020	2021
A Tekniske justeringer	793	793	793	793
B Konsekvensjusteringer	640	640	640	640
1 Tiltaksplan trafikksikkerhet	440	440	440	440
2 Vedlikehold nye veier	200	200	200	200
C Styrking	-	-	-	-
D Effektivisering/Reduksjon	-	-	-	-
3 <i>*Innsparingskrav i tjenesten ikke vedtatt.</i>	-	-	-	-
Sum endringer (B+C+D)	640	640	640	640

1. Jf. [K-sak 38/17](#) er det bevilget 440 000 kr til tiltaksplan trafikksikkerhet i Ås kommune.
2. Det er behov for 200 000 kr i økte midler til vedlikehold nye veier.
3. *Ikke vedtatt: Rådmannen foreslår at rammen for tjenesten reduseres med 200 000 kr ved å redusere vedlikeholdet på veier.*

5.14 Brann og ulykkesvern

Om tjenesten

Tjenesten omfatter resultatområder – 338 forebygging brann/andre ulykker og 339 beredskap brann/andre ulykker. Brann- og ulykkesvern skal sikre brannberedskap og forebygge branner og andre ulykker. Oppgavene ivaretas av Søndre Follo Brannvesen interkommunale selskap.

KOSTRA nøkkeltall

	Ås 2015	Ås 2016	Vestby	Frogn	Nesodden	Ski	Akershus	Koetra gruppe 07
Prioritet								
Netto driftsutgifter til funksjon 338 pr. innbygger	36	40	54	-19	46	76	46	29
Netto driftsutgifter til funksjon 339 pr. innbygger	600	588	318	707	524	644	557	534
Netto driftsutgifter, brann og ulykkesvern, i prosent av totale netto driftsutg	1,4 %	1,3 %	0,8 %	1,3 %	1,2 %	1,4 %	1,2 %	1,1 %
Kvalitet								
Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret +1)	420	420	365	464	458	316	396	401

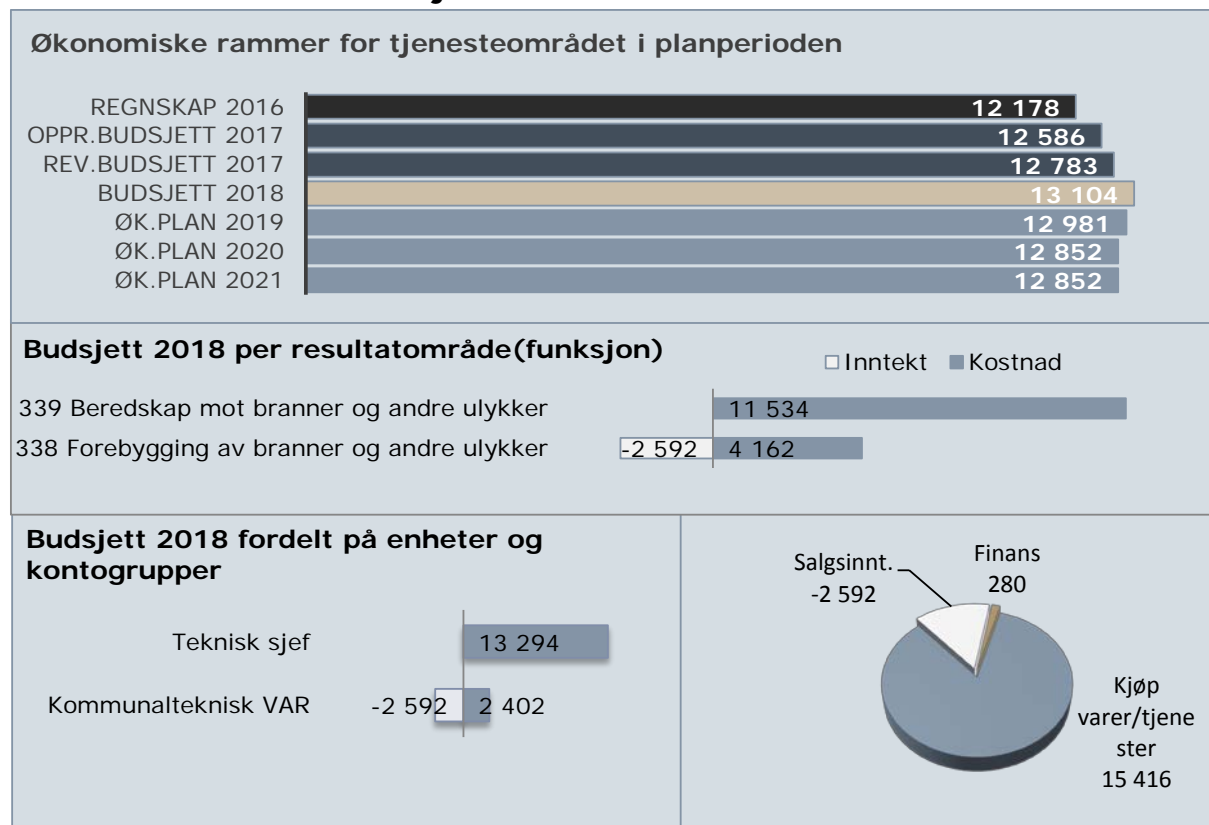
Utvikling av tjenesten i perioden

Tjenesten driftes i vesentlighet av Søndre Follo Brannvesen IKS. Rådmannens hovedforslag for 2018-21 er å videreføre dagens tjeneste.

Nye nasjonale krav

Ingen nye nasjonale krav.

Økonomiske rammer for tjenesteområdet

Budsjettendringer

Oppr.bud. 2017	Teknisk justering	Kons. just. (B)	Styrking (C)	Eff./ Red. (D)	Ramme 2018	Ramme 2019	Ramme 2020	Ramme 2021
12 586	547	-29	-	-	13 104	12 981	12 852	12 852
Realendring 2017-18 (C+D)					⇒ 0,0 %	Sum endring 2018-21		⇩ -1,9 %
Sum endring 2017-18 (B+C+D)					⇒ -0,2 %			

	2018	2019	2020	2021
A Tekniske justeringer	547	547	547	547
B Konsekvensjusteringer	-29	-152	-281	-281
1 Netto endring selvkost feiing	-29	-152	-281	-281
C Styrking	-	-	-	-
D Effektivisering/Reduksjon	-	-	-	-
Sum endringer (B+C+D)	-29	-152	-281	-281

1. Feiing justerer rammen med økte inntekter i henhold til beregnede satser for inntekter og avsetninger i selvkostberegningen. For 2018 gjør dette at rammen reduseres med 29 000 kr.

5.15 Vann, avløp og renovasjonstjenester

Om tjenesten

VAR, omfatter 6 resultatområder; 340 produksjon av vann, 345 distribusjon av vann, 350 avløpsrensing, 353 avløpsnett/innsamling av avløpsvann, 354 tømning av slamavskillere og septiktanker og lignende og 355 innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall.

Tjenester knyttet til vann-, avløp- og renovasjonstjenesten er 100 prosent gebyrfinansiert. Vann og avløp har som hovedoppgave å sørge for nok og sikkert drikkevann, samt tilfredsstillende borttransport og rensing av avløpsvann. Det skal foretas oppfølging av spredt avløp med systematisk tømning av slamavskillere samt føre tilsyn med disse anleggene. Husholdningsavfall skal innhentes, transporteres og behandles på en effektiv og miljøvennlig måte.

KOSTRA nøkkeltall

	Ås 2015	Ås 2016	Vestby Frogn Nesodden		Ski Akershus		Gruppe 07	
Produktivitet								
Avløp - Årsgebyr for avløpstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	3 520	3 520	3 884	3 594	3 608	5 828	4 239	4 389
Renovasjon - Årsgebyr for avfallstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	2 016	2 016	2 791	1 932	1 947	2 003	2 436	2 437
Vann - Driftsutgifter per tilknyttet innbygger (kr/tilkn.innb)	974	994	1 238	672	889	1 310	928	0
Vann - Gebyrinntekter per innbygger tilknyttet kommunal vannforsyning (kr/tilkn.innb)	1 384	1 117	1 554	971	1 320	1 899	1 222	0
Vann - Årsgebyr for vannforsyning (gjelder rapporteringsåret+1)	2 044	2 146	3 710	1 825	3 054	4 182	2 753	2 888
Kvalitet								
Avløp - Estimert gjennomsnittsalder for spillvannnett med kjent alder	24	24	31	30	25	26	0	0
Avløp - Slamtorrstoff produsert per kubikkmeter avløpsvann	498	533	266	266	313	382	385	0
Renovasjon - Antall hentinger av avfall som inneholder matavfall, pr år	26	26	52	0	26	26	39	37
Renovasjon - Dager pr år med utvidet åpningstid for mottak av avfall	28	250	104	0	236	280	116	109
Renovasjon - Husholdningsavfall per innbygger (kommune)	470	446	423	447	447	447	0	0
Renovasjon - Levert til materialgjenvinning og biologisk behandling per innbygger (kommune)	170	157	141	157	157	157	0	0
Vann - Estimert vannlekkasje per meter ledning per år (m3/m/år)	0,0	2,6	4,8	2,6	0,0	0,0	4,2	0,0

Utvikling av tjenesten i perioden

Vann

- Redusere andel vannlekkasjer til under 20 % (i dag ca. 28 %)
- Fornye i gjennomsnitt en prosent av vannledningene årlig
- Sikre framtidig drikkevanns-forsyning og reservevanns-forsyning
- Samkjøre vannleveranse på regionalt nivå
- Systematisk rengjøring av vannledningene og høydebasseng

Avløp

- Følge opp/øke kapasiteten på avløpsnettet
- Fornye i gjennomsnitt en prosent av vannledningene årlig
- Reduksjon av forurensende utslipp
- Oppfølging av overløpene og reduksjon av overløpsdrift
- Reduksjon av innlekking av fremmedvann til under 30 %

Renovasjon

- Det skal etableres en kretsløpsbasert avfallshåndtering som fører til reduksjon av restavfallsmengden per innbygger hentet hos husholdningene med 30 % i forhold til 2014-nivå, innen 2025
- Vi skal legge til rette for at våre innbyggere sorterer riktig på gjenvinningsstasjonen, slik at vi kan nå et mål om 50 % materialgjenvinning
- Når innføring av ny renovasjonsløsning og etablering av ny(e) gjenvinningsstasjon(er) er ferdig i 2020, skal driftsbidraget per innbygger ikke øke mer enn konsumprisindeksen de neste fem år.

Nye nasjonale krav

Vann

- Strengere krav til sikring av styringssystemene for vannforsyning.

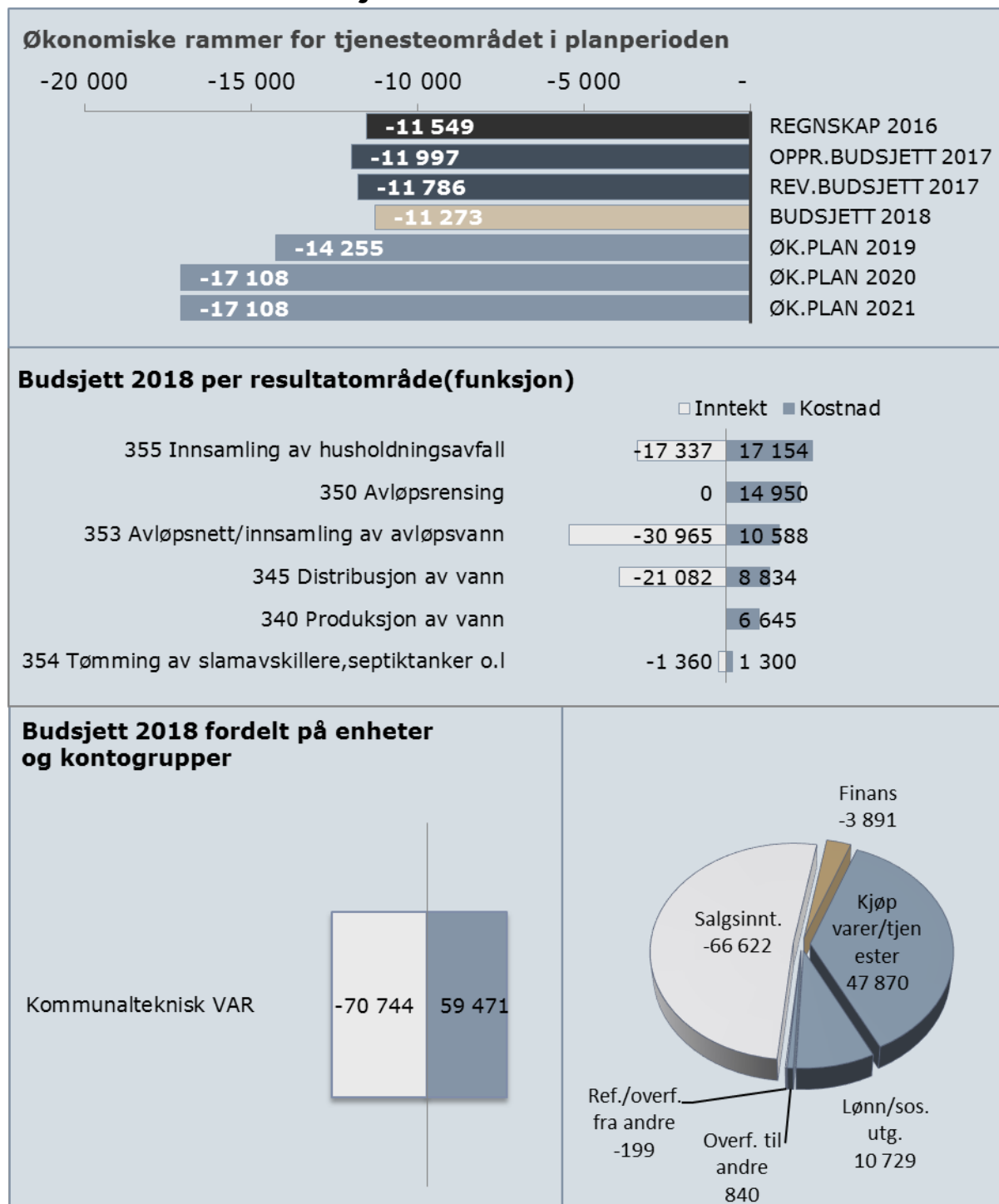
Avløp

- Krav til overvåking av alle avløpsstasjoner.
- Økte overvannsmengder. Må regne med en klimafaktor på 1,5.

Renovasjon

- Kommunen har fått ansvar for å motta mindre båtvrak (opp til 15 fot) fra 1.10.2017. Det er etablert mottak på Follo Ren sine gjenbruksstasjoner.

Økonomiske rammer for tjenesteområdet

Budsjettendringer

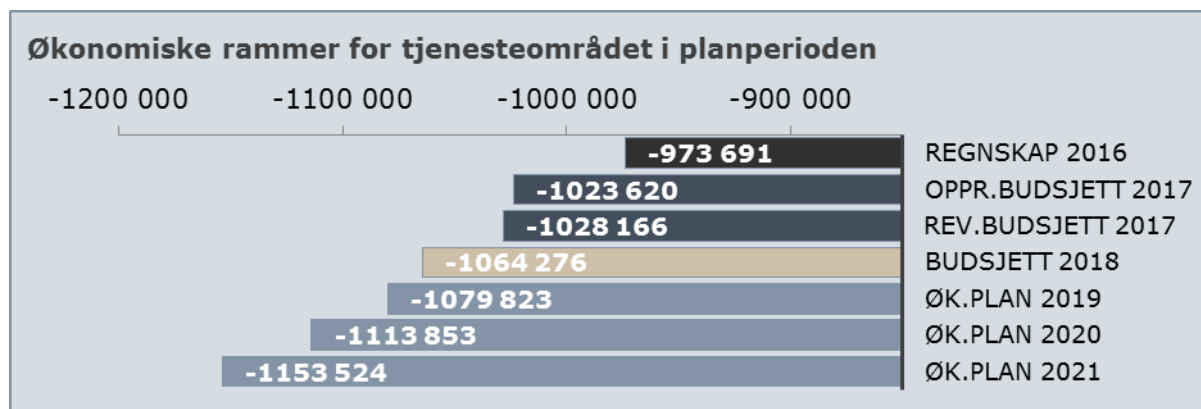
Oppr.bud. 2017	Teknisk justering	Kons. just. (B)	Styrking (C)	Eff./ Red. (D)	Ramme 2018	Ramme 2019	Ramme 2020	Ramme 2021
-11 997	295	429	-	-	-11 273	-14 255	-17 108	-17 108
Realendring 2017-18 (C+D)					0,0%	Sum endring 2018-21		
Sum endring 2017-18 (B+C+D)					-3,6%			

	2018	2019	2020	2021
A Tekniske justeringer	102	102	102	102
B Konsekvensjusteringer	429	-2 553	-5 406	-5 406
1 Vann	-885	-2 212	-3 381	-3 381
2 Avløp	1003	-222	-1 465	-1 465
3 Renovasjon	311	-119	-560	-560
C Styrking	-	-	-	-
D Effektivisering/Reduksjon	-	-	-	-
Sum endringer (B+C+D)	429	-2 553	-5 406	-5 406

1. Vann justerer rammen med økte inntekter i henhold til beregnede satser for inntekter og avsetninger i selvkostberegningen. For 2018 gjør dette at rammen reduseres med 885 000 kr.
2. Avløp justerer rammen med økte avsetninger i henhold til beregnede satser for inntekter og avsetninger i selvkostberegningen. For 2018 gjør dette at rammen øker med 1,003 mill. kr.
3. Renovasjon justerer rammen med økte avsetninger i henhold til beregnede satser for inntekter og avsetninger i selvkostberegningen. For 2018 gjør dette at rammen øker med 311 000 kr.

5.16 Felles inntekter og utgifter

Økonomiske rammer

Budsjett 2018 per resultatområde(funksjon)

	Inntekt	Kostnad
870 Renter /utbytte og lån	-10 417	96 762
180 Diverse fellesutgifter	-5 842	12 038
880 Interne finansieringstransaksjoner	0	8 819
171 Amortisering av tidligere års premieavvik		6 537
285 Tjenester utenfor ordinært kommunalt...	0	1 700
840 Statlig rammetilskudd og øvrige...	-452 830	25
850 Generelt statstilskudd verørende...	-24 728	0
860 Motpost avskrivninger	-68 205	
800 Skatt på inntekt og formue	-596 200	0
173 Premiefond		-15 000
170 Årets premieavvik		-16 935

Budsjett 2018 fordelt på enheter og kontogrupper

Sentrale inntekter og utgifter	-1 084 175	105 606
Organisasjon og personal	-1 272	4 112
Økonomi		100
Rådmannen		13
Fellesposter	-72 775	-15 885

Innarbeidede endringer jf. kommunestyrets vedtak:

Aksjeavkastning

Kommunestyret vedtok i budsjettbehandlingen å øke aksjeavkastningskravet med 2,5 mill. kr.

Rammetilskudd

Rammetilskuddet ble i budsjettbehandlingen økt med 929 000 kr som følge av budsjettavtalen i Stortinget.

Fondavsetning generelt dispfond

Med endringene i fondsavsetning til generelt disposisjonsfond reduseres fra 6,86 mill. kr til 5,86 mill. kr fra rådmannens forslag til kommunestyrets endelige budsjettvedtak.

Innsparing lønn

Kommunestyret vedtok i budsjettbehandlingen å redusere lønnsavsetningen med 1 mill. kr.

5.17 Omstillingsprosjektet

Omstillingsprosjektet er godt i gang. I 2018 og framover vil særlig 4 fokusområder være viktige:

Velferdsteknologi

Delprosjektet er igangsatt og det jobbes med hvilke løsninger kommunen skal velge og hvordan det skal jobbes på området. Det forventes at dette prosjektet kan gi kommunen store gevinster i form av å håndtere vekst i antall eldre uten tilsvarende økte ressurser. Ved å ta i bruk teknologiske løsninger når behovet for hjelp i hverdagen oppstår, er målet er at innbyggerne kan bo hjemme lengst mulig og være selvhjulpne i egne liv. Det er innarbeidet gevinstkraav i økonomiplanen for 2018-2021.

Digitaliseringsprosjektet

Prosjektet er igangsatt. Her skal det vurderes hvilke muligheter som kan benyttes for å gjøre innbyggere mer selvhjulpne i møtet med kommunen. Digitale løsninger kan ofte gi større fleksibilitet for brukerne. I tillegg skal prosjektet se på hvilke muligheter kommunen bør ta i bruk for å effektivisere og forbedre kommunikasjon for tjenestene. Et eks. kan være digital saksbehandling.

Stab/støtte

Prosjektet skal se på hvordan organisasjonen kan fordele administrative oppgaver i fremtiden på en ressurseffektiv og hensiktsmessig måte. Det sendes ut spørreundersøkelser til alle ledere for å kartlegge hva de mener er mest hensiktsmessig arbeidsfordeling mellom støttefunksjonene og tjenestestedene. Resultatene vil benyttes til å lage en modell for fordeling av oppgaver som gjør kommunen best mulig rustet til å ivareta vekst uten økt ressursbehov. I tillegg vil digitalisering være en viktig faktor for å møte dette behovet.

Barn og unge

Prosjektet er en videreføring av et tidligere prosjekt på området. Det handler om hvordan involverte parter samarbeider om brukere og hvilke endringer som bør gjøres for å gjøre tjenestene best mulig med tanke på likebehandling, tilbud og effektiv ressursbruk. Det forventes at prosjektet kan bidra med gevinster inn i omstillingsprosjektet.

I tillegg til de fire hovedområdene er kartleggingsprosjektet godt i gang. Dette vil bli ferdigstilt i løpet av våren 2018. På bakgrunn av blant annet kartleggingsbesøkene blir det igangsatt arbeidsgrupper som jobber med konkrete problemstillinger. Arbeidsgruppene settes sammen av ansatte fra ulike enheter samt en tillitsvalgt. Gruppene får tildelt mandater og de aller fleste arbeidsgruppene har et krav om å definere gevinster og innsparingsmuligheter som resultat av endrede måter å jobbe på. I tillegg skal de vurdere om organisering er til hinder for effektive og gode måter å yte tjenester til innbyggerne på.

Avsluttede arbeidsgrupper med effekt på handlingsrommet:

Introduksjonsordningen:

Mandat:	Ferdigstille tjenesteanalysen Introduksjonsordningen i Ås kommune.
Resultat:	<ul style="list-style-type: none">✓ Det er områder kommunen trenger å jobbe aktivt med for å gi bosatte flyktninger et godt tilbud. Blant annet er det avdekket utfordringer knyttet til et tilpasset helsetilbud. I tillegg har det kommet frem at det er nødvendig å få konkretisert samarbeidsavtaler mellom ulike aktører i kommunen.✓ Det sees ingen sammenheng mellom hvordan tjenesten er organisert og utfordringene rundt samarbeid, men det er nødvendig med tydeligere ansvarsavklaringer mellom de ulike enhetene.✓ Det ble avdekket et behov for jevnlig rapportering av kvalitet, trekk ved deltakere og ressursinnsats slik at det blir mulig å gjøre jevnlig vurderinger av ressursinnsats sett opp i mot behovene gruppen har.✓ Tjenesteanalysen og rapporten vil bli politisk behandlet i løpet av høsten 2017.
Gevinster:	Redusert ressursinnsats ved voksenopplæringen: 1 mill. kroner og boligkontoret: 300 000 kroner. Dette er innarbeidet i budsjett og økonomiplan.

Dagtilbudet:

Mandat:	Tilpasse vedtak og ressursbruk ved tilbudet til å kunne håndtere vekst i brukere uten økte ressurser.
Resultat:	Vedtak til brukere er redusert og ressursbruken er endret slik at enheten kan ta imot en ny ressurskrevende bruker uten økte ressurser.
Gevinster:	1 mill. kroner er innarbeidet i budsjett og økonomiplan.

Studentprosjektet:

Mandat:	Iverksette kampanje for å få studenter som er bosatt i Ås til å melde flytting til Ås kommune.
Resultat:	<p>Det ble i 2017 igangsatt tilskuddsordning for å få studenter til å melde flytting til Ås. Ca. 300 studenter meldte flytting til ÅS før 1.7.2017. Disse kommer da med i beregningen av rammetilskudd for 2018. Ytterligere 400 studenter har søkt flytting høsten 2018. Disse kommer først med i beregningen av rammetilskuddet for 2019, men bidrar til økt skatteinngang i 2018. Skatteinngangen fra studenter kan imidlertid forventes å være lav.</p> <p>Hver student som melder flytting til Ås får lokal innflytelse gjennom valg. Videre får kommunen økt innbyggertilskudd og økt veksttilskudd gjennom rammetilskuddet. Kommunen får også skatteinntekter fra studenter som har skattbar inntekt. Det er mange faktorer som påvirker hvor mye hver student bidrar til økte</p>

	<p>inntekter for kommunen. Med utgangspunkt i prognosemodellen til KS har rådmannen beregnet at hver student bidrar med ca. 20 000 kr i gjennomsnitt i årlige økte frie inntekter. Det er stor usikkerhet knyttet til dette tallet og dette er et forsiktig anslag. Hvor mye studentene skatter har blant annet stor betydning for inntektene til Ås kommune.</p> <p>Studentene får et tilskudd på 4 000 kr og 10 billetter på Kulturhuset ved å melde flytting til Ås. Det er i 2018 budsjettert med tilskudd på 1,6 mill. kr og 100 000 kr i annen utgiftsdekning, herunder markedsføring og utgifter til kulturbilletter. Det forutsettes utbetaling av tilskudd til ca. 400 nye studenter. Administrasjon av ordningen dekkes gjennom omprioritering av ressurser. Det er beregnet ca. 100 000 kr i administrasjon av ordningen.</p>
Gevinster:	<p>Det er innarbeidet økonomisk gevinst tilsvarende 6 mill. kr i 2018. Beregninger viser at gevinsten i 2019 og framover kan være 14 mill. kr.</p>

Pågående arbeidsgrupper:

Ny bemanningsplan og turnus Moer sykehjem:

Mandat:	<p>Utarbeide forslag til ny bemanningsplan og turnus på Moer sykehjem tilpasset dagens pleiebehov. Målet er å iverksette ny turnus fra ca. 1.1.2019. Prosjektet skal hensyn ta muligheter ved dagens teknologi, og gi kunnskap som kan benyttes ved turnusendring i andre enheter i kommunen.</p>
Gevinster:	<p>Det er innarbeidet økonomisk gevinst som følge av prosjektet med 1 mill. kroner fra 2019. Det er nødvendig med en styrking i 2018 som følge av økt ressursbruk i prosjektperioden.</p>

6. Investeringer

Behovet for investeringer i Ås kommune er betydelig. Det pågår store investeringsprosjekt i skoler som nærmer seg ferdigstillelse eller som er godt i gang. I planperioden står vi ovenfor nye store investeringsprosjekter innen barnehage, skole og helse. Den høye investeringstakten krever at vi fokuserer på framdrift og gode planprosesser.

Investeringer i skolebygg fortsetter i denne planperioden. Det er planlagt bygg for fremtiden, noe som innebærer overkapasitet i byggene de første årene. Når leieavtalene i Ås sentrum avsluttes i løpet av perioden er det behov for lokaler til de tjenestene som i dag leier. Rådmannen vil anbefale at blant annet overkapasiteten ved Åsgård de nærmeste årene benyttes til disse tjenestene. Dette henger også sammen med investeringer i Rådhuset samt bruk av modulbyggene vi allerede har forpliktende avtaler på. Dette er grundig belyst i vedlegg 4.

Investeringsprogrammet

Investeringsbudsjettet for 2018 er på 557,823 mill. kr. De samlede investeringene i perioden 2018-2021 beløper seg til 1,6 mrd. kr. Netto økning i lånegjeld i planperioden vil være 780 mill. kr.

Kommunestyret har vedtatt at det i fireårsperioden skal igangsettes eller ferdigstilles blant annet følgende investeringer:

- Solberg skole (ferdig 2018)
- Rustad skole (ferdig 2019)
- Åsgård skole (ferdig 2021)
- Sjøskogen skole (ferdig 2022)
- Utvidelse Moer sykehjem (ferdig 2020)
- Flere omsorgsboliger
- To barnehager.

Det er også vedtatt å starte salg av tomter på Dyster/Eldor fra 2018.

Det er vedtatt av kommunestyret at Åsgård skole i K-sak 30/17 skal fremskyndes i perioden. I K-sak 20/17 ble det vedtatt at rådmannen skal utrede et bygg for samlokalisering av tjenester. I tillegg er det nødvendig å vurdere erstatningslokaler for de lokalene som leies i Rådhusplassen 29 og Moerveien 2 og 10.

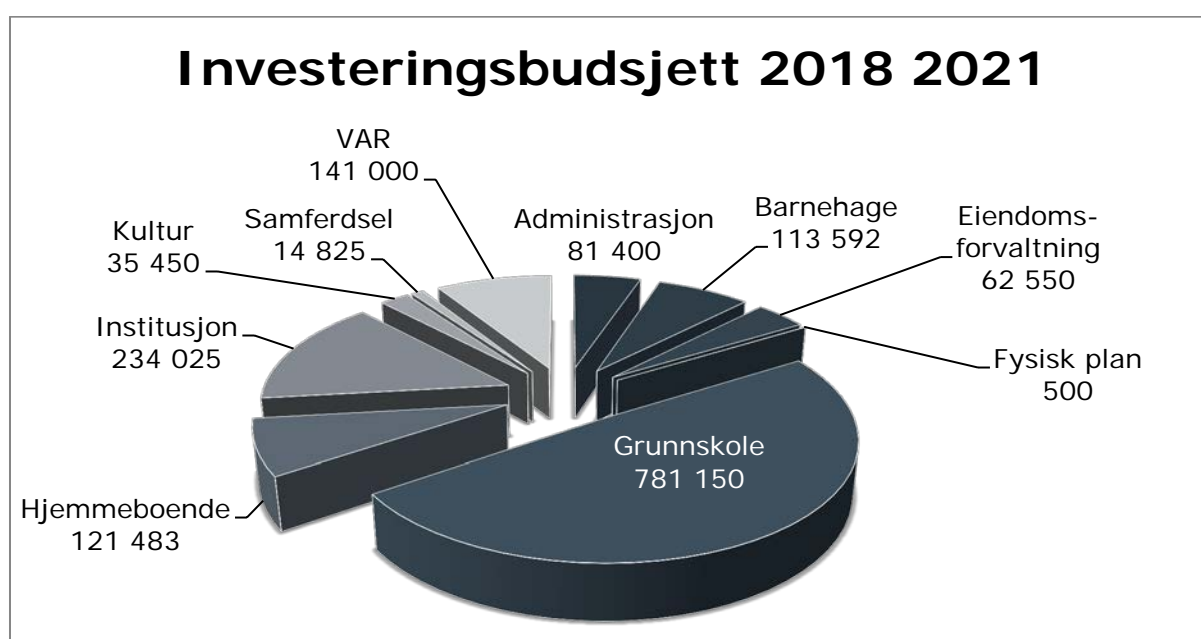
I revisjonsrapport per 31.12.2016 datert 20.4.2017 har Ås kommune fått bemerkning fra Follo distriktsrevisjon angående avvik mellom investeringsbudsjett og regnskap for 2016. I 2. tertial 2017 har rådmannen justert investeringsbudsjettet i tråd med disse merknadene. Dette innebærer at budsjett og låneopptak for 2017 er nedjustert i forhold til vedtatt Handlingsprogram 2017-2020. Faktisk fremdrift i prosjektene per august 2017 er hensynstatt.

Om investeringsrammene

Alle investeringsrammer i HP 2018 – 2021 er oppgitt i 2018 priser. Alle priser er eks mva. Tallene i tabellene er oppgitt i hele tusen.

	2018	2019	2020	2021
Sum				
årsbudsjett	529 823	386 413	360 493	309 246
Samlet budsjett i planperioden				1 585 975

Figur 15. Investeringsbudsjett for perioden 2018-2021 fordelt på tjenester. (tall i tusen)

Prosjektrammene skal dekke alle kostnader i prosjektet. Herunder intern og ekstern prosjektledelse, klargjøring av tomt, utomhusarealer, inventar, ikt og infrastruktur. Alternativt kan enkeltelementer være definert i egne prosjekter med egne budsjettrammer.

Prosjekter som er i tidlig fase vil ha betydelig usikkerhet knyttet til anslagene. Her vil det derfor kunne komme nye kostnadsanslag etter at mulighetsstudie og forprosjekt er gjennomført.

I følgende kapitler presenteres en tjenestebasert gjennomgåelse av investeringsprogrammet 2018-2021.

I oversiktene er de enkelte prosjektenes totale budsjettrammer summert i en egen kolonne. Total prosjektramme inkluderer dermed også historiske og fremtidige budsjettmidler utenfor planperioden. Dette er gjort for å gi en helhetlig oversikt over totalkostnaden for hvert prosjekt.

Endringer fra rådmannens forslag er markert ved at tekst og tall i tabell samt kommentar til tabellen står i kursiv.

6.1 Barnehage

	Tot. ramme	2 018	2 019	2 020	2 021
B1 Ny barnehage Dyster/Eldor	81 872	1 000	2 000	4 096	26 624
B2 Ny barnehage Nordby	81 920	29 344	50 528	-	-
Sum årsbudsjett		30 344	52 528	4 096	26 624
Samlet budsjett i planperioden					113 592

B1. **Ny barnehage Dyster/Eldor** – Planlagt ferdigstilt i 2022

B2. **Ny barnehage Nordby** – Planlagt ferdigstilt i 2019. Fordeling av budsjettmidler per år ble justert i kommunestyrets vedtak.

6.2 Grunnskole

	Total ramme	2 018	2 019	2 020	2 021
G1 Solberg skole, inventar og IKT	10 000	9 000	-	-	-
G2 Rustad skole, inventar og IKT	16 000	1 000	15 000	-	-
G3 Åsgård skole, inventar og IKT	16 000			1 000	15 000
G4 Modulskole Ås stadion	72 000	5 325	5 325	5 325	5 325
G5 Solberg skole, utvidelse	247 600	72 000	-	-	-
G6 Åsgård skole, utvidelse	312 000	4 700	59 000	142 000	103 000
G7 Rustad skole, utvidelse	361 000	221 000	80 000	-	-
G8 Sjøskogen skole, utvidelse	51 200				16 000
G9 It-utstyr skoler	*	5 500	3 800	3 800	2 300
G10 Oppgradering utearealer skoler og barnehager	*	1 000	1 000	-	-
G11 Trådløst nett og kabling på skolene	*	1 250	1 250	1 250	-
Sum årsbudsjett		320 775	165 375	153 375	141 625
Samlet budsjett i planperioden					781 150

G1. **Solberg skole, inventar og ikt-utstyr** – Prosjektet skal dekke inventar og IKT-utstyr 1 mill. kroner av rammen er flyttet til 2017 (2. tertial 2017) for å rekke ferdigstillelse til skolestart (påsken 2018)

G2. **Rustad skole, inventar og ikt-utstyr** – Prosjektet skal dekke inventar og IKT-utstyr

G3. **Åsgård skole, inventar og ikt-utstyr** – Prosjektet skal dekke inventar og IKT-utstyr

G4. **Modulskole Ås stadion** – Modulene skal i første omgang brukes for elevene på Rustad skole i byggefasen av nye Rustad skole. Investeringssummen er regulert i henhold til innhentet anbud, PBK-Sak 16/16. Det legges opp til at Åsgård-elevene benytter skolen fra 2019-2021.

G5. **Solberg skole, utvidelse** – Solberg skole er vedtatt utbygd til en 2 parallell skole med flerbrukshall. Fremdrift er i henhold til plan og skolen ferdigstilles våren 2018. Prosjektets ramme reduseres med 10 mill. kroner i forhold til rådmannens forslag. Dette basert på forventet kostnadsreduksjon.

G6. **Åsgård skole, utvidelse** – Åsgård skole er vedtatt utvidet til en 4 parallell skole. I k-sak 30/17 ble det vedtatt å fremskynde skolen slik at den står ferdig i 2021. Det vises til egen omtale i innledningen av dette kapittelet.

G7. **Rustad skole, utvidelse** – Det er vedtatt en utvidelse av Rustad skole fra 2 til 4

parallell med flerbrukshall. Skolen skal være ferdigstilt til skolestart 2019.

- G8. **Sjøskogen skole, utvidelse** – Kommunestyret vedtok å fremskynde utvidelsen av Sjøskogen skole med ett år. Oppstart 2021.
- G9. **IT-utstyr skoler** – Gjelder innkjøp av PC-er, nettbrett og utstyr til lærere og elever. Digitale ferdigheter er i kunnskapsløftet definert som grunnleggende forutsetninger for læring og utvikling i skolen. Nasjonale prøver gjennomføres digitalt, og det er et mål at alle skal få like muligheter til digital kompetanse. I henhold til K-sak 103/16 er det lagt inn styrket ramme i 2018 for innkjøp av nettbrett til elevene.
- G10. **Oppgradering utearealer skoler og barnehager** – Det er behov for investeringer til oppgradering av uteområdene på skoler og barnehager. Lekeapparater er flere steder nedslitte og noen har måttet fjernes. Tiltakene gjelder skoler og barnehager som ikke berøres av utbygginger.
- G11. **Trådløst nett og kabling på skolene** – Utvidelse av trådløst nettverk på skoler for å forbedre dekning og kapasitet. For å heve kapasiteten på det trådløse nettet ved skolene må dekningsgraden måles og det må tegnes dekningskart. Denne analysen er grunnlaget for det videre arbeidet med å utbedre nett og kabling ved skolene. Målet er å få samtlige skoler fra MB til GB nivå.

6.3 Kultur-, idrett- og friluftsliv

	Tot. ramme	2 018	2 019	2 020	2 021
K1 Breivoll	2 500	2 500	-	-	-
K2 Oppgradering friidrettsbane	1 350	1 350	-	-	-
K3 Rehabilitering kunstgressbane Nordby	3 850	3 850	-	-	-
K4 Tiltaksplan Lillebrand og Storebrand	5 000	5 000	-	-	-
K5 Kinosal, oppgradering og sikringstiltak	7 000	3 000	-	-	-
K6 Tiltaksplan Friluftsliv og idrett	*	4 850	4 000	4 000	4 000
K7 Kirkelig Fellesråd	*	100	100	100	100
K8 Kroer kirke, renovering	*	2 500	-	-	-
Sum årsbudsjett		23 150	4 100	4 100	4 100
Samlet budsjett i planperioden					35 450

- K1. **Breivoll**- Midler for tilrettelegging for ny leieavtale og avslutning av eksisterende leieavtale.
- K2. **Oppgradering friidrettsbane** – Det er behov for oppgradering av friidrettsbanen. Etter befaring med anleggskomiteen i Friidrettsforbundet er det satt krav om oppgradering for å unngå krav om tilbakebetaling av spillemidler.
- K3. **Rehabilitering kunstgressbanen i Nordby** – Gjennomføring av tiltak i henhold til tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluftsliv. Rehabilitering av kunstgressbanen på Nordby stadion. Det søkes om spillemidler som skal dekke inntil 1/3 av totalkostnaden, 1 mill. kr.
- K4. **Tiltaksplan Lillebrand og Storebrand** - Rehabilitering Storebrand og Lillebrand for å erstatte friidrettsanlegget som Modulskolen ved Ås stadion legger beslag på. Tiltaket er et samarbeid mellom SiÅs, NMBU og kommunen. Det er lagt til grunn at idretten i Ås skal ha 1/3 brukstid. Dette kommer også fotballgruppa til gode. Tiltaket forutsetter positivt budsjettvedtak ved SiÅS og NMBU. Kommunens andel er stipulert

til 6 mill. kroner og utgjør 1/3 av total investering. 1 mill. kroner ble bevilget i K-sak 103/16. Tiltaket kan søke om 1,3 mill. kroner i spillemidler

- K5. **Oppgradering og sikkerhetstiltak i kinosal** – Mulighetsstudie gjennomført vår 2017 har vist at det er behov for om lag 50 millioner kroner til oppgradering av kinosal og kinovestibyle. Rådmannen ser behovet for oppgradering, men det er ikke midler tilgjengelig nå. Likevel er det et stort behov for tiltak innen sikring og HMS, i tillegg til tekniske investeringer. Dette vil ikke bare lette driften, men sørge for økt inntjening. Helt nødvendige sikringstiltak, samt oppgradering av lyd- og lys medfører kostnader på 3 mill. kr. i 2018. Investering i lyd- og lysutstyr er spesielt fordelaktig da det vil føre til at leieinntektene øker samtidig som kostnadene på leie av utstyr går ned. Det er innarbeidet 500 000 kroner i økt inntjening i driftsbudsjettet for Kulturhuset i 2018. Om investeringsmidler tas ut, må også det økte inntektskravet i driftsbudsjettet reduseres. Oppsatte midler kan dekke det grunnleggende behovet for lyd og lys i salen, noe som er i tråd med vedtaket fra budsjettforhandlingene i 2016 der «varme, lyd, lys og ventilasjon» skulle prioriteres. Ventilasjon vil dermed ikke bli en del av oppgraderingen denne gangen, men varme, nye stoler, lyd og lys vil dekkes av rammen for 2017 og 2018.
- K6. **Tiltaksplan nærmiljø og friluftsliv** – Gjennomføring av tiltak vedtatt for 2018-2021 i henhold til tiltaksplan.
- K7. **Kirkelig Fellestråd** – Jf. tidligere vedtak.
- K8. **Kroer kirke, renovering** – Det er behov for ekstraordinært renoveringsarbeid.

6.4 Tjenester til hjemmeboende

	Tot. ramme	2 018	2 019	2 020	2 021
H1 Kjøp av transportmiddel HS	700		700	-	-
H2 Velferdsteknologiprojekt	12 000	3 500	3 500	3 000	-
Ljungbyveien, nye omsorgsboliger	15 000	4 000	-	-	-
H4 Solfallsveien, nye omsorgsboliger	30 840	22 815	7 168	-	-
H5 Omsorgsboliger Nord, nybygg	76 800	-	5 000	20 480	51 320
Sum årsbudsjett		30 315	16 368	23 480	51 320
Samlet budsjett i planperioden					121 483

- H1. **Kjøp av transportmiddel HS** – Utbytting av eksisterende Minibuss/institusjonsbil som brukes i Kajaveien, Solfallsveien og Ljungbyveien.
- H2. **Velferdsteknologiprojekt** – Integrere velferdsteknologiske løsninger i kommunens helse- og omsorgstjenestetilbud for å gi innbyggerne en større mulighet til å klare seg selv (hverdagsmestring). Vellykket bruk av velferdsteknologi forutsetter økt kunnskap, nye arbeidsmåter og en endring i hvordan kommunen tildeler – og yter tjenester. Teknologi kan erstatte hele eller deler av tjenestene, slik at gevinster faktisk kan synliggjøres og dagens ressurser vil kunne håndtere flere brukere i fremtiden. Et suksesskriterium er å rekruttere mange brukere/ innbyggere som kan ha nytte av velferdsteknologiske løsninger fremfor å motta tradisjonelle tjenester, og dermed være avhengig av andre. Et annet er å påvirke innbyggere til å ta i bruk ulike produkter før man blir syk, slik at man lettere håndterer disse den dagen man virkelig trenger den hjelpen produktet gir.

- H3. **Ljungbyveien byggetrinn 2** – 3 nye tilpassede omsorgsboliger. Det planlegges ferdigstilling i mai 2018.
- H4. **Solfallsveien, brukertilpassede boliger** – Det etableres et borettslag for 7 brukere med personalbase. Prosjektet er selvfinansierende utover kostnader til personalbasen. Estimert ferdigstilling i 2019.
- H5. **Omsorgsboliger nord, nybygg** – Det har over år vært behov for flere omsorgsboliger med bemanning til alvorlig syke personer. Med utrulling av samhandlingsreformen innenfor rus og psykisk syke, med påfølgende lov og forskriftsendringer, ser rådmannen det som helt nødvendig å utvide dette tilbudet. Lokalisering og omfang må avklares når spørsmålet om grensejustering er avklart.

6.5 Institusjonstjenester

	Tot. ramme	2 018	2 019	2 020	2 021
11 Utskiftning av senger på Moer	1 000	250	250	250	250
12 Moer sykehjem, utstyr kjøkken/utbygging	1 300	-	-	500	800
13 Behov for oppgradering sykehjem	2 350	850	1 500	-	-
14 Energibrønner Moer	5 000	5 000	-	-	-
15 Utvidelse vaskeri sykehjem	15 500	-	500	15 000	-
16 Moer sykehjem, inventar og IKT	15 800	-	-	14 000	1 800
17 Moer sykehjem, utvidelse trinn 1	194 983	13 619	79 872	79 872	18 432
18 IT utstyr HS	*	320	320	320	320
Sum årsbudsjett		20 039	82 442	109 942	21 602
Samlet budsjett i planperioden					234 025

11. **Utskiftning av senger på Moer** – Flere av sengene ved Moer sykehjem er i dårlig forfatning og det er behov for utskiftning. Investeringsmidlene skal dekke 10 nye senger i årlige investeringer.
12. **Diverse utstyr kjøkken Moer** – I forbindelse med utbyggingen av sykehjemmet på Moer er det behov for diverse investeringer på kjøkkenet på Moer som skal dekke flere pasienter enn ved dagens drift.
13. **Behov for oppgradering sykehjem** – I forbindelse med utbyggingen av sykehjemmet må eksisterende sykehusanlegg oppgraderes slik at det snakker sammen med det nye bygget.
14. **Energibrønner Moer** – Erstatning av brønner som utgår ved nybygg Moer.
15. **Utvidelse vaskeri Moer sykehjemmet** – Som følge av utvidelsen på Moer sykehjem er det behov for å utvide vaskeriet for å oppnå nødvendig kapasitet.
16. **Moer sykehjem, inventar og IKT** - Prosjektet skal dekke inventar og IKT-utstyr
17. **Moer sykehjem, utvidelse trinn 1** – 1.byggetrinn vil omfatte 40 nye rom. 6 eksisterende rom blir borte som en del av ombyggingen. Tilbudet øker med 34 rom. Etter kommunestyrets vedtak skal byggestart være i 2018 og innflytting i 2020.
18. **IT utstyr HS** – Kravene til IKT utstyr innenfor helse og sosial er stadig økende. Det er også en stor utvikling innenfor elektronisk samhandling. Dette krever nye moduler og løsninger for flere fagsystemer.

6.6 Fysisk planlegging, natur og nærmiljø

	Tot. ramme	2 018	2 019	2 020	2 021
F1 Etablering sykkelparkering ved svømme- og idrettshaller	500		500	-	-
F2 Oppgradering rådhusparken	-	-	-	-	-
Sum årsbudsjett		-	500	-	-
Samlet budsjett i planperioden					500

- F1. Etablering sykkelparkering ved svømme- og idrettshaller** - For å tilrettelegge for bruk av sykkel er det behov for midler til etablering av sykkelparkering ved svømme og idrettsanleggene
- F2. Oppgradering rådhusparken** – Rådhusparken er et mye benyttet samlingspunkt i sentrum og trenger oppgradering med blant annet nye lekeapparater.
Kommunestyrets vedtak: Dette skal sees i sammenheng utbygging av Åsgård skole.

6.7 Administrasjon

	Tot. ramme	2 018	2 019	2 020	2 021
A1 eArkiv	500	500	-	-	-
A2 Pott for fullfinansiering av prosjekter etter anbudskonkurranse	20 000	5 000	-	-	-
A3 Alternative kontorlokaler	22 000	20 500	-	-	-
A4 Samlokalisering tjenester Rådhuset	24 000			11 750	12 000
A5 Digitaliseringsprosjektet	*	1 000	1 000	1 000	-
A6 Egenkapital tilskudd KLP	*	3 200	3 200	3 200	3 200
A7 Info teknologi	*	3 250	3 200	3 200	3 200
A8 Mindre investeringsprosjekt	*	750	750	750	750
Sum årsbudsjett		34 200	8 150	19 900	19 150
Samlet budsjett i planperioden					81 400

- A1. eArkiv** - Vi investerer i en godkjent arkivkjerne (eArkiv) for å håndtere elektroniske dokumenter for ettertiden. eArkiv skal i første rekke benyttes til lagring av eldre tekniske arkiver som skal digitaliseres.
- A2. Potten er beregnet for å fullfinansiere prosjekter** hvor det oppstår uforutsette hendelser og anbefales etablert fremfor å innarbeide hele denne usikkerheten i den enkelte prosjektrammen. Prosjektene innarbeides i budsjettet i en tidligfase hvor det foreligger betydelig usikkerhet.
- A3. Alternative kontorlokaler.** Det er behov for erstatningslokaler for Rådhusplassen 29. Jf. K-sak 53/17.
- A4. Samlokalisering av kommunale tjenester.** Det er ønskelig å kunne samle en del av kommunens tjenestetilbud til innbyggerne i samme bygg. Rådmannen foreslår at Rådhuset inkluderes i dette arbeidet. Det er behov for oppgraderinger for å øke fleksibiliteten og areal effektiviteten. Vurdering av nytt bygg utsettes.

- A5. **Digitaliseringsprosjekt** - For å møte fremtidige utfordringer må vi løfte kompetansen, digitalt samhandling og infrastruktur. Målene nedfelt i Digitaliseringsstrategien for IKT Follo 2015-2018 er førende for dette arbeidet i Ås og resten av Follokommunene. Planen bygger på den overordnede digitaliseringsstrategien til KS som gir et samlet grep om digitaliseringsarbeidet i kommunesektoren.
- A6. **Egenkapitaltilskudd KLP**. Påkrevet egenkapitaltilskudd er beregnet ut fra pensjonsfondet i fellesordningen
- A7. **Informasjonsteknologi** - Midlene vil knytte seg til flere prosjekter som bidrar til mer effektiv produksjon og sikrere informasjonsflyt. Rådmannen forslår økning i budsjettmidlene i forhold til tidligere år da det er nødvendig med utskifting av PC-er av eldre dato. Dette både for å sikre kompatibilitet og som et sikkerhetstiltak. Investeringene er nødvendige for å møte behovene knyttet til økt IKT-avhengighet i tjenesteproduksjonen.
- A8. **Mindre investeringsprosjekt** – Rådmannen vil disponere uspesifisert pott for mindre investeringer til akutte investeringsbehov og andre forhold som oppstår gjennom året.

6.8 Eiendomsforvaltning generelt

	Tot. ramme	2 018	2 019	2 020	2 021
E1 FDV system	400	400	-	-	-
E2 EPC	40 000	25 000	8 000	-	-
E3 Standardheving/rehabilitering	*	6 750	7 250	7 000	7 000
E4 Videreutvikling av SD-anlegg	*	1 150	-	-	-
Sum årsbudsjett		33 300	15 250	7 000	7 000
Samlet budsjett i planperioden					62 550

- E1. **FDV system** - Det er behov for midler for å kunne ta ut full effekt av Plania (FDV-system) ved eiendom. Dette gjelder innkjøp av tilleggsmoduler.
- E2. **EPC** - En energispareavtale består av et sett av energieffektiviseringstiltak knyttet til kommunens bygningsmasse. Kommunene må selv finansiere investeringstiltakene. Investeringene skal bidra til lavere energiforbruk, og dermed lavere energikostnader fremover. Tiltakene skal være tilbakebetalt i løpet av en 8 – 10 års periode.
- E3. **Standardheving og rehabilitering** - Det er et betydelig vedlikeholdsetterlept i kommunens eiendomsmasse. Det avsettes derfor årlige beløp til standardheving og renovering av eksisterende bygg. I takt med betydelig nybygging, vil vedlikeholdsetterlepet bli redusert. For 2018-2021 er investeringsrammen årlig oppjustert med 1 mill. kroner grunnet at dette prosjektet også skal ivareta krav til universell utforming. Kommunestyret vedtok å flytte 250 000 kroner fra 2018 til 2019 knyttet til behov for utbedringer ved Sagalund.
- E4. **Oppgradering av SD-anlegg**- Det er behov for midler til å oppgradere resterende del av styringssystemene for ventilasjon og varme i byggene. Det gjenstår arbeider i 6 bygg.

6.9 Samferdsel

	Tot. ramme	2 018	2 019	2 020	2 021
S1 Hurtigladepunkt for El-bil	2 100	400	400	-	-
S2 Biler/Maskiner. Vei, idrett og natur	*	2 800	1 800	1 100	325
S3 Oppgradering veilysanlegg	*	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum årsbudsjett		5 200	4 200	3 100	2 325
Samlet budsjett i planperioden					14 825

- S1. Hurtigladepunkt for El-bil** – Etablering av El-ladepunkter i sentrum skal planlegges i tråd med endelig vei og gateplan med tilhørende parkeringsregime. Ladepunkter for øvrig i kommunen etableres etter behov
- S2. Biler/maskiner/utstyr** – Anskaffelser i henhold til utskiftningsplan for biler og maskiner i enhet for vei, idrett og natur.
- S3. Oppgradering veilysanlegg** – Det er et krav at alt veily skal være målt innen 1.1.2019. Det må etableres tennskap med målere flere steder. I tillegg må alle HQL-armaturer skiftes ut da HQL-pærer ikke lenger produseres. Flere steder må også ledninger og stolper skiftes ut. Pågående prosjekt.

6.10 VAR

	Total ramme	2 018	2 019	2 020	2 021
V1 Nytt høydebasseng	20 000	8 000	2 000	-	-
V2 Biler/Maskiner, VAR	*	2 000	1 000	1 000	1 000
V3 Hovedplan Kloakksanering	*	9 000	10 000	10 000	10 000
V4 Hovedplan Vannforsyning	*	10 000	11 000	11 000	11 000
V5 Mindre investeringsprosjekter	*	1 500	1 500	1 500	1 500
V6 Nytt driftsstyringsanlegg	*	500	500	500	500
V7 Oppgradering avløp	*	-	5 000	5 000	5 000
V8 Oppgradering vann	*	-	5 000	5 000	5 000
V9 Utskiftning vannmålere	*	1 500	1 500	1 500	1 500
Sum årsbudsjett		32 500	37 500	35 500	35 500
Samlet budsjett i planperioden					141 000

- V1. Nytt høydebasseng** - Den store veksten i utbyggingen på NMBU-området og i Ås sentrum medfører at kapasiteten i drikkevannsbassenget blir for liten. I dag tilsvarer reservevolumet i underkant av ett døgn forbruk. Dette er for lite. For å øke sikkerheten skal det bygges et nytt basseng som skal stå ferdig i 2019.
- V2. Biler/Maskiner, VAR** - VAR-enhetens bilpark må fortløpende oppgraderes
- V3. Hovedplan Kloakksanering** - Investeringene er i samsvar med tidligere investeringsrammer og vedtatt hovedplan. Hoveddelen av investeringene vil være utskifting av vann- og avløpsledninger i Togrenda.
- V4. Hovedplan Vannforsyning** - Investeringene er i samsvar med tidligere investeringsrammer og vedtatt hovedplan. Hovedandelen av investeringene vil være utskifting av vann- og avløpsledninger i Togrenda.
- V5. Mindre investeringsprosjekter VA** - Reparasjoner og mindre utbedringer som må gjøres i forbindelse med akutte hendelser på nettet er en del av pågående driftsoppgaver. I enkelte situasjoner behøves imidlertid større fornyelsestiltak og investeringer for å løse problemet. For at organisasjonen skal være rustet for å håndtere slike situasjoner er det satt av midler som disponeres av VAR-enheten.

- V6. **Nytt driftsstyringsanlegg** – For bedre kontroll og styring av vannforsyningen.
- V7. **Oppgradering vann** - I forbindelse med nye utbyggingsområder vil det bli nødvendig å foreta en oppgradering av vann- og/eller avløpsledninger med hensyn til forsyningsbehov, brannvannsdekning og kapasitet på avløpsledningene. Det vil bli forsøkt å få deler av disse kostnadene dekket inn via blant annet utbyggingsavtaler. I noen tilfeller vil kommunen måtte foreta en oppgradering i eksisterende områder. Prosjektene vil bli avdekket etter en kapasitetsberegning av vann og avløpsnett. Tidligere bevilgede midler dekker behovet for 2018.
- V8. **Oppgradering avløp** - I forbindelse med nye utbyggingsområder vil det bli nødvendig å foreta en oppgradering av vann- og/eller avløpsledninger med hensyn til forsyningsbehov, brannvannsdekning og kapasitet på avløpsledningene. Det vil bli forsøkt å få deler av disse kostnadene dekket inn via blant annet utbyggingsavtaler. I noen tilfeller vil kommunen måtte foreta en oppgradering i eksisterende områder. Prosjektene vil bli avdekket etter en kapasitetsberegning av vann og avløpsnett. Tidligere bevilgede midler dekker behovet for 2018.
- V9. **Utskiftning vannmålere** – Det er behov for å skifte ut vannmålere til målere forberedt for fjernavlesning.

6.11 Finansiering

	2 018	2 019	2 020	2 021
Finansiering ved bruk av lån	-436 253	-273 313	-263 493	-135 246
Tilskudd Husbanken				
Demenssenteret, nybygg	-55 270	0	0	0
Moer sykehjem, utvidelse trinn 1				-67 000
Solfallsveien, nye omsorgsboliger	0	-15 400	0	0
Tilskudd spillemidler				
Rehabilitering kunstgressbane Nordby	-1 000	0	0	0
Rehabilitering kunstgressbane Ås	-1 000	0	0	0
Rustad skole, utvidelse	0	0	-7 000	0
Solberg skole, utvidelse	-5 000	0	0	0
Åsgård skole, utvidelse	0	0	0	-7 000
Andre tilskudd				
EPC	0	-2 100	0	0
Tiltaksplan friluftsliv 2017	-1 300	0	0	0
Salgsinntekter				
Salg av leiligheter Solfallsveien	0	-9 600	0	0
Salg eiendommer	-30 000	-86 000	-90 000	-100 000
Finansiering ekskludert lån	-93 570	-113 100	-97 000	-174 000
Finansiering totalt	-529 823	-386 413	-360 493	-309 246

VEDLEGG

Vedlegg 1 – Budsjett 1A og 1B

Budsjettskjema 1A - Driftsbudsjettet (Tall i tusen)

Viser inntektsgrunnlaget og finansieringen av tjenestene

	R2016	B2017	B2018	P2019	P2020	P2021
Frie disponible inntekter						
Skatt på inntekt og formue	-504 569	-542 500	-565 700	-575 900	-589 100	-600 800
Ordinært rammetilskudd	-420 620	-425 223	-433 930	-442 590	-452 748	-461 784
Skatt på eiendom	-22 061	-23 000	-30 500	-30 000	-29 500	-29 000
Andre generelle statstilskudd	-39 130	-38 449	-41 798	-41 798	-41 798	-41 798
Sum disponible inntekter	-986 380	-1 029 172	-1 071 928	-1 090 288	-1 113 146	-1 133 382
Finansinntekter/utgifter						
Renteinntekter og utbytte	-17 676	-17 010	-16 017	-15 768	-16 188	-16 608
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	28 456	39 743	39 004	44 849	53 076	51 702
Avdrag på lån	51 997	64 823	63 358	69 295	82 273	93 237
Netto finansinntekter/utgifter	62 777	87 556	86 345	98 376	119 161	128 331
Avsetninger og bruk av fond						
Til ubundne avsetninger	35 588	980	8 969	11 582	980	980
Til bundne avsetninger	14 470	11 562	612	528	467	467
Bruk av tidl. års regnskapsmessige mindreforbruk	-16 412	-	-	-	-	-
Bruk av ubundne avsetninger	-750	-7 721	-105	-105	-1 030	-2 294
Bruk av bundne avsetninger	-9 559	-4 125	-6 621	-7 343	-7 118	-7 118
Netto avsetninger	23 337	696	2 855	4 662	-6 701	-7 965
Fordeling						
Overført til investeringsregnskapet	539	-	-	-	-	-
Til fordeling drift	-899 727	-940 920	-982 728	-987 250	-1 000 686	-1 013 016
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	874 798	940 920	982 728	987 250	1 000 686	1 013 016
Sum fordeling til drift (fra skjema 1 B)	-24 929	-	-	-	-	-

Budsjettskjema 1B - Driftsbudsjettet (Tall i tusen)

Viser sum utgifter og inntekter som ligger i tjenestene. Merk at summene ikke kan avstemmes mot den enkelte tjeneste i kapittel 5. Avskrivninger og fondsavsetninger/-bruk utgjør de eventuelle forskjellene i oppstillingen.

	Regnsk. 2016	Oppr.bud 2017	Budsjett 2018	Økplan 2019	Økplan 2020	Økplan 2021
01.Barnehage	146 430	151 797	156 389	158 397	168 264	174 764
Inntekt	-32 882	-29 594	-28 192	-28 722	-28 722	-28 722
Kostnad	179 312	181 391	184 581	187 119	196 986	203 486
02.Grunnskoleopplæring	203 169	211 430	222 484	223 353	223 951	223 091
Inntekt	-44 477	-38 316	-40 738	-40 681	-40 681	-40 681
Kostnad	247 646	249 746	263 222	264 034	264 632	263 772
03.Kultur-, idrett- og fritidstjenester	30 734	32 056	32 262	32 262	31 762	31 762
Inntekt	-8 992	-8 199	-9 493	-9 493	-9 493	-9 493
Kostnad	39 725	40 255	41 755	41 755	41 255	41 255
04.Kommunehelse	45 508	51 881	55 671	54 251	54 651	54 381
Inntekt	-6 370	-7 001	-7 724	-8 924	-8 924	-8 924
Kostnad	51 878	58 882	63 395	63 175	63 575	63 305
05.Barnevern	32 538	29 457	32 864	33 114	33 614	33 614
Inntekt	-4 454	-6 467	-3 942	-3 942	-3 942	-3 942
Kostnad	36 992	35 924	36 806	37 056	37 556	37 556
06.Sosiale og arbeidsrettede tjenester	52 114	53 312	47 937	46 202	46 902	47 602
Inntekt	-5 543	-2 211	-4 826	-4 826	-4 826	-4 826
Kostnad	57 656	55 523	52 763	51 028	51 728	52 428
07.Tjenester til hjemmeboende	106 954	110 823	128 249	134 949	134 349	135 249
Inntekt	-32 897	-34 589	-34 323	-34 323	-34 323	-34 323
Kostnad	139 852	145 412	162 572	169 272	168 672	169 572
08.Pleie og omsorgstjenester i institusjon	139 930	151 766	158 473	162 573	168 123	178 623
Inntekt	-23 923	-24 615	-25 618	-26 118	-27 618	-32 118
Kostnad	163 853	176 381	184 091	188 691	195 741	210 741
09.Fysisk planlegging, natur og nærmiljø	8 622	10 701	12 864	10 964	12 164	12 164
Inntekt	-16 098	-16 045	-17 035	-18 715	-17 415	-17 415
Kostnad	24 721	26 746	29 899	29 679	29 579	29 579
10.Administrasjon og styring	55 685	76 919	64 378	65 064	64 378	64 064
Inntekt	-4 746	-3 269	-3 370	-3 370	-3 370	-3 370
Kostnad	60 430	80 188	67 748	68 434	67 748	67 434
11.Eiendomsforvaltning og utleie	105 873	130 024	138 343	147 528	166 605	189 120
Inntekt	-19 376	-21 334	-20 675	-20 675	-20 675	-20 675
Kostnad	125 249	151 358	159 018	168 203	187 280	209 795
12.Samferdsel	16 663	13 363	14 884	14 884	14 884	14 884
Inntekt	-1 133	-1 750	-1 150	-1 150	-1 150	-1 150
Kostnad	17 796	15 113	16 034	16 034	16 034	16 034
13.Brann og ulykkesvern	12 178	12 657	12 824	12 694	12 559	12 559
Inntekt	-2 213	-2 212	-2 592	-2 722	-2 857	-2 857
Kostnad	14 391	14 869	15 416	15 416	15 416	15 416
14.Vann, avløp og renovasjonstjenester	-7 897	-19 403	-7 382	-9 642	-11 747	-11 747
Inntekt	-68 809	-79 476	-66 821	-69 081	-71 186	-71 186
Kostnad	60 911	60 073	59 439	59 439	59 439	59 439
15.Felles inntekter og utgifter	-73 699	-75 863	-87 512	-99 343	-119 773	-147 114
Inntekt	-86 879	-89 492	-77 697	-86 153	-104 083	-122 424
Kostnad	13 179	13 629	-9 815	-13 190	-15 690	-24 690
Totalsum	874 798	940 920	982 728	987 250	1 000 686	1 013 016

Vedlegg 2 – Oversikt funksjoner

Funksjon	Tjeneste	Regnskap 2016	Oppr.bud. 2017	Budsjett 2018	% endring fra 2016 til 2018
100 Politisk styring	10.Administrasjon og styring	8 178	28 570	9 923	21 %
110 Kontroll og revisjon	10.Administrasjon og styring	1 680	1 768	1 820	8 %
120 Administrasjon	10.Administrasjon og styring	45 454	46 581	52 635	16 %
121 Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	11.Eiendomsforvaltning og utleie	5 617	3 101	6 802	21 %
130 Administrasjonslokaler	11.Eiendomsforvaltning og utleie	15 539	85 469	87 850	465 %
170 Årets premieavvik	15.Felles inntekter og utgifter	-19 118	-14 310	-16 935	-11 %
171 Amortisering av tidligere års premieavvik	15.Felles inntekter og utgifter	2 367	17 166	6 537	176 %
173 Premiefond	15.Felles inntekter og utgifter	367	-15 000	-15 000	-4191 %
180 Diverse fellesutgifter	15.Felles inntekter og utgifter	8 513	6 151	6 196	-27 %
201 Førskole	01.Barnehage	138 094	142 587	146 491	6 %
202 Grunnskole	02.Grunnskoleopplæring	200 212	205 883	215 717	8 %
211 Styrket tilbud til førskolebarn	01.Barnehage	8 351	9 210	9 898	19 %
213 Voksenopplæring	02.Grunnskoleopplæring	1 095	4 389	5 518	404 %
215 Skolefritidstilbud	02.Grunnskoleopplæring	-848	-1 570	-1 584	87 %
221 Førskolelokaler og skyss	11.Eiendomsforvaltning og utleie	11 905	6 493	8 073	-32 %
222 Skolelokaler	11.Eiendomsforvaltning og utleie	43 247	25 878	27 464	-36 %
223 Skoleskyss	02.Grunnskoleopplæring	2 737	2 728	2 728	0 %
231 Aktivitetstilbud barn og unge	03.Kultur-, idrett- og fritidstjenester	3 129	3 866	3 153	1 %
232 Forebygging,helsestasjons-og skolehelsetjeneste	04.Kommunehelse	16 127	15 661	17 103	6 %
233 Forebyggende arbeid,helse og sosial	04.Kommunehelse	1 818	1 783	1 861	2 %
234 Aktivisering og servicetj. ovenfor eldre og funksjonsh.	07.Tjenester til hjemmeboende	13 158	15 184	16 851	28 %
241 Diagnose, behandling, re-/habilitering	04.Kommunehelse	27 860	34 087	36 074	29 %
242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	06.Sosiale og arbeidsrettede tjenester	13 710	13 254	14 146	3 %
243 Tilbud til personer med rusproblemer	06.Sosiale og arbeidsrettede tjenester	3 660	8 600	4 242	16 %
244 Barneverntjeneste	05.Barnevern	12 791	12 441	13 323	4 %
251 Barneverntiltak i familien	05.Barnevern	5 702	5 833	5 833	2 %
252 Barneverntiltak utenfor familien	05.Barnevern	14 066	11 183	13 708	-3 %
253 Pleie, omsorg, hjelp og re-/habilitering i institusjon	08.Pleie og omsorgstjenester i institusjon	139 924	151 766	158 473	13 %
254 Kjernetjenester knyttet til pleie,omsorg,hjelp til hjemmeboende	07.Tjenester til hjemmeboende	94 114	95 639	111 398	18 %
256 Akutthjelp helse- og omsorgstjenesten	04.Kommunehelse	0	350	350	-
261 Institusjonslokaler	11.Eiendomsforvaltning og utleie	16 469	13 155	11 526	-30 %
265 Kommunalt disponerte boliger	11.Eiendomsforvaltning og utleie	-1 315	-12 214	-12 392	843 %
273 Kommunale sysselsettingstiltak	06.Sosiale og arbeidsrettede tjenester	1 491	1 318	1 318	-12 %
275 Introduksjonsordningen	06.Sosiale og arbeidsrettede tjenester	7 425	10 609	10 672	44 %
276 Kvalifiseringsordningen	06.Sosiale og arbeidsrettede tjenester	3 585	4 263	3 787	6 %
281 Økonomisk sosialhjelp	06.Sosiale og arbeidsrettede tjenester	15 074	13 200	12 200	-19 %
283 Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig mv.	06.Sosiale og arbeidsrettede tjenester	1 258	2 218	1 722	37 %
285 Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde	15.Felles inntekter og utgifter	-1 461	-3 824	1 700	-216 %
301 Plansaksbehandling	09.Fysisk planlegging, natur og nærmiljø	2 568	2 567	3 620	41 %
302 Byggesaksbehandling og eierseksjonering	09.Fysisk planlegging, natur og nærmiljø	-1 449	-317	-1 491	3 %

Funksjon	Tjeneste	Regnskap 2016	Oppr.bud. 2017	Budsjett 2018	% endring fra 2016 til 2018
303 Kart og oppmåling	09.Fysisk planlegging, natur og nærmiljø	2 053	1 974	1 085	-47 %
315 Boligbygging og fysiske bomiljøtiltak	09.Fysisk planlegging, natur og nærmiljø	47	84	84	80 %
325 Tilrettelegging og bistand til næringslivet	09.Fysisk planlegging, natur og nærmiljø	380	-261	171	-55 %
329 Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling	09.Fysisk planlegging, natur og nærmiljø	433	1 139	1 167	170 %
332 Kommunale veier, miljø- og trafikksikkerhetstiltak og parkering	12.Samferdsel	16 663	13 363	14 884	-11 %
335 Rekreasjon i tettsted	09.Fysisk planlegging, natur og nærmiljø	2 885	3 284	3 176	10 %
338 Forebygging av branner og andre ulykker	13.Brann og ulykkesvern	1 190	-161	1 570	32 %
339 Beredskap mot branner og andre ulykker	13.Brann og ulykkesvern	10 987	12 747	11 534	5 %
340 Produksjon av vann	14.Vann, avløp og renovasjonstjenester	7 983	6 483	6 645	-17 %
345 Distribusjon av vann	14.Vann, avløp og renovasjonstjenester	-9 988	-11 349	-12 248	23 %
350 Avløpsrensing	14.Vann, avløp og renovasjonstjenester	11 297	14 586	14 950	32 %
353 Avløpsnett/innsamling av avløpsvann	14.Vann, avløp og renovasjonstjenester	-13 455	-21 212	-20 377	51 %
354 Tømming av slamavskillere,septiktanker o.l	14.Vann, avløp og renovasjonstjenester	-80	-11	-60	-25 %
355 Innsamling av husholdningsavfall	14.Vann, avløp og renovasjonstjenester	-95	-494	-183	93 %
360 Naturforvaltning og friluftsliv	09.Fysisk planlegging, natur og nærmiljø	1 627	1 783	3 137	93 %
370 Bibliotek	03.Kultur-, idrett- og fritidstjenester	7 079	7 847	8 025	13 %
373 Kino	03.Kultur-, idrett- og fritidstjenester	-38	0	558	-1556 %
375 Museer	03.Kultur-, idrett- og fritidstjenester	14	70	77	450 %
377 Kunstformidling	03.Kultur-, idrett- og fritidstjenester	116	135	135	16 %
380 Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg	03.Kultur-, idrett- og fritidstjenester	-21	-165	1 027	-5083 %
381 Kommunale idrettsbygg og anlegg	11.Eiendomsforvaltning og utleie	10 438	6 123	5 000	-52 %
383 Musikk og kulturskoler	03.Kultur-, idrett- og fritidstjenester	8 000	6 933	7 133	-11 %
385 Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg	03.Kultur-, idrett- og fritidstjenester	3 546	3 433	1 829	-48 %
386 Kommunale kulturbygg	11.Eiendomsforvaltning og utleie	4 273	2 319	4 320	1 %
390 Den norske kirke	03.Kultur-, idrett- og fritidstjenester	7 703	7 960	8 348	8 %
392 Andre religiøse formål	03.Kultur-, idrett- og fritidstjenester	1 415	1 477	1 477	4 %
800 Skatt på inntekt og formue	15.Felles inntekter og utgifter	-526 612	-565 500	-596 200	13 %
840 Statlig rammetilskudd og øvrige generelle statstilskudd	15.Felles inntekter og utgifter	-440 071	-444 398	-452 805	3 %
850 Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger mv.	15.Felles inntekter og utgifter	-20 318	-21 379	-24 728	22 %
860 Motpost avskrivninger	15.Felles inntekter og utgifter	-56 883	-63 191	-68 205	20 %
870 Renter /utbytte og lån	15.Felles inntekter og utgifter	62 920	87 556	86 345	37 %
880 Interne finansieringstransaksjoner	15.Felles inntekter og utgifter	18 466	-6 891	8 819	-52 %
Totalsum		-24 949	0	0	

Tabellen viser endringer fra regnskap 2016 til budsjett 2018 for funksjoner. Merk at det ikke er korrigeret for pris og lønnsvekst, budsjettekniske justeringer og andre korrigeringer, f. eks at KOSTRA kan omdefinere hvilke funksjoner ulike utgifter skal føres på fra et år til et annet. Det kan derfor være endringer fra regnskap 2016 til budsjett 2018 som skyldes ulike tekniske justeringer. Oversikten over alle endringer som ikke er «tekniske korrigeringer» framgår av kapittel 5 for den enkelte tjeneste.

Vedlegg 3 – Investeringer 2A og 2B

Budsjettskjema 2A - investeringsbudsjettet (Tall i tusen kroner)

	Oppr. budsjett 2018	Oppr. budsjett 2017	Regnskap 2016
INVESTERINGSBEHOV:			
Investeringer i anleggsmidler	647 224	431 562	215 607
Utlån og forskutteringer	30 000	30 000	16 773
Avdrag på lån	0	0	20 138
Avsetninger	0	0	27
Årets finansieringsbehov	677 224	461 562	252 545
FINANSIERT SLIK:			
Bruk av lånemidler	-436 253	-370 692	-197 905
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-30 000	0	-180
Tilskudd til investeringer	-63 570	-60 870	-589
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-147 401	-30 000	-52 300
Andre inntekter	0	0	-232
Sum ekstern finansiering	-677 224	-461 562	-251 207
Overføring fra driftsbudsjettet	0	0	-539
Bruk av avsetninger	0	0	-800
Sum finansiering	-677 224	461 562	-252 545
Udekket / Udisponert	0	0	0

Budsjettskjema 2B - detaljert oversikt over investeringer. (Tall i tusen kroner)

Nr	Prosjektbeskrivelse	Oppr. Budsjett 2018	Oppr.budsjett 2017	Regnskap 2016
0100	Info teknologi	3 250	2 600	3 433
0102	Kirkelig Fellesråd	100	100	-
0103	Mindre invest.prosjekt	750	750	1 075
0105	Reserve for fullfinansiering av prosjekter etter anbudskonkurranse	5 000	5 000	-
0114	E.kap tilskudd KLP	3 200	3 000	2 632
0117	Verferdsteknologiprojekt	3 500	2 000	-
0118	IKT ny terminalserver plattform	-	850	-
0119	Digitaliseringsprosjektet	1 000	500	-
0121	eArkiv	500	-	-
0201	It-utstyr skoler	5 500	2 400	3 152
0203	Inventar Solberg tunet barnehage	-	-	78
0205	Planlegging barnehager	-	-	484
0213	Breivoll	2 500	-	-
0233	Follo Barne og ungdomskole, nybygg i Ski	-	12 000	-

Nr	Prosjektbeskrivelse	Oppr. Budsjett 2018	Oppr.budsjett 2017	Regnskap 2016
0238	Mobilt inventar - skoler	-	-	328
0239	Sjøskogen skole, utvidelse	-	-	582
0240	Åsgård skole, utvidelse	4 700	-	1 345
0241	Biblioteket Vinterbro Automatisering inn/utsjekk	-	-	343
0247	Rustad skole, inventar og IKT-utstyr	1 000	-	-
0248	Oppgradering og sikkerhetstiltak kinosal	3 000	4 000	-
0249	Trådløst nett og kabling på skolene	1 250	1 250	-
0250	Biblioteket Ås kulturhus, automatisk inn/utsjekk	-	500	-
0251	Ventilering og klimakontroll, kjeller kulturhus	-	400	-
0252	Oppgradering utearealer skoler og barnehager	1 000	1 000	-
0253	Solberg skole, inventar og IKT utstyr	9 000	-	26
0301	Demenssenteret, inventar	-	1 648	3 219
0307	Moer sykehjem 1 byggetrinn 2016-2021	13 619	10 000	908
0309	Carport Granheim	-	-	185
0316	IT utstyr HS	320	320	806
0319	Nye IP-DECT telefoner / sykehusanlegg - Moer	-	-	175
0320	Biler, HS	-	-	476
0323	Fastlegekontor på Moer, inventar og utstyr	-	1 000	-
0324	Utskiftning av senger på Moer	250	250	-
0326	Energibrønner Moer	5 000	-	-
0330	Oppgradering Moer sykehjem	850	-	-
0401	Minnelund	-	-	62
0402	Bjørnebekk rehabilitering 2016-2018	-	-	433
0500	Tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluftsliv	-	-	336
0502	Tiltaksplan trafiksikkerhet	-	2 070	-
0504	Oppgradering av offentlige arealer	-	-	505
0505	Hurtiglادepunkt for El-bil	400	400	-
0506	Rehabilitering kunstgressbane Ås	-	3 850	-
0507	Rehabilitering kunstgressbane Nordby	3 850	-	-
0508	Oppgradering veilysanlegg	2 000	2 000	2 019
0509	Standardheving parkeringsplasser og etablering av parkeringsautomater	-	-	208
0510	Tiltaksplan Lillebrand og Storebrand	5 000	1 000	-
0511	Tiltaksplan friluftsliv	4 850	3 200	-
0512	Oppgradering friidrettsbane	1 350	-	-
0600	Rustad skole, utvidelse	221 000	90 000	6 424
0618	Ljungbyveien, nye omsorgsboliger	4 000	3 700	2 570
0622	Alternative kontorlokaler	20 500	-	-
0623	FDV system	400	-	456

Nr	Prosjektbeskrivelse	Oppr.	Oppr.budsjett	Regnskap 2016
		Budsjett 2018	2017	
0624	Solfallsveien, nye omsorgsboliger	22 815	12 360	471
0626	Trafikksikkerhetstiltak Rustad	-	2 000	11
0658	Kjøp av eiendom	-	-	2 898
0659	Asfaltering Fålesloråsen	-	-	309
0662	Biler/Maskiner. Vei, idrett og natur	2 800	2 580	3 903
0669	Borggården Kulturhuset	-	-	3 712
0673	Solberg skole, utvidelse	72 000	140 000	39 525
0675	Demenssenteret, nybygg	-	5 334	79 432
0688	Sykkelprosjektet" Bygdebike" i Ås kommune	-	-	114
0689	Ny svømmehall	-	-	41
0690	Modulskole Ås stadion	5 325	40 000	2 948
0691	Ny barnehage Nordby	29 344	8 000	-
0692	Ny barnehage Dyster/Eldor	1 000	-	-
0700	Standardheving/Påkostning	6 750	7 000	2 193
0701	Bjørnebekk	-	-	804
0708	Tunveien 1 - Ventilasjonsaggregat	-	-	550
0749	Radontiltak	-	-	183
0750	Universell utforming	-	-	1 993
0752	Dyster/Eldor	-	-	18
0754	HMS Brannforebyggende	-	-	615
0765	Oppgradering uteområder skoler 2017-2020	-	-	41
0766	Utredning administrasjonslokaler	-	-	87
0767	HMS inneklime	-	-	407
0773	Videreutvikling av SD-anlegg	1 150	-	891
0775	Utskiftning renholdsmaskiner	-	-	249
0777	Åshallen - nytt tak og gulv	-	-	4 358
0778	Utvendig renovering - Ås og Nordby kirke	-	-	7 581
0779	Ombygging Myrveien 16, Ny lagerhall	-	-	24
0780	EPC	25 000	17 000	-
0781	Utvidelse Nordby kirkegård	-	-	610
0788	Skolehusveien 1-3, rehab	-	-	2 189
0793	Nordbyhallen, Takbelegg og fasade	-	-	2 135
0794	Skoleveien 4, kjøkken og terrasse	-	-	142
0795	Skolehusveien 1-7, oppgradering uteareal	-	-	846
0796	Hellinga 7 og 9, drenering	-	-	403
0797	Ombygging klasserom Nordbytun U-skole	-	-	3 692
0799	Påkostning Leieboliger	-	-	96
0800	Togrenda 1 VAR	-	-	787
0805	Hovedplan Vannforsyning	10 000	11 000	154
0806	Hovedplan Kloakksanering	9 000	10 000	-

Nr	Prosjektbeskrivelse	Oppr.	Oppr.budsjett	Regnskap 2016
		Budsjett 2018	2017	
0809	Mindre investeringsprosjekter VA	1 500	1 500	979
0811	Sentralholtet	-	-	1 594
0816	Nytt høydebasseng	8 000	5 000	191
0817	Biler/Maskiner, VAR	2 000	2 500	155
0819	Dysterlia VAR	-	-	13 403
0820	Nordbyveien VAR	-	-	1 501
0822	Skoleveien 3 - tilpassing nye arealer	-	-	50
0823	Nytt driftsstyringsanlegg	500	500	1
0824	Utskiftning vannmålere	1 500	1 000	-
0825	Oppgradering vann	-	5 000	-
0826	Oppgradering avløp	-	5 000	-
0828	Nordbyveien/Haugenveien VAR	-	-	334
0829	Askehaugveien VAR	-	-	642
0901	Kroer Kirke renovering	2 500	-	-
0994	Startlån/formidlingslån	30 000	30 000	22 423
0995	Finansiering investering (Mva)	117 401	-	-
0999	Lån	-	-	14 597
	SUM investeringer	677 224	461 562	252 539

Vedlegg 4 – Om utvidelsen av Åsgård

Utvidelse av Åsgård og disponering av ledige lokaler

Åsgård skole er i kommunestyrets vedtak av 21.6.2017, [k-sak 30/17](#), vedtatt bygd ut som en 4 - parallell skole med byggestart 2019 og ferdigstillelse til skolestart høsten 2021. Opprinnelig har prosjektet en ramme på 346 mill. kr. Etter nye beregninger er denne nedjustert til 305 mill. kr. Dette skyldes blant annet at den nyeste delen av skolen skal bestå (Skoleveien 7).

Ut fra skolekapasitet og befolkningsprognoser er det behov for en 3 - parallell skole fra 2021 og 4 parallell skole fra ca. 2027. Rådmannen har derfor vurdert to alternativer for utvidelse av Åsgård.

- a. Utbygging av Åsgård skole i etapper, først til 3 - parallell fra 2021 og deretter til 4 - parallell fra 2027.

Alle tall i mill.kr	Tidligere vedtatt ramme (4-parallell)	Ny kalkyle 2018	Prosjekt-ramme	Endring fra 4 parallell (ny kalkyle)
3-parallell i 2021	346	305	263	-42
Ekstra parallell i 27/28			60	
SUM to etapper			323	+18

- b. Utbygging av Åsgård skole som 4 - parallell skole fra 2021 i tråd med kommunestyrets vedtak. Ny kalkyle gir ny prosjektramme påløpende 305 mill. kr. Justert til 2018-priser blir prosjektrammen 312 mill.kr.

Analysen viser at utvidelse av skolen i to etapper gir en reduksjon i første byggetrinn med ferdigstillelse i 2021 på 42 mill. kr. Totalkostnaden for prosjektet øker imidlertid med 18,3 mill. kr ved å dele opp utbyggingen i to etapper. Samtidig gir det økte ulemper for elever og ansatte som følge av byggestøy og begrensninger i areal i byggeperioden under byggetrinn to fra ca. 2025 til 2027. Det gir derfor ingen besparelser å redusere Åsgård skole til en 3 – parallell, dersom den kort tid etter ferdigstillelse må utvides til en 4-parallell skole.

Rådmannen har derfor innarbeidet Åsgård skole som en 4-parallell skole i tråd med kommunestyrets vedtak. Kostnadsrammen er redusert til 305 mill. kr i tråd med ny beregninger. Det er innarbeidet 2,5 mill. kr i økte FDV kostnader i driftsbudsjettet som følge av utvidelse av Åsgård skole fra 2021 (halvårseffekt). Helårseffekt på ca. 5 mill. kr kommer i 2022.

Fra og med 2021 vil kommunen ha overkapasitet på skolelokaler som følge av at modulskolene frigjøres og at nye Åsgård skole får overkapasitet. Rådmannen foreslår derfor at disse lokalene disponeres til tjenester som i dag leier lokaler i Ås sentrum. Overkapasiteten på Åsgård benyttes da som lokaler for andre kommunale tjenester. Skolen planlegges og bygges som en ordinær 4-parallell skole, men det legges inn nødvendige tilpassinger som gjør at ledige arealer kan fungere som lokaler for andre kommunale tjenester. Det bygges blant annet en

egen inngang for de andre kommunale tjenestene som er skjermet fra skolegården. Leieavtaler for kommunale tjenester i Ås sentrum, Moerveien 2 og Moerveien 10, utløper ved utgangen av 2020. Rådmannen har i sitt budsjettforslag tatt ut leiekostnader på leie av lokaler i sentrum tilsvarende på 2,3 mill. kr i 2021 (halvårseffekt) og helårseffekt i 2022 på 4,6 mill. kr. Det betyr at eksisterende leieavtaler ikke fornyes. På den måten finner rådmannen at det er økonomisk bærekraftig å gjennomføre investeringen på Åsgård skole. De økte FDV kostnadene knyttet til utvidelse av Åsgård dekkes med reduserte leiekostnader i Ås sentrum.

I 2021 vil rådmannen anbefale at planlegging av et kommunalt bygg for samlokalisering av tjenester starter opp igjen, jf. K-sak 20/17 samlokalisering kommunale tjenester i Ås sentrum. Dette bygget bør stå ferdig i 2026-2027. Da er det behov for å disponere hele Åsgård som skole. Videre har modulskolen stått i 10 år som er forventet levetid for bygget, og den bør da tas ned.

Dersom kommunestyret vedtar en annen disponering av den ledige skolekapasiteten fra 2021, må det innarbeides kostnader på leie av lokaler for tjenester som i dag leier lokaler i Ås sentrum.

Rådmannen har ikke planlagt i detalj hvordan alle lokaler skal disponeres. Rådmannen har imidlertid beregnet at det samlede arealbehovet er tilstrekkelig til å kunne avslutte alle leieavtaler i Ås sentrum fra 2021. Dersom kommunestyret vedtar rådmannens forslag vil det bli igangsatt en bred prosess hvor tillitsvalgte involveres for å finne en god løsning på hvordan arealene totalt sett skal utnyttes på en best mulig måte. Større tilpassinger i bygget må påregnes for effektiv drift. Dette er ikke kostandsberegnet.

Vedlegg 5 – Utviklingen i totale årsverk for 2018

OVERSIKT OVER TOTALE ÅRSVERK

Oversikten inkluderer helårseffekt av nye stillinger, omgjøringer og reduksjoner.

OMRÅDE	STILLINGER DRIFT 2017	STILLINGER DRIFT 2018	STILLINGER INVESTERING 2017	STILLINGER INVESTERING 2018
Sentraladministrasjonen	66,9	66,5	2	3
Oppvekst og kultur*	513,7	517,0		
Helse og sosial**	467,8	473,3		1
Teknikk og miljø	113,8	114,8	7,9	7,9
Totalt***	1162,1	1171,6	9,9	11,9

*I årsverkslisten ligger antall lærere planlagt fra 1.1.2018. Det er lagt inn 2,267 mill. kroner i potten for elevtallsvekst, som skal dekke økning i antall lærere for høsten 2017.

**Inkl. i årsverkene for 2017 og 2018 er også prosjektstillinger finansiert av øremerkede tilskudd. (føres på egne prosjekter). Tidligere år har ikke disse årsverkene vært inkludert i denne tabellen. Det utgjør ca. 11,5 årsverk.

***Reduksjoner i stillinger som følge av Rådmannens forslag til kutt er innarbeidet i tabellen. Da disse reduksjonene ikke er spesifisert nedenfor er ikke endringen i årsverk nedenfor identisk med endringen i oversikt over totale årsverk.

Nye stillinger

Ansvar	Stillinger	Stillingsstørrelse	Finansiering
2060	0,5 årsverk forvaltningen lovkrav	50 %	350 000 kr tilføres rammen i 2018 til forvaltningen nye lovkrav innen barnehage- og skoleområdet
2511	1 årsverk spesialpedagogiske tiltak	100 %	700 000 kr tilføres rammen i 2018 til PPS
22*	U-skolene har økt lærere grunnet flere elever	250 %	Finansieres av skolemodellen
3483	4,5 årsverk BPA	450 %	3,244 mill. kr overføres fra kjøp av plasser til lønn. Tjenestene leveres internt, ref K-sak 4/17.
3610	0,5 årsverk Vaskeri	50 %	274 000 tilføres rammen. 0,5 nye årsverk som følge av åpning av demens K-sak 23/15.

Omgjøring av stillinger

Fra ansvar	Til ansvar	Stillinger
2390		4 årsverk Tunveien stengt avdeling ligger i oversikten men planlegges åpen høsteffekt.
2320		4 årsverk Frydenhaug holdes vakant grunnet stengt avdeling.
3010	3341	Intern overføring 0,5 årsverk (seniorkontakt)

Reduksjon av stillinger

Rådmannen har foreslått kutt som kan innebære reduksjon i stillinger. Reduksjon i stillinger er innarbeidet i tabellen *oversikt over totale årsverk* der konkrete reduksjoner i stillinger er foreslått, jf. forslag til kutt på tjenestene som omtales i kapittel 5. Reduksjon i stillinger er ikke spesifisert nærmere i dette vedlegget.

Vedlegg 6 – Interkommunalt samarbeid i Follo, oversikt over diverse organer

ORGANISASJONSFORM/ ORGANER	DELTAKENDE KOMMUNER	VERTS- KOMMUNE
Regionråd:		
Follorådet	Enebakk, Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Vestby, Ås og Akershus fylkeskommune	Roterer hvert år. 2018: Vestby
Aksjeselskaper:		
Follo Futura AS	Enebakk, Frogn, Oppegård, Ski, Vestby, Ås	Ås
Alarmsentral Brann Øst As	Moss, Rygge, Råde, Våler og Vestby. Fredrikstad, Sarpsborg, Halden, Marker, Aremark, Eidsberg, Rakkestad, Skiptvet, Spydeberg, Askim, Trøgstad, Ski, Enebakk, Oppegård, Ås og Frogn	Moss
Interkommunale selskaper:		
Follo Barnevernvakt IKS	Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Vestby, Ås	Ski
Follo barne- og ungdomsskole	Enebakk, Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Vestby, Ås	Ski
Follo distriktsrevisjon IKS	Enebakk, Ski, Ås, Nesodden	Ski
Follo Legevakt IKS	Enebakk, Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Ås	Ski
Follo lokalmedisinske senter IKS	Nesodden, Enebakk, Ski, Oppegård, Frogn, Ås	Ski
Follo Ren	Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Ås	Ås
Follo Kvalifiseringssenter IKS	Frogn, Ski, Vestby	Ski
Krise- og incestsenteret i Follo IKS	Enebakk, Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Vestby, Ås	Ås
Follo Brannvesen IKS	Enebakk, Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Ås	Ski
Nordre Follo Renseanlegg IKS	Oppegård, Ski, Ås	Ås
Søndre Follo Renseanlegg IKS	Vestby, Ås	Vestby
Kommunelovens § 27-organer:		
Follo Omsorgsboliger	Enebakk, Ski, Vestby	Ski
Follo økonomiske rådgivningstjeneste	Oppegård, Ski, Vestby	Ski
Follo Interkommunale kontrollutvalgssekretariat (FIKS)	Enebakk, Frogn, Oppegård, Ski, Vestby, Ås, Nesodden	Ås
Kemneren i Follo	Enebakk, Frogn, Oppegård, Ski, Vestby, Ås	Oppegård
Samarbeidsavtale:		
Follo landbrukskontor	Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Vestby, Ås	Ås
Felles innkjøpskontor (FIK)	Frogn, Nesodden, Vestby, Ås	Vestby
Tolketjenesten i Follo (TiF)	Enebakk, Frogn, Oppegård, Ski, Vestby og Ås	Ski
Felles opplæringstilbud innen ulike områder (Kompetansehjulet i Follo)	Enebakk, Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Vestby, Ås	Ås
Fagrådet for vann- og avløpsteknisk samarbeid i indre Oslofjord	Hurum, Røyken, Asker, Bærum, Oslo, Oppegård, Ski, Ås, Nesodden, Frogn og Vestby	Oslo ivaretar det daglige arbeid
IKT-Follo	Ski, Ås, Vestby, Frogn, Nesodden og Oppegård	Ski
Stiftelse:		
Follo Museum	Enebakk, Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Vestby, Ås	Frogn

Vedlegg 7 – Kontroll og tilsyn

Budsjett for Kontroll og tilsyn

Ås KU-21/17

Budsjett kontroll og tilsyn 2018

Sekretariatets innstilling:

1. Ås kommunes utgifter til kontroll og tilsyn 2018 foreslås budsjettert til **kr. 1 772 000**
2. Saken oversendes Ås kommune og skal inngå i kommunens budsjett for 2018.

Ås kontrollutvalgs behandling 12.09.2017:

Votering:

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Ås kontrollutvalgs vedtak 12.09.2017:

1. Ås kommunes utgifter til kontroll og tilsyn 2018 foreslås budsjettert til 1 772 000 kr
2. Saken oversendes Ås kommune og skal inngå i kommunens budsjett for 2018.

Saksutskrift

Budsjett 2018

Saksbehandler	Jan T. Løkken	Arkivsak-dok.	17/00164-1
Saksgang		Møtedato	Saknr
1 Styret i FIKS		15.06.2017	15/17

Styret i FIKS behandling 15.06.2017:

Votering:

Innstillingen ble enstemmig vedtatt

Styret i FIKS vedtak 15.06.2017:

1. Styret vedtar følgende driftsbudsjett for FIKS for 2018:

Lønnsutgifter	kr 1 420 000
Godtgjørelse til styret	kr 45 000
Øvrige driftsutgifter	kr 298 000
Sum	kr 1 870 000
Refusjon fra kommunene	kr 1 870 000
Resultat	kr 0

2. Driftsutgiftene refunderes av deltakerkommunene med følgende fordeling (budsjettet for 2017 i parentes):

	2017	2018
Enebakk	(kr 202 000)	kr 205 000
Frogn	(kr 234 000)	kr 239 000
Nesodden	(kr 253 000)	kr 260000
Oppegård	(kr 307 000)	kr 314000
Ski	(kr 330 000)	kr 339000
Vestby	(kr 241 000)	kr 249 000
Ås	(kr 256 000)	kr 264 000

3. Styret slutter seg til forslaget til økonomiplan 2018 – 2021.

Saksutskriften bekreftes

Ås, 15.august 2017

Jan T. Løkken/s./

Kontrollsjef/Sekretariatsleder

Saksfremlegg

Sekretariatets innstilling:

1. Styret vedtar følgende driftsbudsjett for FIKS for 2018:

Lønnsutgifter	kr 1 420 000
Godtgjørelse til styret	kr 45 000
Øvrige driftsutgifter	kr 298 000
Sum	kr 1 870 000
Refusjon fra kommunene	kr 1 870 000
Resultat	kr 0

2. Driftsutgiftene refunderes av deltakerkommunene med følgende fordeling (budsjettet for 2017 i parentes):

	2017	2018
Enebakk	(kr 202 000)	kr 205 000
Frogn	(kr 234 000)	kr 239 000
Nesodden	(kr 253 000)	kr 260000
Oppegård	(kr 307 000)	kr 314000
Ski	(kr 330 000)	kr 339000
Vestby	(kr 241 000)	kr 249 000
Ås	(kr 256 000)	kr 264 000

3. Styret slutter seg til forslaget til økonomiplan 2018 – 2021.

SAKSUTREDNING:

Budsjettet er en videreføring av aktivitetene på 2017-nivå. Budsjettet for lønn økes i tråd med Follorådets anbefaling med utgangspunkt i antatt lønn pr 1.7.17 med en reserve på litt over 3% for å dekke lønnsoppgjøret 2018. Feriepenger og pensjon er økt tilsvarende.

Godtgjørelsen til styret skal tilsvare vertskommunens satser og vårt forslag bygger på en sats på kr 1150,- pr. møte. Styrets leder får dobbelt godtgjøring. Kjøp av varer og tjenester er justert ut fra erfaringer, men basert på 2017-priser. Alle innkallinger til kontrollutvalgene og styret legges nå kun ut på våre internettsider og utvalgsmedlemmene kan laste ned innkallingene derfra. Dette har medført en betydelig reduksjon av portoutgiftene i de siste par årene. Brevpost benyttes fortsatt ved enkelte store dokumenter, uoff-saker og noen ganger ved innkalling av vara. Delt skriver og kopimaskin med kommunen og mindre kopiering har også redusert utgiftene.

Kompetanseutviklingstiltak gjelder primært faglig forum og utgiftene vil variere noe avhengig av programmet. Budsjettposten tar ikke høyde for dyre og etterspurte foredragsholdere. Posten kurs og opplæring for de ansatte holdes uforandret. Med ny medarbeider vil behovet for denne posten trolig øke, men fjorårets regnskap viste et betydelig mindreforbruk. Basisen for husleieberegningen ble, pga flytting til mindre kontorer, avtalt justert til kr 100 000 for 2016. Serviceavtalen med Ås kommune(lønn og regnskapsføring, arkiv, IKT og noe rådgivning) justeres i tråd med prisstigningen.

Budsjettet er som helhet snaut og det er lite å gå på innen den enkelte post.

Utgiftene til driftsbudsjettet refunderes av medlemskommunene. 50 % av driftsbudsjettet fordeles likt mellom kommunene og 50 % i forhold til folketallet. I fordelingen for 2018 har vi lagt folketallet i kommunene pr 1.1. 17 til grunn.

Forslaget til økonomiplan 2018 – 2021 baseres på en årlig prisvekst på 3 %.

Budsjettforslaget innebærer at refusjonene fra kommunene økes med 2,6% sammenlignet med 2017.

Ås, 01.06.2017

Jan T. Løkken/s./

sekretær

Vedlegg:

1. Detaljert budsjett for 2018
2. Budsjett 2018 og økonomiplan 2018 – 2021
3. Follorådets mal for forventningsbrev 2018

Budsjett Follo distriksrevisjon:

RAMMEBUDSJETT 2018 - Styremøte 23.08.2017 FOLLO DISTRIKTSREVISJON IKS

	Budsjett 2018	Budsjett 2017	Budsjett 2016	Budsjett 2015
Beregnete lønnsutgifter	5 607 000	5 482 000	6 557 000	8 151 000
Refusjoner/kompensasjoner mv	-130 000	-130 000	-590 000	-847 000
V/kehjelp	-	-	-	200 000
Beregnete øvrige driftsutgifter	1 210 500	1 211 000	1 238 000	1 354 000
Beregnet budsjett 2018	6 687 500	6 563 000	7 205 000	8 858 000

Beregning av deltakerkommunenes andel:

Totalt budsjett 2018 - 2017 - 2016 - 2015	6 687 500	6 563 000	7 205 000	8 858 000
Bruk av disposisjonsfond	-50 000	-50 000	-43 000	-251 000
Finansinntekter	-20 000	-77 000	-80 000	-80 000
Honorarinntekter fra andre selskaper mv	-900 000	-900 000	-900 000	-990 000
Til fordeling	5 717 500	5 536 000	6 182 000	7 537 000

Fordeling:	Innbyggertall			Til fordeling kommunene			Andel
	01.01.2017	01.01.2016	01.01.2015	Budsjett 2018	Budsjett 2017	Budsjett 2016	
Ski kommune	30 698	30 261	29 775	2 200 000	2 128 000	2 068 000	38,5 %
Oppegård kommune	10 927	10 870	10 760	783 000	784 000	505 000	13,7 %
Enebakk kommune	19 288	18 992	18 503	1 382 300	1 335 000	301 000	24,2 %
Frogn kommune	18 869	18 623	18 372	1 352 200	1 309 000	1 276 000	23,7 %
Ås kommune	79 782	78 746	77 410	5 717 500	5 536 000	6 182 000	100,0 %
Nesodden kommune						47 300	24,2 %
Sum						43 200	23,7 %
						181 500	100,0 %

Ski, 23. august 2017

Steinar Neby
revisjonsjef

Vedlegg 8 – Kommunale avgifter, gebyrer og gebyrregulativ

Tabellen gir en samlet oversikt over avgiftene og inntektene på de respektive tjenester sammenlignet med foregående år:

Vedlegg 8 A: Kommunale avgifter og gebyrer

OPPVEKST- OG KULTUR	Sats 2017	Sats 2018	% Endring- der det forekommer
Barnehagene			
Foreldrebetaling maksimalpris	2730	2910	6,6 %
Moderasjonsordninger*			
Inntekt under 533 500 behandles etter forskrift om foreldrebetaling §3 -satsen skal maksimalt utgjøre 6 % av husholdningens samlede personinntekt og skattepliktig kapitalinntekt	0	maksimalt 6 % av inntekt	
Fra 1. august 2018 blir det gitt fritak i foreldrebetalingen i barnehage for 20 timer per uke til alle tre-, fire- og femåringer i husholdninger med skattepliktig kapital- og personinntekt på under 462 000 kroner per år, jf. forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 § 3.			
Kostpenger	400	400	0,0 %
Tilskuddssats drift - private barnehager pr heltidsbarn under tre år	192 029	195 071	1,6 %
Tilskuddssats drift - private barnehager pr heltidsbarn over tre år	91 681	92 448	0,8 %
Tilskuddssats kapitaltilskudd pr barn – byggeår tom 2007	8 600		0,0 %
Tilskuddssats kapitaltilskudd pr barn – byggeår 2008-2010	14 400		0,0 %
Tilskuddssats kapitaltilskudd pr barn – byggeår 2011-2013	16 800		0,0 %
Tilskuddssats kapitaltilskudd pr barn – byggeår 2014 -2017	20 900		0,0 %
Tilskuddssats til familiebarnehager - nasjonal sats inkl. kapitaltilskudd barn under tre år	162 400	169 200	4,2 %
Tilskuddssats til familiebarnehager - nasjonal sats inkl. kapitaltilskudd barn over tre år	126 600	132 000	4,3 %
Skolefritidsordningen			
Deltidsplass (til og med 10 timer per uke) inkl kost	2 009	2 060	2,5 %
Heltplass (mer enn 10 timer) inkl kost	2 970	3 045	2,5 %
Enkelt dag når skolen er stengt	470	482	2,5 %
Enkelt dag når skolen er åpen	260	267	2,5 %
Inntekt under 260 000 (hel/deltidsplass)	1525/ 850	1565 /870	2,5 %
Inntekt under 261 000 - 450 000 (hel/deltidsplass)	2288/ 1275	2345 /1305	2,5 %
*Kommunestyret har vedtatt graderte satser basert på ulike intervaller etter husholdningens samlede personinntekt. Rådmannen foreslår at fra 1.8.2018 endres denne modellen, og at kommunen tar i bruk 6% av faktisk husholdningens personinntekt når det skal beregnes ut moderasjonssats. Det betyr at foreldrebetalingen på første barn skal være 6% av faktisk total inntekt i familien. Kommunes fagsystem IST legger opp til dette. Endringen er gjeldende fra 1.8.2018.			
Kulturskolen			
Elevkontingent gruppetilbud pr år	3 650	3 741	2,5 %
Individuell opplæring - instrumentalopplæring pr år	4 400	4 510	2,5 %
Musikal (sang + dans)	5 475	5 612	2,5 %
Kurs	760	779	2,5 %
Kulturhuset inkl. Ås eldresenter og Åsgård (festsal)			
Store sal	2 419	2 500	3,3 %
Store salong	923	1 000	8,3 %
Lille salong	590	600	1,7 %
Lille sal	925	1 000	8,1 %
Lille sal og salong	1 500	1 500	0,0 %
Seniorsenteret	1 085	1 900	75,1 %
Festsalen Åsgård	5 280	4 000	-24,2 %
Rigging/pynting av lokalet (pr dag ekstra)	515	530	3,0 %
Kinobilletter voksen	100	110	10,0 %
Kinobilletter barn	90	100	11,1 %

HELSE- OG SOSIAL	Sats 2017	Sats 2018	% Endring- der det forekommer
Pleie- og omsorg og miljøarbeidertjenesten			
Egenbetaling hjemme-, miljøarbeider- og vaktmestertjenesten			
Inntekt inntil 2G:			
Fra 2G til 3G	53-195	56-205	5,0 %
Fra 3G til 4G	254-1155	267-1212	5,0 %
Fra 4G til 5G	315-1517	331-1593	5,0 %
Fra 5G til 6G	443-3161	465-3320	5,0 %
Over 6 G	564-3827	592-4018	5,0 %
Hjelp til handling	50	50	0,0 %
Korttidsopphold pr. døgn	Faste satser følger statsbud.	Faste satser følger statsbud.	
Dagopphold pr. dag, uten transport, Aktivitetssenteret Moer	126	129	2,4 %
Dagopphold pr. dag, med transport, Aktivitetssenteret Moer	163	167	2,5 %
Egenbetaling døgnopphold	53-195	56-205	5,0 %
	254-1155	267-1212	5,0 %
	315-1517	331-1593	5,0 %
	443-3161	465-3320	5,0 %
	564-3827	592-4018	5,0 %
Døgnpris for sykehjemsplass			
Middag - 2 retters liten porsjon – servert kald	58	58	0,0 %
Middag - 2 retters liten porsjon – servert varm (fjernes fra 1.1.2018)	70	-	
Middag - 2 retters stor porsjon – servert kald	69	70	1,4 %
Middag - 2 retters stor porsjon – servert varm (fjernes fra 1.1.2018)	82	-	
Egenbetaling trygghetsalarm kommunal	3948	4065	3,0 %
GSM (ny fra 01.01.2014)	4309	4440	3,0 %
privat	3332	3500	5,0 %
Egenbetaling for bruk av bil	3 150	3084	-2,1 %
	(kr. 260 pr. mnd)	(kr. 257 pr. mnd)	-1,2 %
Frisklivssentralen			
Kurs- og aktivitetstilbud	250	250	0 %
Fretidstiltak for funksjonshemmede			
Semesteravgift - varmtvannsbading	1 000	1025	2,5 %
TEKNI SK	Sats 2017	Sats 2018	% Endring- der det forekommer
Åshallen og Nordbyhallen			
Timesats, trening voksne (fl.tall over 20 år)	205	210	2,4 %
Kamper/arr. utenbygds	730	750	2,7 %
Kamper/arrangementer barn innenbygds	0	0	0,0 %
Kamper/arrangementer voksne innenbygds	270	280	3,7 %
Nordbytun svømmehall		0	
Enkeltbillett voksne	65	70	7,7 %
10 klippekort voksne	490	500	2,0 %
Barn under 16 år (barn/trygd pr.time)	40	40	0,0 %
Halvårskort (personlige)voksne	850	880	3,5 %
Halvårskort (personlige) barn	490	490	0,0 %
Halvårskort fam. (2 voksne og 2 barn)	1750	1800	2,9 %
10 klippekort, barn	230	230	0,0 %
Utleie			
Timesats, trening barn og ungdom innenbygds tom 19 år	0	0	
Timesats, trening voksne innenbygds (fl.tall over 20 år)	205	210	2,4 %
Timesats trening utenbygds	270	280	3,7 %
Timesats Stevner arrangementer barn og ungdom innenbygds tom 19 år	0	0	0,0 %
Stevner/arrangementer innenbygds	270	280	3,7 %
Stevner/arrangementer utenbygds	730	750	2,7 %

TEKNI SK		Sats 2017	Sats 2018	% Endring- der det forekommer	
Ås svømmehall					
Enkeltbillett voksne		65	70	7,7 %	
10 klippekort voksne		490	500	2,0 %	
Barn under 16 år (barn/trygd pr.time)		40	40	0,0 %	
Halvårskort (personlige)voksne		850	880	3,5 %	
Halvårskort (personlige) barn		490	490	0,0 %	
Halvårskort fam. (2 voksne og 2 barn)		1750	1800	2,9 %	
10 klippekort, barn		230	230	0,0 %	
Utleie					
Timesats, trening barn og ungdom innenbygds tom 19 år		0	0	0,0 %	
Timesats, trening voksne innenbygds (fl.tall over 20 år)		205	210	2,4 %	
Timesats trening utenbygds		270	280	3,7 %	
Timesats Stevner arrangementer barn og ungdom innenbygds tom 19 år		0	0	0,0 %	
Stevner/arrangementer innenbygds		270	280	3,7 %	
Stevner/arrangementer utenbygds		730	750	2,7 %	
Kommunale leiegårder					
Husleieinntekter og husleie omsorgsboliger			Årlig indeksregulering ca. 2,0 % gjennomføres i 2018. Ses konkret hen til den enkelte leieavtale	2,00 %	
Bygnings- og Oppmålingsvesenet					
Oppmålingsgebyr				Økes med 5 %	
Gebyr byggesak				Reduseres med 5 %	
Reguleringsgebyr				Reduseres med 5 %	
Vann, avløp og renovasjon (eks mva)		Sats 2017 eks mva	Sats 2017 inkl. mva	Sats 2018 inkl. mva	% Endring
Vann					
Basert på 120 nye abonnenter					
Årsavgift, vann, pr m ³ , variabel del		10,97	13,71	13,71	0 %
Bolig på 150m ² bruksareal (inkl. fastabonnementspris); forbruk 150m ³ /år		2145	2681,25	2681,25	0 %
Fast abonnementspris		500	625	625	0 %
Tilkoblingsgebyrer vann, pr m ² , lav sats		100	125	125	0 %
snitt 180 m ² lav sats		18000	22500	22500	0 %
Tilkoblingsgebyrer vann, pr m ² , høy sats		200	250	250	0 %
snitt 180 m ² høy sats		3600	4500	4500	0 %
Avløp					
Basert på 120 nye abonnenter					
Årlig kloakkavgift pr. m ³ , variabel del		18,47	23,09	23,09	0 %
Bolig på 150m ² bruksareal (inkl. fastabonnementspris); forbruk 150m ³ /år		3520	4400	4400	0 %
Abonnementspris		750	937,5	937,5	0 %
Tilknytningsavgifter kloakk, lav sats		110	138,5	138,5	0 %
snitt 180 m ² bruksareal		19800	24750	24750	0 %
Tilknytningsavgifter kloakk, høy sats		220	275	275	0 %
snitt 180 m ² bruksareal		39600	49500	49500	0 %
Kontrollgebyr avlesning vannmålere		1000	1125	1125	0 %
Eiendommer med slamavskiller og tilknyttet WC; tømning 1ggr/2.år		1727 kr/år	2158,75	2158,75	0 %
Eiendommer med slamavskiller uten tilknyttet WC ; tømning 1ggr/4.år		925 kr/år	1156,25	1156,25	0 %
Eiendommer med minirensanlegg; tømning 1ggr/år		3454 kr/år	4317,5	4317,5	0 %
Eiendommer med tette tanker, 4m ³ ; tømning 1ggr/år		3454 kr/år	4317,5	4317,5	0 %

TEKNI SK		Sats 2017	Sats 2018	% Endring- der det forekommer	
Eiendommer med slamavskiller/tett tank med våtvolum over 4m ³	300 kr påbegynt m ³	375	375	0 %	
Eiendommer med fellesanlegg					
Saksbehandlingsgebyr utslippstillatelser		3125	3125	0 %	
Tilsynsgebyr spredt avløpsanlegg		2500	2500	0 %	
Renovasjon					
Renovasjonsavgift	2016	2520	2520	0 %	
Hytterenasjon	1008	1260	1260	0 %	
Feiervesen					
Feie- og tilsynsgebyr	420	525	550,2	4,8 %	
	(210+210)		(220 +220)		
Samferdsel					
Saksbehandlingsgebyr gravesøknad vei	2 600		2850		
Foringelsesgebyr pr kvm asfaltert trafikkareal	100 kr/kvm		100 kr/kvm		
Foringelsesgebyr pr kvm ikke-asfaltert trafikkareal	50 kr/kvm		50 kr/kvm		
SENTRALADMINISTRASJONEN		Sats 2017 eks mva	Sats 2017 inkl mva	Sats 2018	% Endring
Meglerpakke		1 318	1 648	1 690	2,6 %
Eiendomsinformasjon		153	191	196	2,6 %
Bygningsdata		134	168	172	2,6 %
Grunnkart		202	253	259	2,6 %
Ledningskart		134	168	172	2,6 %
Målebrev		253	316	324	2,6 %
Godkjente bygningstegninger		305	381	391	2,6 %
Midlertidig brukstillatelse og ferdigattest		279	349	358	2,6 %
Seksjoneringstillatelse		180	225	231	2,6 %
Naboliste		126	158	162	2,6 %
Gjeldende regulering m/ bestemmelser		253	316	324	2,6 %
Gjeldende kommuneplan		134	168	172	2,6 %
Ortofoto		126	158	162	2,6 %
Skråfoto/flyfoto		458	573	587	2,6 %
Tilknytning til offentlig vann og avløp		49	61	63	2,6 %
Adkomst til eiendommen		81	101	104	2,6 %
Kommunale avgifter og gebyrer		130	163	167	2,6 %
Legalpant		49	61	63	2,6 %
Fakturagebyr		51	64	65	2,6 %
Vigselsgebyr utenfor kontortid og/eller utenfor kommunens lokaler				1000	
Leie av lokale for vigsel av utenbygdspar				1000	

Vedlegg 8 B: Gebyrregulativ etter matrikkeloven for Ås kommune for året 2018

Vedtatt av Ås kommunestyre

Gjelder fra 01.01.18

Gebyrer for arbeider etter lov om eiendomsregistrering av 17.06.05 (matrikkeloven) - Lovens § 32, forskriftens § 16 og lov om eierseksjoner § 15 fastsettes som følger:

A - Generelle bestemmelser

A.1 Betalingsplikt

Den som får utført tjenester etter dette regulativet, skal betale gebyr etter satser og retningslinjer som fremgår av regulativet. Gebyrkravet rettes mot rekvirent hvis ikke annet er skriftlig avtalt.

Saksgebyrer etter matrikkeloven skal betales selv om saken ikke blir fullført, men etter en redusert gebyrsats. Se pkt B.5

Dersom rekvirent av forskjellige årsaker har betalt for mye i gebyr, skal kommunen så snart forholdet er klarlagt, tilbakebetale for mye betalt gebyr. Det kan ikke kreves rentetillegg for for mye betalt gebyr.

A.2 Hvilket regulativ som skal brukes

Gebyrene for arbeider etter matrikkeloven skal beregnes etter det regulativet som gjelder den dato kommunen mottar en fullstendig rekvisisjon.

A.3 Betalingstidspunkt

Matrikkelforskriften § 16 Gebyr for arbeid etter matrikkeloven, 5. ledd sier: *Kommunen kan kreve gebyr innbetalt forskuddsvis. Dersom kommunen oversitter fristen for oppmålingsforretning eller matrikkelføring, skal gebyret avkortes etter reglene i §§ 18 og 19. Avkortningen gjelder ikke gebyr for utstedt matrikkelbrev, jf. fjerde ledd. Dersom kommunen krever forskuddsbetaling, skal avkortet gebyr tilbakebetales så snart fristene er oversittet*

A.4 Urimelig gebyr

Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan administrasjonssjefen eller den han/hun har gitt fullmakt, av eget tiltak fastsette et passende gebyr.

Fullmaktshaver kan under samme forutsetninger og med bakgrunn i grunnlagt søknad fra den som har fått krav om betaling av gebyr, fastsette et redusert gebyr.

Det gjøres i denne sammenheng oppmerksom på at det i betalingsprinsippet er ment at noen saker i en viss grad skal subsidiere andre saker.

A.5 Fritak for gebyr

Når særlige grunner tilsier det, kan administrasjonen etter rimelighetshensyn helt eller delvis gi fritak for betaling av gebyret i en konkret sak.

“Særlige grunner” kan være f.eks være at rekvirenten er en humanitær eller spesielt samfunnsnyttig organisasjon.

A.6 Klage

Enkeltvedtak etter dette regulativet kan påklages. Fylkesmannen er klageinstans. Klage på gebyrfastsettelse eller søknad om helt eller delvis fritak for å betale gebyr, medfører ikke utsettelse av betalingsfrist.

Det er ikke adgang til å klage på kommunestyrets vedtak om gebyrregulativ. Ved klage skal forvaltningslovens regelverk følges. Klagefristen er 3 uker. Jf. Matrikkellovens § 46.

A.7 Avbrutt arbeid

Når en rekvirent forårsaker at kommunens arbeid må avbrytes eller avsluttes før det er fullført, skal det betales en andel av tilhørende gebyr tilsvarende det arbeidet kommunen har eller må utføre. Se pkt B.5

A.8 Endring av regulativet eller gebyrsatsene

Konkrete endringer av gebyrregulativet vedtas av kommunestyret, som vurderer disse i forhold til selvkostprinsippet, normalt i forbindelse med kommunestyrets behandling av økonomiplan og budsjett for kommende år.

Årlige oppjusteringer av regulativsatsene skal følge Statens Kartverks indekstall for kart og oppmålingsarbeider og justeres pr.1. januar hvert år. Slik justering trenger ikke politisk behandling. (Indekstall for 1.januar år 2010 er 411,5)

A.9 Gebyr til statlige etater

Der kommunen skal kreve inn gebyrer til statlige etater som f.eks tinglysingsgebyr og dokumentavgift for saker etter dette regulativet, skal utskrivning og innkreving av statlige og kommunale gebyrer skje samordnet.

Kostnader som kommunen påføres i forbindelse med innhenting av relevante opplysninger i forbindelse med oppmålingsforretning, viderefaktureres til rekvirenten.

A.10 Timepris

Timekostnadene skal dekke både de direkte og de indirekte kostnadene. Satsene skal således dekke: brutto lønnskostnader, forbruksmateriell, reisekostnader + forholdsvis del av utstys- og inventarkostnader, kontorutgifter, renhold, lys, varme og husleie, opplærings-, utviklings-, fraværs- og administrasjonskostnader + andel av sentraladministrasjonens kostnader som vedkommer aktuell(e) arbeidstaker(e) og aktuelt arbeid.

Timeprisen settes til kr 1 210,-.

A.11 Merkemateriell og transport

Slike kostnader er innbakt i de øvrige satsene og skal ikke faktureres spesielt.

A.12 Unntak fra tidsfrister (Vintertid)

Gjennomføring av oppmålingsforretning har en tidsfrist på 16 uker etter matrikkelforskriften §18. første ledd. Denne tidsfristen løper ikke i perioden 1. desember til 1. april.

Hensikten med denne regelen er å utsette fristen for gjennomføring av oppmålingsforretning i en periode på vinteren da snø og tele gjør det vanskelig eller umulig å utføre oppmålingsarbeid.

B - Gebyrer

B.1 Oppretting av grunneiendom og festegrunn

areal fra 0 – 1000 m ²	kr	29 660,-
areal fra 1001 – 2000 m ²	kr	36 505,-
areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da.	kr	2 284,-
oppretting av punktfeste, med markarbeid	kr	29 660,-
oppretting av punktfeste, uten markarbeid	kr	19 527,-

For samtidig fradeling av tilgrensende eiendommer reduseres gebyret med 20% fra og med tomt 3 til og med tomt 9. Deretter reduseres gebyret med 35 % pr tomt.

B.2 Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn

Per ny registrering i matrikkelen kr 6 844,-

B.3 Behandling av seksjoneringsøknad etter lov om eierseksjoner

Grunnbeløp:	kr	10 000,-
Tillegg per seksjon:	kr	500,-

B.4 Oppmåling av uteareal på eierseksjon, uten markarbeid og merking

Areal 0 – 100 m ² :	kr	8 480,-
Areal 101– 500 m ² :	kr	13 020,-
Areal over 500 m ² :	kr	17 790,-

Ved markarbeid og merking tilleggsfaktureres det etter medgått tid, jf. A10.

B.5 Oppretting av anleggseiendom

Gebyr som for oppretting av grunneiendom (B.1)

B.6 Registrering av jordsameie

Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid.
Minstepris kr 4 346,-

B.7 Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning

Gebyr pr. matrikkelenhet kr 6 844,-

I tillegg kommer gebyr for å utføre oppmålingsforretning som pkt B.1

B.8 Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering

Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises, ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold eller av andre grunner ikke kan fullføres, settes slik i forhold til ordinært gebyr:

Ferdig innkalt forretning:	50 %.
Ferdig avholdt forretning:	75 %
Ferdig matrikkelbrev:	100 %

B.9 Når deler av arbeidet overlates til andre

Der det etter avtale ikke er kommunen som utfører alt arbeidet, settes gebyrsatsene slik i forhold til ordinært gebyr:

Fremskaffe datagrunnlaget:	30 %.
Varsling og oppmålingsforretning:	15 %
Tekniske arbeider og dokumentasjon:	30 %
Registreringsarbeidene:	25 %

B.10 Når oppmålingsforretningen utføres uten markarbeid

Der det etter avtale eller kommunens skjønn ikke er nødvendig med noen form for markarbeid, settes gebyret til 65 % av ordinært gebyr.

B.11 Grensejustering av grunneiendom, festegrunn, jordsameie og anleggseiendom

areal fra 0-100m ²	kr	10 085,-
areal fra 101-500m ²	kr	15 424,-
areal fra 501-1000m ² *)	kr	22 508,-

Gebyr for slik forretning er pr. berørt naboeiendom.

Også prisreduksjon som nevnt i pkt.B1.

*) Gjelder kun anleggseiendom jf. Matrikkelforskriften § 34.

B.12 Arealoverføring av grunneiendom, festegrunn, jordsameie og anleggseiendom

areal fra 0-100m ²	kr	15 424,-
areal fra 101-500m ²	kr	22 508,-
areal over 500m ²	Gebyrlegges etter B.1.	

Gebyr for slik forretning er pr. berørt naboeiendom.

Arealoverføring utløser dokumentavgift.

Også prisreduksjon som nevnt i pkt. B.1

B.13 Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er tilfredsstillende koordinatbestemt ved oppmålingsforretning

For ett punkt	kr	4 235,-
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	kr	2 608,-

B.14 Klarlegging av rettigheter og / eller eksisterende grense der grensen

ikke tidligere er tilfredsstillende koordinatbestemt.

For inntil 2 punkter	kr	13 692,-
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	kr	4 564,-

Dersom hele eiendommen skal måles, gjelder regulativets pkt B.1.

Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid.

B.15 Privat grenseavtale

Gebyr for denne sakstype beregnes etter medgått tid.

Minstepris er kr 4 409,-

B.16 Forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken

Gjør rekvisenten under sakens gang forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, opprettholdes likevel gebyret. Dette ses også i sammenheng med pkt B.5

B.17 Utstedelse av matrikkelbrev (statens satser)

Matrikkelbrev inntil 10 sider kr 175,-

Matrikkelbrev over 10 sider kr 350,-

Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen.

B.18 Timepris

Der det etter regulativet skal betales timepris, settes denne til kr 1 210,-.

B.19 Disposisjonsrett til kartdata

For salg av disposisjonsrett for kart og geodata betales gebyr i samsvar med satser anbefalt av geovekstforum, ref. Geovekst veiledning kap. 15 (prisene fremgår av Geovekst priskalkulator). Der priskalkulatoren ikke benyttes, legges følgende priser til grunn pr. dekar:

FKB, situasjon og høyde	kr 11
Ortofoto	kr 2
Reguleringsdata	kr 3
VA data	kr 3
I tillegg kommer ekspedisjonsgebyr	kr 1 210

Ortofoto leveres i hele bilder (480 dekar).

Leveranse av fastmerker gjøres ved uttak av fastmerkerapport som inkl. koordinater for fastmerkene, kvalitet på fastmerkene og oversiktskart.

Det betales gebyr kr. 400,- pr fastmerkerapport.

Ved større salg av digitale reguleringsdata, fastmerker og eventuelt andre kartdata fremforhandler kommunens administrasjon en separat avtale (for eksempel en abonnementsordning) med de berørte parter.

C – Betalingsregulativ for kart, planer og tegninger på papir eller i digitalformat

C.1 Papirkopier av analoge kart eller tegninger

Med analoge kart menes kart som finnes i kommunens arkiver på papir eller folie. Eksempler på hva som kan finnes av analoge kart er tekniske kart (1:1000), økonomiske kart (1:5000) og adressekart. Med tegninger menes byggetegninger, skisser o.a. De analoge kartene ajourføres normalt ikke.

Enkeltstående kopier i arkformatene A4 og A3 er ikke gebyrbelagt. For større kopibestillinger eller kopier i arkformater gjelder følgende gebyrsatser:

Kart-/tegningskopier	Pris pr. stk.
A4	kr 10
A3	kr 15
A2	kr 62
A1	kr 77
A0	kr 88

C.2 Utskrift på papir fra digitale kartdatabaser

Utskrift på papir fra kommunens digitale kartdatabaser (kartplott) leveres i farger. Eksempler på hva som kan finnes av digitale kartdatabaser er tekniske kart, markslagskart og kommuneplankart. Kartplott er basert på kommunens foreliggende kartdatabaser og tegneregler, uten behov for bearbeiding eller tilrettelegging. Dersom kartbaser eller tegneregler må bearbeides eller tilrettelegges, gjelder regulativets pkt. B.17. For kartplottbestillinger eller kartplott i gjelder følgende gebyrsatser:

	Arkformat, pris pr stk papir	Arkformat, pris pr stk PDF	Kundetilpasset kartplott. Arkformat, pris pr stk
A4	kr 108	kr 52	Kr. 52 + time
A3	kr 160	kr 62	Kr. 62 + time
A2	kr 319	kr 129	Kr. 129 + time
A1	kr 449	kr 190	Kr. 196 + time
A0	kr 536	kr 237	Kr. 237 + time

C.3 Flybilder på papirutskrift eller PDF

Med flybilder menes ortofoto og skråfoto. Ortofoto er målestokkholdige flybilder som kan presenteres sammen med andre kartdata. Skråfoto er flybilder som er tatt med en vinkel i forhold til vertikal aksel, er ikke måleriktige og kan ikke presenteres sammen med andre kartdata som et ortofoto. Fotograferingsdato og bildemålestokk som er brukt ved fotografering angis på utskriften. papirutskrift av ortofoto er gebyrbelagt etter følgende satser:

	Arkformat, pris pr stk papir	Arkformat, pris pr stk PDF	Papirutskrift av skråfoto er gebyrbelagt etter følgende satser:
A4	kr 118	kr 82	kr 309
A3	kr 150	kr 108	kr 309
A2	kr 319	kr 216	kr 474
A1	kr 427	kr 319	
A0	kr 536	kr 427	

C.4 Forsendelse, porto og ekspedisjonsgebyr

Utskrifter eller kopier som er bestilt emballeres og forsendes. For nødvendig emballasje og porto gjelder følgende satser:

Enhet Pris pr. enhet/forsendelse

Kartrull/kartong/cd eller lignende kr. 26,-.

Porto – postens gjeldende satser.

Dersom betaling for kartprodukter på papir og kopier på papir skjer ved bruk av faktura, påløper fakturagebyr for utsending av fakturaen:

Enhet Pris pr. faktura

Fakturagebyr påløper etter kommunale satser.

Vedlegg 8 C: Gebyrregulativ for behandling av bygge-, dele- og plansaker etter plan- og bygningslovens § 33-1 for år 2018

Ås kommune

Vedtatt av Ås kommunestyre

GENERELT

Dette regulativet er vedtatt med hjemmel i § 33-1 i plan og bygningsloven av 2008. Regulativet gjelder for saker innkommet fra og med 1. januar 2018

Av byggesaksgebyrene utgjør ca.10 % av satsene utgifter til tilsyn.

Areal som nyttes i regulativet er bruksareal (BRA) og beregnes i henhold til Norsk Standard 3940.

Betalingsbetingelser:

1. Betaling kreves når vedtaket er fattet og forfaller til betaling umiddelbart.
Eksempelvis: Når rammetillatelse er gitt, når tillatelse til tiltak er gitt, når tillatelse til opprettelse av ny grunneiendom er gitt, når avslag på søknad foreligger, når reguleringsplan legges ut til offentlig ettersyn.
2. Ved avslag kreves 70 % av fullt gebyr.
Dersom det innsendes revidert søknad innen 3 måneder etter vedtaket om avslag, vil innbetalt gebyr trekkes fra på den nye søknaden.
3. Når en sak trekkes etter at første gangs vedtak er fattet, skal 70 % av fullt gebyr betales.
4. Gebyr for behandling av private reguleringsforslag fastsettes ut fra de satser som gjelder ved forhåndsvarsling av igangsetting av reguleringsarbeid.
5. Gebyret kan fravikes når det er åpenbart urimelig. Øvre beløpsgrense for gebyr er kr. 1.500.000 per tiltak /plan.

BYGGESAKER

1	Tiltak som behandles etter søknad i h.h.t. plan- og bygningslovens § § 20-1, 20-3.	
1.1	Bolig – / fritidseiendom	
1.1.1	Enebolig	25 477
1.1.2	Enebolig med sekundærleilighet.	31 847
1.1.3	Tomannsboliger	38 216
1.1.4	Andre boligbygg, per boenhet utover 1.1.3.	8 740
1.1.5	Garasjer /uthus, tilbygg, påbygg, under-, ombygging:	
	Inntil 15 m ²	4 539
	16 – 30 m ²	5 269
	31 – 50 m ²	7 681
	51 – 70 m ²	10 534
	71 – 100 m ²	12 838
	Over 100 m ²	17 556
1.1.6	Andre tiltak på bolig- og fritidseiendom (som ikke går under 1.8)	8 175

1.2 Bygninger til andre formål enn bolig, - gjelder nybygg, til-, på-, under- og ombygging.	
1.2.1	0 – 150 m ² 35 000
1.2.2	151 – 300 m ² 57 000
1.2.3	301 – 600 m ² 81 000
1.2.4	501 – 1000 m ² 95 000
1.2.5 Til-, på-, under- og ombygging:	
	Inntil 50 m ² 19 000
	51 – 150 m ² 28 500
	151 – 300 m ² 47 500
	301 – 1000 m ² 57 000
Tillegg per m ² for areal over 1000 m ²	
	1001 – 10 000 m ² 28
	10 001 – 20 000 m ² 19
	Over 20 001 m ² 9
1.3 Tekniske installasjoner, nybygg, endring og reparasjon	
1.3.1	VVS-tiltak, heis, antenner, master, skorsteiner, brannmurer, andre mindre tiltak 6 113
1.4 Veianlegg og røranlegg i grunnen	
1.4.1	Ny /endret avkjørsel (ikke knyttet til byggesak) 3 335
1.4.2	Mindre anlegg 5 225
1.4.3	Større anlegg 9 025
1.5 Riving	
1.5.1	Riving < 100 m ² 3 800
1.5.2	Riving > 100 m ² 7 600
Når riving søkes og gjennomføres samtidig med oppføring av nytt bygg på samme eiendom betales halvt gebyr for riving.	
1.6 Bruksendring	
1.6.1	Søknad som behandles etter pbl. §§ 20-1, 20-3. Ved bygningsmessige tiltak kommer tillegg i h.h.t. regulativets 1.1 og 1.2 6 700
1.6.2	Søknad som behandles etter pbl. §§ 20-1, 20-4, jf. sak § 3-1 c) (tilleggsdel til hoveddel) 4 750
1.7 Skilt- og reklameinnretninger	
1.7.1	Enkeltskilt, per søknad 3 344
1.7.2	Skiltplan (for bygg) 7 210
1.8 Andre tiltak, diverse	
1.8.1	Fasadeendring, støttemur, gjerde, levegg, støyskjerm, svømmebasseng, brønn, dam, o.l. 4 441
1.8.2	Terrenginngrep, brygger, moloer, naust, o.l. 6 688
1.8.3	Massedeponi Inntil 10 000 m ³ 11 077
	For hver overskytende 1 000 m ³ over 10 000 m ³ ; 570
1.8.4	Midlertidig brukstillatelse 1 425
1.9 Endringer	
1.9.1.	Reviderte tegninger, - fast pris. Gjelder ikke småhus og fritidsboliger. 2 375
1.9.2	Endring av tidligere innvilget tillatelse; 25 % av opprinnelig gebyr, minimum kr. 2 375.

1.10 Igangsettingstillatelse		
1.10.1	Gebyr for hver igangsettingstillatelse (totrinns-søknad)	2 850
1.11 Gebyr ved mangelfull søknad		
Dersom søker ikke har komplettert søknad etter første brev fra bygningsmyndigheten med angitte mangler, påløper det et tilleggsgebyr på kr. 1 900 for hvert påfølgende mangelbrev som må skrives. Gebyret faktureres søker.		
2	Tiltak som behandles etter søknad i h.h.t. plan- og bygningslovens § 20-1, jf. § 20-4, tiltak som kan forestås av tiltakshaver, jf. SAK §§ 3-1, 3-2.	
2.1	Mindre tiltak på bebygd eiendom, midlertidige bygninger, konstruksjoner og anlegg samt alminnelig driftsbygninger i landbruket. Nybygg, tilbygg, endring, bruksendring og annet.	
	Inntil 15 m ²	4 539
	16 – 30 m ²	5 269
	31 – 50 m ²	7 681
	51 – 70 m ²	10 534
	71 – 100 m ²	12 838
	Over 100 m ²	17 556
	Tillegg per m ² for areal over 100 m ² :	
		19
3	Godkjenning av selvbygger etter saksbehandlingsforskriftens § 6-8.	
3.1	Godkjenning av person for ansvarsrett som selvbygger av egen bolig eller fritidsbolig.	4 750
4	Deling etter plan- og bygningslovens § 20-1, bokstav m	
4.1	Ved søknad om fradeling av inntil to nye parseller	10 022
4.2	Ved søknad om fradeling av flere enn to nye parseller	15 723
4.3	Ved søknad om fradeling ved arealoverføring	5 011
5	Ulovlig byggearbeid	
5.1	Saksbehandling som påløper i forbindelse med ulovlig arbeid og bruksendring og /eller arbeid som er utført i strid med tillatelser /bestemmelser/ satt i gang uten tillatelse faktureres etter medgått tid; timepris kr. 1000,-	
5.2	Overtredelsesgebyr: Det vises til plan- og bygningslovens 32-8 og til kapittel 16 i Forskrift om byggesak m/ veiledning, om utmåling av overtredelsesgebyr.	
6	Dispensasjonssøknad i h.h.t. plan- og bygningslovens §§ 19-1, 29-4, første ledd.	
6.1	Søknad som avklares uten regionale myndigheters uttalelse.	5 225
6.2	Søknad som krever regionale myndigheters uttalelse.	8 075
I tilfeller hvor det er nødvendig med flere dispensasjoner for samme tiltak betales 50 % av satsen for dispensasjoner utover den første.		
7	Sakkyndig bistand	
Der kommunen leier inn sakkyndig bistand for kontroll, uttalelser, vurderinger i henhold til lov- og forskriftskrav og lignende, settes gebyr lik kostnader for slik bistand. I tillegg påløper et gebyr på kr. 3 300.		

Ås kommune
Miljø, mangfold og muligheter

